

กองทุน **ใจดี**
ของแผ่นดิน

คู่มือ

วิทยากรกระบวนการ
กองทุนแม่ของแผ่นดิน

กองทุน **ใจดี**
ของแผ่นดิน

คู่มือ

วิทยาการกระบวนการ
กองทุนแม่ของแผ่นดิน

ชื่อหนังสือ : คู่มือวิทยากรกระบวนการกองทุนแม่ของแผ่นดิน

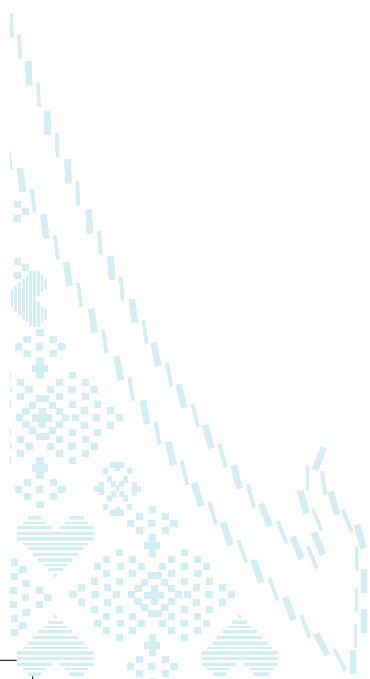
จัดทำโดย : ส่วนประสานการป้องกันยาเสพติด
สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
สำนักคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
กระทรวงยุติธรรม

ผู้เขียน/รวบรวม/เรียบเรียง : สำนักคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

ปีที่พิมพ์ : พิมพ์ครั้งที่ 1 ปี 2567 จำนวน 2,500 เล่ม
และจัดทำในรูปแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book)

ISBN : 978-616-7777-47-4

พิมพ์ที่ : บริษัท วิช กรุ๊ป (ไทยแลนด์) จำกัด
ที่อยู่ สำนักงานใหญ่ 421/48 ซอยจรัญสนิทวงศ์ 33
ถนนจรัญสนิทวงศ์ แขวงบางขุนศรี เขตบางกอกน้อย
กรุงเทพฯ 10700

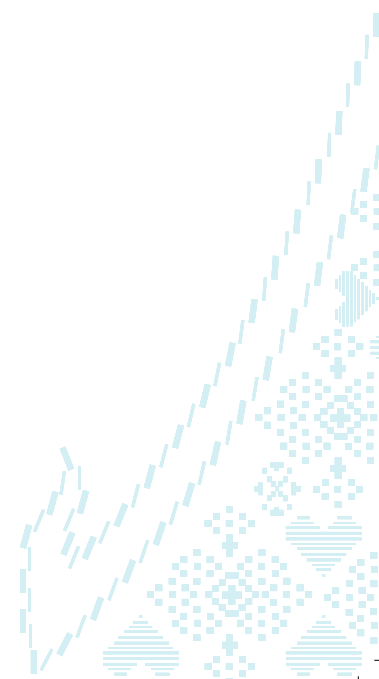
คำนำ

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) ได้ดำเนินงานโครงการกองทุนแม่ของแผ่นดิน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 เป็นต้นมา เป็นไปตามพระราชประสงค์ของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง เพื่อสร้างการรับรู้และการมีส่วนร่วมของสังคมในการหนุนเสริมและเผยแพร่การดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดินในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ได้ดำเนินการขับเคลื่อนงานจากการผนึกกำลังของหน่วยงานภาคที่สำคัญและประสานพลังความร่วมมือจากภาคประชาชน จนถึงปัจจุบันจวบจนวาระครบรอบ 20 ปี สภาพปัญหายาเสพติดในสังคมไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามพลวัตของสังคมทำให้ปัญหายาเสพติดมีความซับซ้อนและยากต่อการแก้ไขปัญหายา ส่งผลให้การแพร่ระบาดของยาเสพติดทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ทำให้การดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดินจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องต่อบริบทดังกล่าว

สำนักงาน ป.ป.ส. พร้อมหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมการพัฒนาชุมชน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร และกรุงเทพมหานคร ได้ร่วมกันพัฒนาหลักสูตรวิทยากรกระบวนการกองทุนแม่ของแผ่นดิน ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2567 ฉบับนี้ขึ้น โดยมุ่งเน้นการเสริมสร้างทักษะและองค์ความรู้ของวิทยากร เพื่อเสริมความเข้มแข็งและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดตามแนวทางสันติวิธีได้อย่างยั่งยืน การสร้างความเข้มแข็งให้กับหมู่บ้าน/ชุมชนด้วยกระบวนการกองทุนแม่ของแผ่นดิน และการสร้างการรับรู้และการมีส่วนร่วมในหมู่บ้าน/ชุมชนต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เพื่อสร้างสังคมที่มีความเข้มแข็งและยั่งยืนต่อการแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างยั่งยืนต่อไป

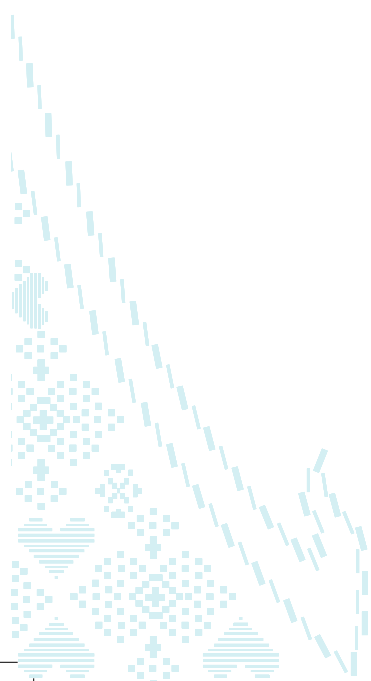
สำนักงาน ป.ป.ส.

กันยายน 2567

สารบัญ

บทที่ 1	ปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนงานยาเสพติด	1
บทที่ 2	ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกองทุนแม่ของแผ่นดิน	37
บทที่ 3	การบริหารกองทุนแม่ของแผ่นดิน	47
บทที่ 4	10 ขั้นตอนกองทุนแม่ของแผ่นดิน	53
บทที่ 5	การพัฒนาหมู่บ้านต้นกล้ากองทุนแม่ของแผ่นดิน	73
บทที่ 6	การตรวจสอบสภาพกองทุนแม่ของแผ่นดิน	83
บทที่ 7	การดำเนินงานศูนย์เรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดิน	97
บทที่ 8	การพัฒนาการประสานและระบบสนับสนุนการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ	103
บทที่ 9	เทคนิคและองค์ความรู้การเป็นวิทยากรกระบวนการ	129

บทที่ 1

ปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนงานยาเสพติด

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมได้มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัญหา ยาเสพติด โทษพิษภัย ผลกระทบ ประโยชน์ของยาเสพติด
2. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับนโยบายในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
3. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมสามารถวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหา ยาเสพติด ในหมู่บ้าน/ชุมชน และแนวโน้มของปัญหา ยาเสพติด ในชุมชนได้
4. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้เกี่ยวกับกระบวนการบำบัดรักษา และฟื้นฟูผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด ในหมู่บ้าน/ชุมชน

ประเด็นเนื้อหาหลัก

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐานสภาพหมู่บ้าน/ชุมชน
2. แนวทางการวิเคราะห์สภาพปัญหา ในหมู่บ้าน/ชุมชน
3. ยาเสพติด ประเภทของยาเสพติดและโทษพิษภัยและอันตรายจากยาเสพติด และผลกระทบจากปัญหา ยาเสพติด
4. นโยบายเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
5. แนวทางการบำบัดรักษาฟื้นฟูผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด ในหมู่บ้าน/ชุมชน
6. การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการแจ้งเบาะแสยาเสพติด

ระยะเวลา 1.30 ชั่วโมง

วิธีการ/เทคนิค บรรยายประกอบสื่อ

สื่อ/กิจกรรม

1. PowerPoint
2. โสตทัศนูปกรณ์

การประเมินผล

1. การสังเกต
2. ถาม-ตอบ
3. แบบประเมิน

การศึกษาข้อมูลพื้นฐานสภาพหมู่บ้าน/ชุมชน

การจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชนท้องถิ่น เป็นกระบวนการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมของคนในชุมชน โดยเริ่มจากการกระตุ้นจิตสำนึกและความรับผิดชอบของประชาชน/ชุมชนให้มีจิตสาธารณะ และร่วมกันคิด ร่วมกันจัดทำ ร่วมกันเรียนรู้ วิเคราะห์ เพื่อให้อ่านและเข้าใจ โดยใช้การสำรวจข้อมูลปัญหาและศักยภาพของชุมชน การวิเคราะห์ สาเหตุ แนวทางแก้ไขไปสู่การกำหนดอนาคตและทิศทางการพัฒนาตนเองและชุมชน ออกมาเป็นกิจกรรมโครงการที่จะ แก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของชุมชน ในลักษณะจากชุมชน โดยชุมชน และเพื่อชุมชน ซึ่งจะเป็นการสร้าง ความเข้มแข็งและพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน

กระบวนการจัดทำแผนหมู่บ้าน/ชุมชน 5 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 เตรียมความพร้อมหมู่บ้าน/ชุมชน

เพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันของทีมทำงานในชุมชน ประชุม/พูดคุย/แลกเปลี่ยน ทำความเข้าใจร่วมกัน ในทีมงานเตรียมข้อมูลชุมชน (จปฐ. กชช. 2ค ข้อมูลศักยภาพชุมชน บัญชีครัวเรือน ฯลฯ) ประมวลสภาพชุมชนเบื้องต้น แนวนโยบายแห่งรัฐ/ยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุข ทำความเข้าใจเกี่ยวกับ แนวคิด วิธีการ ขั้นตอน การจัดกระบวนการแผน ชุมชน ประโยชน์ของแผนชุมชน คุณภาพแผนชุมชน (6 ตัวชี้วัด) เตรียมการจัดเวทีประชาคม (จำนวนเวทีประชาคม/ ผู้เข้าร่วม/บทบาทของผู้เข้าร่วม) แผนปฏิบัติการของทีมแกนนำเพื่อจัดกระบวนการแผนชุมชน

ผลลัพธ์ของขั้นตอนที่ 1 : ทีมงานทำแผนชุมชนมีความเข้าใจ และพร้อมจัดกระบวนการแผนชุมชน

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูล การเรียนรู้ตนเองและหมู่บ้าน/ชุมชน

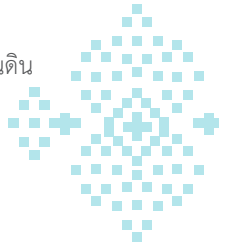
เพื่อให้เกิดความเข้าใจสภาพชุมชนในปัจจุบัน เรียนรู้ประวัติความเป็นมาของชุมชน ตั้งคำถามกระตุ้นใจ เพื่อการเรียนรู้ สำรวจ/วิเคราะห์ข้อมูลชุมชน อาทิ จปฐ. กชช. 2ค บัญชีครัวเรือน ข้อมูลศักยภาพชุมชน วิเคราะห์ ผลกระทบที่มีต่อชุมชนจากการเปลี่ยนแปลงภายนอกในทุกระดับ (ประเทศ โลก) และทุกมิติ (เศรษฐกิจ สังคม การเมือง) วิเคราะห์สภาพชุมชน (จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค) เพื่อรู้จักศักยภาพของตนเองและชุมชน รู้โอกาสในการพัฒนา และรู้ข้อจำกัด วิเคราะห์สภาพปัญหาและหาสาเหตุของปัญหาของชุมชน แนวโน้มผลที่จะเกิดขึ้นกับชุมชนในอนาคต

ผลลัพธ์ของขั้นตอนที่ 2 : ชุมชนมีความเข้าใจในสภาพและศักยภาพของตนเอง

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนา

เพื่อให้ได้เป้าหมายและทิศทางการพัฒนาของหมู่บ้าน มองเห็นอนาคต สะท้อนถึงตัวตนที่ต้องการจะเป็น ใน 5-10 ปีข้างหน้า กำหนดเป้าหมายการพัฒนาหมู่บ้าน (วิสัยทัศน์) และทิศทางการพัฒนาตามศักยภาพ ของหมู่บ้าน กำหนดการพัฒนาอาชีพและแหล่งรายได้เพื่อสร้างรายได้ให้ชุมชน ตามศักยภาพชุมชน และกลไก การตลาด กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา กำหนดประเด็นหลักในการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ กำหนดเป้าหมายการพัฒนา ตามประเด็นหลัก กำหนดวิธีการพัฒนามตามประเด็นหลัก เพื่อทำให้บรรลุยุทธศาสตร์

ผลลัพธ์ของขั้นตอนที่ 3 : มีเป้าหมายและทิศทางการพัฒนาหมู่บ้าน

ขั้นตอนที่ 4 กำหนดแผนงาน/โครงการ

โดยมีการจัดประเภทของกิจกรรม การจัดลำดับความสำคัญ รวมถึงการประชาสัมพันธ์แผนชุมชน เพื่อให้ได้แผนชุมชนที่เป็นของชุมชนอย่างแท้จริง สามารถนำไปใช้ประโยชน์ และนำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ที่วางไว้ กำหนดแผนงาน/โครงการ โดยพิจารณาจากอัตลักษณ์ของชุมชน กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา ศึกษายุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุขเป็นแนวทางประกอบพิจารณากำหนดโครงการ/กิจกรรม เพื่อให้บรรลุยุทธศาสตร์การพัฒนาด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แยกประเภทโครงการ/กิจกรรม (ทำเอง ทำร่วม ทำให้) จัดลำดับความสำคัญของโครงการ/กิจกรรม ร่างแผนชุมชน ประชาธิปไตยแผนชุมชน

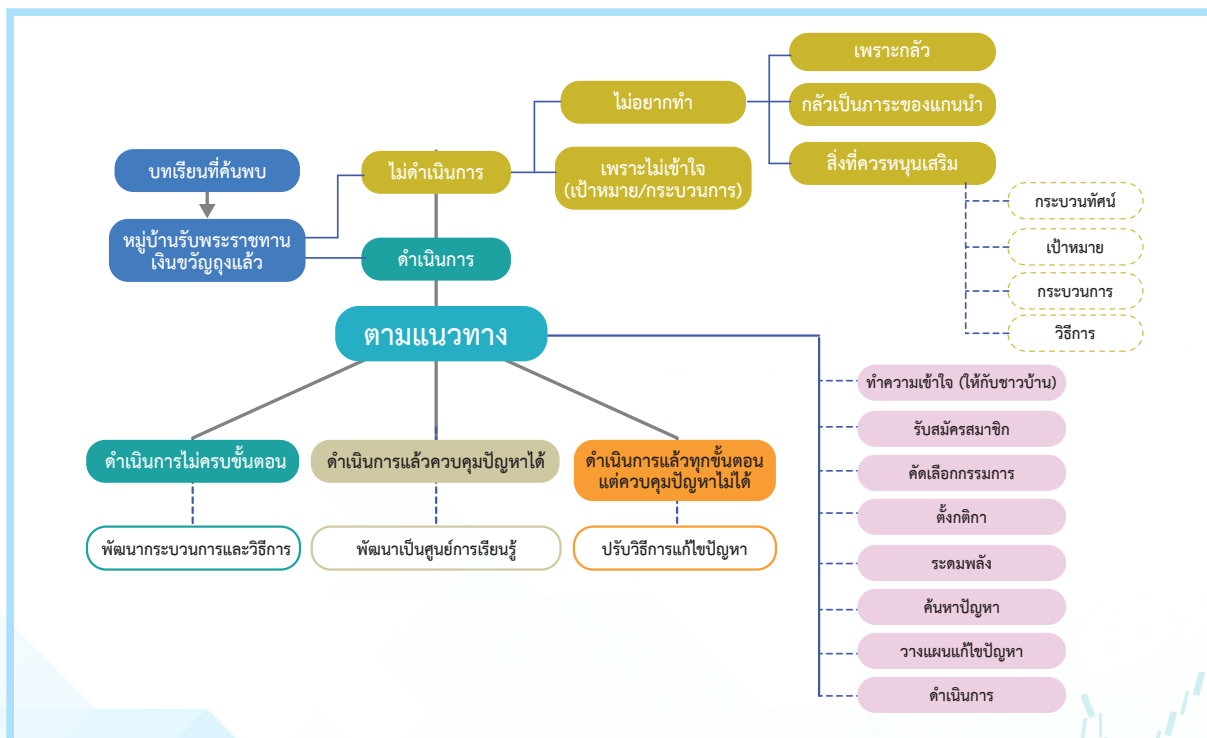
ผลลัพธ์ของขั้นตอนที่ 4 : แผนงาน/โครงการ เพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนา

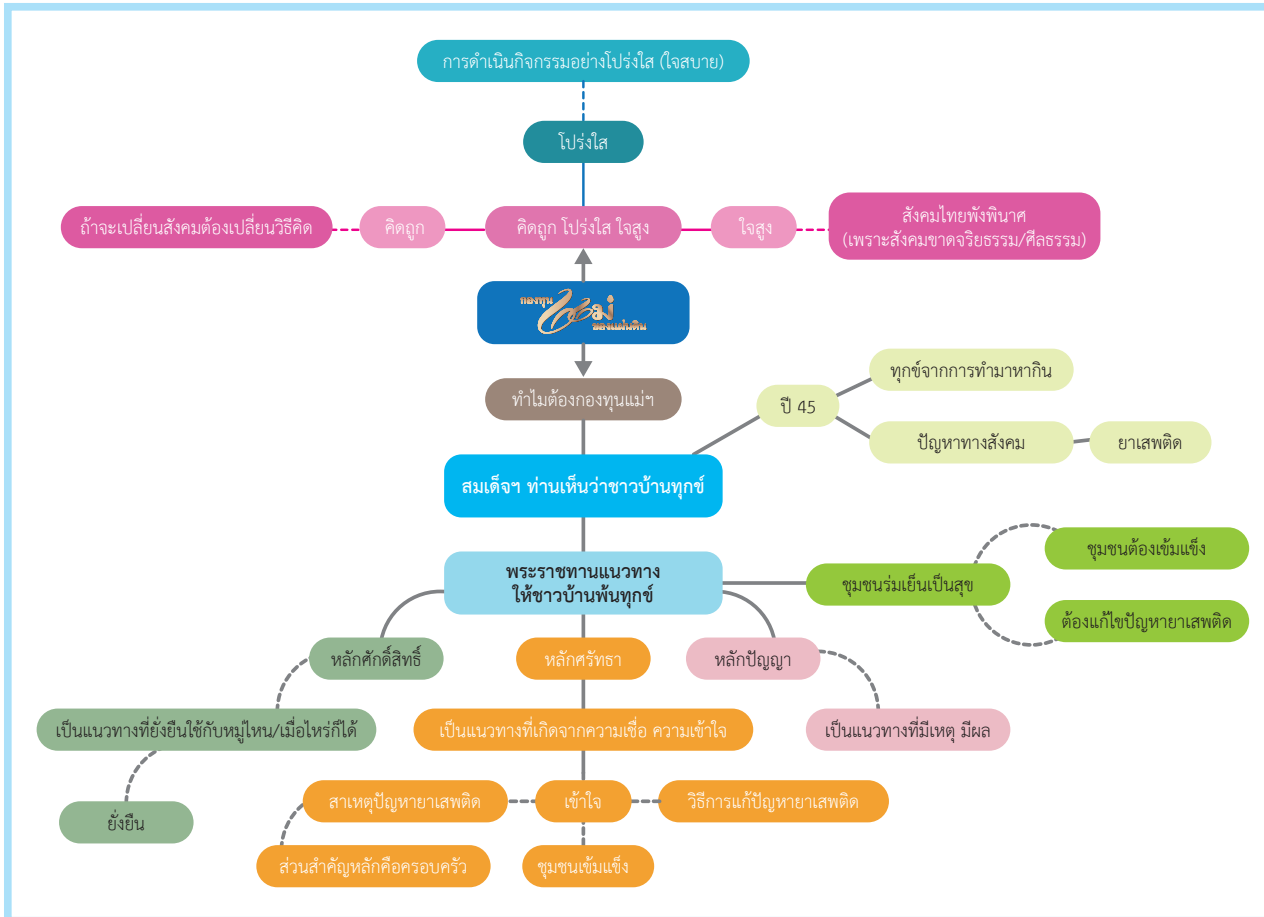
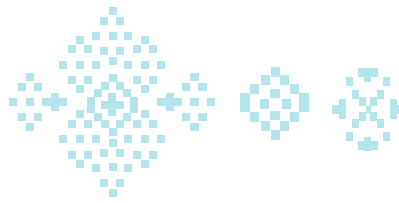
ขั้นตอนที่ 5 ปฏิบัติการตามแผนหมู่บ้าน/ชุมชน

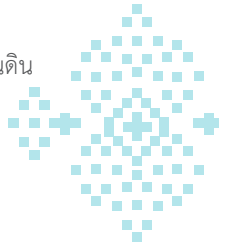
เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนตามแผนชุมชน จัดตั้งคณะทำงานปฏิบัติตามแผนชุมชน (เพื่อรับผิดชอบโครงการ/กิจกรรมตามยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุข/กิจกรรมทำเอง/กิจกรรมทำร่วม/กิจกรรมขอรับการสนับสนุน) จัดองค์กรสำหรับรับผิดชอบการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์/โครงการ/กิจกรรม จัดระบบการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาของชุมชน ประสานภาคีการพัฒนา/หน่วยสนับสนุนวางแผนกำหนดรูปแบบการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามแผนชุมชน

ผลลัพธ์ของขั้นตอนที่ 5 : การขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนตามแผนชุมชน อย่่างไรก็ตาม สิ่งที่เราขาดไม่ได้คือการประเมินผลในทุกๆระยะ เพื่อจะได้ปรับการทำงานให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนอย่างแท้จริง และมีการปรับแผนชุมชนอย่างเป็นระบบ ตามความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลา

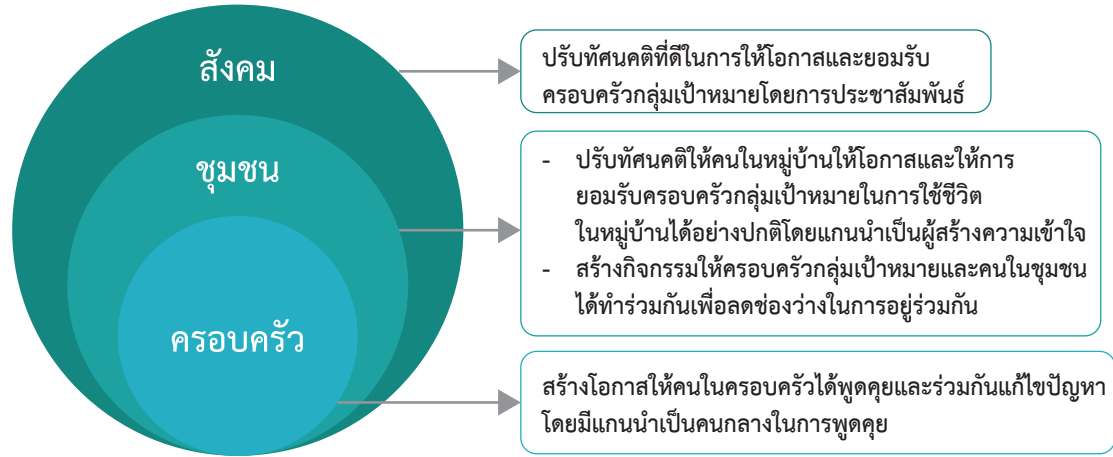
แนวทางการวิเคราะห์สภาพปัญหาในหมู่บ้าน/ชุมชน ด้วยกระบวนการ “กองทุนแม่ของแผ่นดิน”

กระบวนการแก้ไขปัญหาโดยชุมชน

วิเคราะห์ศักยภาพ/สถานการณ์ปัญหา และทำแผนระดับหมู่บ้าน

ศักยภาพชุมชน	สถานการณ์ปัญหา
<p>A ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ แกนนำเข้มแข็ง จำนวนเพียงพอ</p>	<p>A รุนแรง สิ่งแวดล้อมรุมเร้า กลุ่มปัญหามาก มีผู้ค้า/ผู้เสพ/เสีง/คนรุ่นใหม่</p>
<p>B ร่วมทำ แกนนำมีจำนวนเพียงพอ</p>	<p>B ปานกลาง สิ่งแวดล้อมปานกลาง ปรากฏกลุ่มปัญหาบ้าง มีผู้เสพ/เสีง/คนรุ่นใหม่</p>
<p>C ไม่ร่วมคิด ไม่ร่วมทำ ไม่ร่วมรับผิดชอบ แกนนำมีจำนวนน้อย</p>	<p>C เบาบาง สิ่งแวดล้อมดี กลุ่มปัญหาน้อย มีเสีง/คนรุ่นใหม่</p>

ยาเสพติด : ประเภทของยาเสพติด โทษพิษภัย อันตรายจากยาเสพติดและผลกระทบจากปัญหายาเสพติด

ยาเสพติด หมายถึง ยา สารเคมี หรือวัตถุชนิดใด ๆ ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ หรือสังเคราะห์ขึ้น เมื่อนำเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยวิธีรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยวิธีการใด ๆ แล้ว ทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจ นอกจากนี้ยังทำให้เกิดการเสพติดได้ หากใช้สารนั้นเป็นประจำทุกวัน หรือวันละหลาย ๆ ครั้ง

ลักษณะสำคัญของยาเสพติดจะทำให้เกิดอาการต่อผู้เสพยา

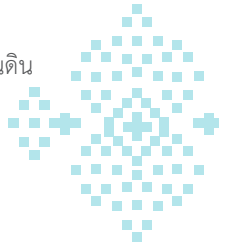
1. เกิดอาการติดยาหรือต้านยา และเมื่อติดแล้ว ต้องการใช้สารนั้นในปริมาณมากขึ้น
2. เกิดอาการขาดยา ถอนยา หรืออยากยา เมื่อใช้สารนั้นเท่าเดิม ลดลง หรือหยุดใช้
3. มีความต้องการเสพทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงตลอดเวลา
4. สุขภาพร่างกายทรุดโทรมลง เกิดโทษต่อตนเอง ครอบครัว ผู้อื่น ตลอดจนสังคมและประเทศชาติ

ประเภทของยาเสพติด

1. แบ่งตามแหล่งที่เกิด แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ยาเสพติดธรรมชาติ และยาเสพติดสังเคราะห์
2. แบ่งตามการออกฤทธิ์ต่อระบบประสาทส่วนกลาง แบ่งเป็น 4 ประเภท ได้แก่ กดประสาท, กระตุ้นประสาท, หลอนประสาท และออกฤทธิ์ผสมผสาน

ผลกระทบของยาเสพติด

1. ผลต่อร่างกาย ร่างกายทรุดโทรม ใจสั่น หลอดเลือดอุดตัน ความดันโลหิตสูง หัวใจเต้นเร็วผิดปกติ ทำลายหลอดเลือดในสมอง ระบบหายใจมีปัญหา
2. ผลกระทบด้านจิตใจและอารมณ์ นอนไม่หลับ ฉุนเฉียว ก้าวร้าว ความคิดสับสน ประสาทหลอน หวาดระแวง คลั่ง ซึมเศร้า กลายเป็นโรคจิตชนิดหวาดระแวง
3. ผลกระทบด้านสังคม เกิดปัญหาอาชญากรรมต่าง ๆ ในชุมชน เช่น จี้ ปล้น ฆ่าข่มขืน คลุ้มคลั่ง สิ่งแวดล้อมของชุมชนเสื่อมโทรม สังคมถูกทำลาย
4. ผลกระทบด้านสติปัญญา ยาเสพติดจะไปทำลายสมองและระบบประสาททำให้สมองเสื่อม ไม่ทำงาน วิกลจริตหรือกลายเป็นคนบ้า ส่งผลให้เป็นบุคคลไร้ความสามารถ ขาดสติสัมปชัญญะ

ผลกระทบของยาเสพติดที่มีต่อสมอง

ทำไมเสพติดแล้วจึงติด?

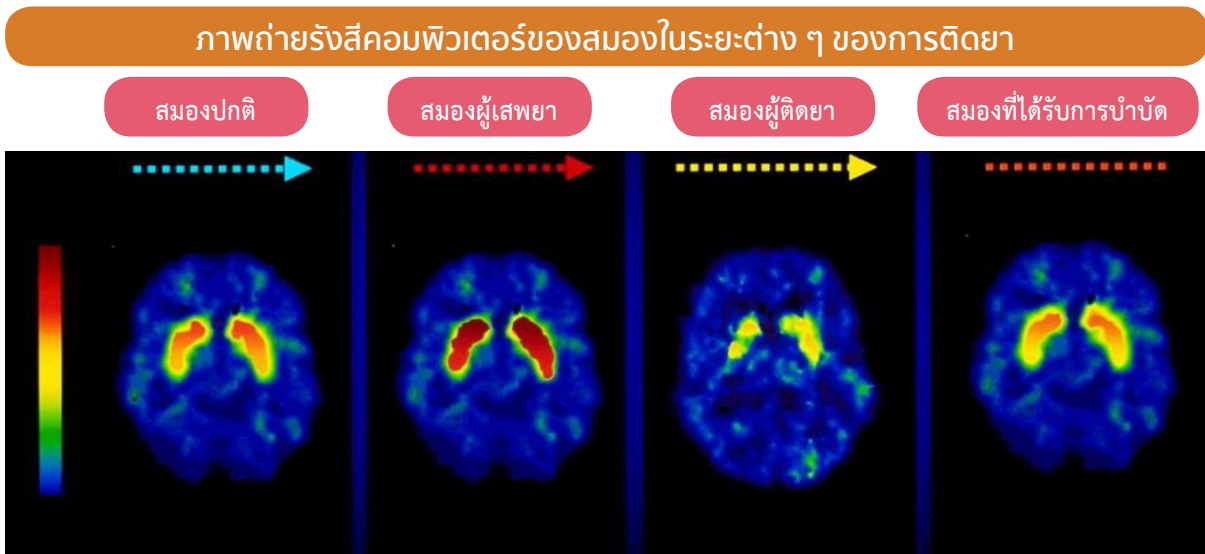
สมองส่วนคิด
CEREBRAL CORTEX
ทำหน้าที่ในการคิด

ภาวะเสพติด
โรคสมองติดยา

สมองส่วนอยาก
LIMBIC SYSTEM
ทำหน้าที่ควบคุมอารมณ์
ความรู้สึก ความต้องการต่าง ๆ

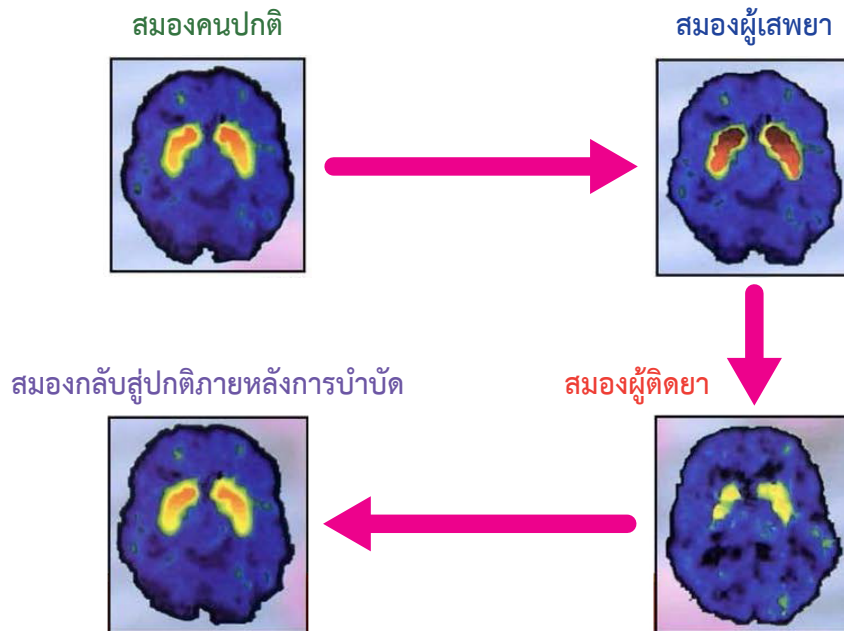
เมื่อเสพยาเสพติด ตัวยาจะไปกระตุ้นทำให้สมองสร้างสารเคมีชื่อ "โดพามีน" ซึ่งเป็นสารที่ทำให้มนุษย์เกิดความรู้สึกมีความสุข แต่ยาเสพติดทำให้สมองสร้างโดพามีนมากกว่าที่ธรรมชาติกำหนดเมื่อหมดฤทธิ์ยา จึงเสมือนว่าร่างกายขาดสารโดพามีน ทำให้มีอาการหงุดหงิด หรือซึมเศร้า ส่งผลให้ผู้เสพยาพยายามหายามาใช้ซ้ำ ในขณะที่เดียวกันเมื่อใช้ยาเสพติดบ่อยๆ จะทำให้ **สมองส่วนคิดถูกทำลาย** การใช้ความคิดที่เป็นเหตุเป็นผลจะหายไป **สมองส่วนอยากจะอยู่เหนือสมองส่วนคิด** จนทำอะไรตามใจตามอารมณ์มากกว่าเหตุผล ผู้ที่ใช้จ่ายจึงมักแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีอารมณ์ก้าวร้าว หงุดหงิด ไม่สามารถควบคุมตัวเองได้

การใช้ยาเสพติดจะมีผลต่อสมอง 2 ส่วน คือ สมองส่วนคิด และสมองส่วนอยาก สมองส่วนคิดทำหน้าที่ควบคุมสติปัญญา ใช้ความคิดแบบมีเหตุผล ขณะที่สมองส่วนอยากเป็นศูนย์ควบคุมอารมณ์ความรู้สึก

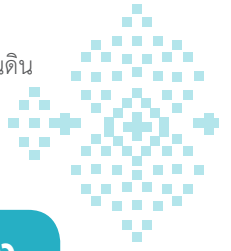
สมองติดยา

ภาพเอกซเรย์คอมพิวเตอร์ที่เรียกว่า PET SCAN (Positron Emission Tomography) สามารถแสดงบริเวณที่มีการไหลเวียนของกระแสเลือดในสมองด้วยความเข้มของสีต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน

สมองกับยาเสพติด

ความรู้สึกเวลาคนเราเสพยาเสพติด ตัวยาจะไปกระตุ้นทำให้สมองสร้างสารเคมีชื่อ **โดพามีน** ซึ่งเป็นสารที่ทำให้มนุษย์เกิดความรู้สึกมีความสุข สมองจึงมีการปรับตัวด้วยการลดการผลิตสารเคมีนั้นลง เมื่อหมดฤทธิ์ของยาเสพติด จึงเสมือนว่าร่างกายมีอาการขาดสารโดพามีน ทำให้มีอาการหงุดหงิดหรือซึมเศร้า ส่งผลให้ผู้เสพยาพยายามแสวงหายา มาใช้ซ้ำ ในขณะที่เดียวกันเมื่อใช้ยาเสพติดบ่อย ๆ จะทำให้สมองส่วนคิดถูกทำลาย การใช้ความคิดที่เป็นเหตุเป็นผลจะหายไป แล้วสมองส่วนอยากจะอยู่เหนือสมองส่วนคิด จนทำอะไรตามใจตามอารมณ์ มากกว่าเหตุผล

นโยบายเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

การแพร่ระบาดของยาเสพติดในประเทศไทยเป็นปัญหายาวนาน มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และแพร่ระบาดเข้าไปในทุกสถาบันของสังคมทุกเพศทุกวัย จนทำให้ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาที่พบเห็นได้ทั่วไปในสังคม เป็นภัยคุกคามที่กัดกร่อนบ่อนทำลายประเทศไทย ส่งผลอย่างกว้างขวางทั้งต่อตัวบุคคล สังคม และเศรษฐกิจ ตลอดจนผลกระทบต่อชื่อเสียงของประเทศ โดยในปีงบประมาณ 2566 มีผู้เข้ารับการบำบัดรักษาเสพติดในระบบข้อมูลการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดของประเทศ (บสต.) มีจำนวนทั้งสิ้น 158,732 คน เพิ่มขึ้นร้อยละ 25 จากปีที่ผ่านมา (ปีงบประมาณ 2565 จำนวนทั้งสิ้น 126,449 คน) โดยผู้ที่เข้าบำบัดรักษาส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีงานทำ (ร้อยละ 79.64) และเป็นผู้ไม่มีงานทำ (ร้อยละ 20.36) นอกจากนี้การบูรณาการหน่วยงานในระดับพื้นที่ ทั้งฝ่ายปกครอง ตำรวจ และสาธารณสุข ในการค้นหาผู้เสพ ผู้ติดยา และผู้มีอาการทางจิตเวชจากการใช้ยาเสพติดทั่วประเทศ พบจำนวนทั้งสิ้น 352,270 คน และได้สร้างผลกระทบต่อชีวิตทั้งตนเองและผู้อื่น รวมถึงทรัพย์สินต่าง ๆ ซึ่งจากข้อมูลแหล่งข่าวเปิดเผยมากถึง 714 เหตุการณ์

ปัญหายาเสพติดได้จัดเป็นภัยคุกคามที่ไม่เป็นไปตามแบบ (non-traditional security threats) ที่ส่งผลกระทบต่อกำลังอำนาจของประเทศ จึงกำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง (พ.ศ. 2561-2580) ว่าด้วยการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง และนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2566-2570) ในการนี้ จึงได้ทำบทวิเคราะห์เพื่อศึกษาและจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติดของยาเสพติดในระยะต่อไป

การป้องกันปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติดของประเทศไทย

ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

- (1) ประเด็นที่ 2 การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง (หลัก)
- (2) ประเด็นที่ 4 การบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียนและนานาชาติรวมถึงองค์การภาครัฐและที่มีใช่ภาครัฐ (รอง)

การบรรลุเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ประสิทธิภาพการดำเนินงานในทุกมิติ พัฒนากลไกอำนวยการ ระเบียบ กฎหมาย และกระบวนการยุติธรรม สนับสนุนการแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมและสนับสนุนการแสวงหาองค์ความรู้ใหม่ทางเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการวางแผนรับมือและจัดการปัญหายาเสพติดเชิงรุก และมุ่งส่งเสริมสร้างความเข้มแข็งในการประสานความร่วมมือทั้งในระดับภูมิภาค ทวีภาคี และระดับโลกในการจัดการปัญหายาเสพติดในทุกมิติ

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง

- (1) แผนย่อยที่ 1 การรักษาความสงบภายในประเทศ (รอง)
- (2) แผนย่อยที่ 2 การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง (หลัก)
- (3) แผนย่อยที่ 4 การบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียนและนานาชาติรวมทั้งองค์การภาครัฐและที่มีใช่ภาครัฐ (รอง)

การบรรลุเป้าหมาย พัฒนาศักยภาพของประเทศไทยให้พร้อมรับมือกับภัยคุกคามใหม่ด้านยาเสพติดในทุกมิติ มุ่งเน้นการลดทอนศักยภาพแหล่งผลิตยาเสพติดในภูมิภาค ลดห่วงโซ่อุปทานและอุปสงค์ยาเสพติด สร้างภูมิคุ้มกันแก่ประชากรทุกช่วงวัย และลดผลกระทบต่องสังคมจากปัญหาอาชญากรรมยาเสพติด ตลอดจนการปรับมุมมองของสังคมต่อปัญหาเสพติด ให้โอกาสผู้กระทำผิดได้กลับคืนสู่สังคม พัฒนานโยบายทางเลือกที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย บนพื้นฐานการคำนึงถึงสิทธิมนุษยชนและการฟื้นฟูมนุษย์

นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2566-2570)

นโยบายและแผนความมั่นคงที่ 8 การป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด

(1) เป้าหมายที่ 1 การป้องกันประชากรทุกกลุ่มเป้าหมายไม่ให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

(2) เป้าหมายที่ 2 การสกัดกั้นและปราบปรามเครือข่ายการค้ายาเสพติดในประเทศและอาชญากรรมข้ามชาติ

(3) เป้าหมายที่ 3 ผู้เสพยาเสพติดมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข ไม่ส่งผลกระทบต่อสังคมและไม่หวนกลับเข้าไปสู่วงจรยาเสพติด

การบรรลุเป้าหมาย ดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดในทุกมิติแบบองค์รวมทั้งในด้านการป้องกันยาเสพติด โดยการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันปัญหายาเสพติดในทุกช่วงวัย ลดปัจจัยเสี่ยงเพิ่มปัจจัยบวกเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมสำหรับการป้องกันยาเสพติด ด้านการสกัดกั้นและปราบปรามยาเสพติด โดยการบูรณาการข่าวและเชื่อมโยงฐานข้อมูลยาเสพติด เพิ่มขีดความสามารถทางเทคโนโลยีและสมรรถนะเจ้าหน้าที่ และมุ่งเน้นการทำลายโครงสร้างเครือข่ายการค้ายาเสพติด รายสำคัญ ด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสภาพทางสังคมของผู้เสพยาเสพติด โดยให้ความสำคัญการดูแลผู้เสพยาที่เหมาะสมกับแต่ละบุคคล พัฒนาศูนย์การบำบัดรักษาและศูนย์การฟื้นฟูสภาพทางสังคมให้มีคุณภาพตามมาตรฐานทางสาธารณสุข และให้โอกาสผู้เสพยาเสพติดสามารถใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างสงบสุข

นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด

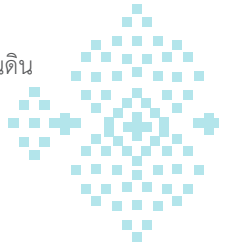
(พ.ศ. 2566-2570)

กรอบแนวคิด (1) ใช้สาธารณสุขนำทางในการแก้ไขปัญหายา (2) ดำเนินกระบวนการยุติธรรมบนฐานแนวคิดสิทธิมนุษยชน (3) ยุติแนวคิด “ยาเสพติดเป็นอาชญากรรม” (4) มุ่งปราบปรามทำลายเครือข่ายรายสำคัญ จากกรอบแนวคิดดังกล่าวนำไปสู่การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย ที่มุ่งเน้นการลดระดับความรุนแรงของปัญหายาเสพติดจนไม่ส่งผลกระทบต่อสังคมเป็นจุดเริ่มต้นสู่การแก้ไขปัญหายาเสพติดทั้งระบบอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน โดยมีกรอบทิศทางการจัดการปัญหายาเสพติด ดังนี้

1) บริหารจัดการแก้ไขปัญหายาผู้เสพยาอย่างบูรณาการบนพื้นฐานทางสาธารณสุขและสิทธิมนุษยชน เพื่อลดผลกระทบต่อครอบครัว ชุมชน และสังคม

2) ป้องกันผู้ที่มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ลดผลกระทบต่อสังคม สร้างพื้นที่ปลอดภัยและภูมิคุ้มกันให้ประชากรทุกช่วงวัยปลอดภัยจากยาเสพติด

3) ประเทศไทยเป็นแกนกลางในหุ้นส่วนความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อร่วมกำหนดยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการส่งเสริมการประสานงาน และติดตามการดำเนินการในภูมิภาคอาเซียน นอกภูมิภาค และองค์การระหว่างประเทศ ตลอดจนพัฒนาสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพให้กับบุคลากรด้านยาเสพติดระหว่างประเทศ

- 4) มุ่งปราบปราม ทำลายเครือข่ายการค้ายาเสพติดด้วยมาตรการทางทรัพย์สิน บูรณาการอำนาจทางกฎหมาย และกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบ บนพื้นฐานของการใช้กฎหมายที่เป็นธรรม ยึดหลักนิติธรรมและสิทธิมนุษยชน
- 5) ขยายการแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับพื้นที่แบบบูรณาการให้ครอบคลุมบริบทของปัญหายาเสพติดในทุกมิติ เน้นการส่งเสริมและขยายบทบาทของกลไกในระดับพื้นที่ สร้างการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและองค์กรต่าง ๆ บนพื้นฐานของการกระจายบทบาทและทรัพยากรอย่างเหมาะสม
- 6) ขยายนโยบายทางเลือกในการแก้ไขปัญหายาเสพติดให้มีความเหมาะสม เพื่อเพิ่มมิติของการแก้ไขปัญหายาเสพติดตามที่ประมวลกฎหมายยาเสพติดได้กำหนดไว้ สร้างมูลค่าให้กับการพัฒนาพืชเสพติดในด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้านวิทยาศาสตร์ การแพทย์ การศึกษาวิจัย และการพัฒนาเศรษฐกิจที่เหมาะสมจากกรอบทิศทางการจัดการปัญหายาเสพติด จึงได้กำหนดนโยบายและแผนการแก้ไขปัญหายาเสพติด เป็น 6 นโยบายและแผนงาน 45 แนวทาง

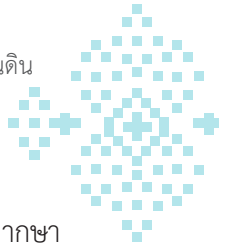
การบำบัดรักษาและฟื้นฟูสภาพทางสังคมตามประมวลกฎหมายยาเสพติด

รัฐบาลมีเจตนารมณ์ที่จะลดความรุนแรงของปัญหายาเสพติด เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิต และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน อันจะส่งผลต่อความมั่นคงและความสงบเรียบร้อยของประเทศชาติ ซึ่งการดำเนินงานบำบัดรักษาและฟื้นฟูสภาพทางสังคมตามประมวลกฎหมายยาเสพติด มุ่งเน้นการดูแลผู้ใช้ ผู้เสพ และผู้ติดยาเสพติด ด้วยกลไกสาธารณสุข โดยมีแนวคิด “**ผู้เสพ คือ ผู้ป่วย**” เน้นการแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพ พฤติกรรม และสังคม ควบคู่ไปกับการบำบัดรักษา เพื่อลด ละ เลิกยาเสพติด และการลดอันตรายจากยาเสพติด (Harm Reduction) รวมถึงการสงเคราะห์ ดูแล ช่วยเหลือ และติดตามโดยการประสานความร่วมมือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อให้ผู้ป่วยยาเสพติดสามารถดำรงชีวิตในสังคมอย่างปกติสุข ประกอบอาชีพ การศึกษา ได้รับสวัสดิการ และการสงเคราะห์ ตามความจำเป็นและเหมาะสม

ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2564 ภาค 2 การบำบัดรักษา และการฟื้นฟูสภาพทางสังคมแก่ผู้ติดยาเสพติด มีหลักการสำคัญเน้นการส่งผู้ป่วยเข้ารับการบำบัดแบบสมัครใจ โดยมอง “**ผู้เสพ คือ ผู้ป่วย**” ที่ควรได้รับการช่วยเหลือให้เข้ารับการบำบัดรักษาและติดตามดูแล ตลอดจนฟื้นฟูสภาพทางสังคมเพื่อให้กลับมาดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีศักยภาพและยั่งยืน โดยมีกลไกในการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดตามประมวลกฎหมายยาเสพติด กำหนดให้มีคณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด ทำหน้าที่ในการกำหนด มาตรการดูแลบำบัดรักษาผู้เสพ ผู้ติดยาเสพติด ตลอดจนการฟื้นฟูสภาพทางสังคม โดยมีองค์ประกอบ ได้แก่ รองนายกรัฐมนตรี ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธานฯ กรรมการโดยตำแหน่ง จำนวน 23 คน ผู้ทรงคุณวุฒิที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขแต่งตั้ง จำนวน 3 คน รองปลัดกระทรวงสาธารณสุขที่ได้รับมอบหมาย เป็นกรรมการและเลขานุการ

การบำบัดรักษา ตามมาตรา 108 หมายความว่า การบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด ซึ่งรวมตลอดถึงการคัดกรอง การประเมินความรุนแรง การบำบัดด้วยยา การฟื้นฟูสมรรถภาพ การลดอันตรายจากยาเสพติด และการติดตามหลังการบำบัดรักษา โดยการบำบัดรักษายาเสพติดตามประมวลกฎหมายยาเสพติด สามารถดำเนินการได้ดังนี้

- 1) ไม่เป็นผู้ต้องหา/อยู่ระหว่างถูกดำเนินคดีในฐานความผิดอื่น/โทษจำคุก/อยู่ระหว่างรับโทษจำคุกตามคำพิพากษา
- 2) ไม่มีพฤติกรรมที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้อื่น/สังคม
- 3) ไม่มีพฤติกรรมอันตรายที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้อื่น/สังคม อันเกิดจากโรคทางจิต-ประสาท/อาการจากฤทธิ์ยาเสพติด

เจ้าหน้าที่จะส่งตัวผู้เสพไปยังสถานพยาบาลหรือศูนย์คัดกรอง เพื่อประเมินระดับการเสพติดและส่งไปเข้ารับการบำบัดรักษาในสถานพยาบาลตามความเหมาะสม ในกรณีที่ผู้เสพได้รับการประเมินว่า ต้องได้รับการสงเคราะห์ช่วยเหลือ ผู้เสพจะได้รับการช่วยเหลือจากศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคมในแต่ละจังหวัดของผู้เสพที่ได้ลงทะเบียนเข้ารับการบำบัดรักษา ซึ่งจะมีการช่วยเหลือ สนับสนุนด้านการให้การศึกษา การฝึกอาชีพ การจัดหางาน ที่พักชั่วคราวในกรณีฉุกเฉิน การบริการด้านสุขภาพ รวมถึงการช่วยเหลือ ดูแลและให้คำปรึกษา เมื่อผู้เสพได้เข้ารับการบำบัดรักษาจนครบถ้วนแล้ว จะได้รับหนังสือรับรองและถือว่าไม่มีความผิดตามกฎหมาย

แต่หากสมัครใจเข้ารับการบำบัดแล้ว ภายหลังกลับหลบหนีหรือไม่ให้ความร่วมมือ เจ้าหน้าที่จะทำประวัติและพฤติการณ์ดังกล่าวไว้ เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาที่จะไม่ให้เข้ารับการบำบัดรักษาในครั้งต่อไป

3. เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ พบผู้ต้องสงสัยที่ไม่สมัครใจเข้ารับบำบัด/มีลักษณะต้องห้าม (มาตรา 115, 165-170)

เมื่อผู้เสพถูกเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ พบตัว และมีผลตรวจปัสสาวะเป็นบวก หรือมียาเสพติดไว้ในความครอบครองเพื่อเสพ (ซึ่งมีชนิด ประเภท และปริมาณไม่เกินกว่าที่ สธ. กำหนด) และผู้เสพคนนั้น มีลักษณะต้องห้าม เป็นผู้ต้องหา ถูกดำเนินคดีอยู่ระหว่างรับโทษจำคุก หรือมีพฤติกรรมอันตราย จะถูกดำเนินคดี ให้เจ้าหน้าที่ที่เป็นผู้พบตัว มีอำนาจควบคุมตัวผู้เสพคนนั้นส่งพนักงานสอบสวน เพื่อรวบรวมบันทึกพฤติการณ์จากเจ้าพนักงาน และพิจารณาส่งฟ้องคดี เพื่อพิจารณาส่งฟ้องศาลตามฐานความผิดไปยังศาลแขวง ซึ่งการพิจารณาคดีในลักษณะเช่นนี้ ศาลจะไม่เน้นการลงโทษจำคุก แต่จะมุ่งเน้นในการสงเคราะห์ช่วยเหลือจำเลยให้ “เลิกเสพ” แทน “การลงโทษจำคุก” กรณีที่จำเลยสำนึกในการกระทำและเข้ารับการบำบัด หากศาลได้สอบถามพนักงานอัยการแล้ว ให้ส่งตัวจำเลยไปยังสถานพยาบาลยาเสพติด เพื่อเข้ารับการบำบัดรักษาต่อไป ทั้งนี้ เมื่อจำเลยนั้น ๆ ได้เข้ารับการบำบัดรักษาแล้ว ในกรณีที่ต้องได้รับการสงเคราะห์ช่วยเหลือ จำเลยก็จะถูกส่งตัวไปยังศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคมระดับจังหวัด เพื่อได้รับการสนับสนุนการศึกษา การฝึกอาชีพ จัดหางาน สนับสนุนที่พักชั่วคราว รวมถึงการบริการด้านสุขภาพ ทั้งนี้ ขณะบำบัดรักษา จำเลยหลบหนี/ไม่ให้ความร่วมมือ สถานพยาบาลยาเสพติดจะแจ้งผลต่อศาลเพื่อให้พิจารณาคดีใหม่ และหากจำเลยบำบัดครบ ก็จะได้หนังสือรับรอง ศาลจะยุติคดีและพ้นความผิด สามารถกลับคืนสู่สังคม

การฟื้นฟูสภาพทางสังคม เป็นระบบและกลไกที่กำหนดขึ้น เพื่อให้ผู้ติดยาเสพติดและผู้ผ่านการบำบัดรักษา ยาเสพติดสามารถกลับมาดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข ตามมาตรา 108 เป็นมาตราหนึ่งของการแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยได้กำหนดนิยาม “การฟื้นฟูสภาพทางสังคม” หมายถึง การกระทำใด ๆ อันเป็นการสงเคราะห์สนับสนุนให้ผู้ติดยาเสพติดหรือผู้ผ่านการบำบัดรักษาได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตทางด้านที่อยู่อาศัย การศึกษา อาชีพ ตลอดจนการติดตามดูแลช่วยเหลือจนสามารถกลับมาดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข ซึ่งการฟื้นฟูสภาพทางสังคม จะมี “ศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคม เป็นสถานที่ทำการฟื้นฟูสภาพทางสังคม ให้แก่ผู้ติดยาเสพติด หรือผู้ผ่านการบำบัดรักษา” โดยมาตรา 118 วรรคหนึ่ง กำหนดให้กระทรวงมหาดไทยและกรุงเทพมหานคร จัดตั้ง “ศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคม

มีหน้าที่ ติดตาม ดูแล ให้คำปรึกษา แนะนำ ให้ความช่วยเหลือและสงเคราะห์แก่ผู้เข้ารับการรักษาพยาบาล ซึ่งหน่วยงานที่สนับสนุนและช่วยเหลือการฟื้นฟูสภาพทางสังคม ประกอบด้วย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) กระทรวงแรงงาน (รง.) กระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) และสำนักงาน ป.ป.ส. สนับสนุนและช่วยเหลือการดำเนินการของกระทรวงมหาดไทยและกรุงเทพมหานครในส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อฟื้นฟูสภาพทางสังคมให้แก่ผู้เข้ารับการรักษาพยาบาลตามมาตรา 113 มาตรา 114 และมาตรา 169 ทั้งนี้ กฎกระทรวงการฟื้นฟูสภาพทางสังคมแก่ผู้ติดยาเสพติด และผู้ผ่านการบำบัดรักษา พ.ศ. 2566 มีผลบังคับใช้ เมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2566 ได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขับเคลื่อนงานศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคมให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของประมวลกฎหมายยาเสพติด

ช่องทางการค้นหาผู้เสพยาเสพติดในชุมชนเพื่อนำส่งเข้ารับการรักษาบำบัดฟื้นฟู

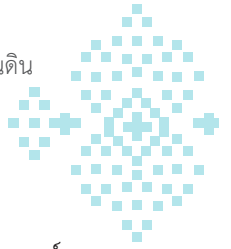
การค้นหา ชักชวน และติดตามผู้ใช้/ผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด เข้ารับการคัดกรองและบำบัดรักษา ครอบครัว/ชุมชนสามารถดำเนินการได้หลายวิธี เช่น

1. ชักชวน จูงใจ ให้คำแนะนำ ติดตามตัวบุคคลที่เข้าข่ายใช้ยาเสพติด ด้วยวิธีการสื่อสารเชิงบวกและเป็นมิตร ให้ข้อมูลที่เป็นจริงด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟู เพื่อให้สมัครใจเข้ารับการรักษาบำบัดฟื้นฟู
2. ส่งเสริม จูงใจให้เข้าร่วมโครงการ TO BE NUMBER ONE ใครติดยากมือขึ้น
3. สร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพเพื่อเสริมแรงจูงใจ (Health Literacy)
4. การให้บริการสุขภาพระดับปฐมภูมิ โดย อสม. รพ.สต. ทีมหมอครอบครัว หรือกลไกอื่น ๆ ในพื้นที่ รวมทั้งเพิ่มการเข้าถึงบริการและข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อต่าง ๆ
5. ค้นหา คัดกรองเชิงรุก ให้ความรู้ ข้อมูล ปรับเจตคติ สร้างความเข้าใจให้แก่ผู้ใช้ ผู้เสพ ผู้ติดยาเสพติด ในชุมชน และสถานที่ต่าง ๆ เช่น วัด โรงเรียน สถานประกอบการ ฯลฯ
6. ประชาคม ตั้งด่านตรวจค้นในชุมชน/สถานประกอบการ หรือการจัดระเบียบสังคม

เมื่อพบผู้เสพยาเสพติดในชุมชน

คนในชุมชนจะเป็นกลุ่มคนที่อยู่ใกล้ชิดกับผู้เสพยาเสพติด อาจจะเป็นพ่อ แม่ พี่ น้อง ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน อาสาสมัคร หรือประชาชนทั่วไปในชุมชน สามารถให้ความช่วยเหลือผู้เสพยาเสพติดได้ตามศักยภาพ ความเหมาะสม และปลอดภัย หากครอบครัวหรือคนในชุมชนพบผู้เสพ ขอให้ทำการพูดคุยให้เห็นถึงโทษพิษภัย และชักชวนให้เข้ารับการรักษาที่สถานพยาบาลใกล้บ้านตามสิทธิ โดยดำเนินการดังนี้

1. เมื่อพบผู้เสพยาเสพติดในชุมชน สิ่งแรกที่คุณหรือญาติหรือเพื่อนบ้านต้องทำคือ การให้ความรัก ความเข้าใจและให้การช่วยเหลือ โดยขอให้พูดคุยด้วยเหตุผล ไม่ควรใช้อารมณ์ในการพูดคุย หรือตัดสินปัญหาด้วยความรุนแรง เพราะจะสร้างแผลใจให้กับผู้เสพยาเสพติดได้ ควรพูดคุยให้ผู้เสพยาเสพติดเห็นถึงโทษพิษภัยของการใช้ยาเสพติด และลองให้ผู้ป่วยประเมินตนเองว่า ขณะนี้ตนเองมีสุขภาพร่างกายและจิตใจเป็นอย่างไร และในมุมมองของญาติเห็นว่า

ตอนนี้ผู้ป่วยมีสุขภาพร่างกายเป็นอย่างไร สิ่งที่น่าทึ่งหลายคนเห็นว่าผู้ป่วยมีสุขภาพที่เปลี่ยนไปจึงจะขอให้ผู้ป่วยไปพบแพทย์ เพื่อตรวจสุขภาพร่างกาย และหากแพทย์เห็นว่าควรได้รับการบำบัด ญาติต้องให้กำลังใจ และควรบอกเล่าให้ผู้ป่วยเข้าใจว่า การบำบัดรักษาจะส่งผลดีต่อผู้ป่วยและครอบครัว

2. สามารถขอรับคำปรึกษาหรือคำแนะนำให้เข้ารับการรักษาได้ที่สถานพยาบาลใกล้บ้าน เช่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) โรงพยาบาลชุมชน (รพช.)

3. การนำผู้ป่วยเสพติดเข้ารับการรักษาควรคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ คือ

1) ชนิดของสารเสพติดที่ผู้เสพติดใช้ว่าเป็นสารเสพติดประเภทใด ถ้าเป็นชนิดที่เสพติดได้ง่าย เช่น สารเสพติดประเภทเฮโรอีน ผีน ยาบ้า สารระเหย หรือแม้กระทั่งสุรา ก็ควรรีบนำผู้เสพติดเข้ารับการรักษา

2) ปริมาณการเสพติดมาก-น้อยเพียงใด ถ้าใช้ในปริมาณมากควรเข้ารับการรักษาทันที

3) ระยะเวลาในการเสพติด มีข้อมูลทางวิชาการพบว่า แม้ผู้เสพติดจะเพิ่งเริ่มใช้ยาเสพติดมาไม่นานก็จำเป็นต้องเข้ารับการรักษา เพื่อช่วยลดความบาดเจ็บของสมอง

4) สภาพร่างกายและจิตใจของผู้เสพติด ญาติควรอยู่ใกล้ชิดและคอยสังเกตอาการของผู้เสพติดว่ามีอาการผิดปกติทางร่างกายและจิตใจหรือไม่ เช่น ร่างกายทรุดโทรม ซีด ผอม หรือเริ่มมีอาการหูแว่ว เห็นภาพหลอน หรือมีพฤติกรรมก้าวร้าวผิดปกติ หากผู้เสพติดมีอาการเหล่านี้ต้องรีบนำส่งสถานบำบัดทันที

5) ในกรณีที่ผู้เสพติดมีความมุ่งมั่นที่จะเลิกยาเสพติดด้วยตนเอง ที่เราเรียกกันว่า “การหักดิบ” แล้วผู้ป่วยไม่สามารถทนต่อความทุกข์ทรมานต่าง ๆ ได้ ควรนำส่งพบแพทย์ เพื่อความปลอดภัยของผู้ป่วย ซึ่งอาการขาดยาที่รุนแรงอาจทำให้ผู้ป่วยเสียชีวิตได้

ผู้เสพติดที่มีอาการทางจิตควรจะไปบำบัดรักษา

ยาเสพติดแต่ละชนิดออกฤทธิ์ต่อระบบประสาท ทำให้สารเคมีในสมองเกิดการเปลี่ยนแปลง โดยการเสพติดยาเสพติดจะเข้าไปทำลายเซลล์สมองส่วนคิด ส่งผลให้การใช้ความคิดที่เป็นเหตุเป็นผลเสียไปจนทำให้สมองส่วนอยากมีอิทธิพลเหนือสมองส่วนคิด โดยเฉพาะช่วงอาการอยากสารเสพติด ผู้เสพติดจะทำอะไรตามใจตามอารมณ์มากกว่าเหตุผล จึงมักแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมออกมา เช่น อารมณ์ฉุนเฉียว ก้าวร้าว หงุดหงิด ไม่สามารถควบคุมตัวเองได้หรือขาดความยับยั้งชั่งใจ ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้มักนำไปสู่ความรุนแรงในสังคมที่พบเห็นได้บ่อย ๆ ทั้งการปล้นจี้ ลักขโมย ทำร้ายคนใกล้ชิด ก่อเรื่องที่มีคดีธรรม ผิดกฎหมาย ฯลฯ

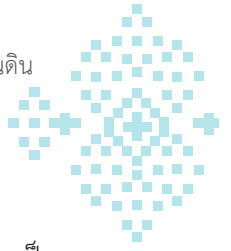
ครอบครัวและชุมชนจะเป็นหน่วยสำคัญที่สุดในการเฝ้าระวังผู้เสพติดที่เริ่มมีสัญญาณที่จะมีอาการทางจิต โดยมีข้อสังเกตที่ควรเฝ้าระวังผู้ที่มีพฤติกรรมการใช้ยาเสพติดในหมู่บ้านจาก **5 สัญญาณเตือน ได้แก่ 1) ไม่หลับ ไม่นอน 2) เดินไปเดินมา 3) พูดจาคนเดียว 4) หงุดหงิดฉุนเฉียว 5) เทียบหวาดระแวง** หากพบสัญญาณเตือน 1 ข้อ สามารถแจ้งเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ฝ่ายปกครอง ผู้นำชุมชน แนะนำให้เข้าสู่ระบบบริการสถานพยาบาลใกล้บ้านเพื่อประเมินวินิจฉัยโรค และได้รับการดูแลตามโรคและสภาพปัญหาบุคคล

การจัดการแก้ไขปัญหาผู้เสพติดที่มีอาการทางจิต จำเป็นต้องบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานฝ่ายสาธารณสุข ฝ่ายปกครอง ฝ่ายสังคม และภาคประชาชน เพื่อร่วมกันค้นหา เฝ้าระวัง คัดกรองผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด และผู้เสพติดที่มีอาการทางจิตที่มีความเสี่ยงสูงต่อการก่อความรุนแรง (SMI-V) ในพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อนำเข้า

สู่กระบวนการบำบัดที่เหมาะสม และสามารถกำหนดแนวทางการติดตามดูแลผู้ป่วยยาเสพติดที่มีอาการทางจิตในชุมชน ร่วมกัน โดยใช้ระบบของการดูแลภายในชุมชน สร้างความตระหนักให้แก่คนในชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) แกนนำชุมชน ประชาชนในชุมชน เพื่อค้นหากลุ่มเสี่ยงที่มีโอกาสเกิดอาการคลุ้มคลั่งก่อความรุนแรง โดยเฉพาะผู้ใช้น้ำยาเสพติดและผู้ป่วยยาเสพติดที่มีอาการทางจิตที่รักษาไม่ต่อเนื่อง โดยการลงเยี่ยมบ้านร่วมกัน เพื่อให้ผู้ป่วยได้รับการดูแลรับประทานยาต่อเนื่อง ไม่ขาดการรักษา จะเป็นการป้องกัน ฝ้าระวังอาการกำเริบ หรือก่อความรุนแรงซ้ำในชุมชน

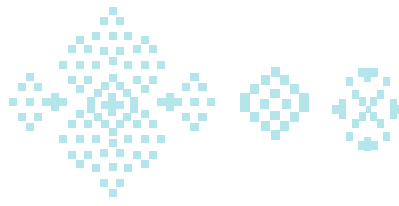
ทั้งนี้ ผู้นำชุมชน/ฝ่ายปกครอง/ประชาชนในพื้นที่สามารถดำเนินการร่วมกันได้ดังนี้

1. ค้นหาผู้ที่เป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการก่อความรุนแรงในชุมชน โดยสังเกตจาก 5 สัญญาณเตือน ได้แก่ 1) ไม่หลับ ไม่นอน 2) เดินไปเดินมา 3) พูดจาคนเดียว 4) หงุดหงิดฉุนเฉียว 5) เทียบหวาดระแวง (SMI-V Scan) หากพบอย่างน้อย 1 สัญญาณเตือน ให้แนะนำเข้ารับการตรวจวินิจฉัยและรักษา
2. เพิ่มมาตรการชุมชนเพื่อลดโอกาสเสี่ยงเกิดอาการคลุ้มคลั่ง กำหนดและนำมาตรการเชิงควบคุมมาปรับใช้ เช่น งดเหล้าในงานประเพณี จำกัดพื้นที่ดื่มเหล้า เช่น ในวัด สวนสาธารณะ ฯลฯ
3. ส่งเสริมความรู้ให้แก่ประชาชน เพื่อฝ้าระวังและป้องกันความรุนแรง เช่น รมรงค์ประชาสัมพันธ์ 5 สัญญาณเตือน (SMI-V Scan) มีเส้นทางนำส่งในชุมชน/หมู่บ้าน สร้างช่องทางสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ ให้คำปรึกษา การประสานงาน เช่น หมายเลขโทรศัพท์ของผู้นำชุมชน กลุ่ม Line Facebook จุดนัดพบหารือร่วมกันทั้งแกนนำ ทีมสุขภาพ ทีมความมั่นคง ญาติ/คนใกล้ชิด กลุ่มเสี่ยง รวมทั้งช่องทางสื่อสารไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
4. จัดตั้งทีมบริหารสถานการณ์ฉุกเฉินด้านความรุนแรงในชุมชน ประกอบด้วย นายก อบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สายตรวจตำรวจ อปพร. รพ.สต. อสม. หน่วยแพทย์ฉุกเฉิน และกำหนดแนวปฏิบัติแต่ละขั้นตอน เช่น การเตรียมการ เข้าจุดเกิดเหตุ การเจรจาไกล่เกลี่ย การประเมินความเสี่ยง การเข้าช่วยเหลือจำกัดพฤติกรรม การปฐมพยาบาลเบื้องต้น ช่องทางการแจ้งข่าวสาร และการนำส่งผู้ป่วย รวมทั้งควรมีการซักซ้อมแผนเผชิญเหตุฉุกเฉิน
5. ทำข้อตกลงร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อให้การช่วยเหลือกรณีเกิดการควบคุม เช่น ตำรวจ 191 หน่วยแพทย์ ฉุกเฉิน 1669 สถานพยาบาลใกล้เคียงและสถานพยาบาลจิตเวชในพื้นที่
6. ร่วมอำนวยความสะดวกในการนำส่ง เพื่อเข้าสู่กระบวนการรักษา

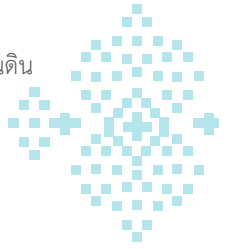

การจัดการดูแลช่วยเหลือกรณีพบผู้ป่วยยาเสพติดที่มีอาการทางจิตและอยู่ในภาวะที่มีความเสี่ยงหรืออาจเป็นอันตรายต่อตนเองหรือผู้อื่นมีแนวทางการจัดการ/ดูแลเบื้องต้นและส่งต่อเข้ารับการรักษา บำบัดรักษา ดังนี้

ระดับอาการ	แนวทางการจัดการ/ดูแลเบื้องต้น
รุนแรงน้อย ยังไม่เป็นอันตรายต่อตนเองและคนรอบข้าง 1. มีพฤติกรรมเปลี่ยนไปจากเดิม เช่น เงียบไป ซึม เก็บตัว หูแว่ว หรือเริ่มแสดงอาการหวาดระแวง ตื่นตระหนก วิดกกังวลอย่างมาก 2. เริ่มหงุดหงิด กระสับกระส่าย ฉุนเฉียว โมโหง่าย 3. เริ่มพูดซ้ำไปซ้ำมา พูดจาหยาบค้าย (บางรายอาจไม่เคยพูดจาหยาบค้ายมาก่อน) 4. ปฏิเสธการกินยา	ญาติหรือคนใกล้ชิด สามารถจัดการดูแลช่วยเหลือเบื้องต้น ดังนี้ 1. พูดจาเกลี้ยกล่อม โดยเรียกชื่อกด้วยน้ำเสียงที่นุ่มนวล เพื่อเรียกสติให้เกิดความผ่อนคลาย 2. ลดการกระตุ้นที่จะทำให้พฤติกรรมรุนแรงเพิ่มมากขึ้น เช่น โต้เถียง บังคับ ดุด่า 3. ชวนพูดคุยเพื่อเบี่ยงเบนความสนใจไปเรื่องอื่นที่เป็นเรื่องดีงาม เรื่องน่าประทับใจในชีวิตของเขา 4. เกลี้ยกล่อมให้กินยาจิตเวชหรือพาไป รพ.สต. ใกล้บ้าน 5. พยายามให้กลุ่มเสี่ยงออกจากสิ่งแวดล้อมที่อาจทำให้เกิดอาการ เช่น ออกจากวงเหล้า/สารเสพติด 6. เก็บสิ่งของที่เป็นอันตราย เช่น มีด กรรไกร อาวุธอื่น ๆ ให้ห่างจากตัวกลุ่มเสี่ยงและให้คนที่ไม่เกี่ยวข้องออกจากบริเวณนั้น 7. ประเมินอาการเป็นระยะ ๆ หากประเมินแล้วเริ่มมีความรุนแรงมากขึ้นให้ดำเนินการติดต่อขอความช่วยเหลือ โทร. 191 หรือ 1669
รุนแรงปานกลาง เสี่ยงเป็นอันตรายต่อตนเองและคนรอบข้าง 1. ญาติหรือคนใกล้ชิด ไม่สามารถเกลี้ยกล่อมหรือเจรจาได้ (พูดไม่ฟัง มีท่าทางนั่งเกร็งตัวเกร็ง กำมือแน่น) 2. อยู่ไม่นิ่ง เดินรุ่มร่ามไปมา กระสับกระส่ายมากขึ้น 3. มีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปทั้งอารมณ์ ท่าทาง และการพูดจาอย่างเห็นได้ชัด เริ่มควบคุมตัวเองไม่ได้ 4. พยายามทำร้ายตนเองโดยไม่ใช้อุปกรณ์หรืออาวุธ เช่น ทบ หยิก ข่วนตัวเอง 5. พยายามทำร้ายผู้อื่น	ญาติหรือคนใกล้ชิด ปฏิบัติดังนี้ 1. ติดต่อขอความช่วยเหลือไปที่ตำรวจ โทร. 191 หรือสายด่วนการแพทย์ฉุกเฉิน 1669 โดยเตรียมข้อมูลสำหรับแจ้งเหตุให้พร้อม ข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วย ชื่อ สกุล เพศ ที่อยู่อาศัย สถานที่เกิดเหตุ หมายเลขโทรศัพท์ติดต่อ รายละเอียดเหตุการณ์ อาการ ความรุนแรง ลักษณะสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ประวัติการรักษาและประวัติด้านสุขภาพ 2. คนที่ไม่เกี่ยวข้องอยู่ให้ห่างจากตัวผู้ป่วยให้มากที่สุด อย่างน้อยประมาณ 10 ก้าว หรือ 8-10 เมตร 3. เจรจาเกลี้ยกล่อมเท่าที่ญาติและคนใกล้ชิดจะยังพอทำได้ 4. หลีกเลี่ยงการกระทำใด ๆ ที่เป็นการยั่วยุหรือสร้างสิ่งกระตุ้นให้อารมณ์กำเริบมากขึ้น เช่น การใช้เสียงที่ตั้งอีกที เสียงคำทอ การถืออาวุธ/ไม้ หรือสิ่งที่จะทำให้ผู้ป่วยมองว่าจะถูกทำร้าย 5. เพิ่มความระมัดระวังเก็บสิ่งของที่เป็นอันตราย เช่น มีด กรรไกร หรืออาวุธอื่น ๆ ให้ห่างจากตัวผู้ป่วย

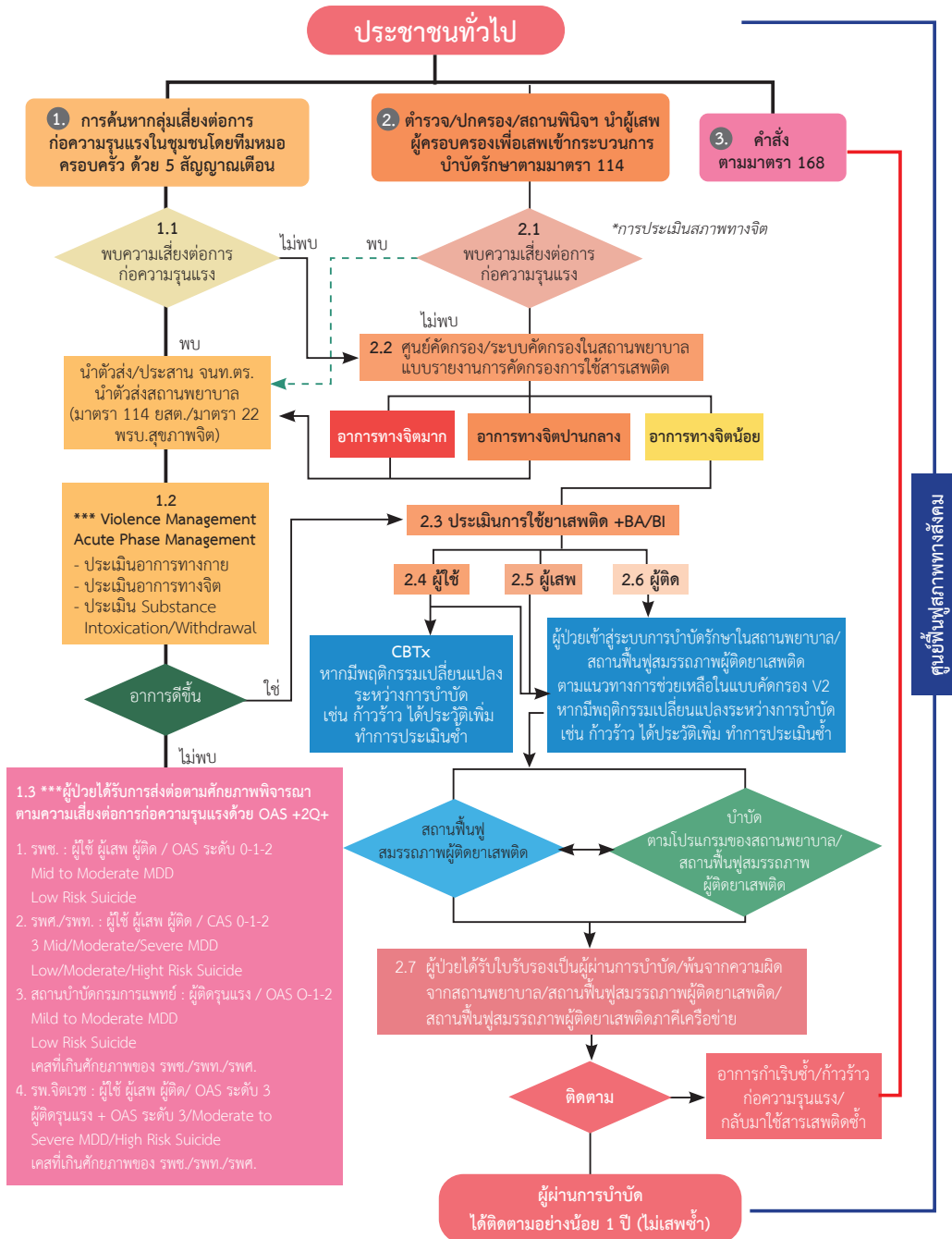

ระดับอาการ	แนวทางการจัดการ/ดูแลเบื้องต้น
<p>รุนแรงมาก เป็นอันตรายต่อตนเองและครอบครัว</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. พกหรือถืออาวุธ 2. ส่งเสียงดัง หรือตะโกนด่าผู้อื่นด้วยคำหยาบคาย 3. รื้อและขว้างปาข้าวของ 4. พยายามหรือทำร้ายตนเองด้วยวิธีการรุนแรง 5. ช่มชู่จะทำร้ายผู้อื่น 6. ทำร้ายผู้อื่นจนได้รับบาดเจ็บ 7. ทำลายสิ่งของจนแตกหัก 	<p>ญาติหรือคนใกล้ชิด หรือผู้นำชุมชน ปฏิบัติดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. แจ้งขอความช่วยเหลือไปที่ตำรวจ โทร. 191 และสายด่วนการแพทย์ฉุกเฉิน 1669 ร่วมกันดำเนินการส่งต่อผู้ป่วยเข้ารับการบำบัดรักษาในโรงพยาบาลใกล้เคียงที่มีศักยภาพในการดูแลได้ หรือโรงพยาบาลระดับอำเภอขึ้นไป (รพช.) 2. ในระหว่างหน่วยงานที่ขอความช่วยเหลือยังไม่ถึง ญาติ/คนใกล้ชิด/ประชาชนที่ประสบเหตุในชุมชน ปฏิบัติดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> 2.1 อยู่ห่างจากผู้ป่วยให้มากที่สุด อย่างน้อยประมาณ 10 ก้าว หรือ 8-10 เมตร 2.2 หลีกเลี่ยงการกระทำใด ๆ ที่เป็นการยั่วยุหรือสร้างสิ่งกระตุ้นให้อาการกำเริบมากขึ้น เช่น การใช้เสียงที่ดังอีกที เสียงด่าทอ การถืออาวุธ/ไม้ หรือสิ่งที่จะทำให้ผู้ป่วยมองว่าจะถูกทำร้าย 2.3 สำหรับผู้ที่เสียงสูงต่อการฆ่าตัวตายต้องได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิด ไม่คลาดสายตา และไม่ใช้คำพูดยั่วยุให้ผู้ป่วยฆ่าตัวตาย 3. เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ 191 และหน่วยปฏิบัติการฉุกเฉิน 1669 มาถึง ให้ญาติ/คนใกล้ชิด/ประชาชนที่ประสบเหตุในชุมชน อำนวยความสะดวกและให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ 4. เจ้าหน้าที่ตำรวจ 191 และหน่วยปฏิบัติการฉุกเฉิน 1669 ประสานและปฏิบัติงานร่วมกัน ประเมินความเสี่ยงและอันตรายที่จะเกิดขึ้นก่อน ดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> 4.1 ประเมินอันตรายและความเสี่ยง เช่น บรรยากาศสิ่งแวดล้อมโดยรอบ การมีอาวุธ/อุปกรณ์หรือเครื่องมือที่ผู้ป่วยอาจนำไปเป็นอาวุธได้ 4.2 เจริญ ก่อภัยล้อม และประเมินความรุนแรงอยู่ตลอดเวลา 4.3 เจ้าหน้าที่ รพ.สต. ต้องเตรียมประวัติข้อมูลผู้ป่วย (ทั้งข้อมูลผู้ป่วยจิตเวชหรือข้อมูลสุขภาพอื่น ๆ) 4.4 ญาติและคนใกล้ชิดเตรียมยาที่ผู้ป่วยกินประจำ และเตรียมพร้อมไปกับรถกู้ชีพ 5. หากประเมินแล้ว ผู้ป่วยมีอาการรุนแรงหรือมีอาวุธที่อาจจะก่อให้เกิดอันตราย ให้เจ้าหน้าที่จำกัดพฤติกรรมด้วยการเข้าชาร์จ ปลดอาวุธ และผูกยึด จากทางด้านหลัง โดยการจับแขน จับขา หรือใช้ผ้าคลุมตัวผู้ป่วย เพื่อให้เสียหลักการทรงตัวแล้วใช้ผ้ามัดแขนผู้ป่วยแนบกับลำตัว (บุคคลที่จะเข้าชาร์จผู้ป่วย ควรเป็นผู้ที่ได้รับการฝึกอบรม) 6. เมื่อสามารถควบคุมตัวผู้ป่วยได้แล้ว ให้ตำรวจ 191 และหน่วยปฏิบัติการฉุกเฉิน 1669 ร่วมกันดำเนินการส่งต่อผู้ป่วยเข้ารับการบำบัดรักษาในโรงพยาบาลใกล้เคียงที่มีศักยภาพในการดูแลรักษาผู้ป่วยในระยะวิกฤตฉุกเฉินได้ หากเกินขีดความสามารถให้ส่งต่อไปที่โรงพยาบาลทั่วไป/โรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลธัญญารักษ์ หรือโรงพยาบาลจิตเวช

โดยสรุป จะต้องมีการให้ความรู้แก่ญาติ คนใกล้ชิด หรือคนในชุมชนในการดูแลผู้ป่วยยาเสพติดที่มีอาการทางจิตที่บำบัดรักษาแล้วกลับมาอยู่กับครอบครัว/ชุมชนให้ได้รับยาต่อเนื่อง หมั่นสังเกตการเปลี่ยนแปลงอารมณ์หรือพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ และต้องมีช่องทางให้ญาติ คนใกล้ชิด หรือคนในชุมชนติดต่อเพื่อปรึกษาหารือและแจ้งประสานขอความช่วยเหลือ เพื่อเป็นการเฝ้าระวังป้องกันไม่ให้เกิดเหตุความรุนแรงในครอบครัวและชุมชน

แนวปฏิบัติการดูแลผู้ใช้ยาเสพติดที่มีความเสี่ยงต่อการก่อความรุนแรงตามประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564

การคัดกรองเพื่อเข้ารับการรักษาพยาบาล

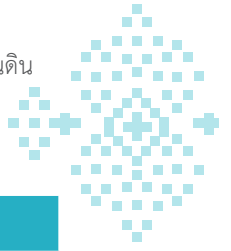
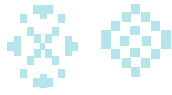
ผู้ใช้/ผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดที่นำส่งศูนย์คัดกรองหรือสถานพยาบาลยาเสพติดใกล้บ้าน ซึ่งก็คือ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) จะดำเนินการคัดกรองและประเมินความรุนแรงของการติดยาเสพติด ภาวะความเสี่ยงทางสุขภาพกาย สุขภาพจิต รวมถึงปัญหาด้านสังคมที่เกี่ยวข้องกับการติดยาเสพติด ความต้องการ ความช่วยเหลือ วิเคราะห์จำแนกระดับความรุนแรง และวางแผนการดูแลบำบัดรักษา การส่งต่อที่เหมาะสม รวดเร็ว ปลอดภัย รวมทั้งประสานแจ้งครอบครัว/บุคคลที่เกี่ยวข้อง และส่งต่อการขอความช่วยเหลือทางสังคมไปยังศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคม ถือว่าเป็นการบริการด้านสาธารณสุขระดับปฐมภูมิ โดยแบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ กลุ่มผู้ใช้ กลุ่มผู้เสพ และกลุ่มผู้ติด

กรณีประเมินความรุนแรงแล้วไม่เป็นกลุ่มผู้ติด สามารถใช้วิธีการให้คำปรึกษาแก่ผู้ป่วยและครอบครัว ด้วยรูปแบบการให้คำปรึกษาแนะนำแบบสั้น (Brief Advice : BA) หรือการบำบัดแบบสั้น (Brief Intervention : BI) และไม่จำเป็นต้องให้การบำบัดรักษาด้วยยาและขั้นตอนการบำบัดอื่น ๆ หรือพิจารณาส่งต่อให้การดูแลช่วยเหลือบำบัดฟื้นฟูโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน (Community Based Treatment : CBTx) ยกเว้นมีการประเมินซ้ำว่ามีการเปลี่ยนระดับความรุนแรงว่ามีการเสพติดที่รุนแรงขึ้น

หากประเมินความรุนแรงแล้วเป็นกลุ่มผู้ติด หรือมีภาวะแทรกซ้อนรุนแรง พิจารณาว่ามีความจำเป็นต้องส่งไปรับการรักษาที่สถานพยาบาลยาเสพติด สถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด หรือสถานพยาบาลยาเสพติด เฉพาะทาง หรือสถานพยาบาลอื่นตามความเหมาะสม ให้ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานรับส่งต่อ พร้อมจัดทำแบบส่งตัวผู้ติดยาเสพติดเพื่อส่งตัวเข้ารับการรักษาที่เหมาะสมตามสภาพการเสพติด

การกำหนดแผนการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพที่เหมาะสมกับสภาพการเสพติดตามแนวทางของกระทรวงสาธารณสุข ดังนี้

กลุ่มผู้ป่วย	แนวทางการช่วยเหลือ
กลุ่มผู้ใช้	<p>หน่วยให้บริการคือ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ (รพ.สต.) ขึ้นไป</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ ให้คำปรึกษาระยะสั้น (Brief Advice : BA) และหรือการบำบัดแบบสั้น (Brief Intervention : BI) อย่างน้อย 1-2 ครั้ง ■ การให้ความรู้ในการส่งเสริมสุขภาพ (Health Education and Promotion) ■ การช่วยเหลือของครอบครัว โรงเรียน และชุมชน ■ พิจารณาเข้ารับการรักษาฟื้นฟูโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน (Community Based Treatment : CBTx) ■ การบำบัดโรคร่วมทางจิตเวช (ถ้ามี) ■ กรณีจำเป็นต้องเข้าระบบการบำบัดรักษาในสถานพยาบาลสามารถพิจารณาส่งต่อโดยมีเอกสารการส่งต่อผู้ติดยาเสพติดเพื่อเข้ารับการรักษา

กลุ่มผู้ป่วย	แนวทางการช่วยเหลือ
<p>กลุ่มผู้เสพ</p>	<p>หน่วยให้บริการ คือ โรงพยาบาลชุมชน (รพช.) ขึ้นไป</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ส่งเข้าสู่ระบบการบำบัดรักษาผู้ป่วยนอก/ตามโปรแกรมของสถานพยาบาล กรณีมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงระหว่างการบำบัด เช่น ก้าวร้าว ให้ทำการประเมินซ้ำ หากเกินศักยภาพให้ส่งต่อ รพท./รพศ. ▪ การบำบัดแบบเสริมแรงจิตใจ (Motivational Interviewing : MI) (Motivational Enhancement Therapy : MET) 1-2 เดือน ▪ การบำบัดความคิดและพฤติกรรม (Cognitive Behavioral Therapy : CBT) 1-2 เดือน ▪ จิตสังคมบำบัด ได้แก่ Modified MATRIX, จิตสังคมบำบัดในโรงเรียน, จิตสังคมบำบัดใน รพ.สต. คลินิกใกล้ใจในชุมชน (1-2 เดือน) ▪ การรักษาด้วยยา (Medication) ▪ การรักษาโรคร่วมทางจิตเวช (ถ้ามี) ▪ กรณีจำเป็นต้องเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพ สถานพยาบาลสามารถพิจารณาส่งต่อเข้าสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดภาคีเครือข่าย โดยมีเอกสารการส่งต่อผู้ติดยาเสพติด เพื่อเข้ารับการฟื้นฟู
<p>กลุ่มผู้ติด</p>	<p>หน่วยให้บริการ คือ โรงพยาบาลชุมชน (รพช.) ขึ้นไป</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ การบำบัดแบบผู้ป่วยนอก จิตสังคมบำบัด เช่น Modified MATRIX, MATRIX Program (4 เดือน), การบำบัดความคิดและพฤติกรรม (CBT) 2-4 เดือน ▪ การบำบัดแบบเสริมสร้างแรงจิตใจ (MET) 2-4 เดือน, ครอบครัวยุติ 2-4 เดือน, จิตบำบัด แนวชาเทียร์ (SATIR Model) 2-4 เดือน ▪ การบำบัดแบบผู้ป่วยใน ได้แก่ การบำบัดฟื้นฟูรูปแบบชุมชนบำบัด (Therapeutic Community : TC), การบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพแบบเข้มข้นทางสายใหม่ (FAST Model) 4 เดือน-1 ปี ▪ การรักษาด้วยยา (Medication) ▪ การรักษาโรคร่วมทางจิตเวช (ถ้ามี) ▪ กรณีมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงระหว่างการบำบัด เช่น ก้าวร้าว หรือได้ประวัติเพิ่มให้ทำการประเมินซ้ำ ▪ ส่งเข้าสู่ระบบการบำบัดรักษาและฟื้นฟูตามโปรแกรมของสถานพยาบาล/ผู้ป่วยใน ในสถานพยาบาลระดับตติยภูมิ ได้แก่ 1) สถานพยาบาลสังกัดกรมการแพทย์ กรณีผู้ป่วยยาเสพติดรุนแรง 2) สถานพยาบาลสังกัดกรมสุขภาพจิต กรณีผู้ป่วยมีอาการทางจิตรุนแรง ▪ กรณีจำเป็นต้องเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพ สถานพยาบาลสามารถพิจารณาส่งต่อเข้าสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดภาคีเครือข่าย โดยมีเอกสารการส่งต่อผู้ติดยาเสพติดเพื่อเข้ารับการฟื้นฟู

การลดอันตรายจากยาเสพติด (Harm Reduction) เป็นมาตรการหนึ่งที่ทำควบคู่ไปกับกระบวนการบำบัดรักษา เพื่อเป็นการลดปัญหาหรือภาวะเสี่ยงอันตราย การแพร่ระบาด การสูญเสียจากการใช้ยาเสพติดที่อาจเกิดกับตัวบุคคล ชุมชน และสังคม เป็นการป้องกันอันตราย โดยการทำให้เกิดพฤติกรรมที่เป็นอันตรายลดลง ในขณะที่ยังไม่สามารถหยุดยาเสพติดได้ เป็นการยืดหยุ่นวิธีการรักษาที่ยึดความพร้อมของผู้ป่วยเป็นฐาน โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ มนุษยธรรม สิทธิมนุษยชน และความเข้าใจธรรมชาติของผู้ใช้ยาเสพติด ซึ่งมาตรการที่สำคัญ คือ การใช้ยาทดแทนระยะยาวในกลุ่มผู้เข้ารับการรักษาที่ใช้ยาประเภทฝิ่น และอนุพันธ์ของฝิ่น เช่น เมทาโดน ผู้ป่วยยาเสพติดสามารถเลือกชุดบริการต่าง ๆ ตามความเหมาะสมของแต่ละราย เพื่อจูงใจให้ปรับตัวให้ลดการใช้ยาเสพติดสามารถดูแลตนเองได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดี และอยู่ในสังคมได้อย่างปลอดภัย ไม่เกิดผลกระทบต่อตนเองและสังคมจนสามารถหยุดใช้ยาเสพติดได้

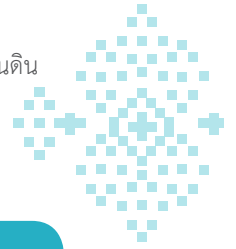
ค่าใช้จ่ายในการบำบัดรักษายาเสพติด

ตามที่รัฐบาลเปิดโอกาสให้ผู้ป่วยยาเสพติดเข้ารับการรักษาในระบบสมัครใจเป็นลำดับแรก ภายใต้นโยบาย **“ผู้เสพ คือ ผู้ป่วย”** โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย พร้อมอำนวยความสะดวกให้กับผู้เสพยาเสพติดให้สามารถเข้ารับการรักษาได้ที่โรงพยาบาลรัฐใกล้บ้านทุกแห่ง ภายใต้การดูแลอย่างใกล้ชิดจากผู้เชี่ยวชาญ ทั้งแพทย์และพยาบาล รวมถึงเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ภายหลังการบำบัดฟื้นฟู จะมีเจ้าหน้าที่คอยติดตาม ดูแล ช่วยเหลือ พร้อมการพัฒนาฝีมือวิชาชีพ เพื่อให้สามารถนำองค์ความรู้ไปเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวได้ในอนาคต และประการสำคัญที่สุดคือ ผู้เสพที่สมัครใจเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลรัฐ จะสามารถสมัครงานได้โดยไม่เสียประวัติไม่โดนลงบันทึกอาชญากรรม เพื่อให้ผู้เสพได้เริ่มต้นชีวิตใหม่

เมื่อสมัครใจเข้ารับบำบัดรักษายาเสพติดในสถานพยาบาลของรัฐ จะได้รับการบำบัดรักษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานของกระทรวงสาธารณสุข โดยจะไม่เสียประวัติ ไม่มีความผิด และไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ยกเว้น ในกรณีที่มีโรคร่วมหรือโรคแทรกอื่น ๆ เช่น ไข้หวัด ไข ปวดท้อง ท้องเสีย วัณโรคปอด ไวรัสตับอักเสบ อหิวาตกโรค ไข้หวัดใหญ่ ไข้สมองอักเสบ ไข้เลือดออก โรคตาแดง และโรคแผลเรื้อรัง ฯลฯ ซึ่งผู้ป่วยยาเสพติดสามารถใช้บัตรประกันสุขภาพหรือบัตรทอง 30 บาท บัตรประกันสังคม และบัตรข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ ตามสิทธิที่ระบุไว้ในบัตร หากสถานพยาบาลที่ท่านมีสิทธิในการรักษาไม่สามารถให้การบำบัดรักษาได้ จะมีระบบการส่งต่อไปยังสถานพยาบาลอื่นที่มีศักยภาพสูงกว่า

กรณี ผู้ป่วยที่เป็นชาวเขาเผ่าต่าง ๆ จะได้สิทธิเข้ารับการรักษาเฉพาะในพื้นที่ที่พวกเขาอาศัยอยู่นั้น แต่ถ้ามายังพื้นที่ก็ยังได้รับโอกาสในการบำบัดฟรี แต่ต้องมีผู้นำชุมชนยืนยันว่าอาศัยอยู่ในหมู่บ้านนั้นจริง

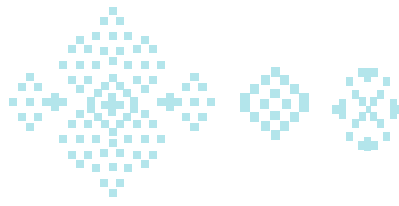
กรณี ผู้ป่วยเป็นต่างด้าว ได้แก่ พม่า ลาว และกัมพูชา จะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการบำบัดรักษา เนื่องจากหลักประกันสุขภาพของต่างด้าว ไม่ครอบคลุมการบำบัดรักษายาเสพติด โดยมีค่าใช้จ่าย รายละเอียด 3,000 บาท (สามพันบาทถ้วน)

การบำบัดฟื้นฟูผู้ใช้ยาเสพติดโดยชุมชนเป็นฐาน (Community Based Treatment : CBTx)

เป็นกระบวนการบำบัดฟื้นฟูที่สอดคล้องกับบริบท วิถีชีวิต การดำเนินชีวิตประจำวันที่สามารถทำได้ในชุมชน ซึ่งชุมชนและครอบครัวมีส่วนร่วมอย่างเต็มศักยภาพ เชื่อมโยงกับหน่วยบริการสาธารณสุขในชุมชน ภาคประชาคมสังคม และหน่วยสนับสนุนต่าง ๆ องค์ประกอบสำคัญของการดำเนินงาน CBTx ประกอบด้วย ผู้นำและสมาชิกในชุมชน ครอบครัว เครือญาติของผู้ใช้ยาเสพติด และอาสาสมัครต่าง ๆ เช่น อสม. อสค. โดยชุมชนมีการจัดตั้งคณะกรรมการ หรือทีมในการพัฒนาชุมชน มีบทบาทในการดำเนินการเฝ้าระวัง ป้องกัน ค้นหา คัดกรอง ประเมินปัญหาของผู้ใช้ยาเสพติด ในชุมชน สร้างเจตคติและการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของชุมชน เข้าใจ เข้าถึง และให้การช่วยเหลือผู้ใช้ยาเสพติด ควบคู่ไปกับกิจกรรมการพัฒนาชุมชนและวิถีชีวิตปกติประจำวัน อาจมีการเยี่ยมบ้าน ให้คำแนะนำผู้ใช้ยาเสพติด และครอบครัว สนับสนุนช่วยเหลือให้สามารถใช้ชีวิตขั้นพื้นฐานในชุมชน รวมถึงการป้องกันความเสี่ยงอันตรายที่เกิดจากการใช้ยาเสพติด เช่น ผู้เสพยาเสพติดที่มีอาการทางจิต ให้มีการประสานส่งต่อไปยังหน่วยบริการสาธารณสุขเมื่อจำเป็น และเมื่อกลับจากโรงพยาบาลโดยผ่านการบำบัดรักษาแล้ว ชุมชนให้การดูแลต่อเนื่อง รับประทานยาตามคำสั่งแพทย์ เช่น กรณีผู้ป่วยจิตเวชเรื้อรัง หรืออาจต้องพาไปพบแพทย์เป็นครั้งคราว เพื่อการรักษาหรือรับยาต่อเนื่อง โดยมีกระบวนการดำเนินงาน 6 ข้อ ดังนี้

1. จัดตั้งทีมงาน/คณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.)/ชุดปฏิบัติการประจำตำบล โดยบูรณาการการทำงานในทุกภาคส่วน ดำเนินการปรับเจตคติของทีมงาน รวมถึงการจัดทำแผนประชาสัมพันธ์สร้างความรู้ความเข้าใจให้กับหมู่บ้าน/ชุมชน โดยคำนึงถึงบริบทของพื้นที่ และจัดทำข้อตกลงร่วมกัน เพื่อแก้ไขปัญหาเสพติดแบบครบวงจร
2. จัดประชุม/ประชาคมหมู่บ้าน เดือนละ 1 ครั้ง เพื่อค้นหาผู้ใช้ยาเสพติด/หาวิธีการแก้ไขปัญหายาเสพติด ให้เกิดความต่อเนื่อง
3. เมื่อพบผู้ใช้ยาเสพติด คณะกรรมการหมู่บ้าน หรือชุดปฏิบัติการประจำตำบล จะเข้าไปชักชวน/พูดคุยให้ผู้ใช้ยาเสพติดได้ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น และประโยชน์ของการเข้ารับการบำบัดฟื้นฟู ตลอดจนคำแนะนำในการดูแลตนเอง
4. ประสานเจ้าหน้าที่สาธารณสุข/สถานพยาบาลใกล้บ้านหรือในพื้นที่ เพื่อดำเนินการคัดกรองผู้ใช้ยาเสพติด ตามสภาพการเสพติด โดยใช้แบบคัดกรอง (บคก.กสธ.) V.2 ประกอบกับแบบประเมินหรือแบบคัดกรองอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง จำแนกผู้ป่วยออกเป็น 3 กลุ่ม คือ ผู้ใช้ ผู้เสพ และผู้ติด/ผู้ที่มีอาการทางจิตจากการใช้ยาเสพติด จากนั้นให้จัดทำทะเบียนข้อมูลผู้ใช้ยาเสพติดตามแบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคลของการดำเนินงานการบำบัดฟื้นฟูผู้ใช้ยาเสพติดโดยใช้ชุมชนเป็นศูนย์กลาง (CBTx) และวางแผนการบำบัดฟื้นฟู ตั้งแต่การดูแล การให้ความช่วยเหลือตามสภาพความเหมาะสม การบำบัด การติดตาม รวมถึงการส่งต่อผู้ป่วยไปยังสถานพยาบาลที่เหมาะสม
5. จัดกิจกรรมการบำบัดฟื้นฟูตามบริบทของพื้นที่ โดยมีการบูรณาการร่วมมือจากภาครัฐ โดยโรงพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพตำบล และ/หรือโรงพยาบาลชุมชน ส่งบุคลากรมาให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการบำบัดรักษา และฟื้นฟูผู้ป่วยยาเสพติดแก่ คณะกรรมการหมู่บ้าน หรือชุดปฏิบัติการประจำตำบล หรือจิตอาสาในชุมชน จนบุคคล

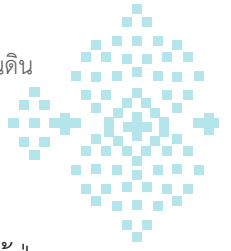

เหล่านี้สามารถนำความรู้ไปปฏิบัติหรือประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม จากนั้นคณะกรรมการหมู่บ้าน หรือชุดปฏิบัติการประจำตำบล หรือจิตอาสาในชุมชน จึงมีการกำหนดกิจกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูร่วมกัน โดยพิจารณาจากการคัดกรองระดับการใช้ยาเสพติดเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ใช้ กลุ่มผู้เสพ และกลุ่มผู้ติด และใช้มติของคณะกรรมการเพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ใช้ยาเสพติดทั้ง 3 กลุ่มนี้ ซึ่งผู้ป่วยต้องมีความสมัครใจ ที่จะให้คณะกรรมการหมู่บ้านให้ความช่วยเหลือ โดยจำเป็นต้องมีการติดตามการบำบัดโดยผู้นำชุมชน จิตอาสา หรืออาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) ในพื้นที่ ดังนี้

- 1) กลุ่มผู้ใช้ คณะกรรมการหมู่บ้านอาจดำเนินกิจกรรมการณรงค์ ให้คำปรึกษา ติดตามเยี่ยมบ้านในรูปแบบสอบถามทุกข์สุข ให้ความช่วยเหลือตามที่ร้องขอ และมีมาตรการเชิงป้องกันไม่ให้เกิดกลุ่มนี้มีโอกาสเข้าสู่การเสพติดที่รุนแรงขึ้น
- 2) กลุ่มผู้เสพ คณะกรรมการหมู่บ้านอาจมีกลยุทธ์ที่แยบยลกว่า เช่น การให้ความช่วยเหลือแบบรอบด้านในทุกปัญหาที่ผู้ป่วยกังวล จนผู้ป่วยเกิดความไว้วางใจในกระบวนการบำบัดรักษา และคอยสอดส่องดูแลอย่างใกล้ชิด โดยครอบครัวของผู้ป่วยควรมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือทุกด้านด้วย และบุคลากรสาธารณสุขควรให้ความรู้แก่ครอบครัวในเรื่องการสื่อสารในครอบครัว การเข้าใจวัยรุ่น และการทำหน้าที่ครอบครัว
- 3) กลุ่มผู้ติด คณะกรรมการหมู่บ้านอาจประสานความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐในการส่งผู้ป่วยกลุ่มนี้เข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษาในภาครัฐ เช่น โรงพยาบาลประจำอำเภอ โรงพยาบาลประจำจังหวัด หรือส่งต่อไปยังโรงพยาบาลเฉพาะทาง ยาเสพติดในพื้นที่ หรือโรงพยาบาลของกรมสุขภาพจิต ทั้งนี้ ต้องเป็นไปตามขั้นตอนของระบบการส่งต่อ

คณะกรรมการหมู่บ้านร่วมกับหน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่ กำหนดกรอบระยะเวลาการดำเนินการบำบัดรักษา และฟื้นฟูสมรรถภาพที่ชัดเจนว่า ผู้ป่วยเสพติดแต่ละกลุ่มควรใช้เวลาในการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพนานเท่าไร ซึ่งอาจจะเป็นกรอบกว้าง ๆ ไว้ แต่ควรมีความยืดหยุ่น คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีความเข้าใจด้วยว่า การติดยาเสพติดเป็นเสมือนโรคเรื้อรัง เช่น โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง ที่เมื่อมีพฤติกรรมสุขภาพไม่ดีก็สามารถกลับเป็นซ้ำได้อีก เช่นเดียวกับการเสพติดที่เมื่อบุคคลสามารถหยุดใช้ยาเสพติดแล้ว ณ เวลานั้นบุคคลนั้นอาจกลับไปใช้ยาเสพติดซ้ำ ซึ่งผู้ให้การช่วยเหลือจำเป็นต้องเข้าใจและรับรู้ว่าการช่วยเหลือทางจิตสังคม ภายใต้อุปกรณ์ของผู้ป่วย และในขณะที่ดำเนินการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ อาจจะต้องดำเนินการปรับเปลี่ยน สร้างภาวะแวดล้อมเชิงบวกของหมู่บ้าน/ชุมชนไปพร้อมกันด้วย เช่น การส่งเสริม สนับสนุนในการป้องกันปัญหาเสพติดในกลุ่มเสี่ยง/เยาวชน การทำให้ผู้ติดยาเสพติดได้ใช้ชีวิตในสังคม/ชุมชน ร่วมกันอย่างปกติ ไม่ถูกตีตรา และไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชน

6. ติดตาม ดูแล ช่วยเหลือ เป็นกระบวนการที่อยู่ในทุกช่วงของการดูแลผู้ใช้ยาเสพติด โดยเริ่มตั้งแต่เมื่อชุมชนพบผู้ใช้ยาเสพติดอาจมีความจำเป็นที่จะต้องให้การดูแลช่วยเหลือเป็นลำดับแรกก่อน โดยการให้คำปรึกษาและดูแลช่วยเหลือระดับประคอง ก่อนที่จะส่งผู้ป่วยเข้ารับการรักษาฟื้นฟู โดยในระยะของการบำบัดฟื้นฟู ชุมชนควรให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ป่วยได้รับการบำบัดฟื้นฟูอย่างสม่ำเสมอ และเมื่อผ่านขั้นตอนการบำบัดฟื้นฟูจะเป็นส่วนสำคัญในการติดตาม ดูแล ช่วยเหลือ

ทั้งนี้ ผู้เสพยาเสพติดแต่ละคนมีระดับการเสพติดต่างกัน เมื่อได้รับการคัดกรองเข้ารับการรักษา จะมีผู้ป่วยยาเสพติดส่วนหนึ่งที่จำเป็นต้องบำบัดรักษาในสถานพยาบาล โดยเฉพาะผู้ป่วยที่มีการเสพยาเสพติดรุนแรงซับซ้อนหรือมีอาการทางจิตเวชที่จำเป็นต้องระงับอาการ ทั้งนี้ ผู้ป่วยยาเสพติดส่วนใหญ่ที่เป็นผู้ใช้/ผู้เสพ สามารถบำบัดรักษาและฟื้นฟูโดยมีส่วนร่วมของชุมชน (Community Based Treatment and Rehabilitation : CBTx) โดยให้ความสำคัญกับการใช้ชีวิตร่วมกันในสังคม ครอบครัวและชุมชนควรร่วมกันดูแล ถือว่าผู้เสพเป็นผู้ป่วย มุ่งแก้ไขด้านสุขภาพและสังคม เพื่อให้ผู้ป่วยปลอดภัยจากยาเสพติด ควบคู่กับการดูแลช่วยเหลือทางสังคม เช่น สัมพันธภาพในครอบครัว การศึกษา อาชีพ และสิ่งจำเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต โดยอาศัยความร่วมมือของคนในชุมชนและภาคส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เพื่อให้สามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันในชุมชนได้ ซึ่งจะเป็นการแก้ไขปัญหาผู้เสพยาเสพติดที่เหมาะสม มีประสิทธิภาพ และยั่งยืน

แนวทางการเฝ้าระวัง ค้นหา ส่งต่อ บำบัดและดูแลติดตาม ผู้ป่วยยาเสพติดที่มีอาการทางจิต

ผู้มีอาการทางจิตจากการใช้ยาเสพติด

ยาเสพติดแต่ละชนิดออกฤทธิ์ต่อระบบประสาท ทำให้สารเคมีในสมองเกิดการเปลี่ยนแปลง โดยการเสพยาเสพติด จะเข้าไปทำลายเซลล์สมองส่วนคิด ส่งผลให้การใช้ความคิดที่เป็นเหตุเป็นผลเสียไปจนทำให้สมองส่วนอยากมีอิทธิพลเหนือสมองส่วนคิด โดยเฉพาะช่วงอาการอยากสารเสพติด ผู้เสพยาจะทำอะไรตามใจตามอารมณ์มากกว่าเหตุผล จึงมักแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมออกมา เช่น อารมณ์ฉุนเฉียว ก้าวร้าว หงุดหงิด ไม่สามารถควบคุมตัวเองได้ หรือขาดความยับยั้งชั่งใจ ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้มักนำไปสู่ความรุนแรงในสังคมที่พบเห็นได้บ่อย ๆ ทั้งการปล้นจี้ ลักขโมย ทำร้ายคนใกล้ชิด ก่อเรื่องที่ผิดศีลธรรม ผิดกฎหมาย ฯลฯ

นอกจากนี้ในบางรายยังอาจเกิดอาการทางจิต มีหูแว่ว เห็นภาพหลอน หวาดระแวง เพ้อคลั่ง อาละวาด จนกลายเป็นผู้ป่วยจิตเวชได้ เพราะสมองส่วนคิดที่ถูกทำลายไปแล้วจะไม่สามารถฟื้นกลับมาเป็นปกติได้ดังเดิม เพราะฉะนั้นผู้เสพยาเสพติดส่วนใหญ่จึงมักจะมีอาการทางจิตเวชเรื้อรัง คือ นอกจากหวาดระแวง มีหูแว่ว หลงผิดแล้วยังไม่สามารถรับรู้โลกความเป็นจริง มีความบกพร่อง ขาดการดูแลตนเองในการดำรงชีวิตประจำวัน โดยโรคทางจิตเวชที่มักพบในผู้ใช้สารเสพติดส่วนใหญ่ ได้แก่ เป็นโรคจิตหวาดระแวง ประสาทหลอนเรื้อรัง โรคซึมเศร้า (Depression) โรควิตกกังวล (Anxiety) โรคไบโพลาร์ (Bipolar Disorder) เป็นต้น

ทั้งนี้ แนวทางสังเกตผู้ป่วยติดยาก่อนก่อเหตุรุนแรง คือ ชอบแยกตัว ไม่สูงส่งพูดจากับใคร หงุดหงิดง่าย พูดเสียงดัง โมโหง่าย บางรายมีอาการกระวนกระวาย ผุดลุกผุดนั่ง บ่นพึมพำคนเดียว ประสาทหลอน ตลอดจนอาจมีอาการมาก เช่น เตรียมสะสมอาวุธ พูดบ่นคนเดียวว่าจะมีคนมาทำร้าย ระแวง กลัว หรือพูดบ่นจะทำร้ายผู้อื่น หากพบว่ามีอาการเหล่านี้ ให้รีบแจ้งผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขโดยเร็ว เพื่อให้รับการดูแลช่วยเหลือป้องกันการเกิดความรุนแรงจากอาการทางจิตจากการใช้สารเสพติดต่อไป

6 สัญญาณเตือนอาการผิดปกติทางจิต

1. แยกตัวจากผู้คน

เก็บตัวอยู่แต่ในห้อง แยกตัวอยู่คนเดียว ไม่สูงส่งกับใคร

2. ประสาทหลอน

อาจมีประสาทหลอนทาง หู ตา จมูก ลิ้น หรือสัมผัสร่างกาย เช่น ได้ยินเสียงคนพูดวิพากษ์วิจารณ์ตนเอง ซึ่งผู้ป่วยได้ยินเพียงคนเดียว หรือมีอาการอื่น ๆ ที่อาจพบได้ เช่น ยิ้ม หัวเราะคนเดียว เป็นต้น

3. ไม่หลับไม่นอน เดินไปเดินมา

อาจมีอาการนอนไม่หลับ กระวนกระวาย ผุดลุกผุดนั่ง ทำทางสับสน เดินไปเดินมา

4. พูดจาคนเดียว

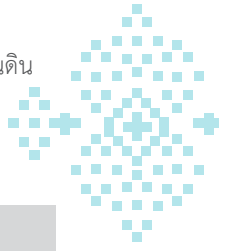
พูดบ่นคนเดียวว่าจะมีคนมาทำร้าย พูดคนเดียวไปเรื่อย ๆ เปลี่ยนเรื่องพูดไปเรื่อย ๆ เนื้อหาไม่สัมพันธ์กัน พูดมากหรือพูดเร็วกว่าผิดปกติ ได้ยินเสียงเหมือนมีคนมาพูดด้วย พูดโต้ตอบกับเสียงโดยไม่เห็นตัวตน

5. ฉุนเฉียวหงุดหงิด

เป็นความผิดปกติทางอารมณ์ ส่วนมากมักเกิดอาการระหว่างอายุ 30-50 ปี อาการจะเกิดเป็นพัก ๆ เมื่อหายป่วยจะเป็นเหมือนปกติ สาเหตุใหญ่เนื่องจากกรรมพันธุ์ เกิดจากความผิดปกติของสารเคมีบางอย่างในสมอง อาการสำคัญคือ มีอารมณ์ผิดปกติ เศร้า กังวล หงุดหงิด โกรธง่าย ก้าวร้าว อาละวาด หยาบคาย

6. คิดหวาดระแวง

การคิดหวาดระแวงเชื่อว่าจะถูกปองร้าย หรือมีความเชื่อว่าจะมีภัยคุกคามต่อตนเอง เป็นกระบวนการคิดที่เชื่อว่าได้รับอิทธิพลจากความวิตกกังวลหรือความกลัวอย่างหนัก มักถึงจุดที่เกิดความไร้เหตุผลและอาการหลงผิด โรครจิต หวาดระแวงเกี่ยวข้องกับความกลัวอย่างไร้เหตุผล ตัวอย่างเช่น เหตุการณ์ที่คนส่วนใหญ่จะมองเป็นอุบัติเหตุหรือความบังเอิญ บุคคลหวาดระแวงอาจเชื่อว่ามีเจตนา

ความรู้เพิ่มเติม

6 สัญญาณเตือน อาการผิดปกติทางจิต

แยกตัวจากผู้คน

เก็บตัวอยู่แต่ในห้องแยกตัวอยู่คนเดียว ไม่สนใจสิ่งกับใคร

ประสาทหลอน

อาจมีประสาทหลอนทาง หู ตา จมูก ลิ้น หรือสัมผัสทางกาย เช่น ได้ยินเสียงคนพูดวิพากษ์วิจารณ์ตนเอง ซึ่งผู้ป่วยได้ยินเพียงคนเดียว หรือมีอาการอื่นๆ ที่อาจพบได้ เช่น ยิ้ม หัวเราะคนเดียว เป็นต้น

ไม่หลับไม่นอน เดินไปเดินมา

อาจมีอาการนอนไม่หลับ กระวนกระวาย ผุดลุกผุดนั่ง ทำทางสับสน เดินไปเดินมา

พูดจากคนเดียว

พูดบ่นคนเดียวว่าจะมีคนมาทำร้าย พูดคนเดียวไปเรื่อยๆ เปลี่ยนเรื่องพูดไปเรื่อยๆ เนื้อหาไม่สัมพันธ์กัน พูดมากหรือพูดเร็วกว่าผิดปกติ ได้ยินเสียงเหมือนมีคนมาพูดด้วย พูดโต้ตอบกับเสียงโดยไม่เห็นตัวตน

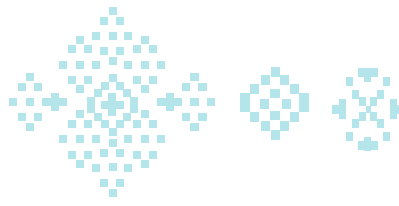
ฉุนเฉียวหงุดหงิด

เป็นความผิดปกติทางอารมณ์ ส่วนมากมักเกิดอาการระหว่างอายุ 30-50 ปี อาการจะเกิดเป็นพักๆ เมื่อหายป่วยจะเป็นเหมือนปกติ สาเหตุใหญ่เนื่องจากกรรมพันธุ์ เกิดจากความผิดปกติของสารเคมีบางอย่างในสมอง อาการสำคัญคือมีอาการผิดปกติ เศร้า กังวล หงุดหงิด โกรธง่าย ก้าวร้าว อาละวาด หยาบคาย

คิดหวาดระแวง

การคิดหวาดระแวงเชื่อว่าจะถูกปองร้าย หรือมีความเชื่อว่าจะมีภัยคุกคามต่อตนเองเป็นกระบวนการคิดที่เชื่อว่าได้รับอิทธิพลจากความวิตกกังวลหรือความกลัวอย่างหนัก มักถึงจุดที่เกิดความไร้เหตุผลและอาการหลงผิด โรคจิตหวาดระแวงเกี่ยวข้องกับความกลัวอย่างไร้เหตุผล ตัวอย่างเช่น เหตุการณ์ที่คนส่วนใหญ่จะมองเป็นอุบัติเหตุหรือความบังเอิญ บุคคลหวาดระแวงอาจเชื่อว่ามีเจตนา

7 สัญญาณเตือนการก่อความรุนแรง

1. กรีด ขีดข่วน เป็นรอยแผล
2. ช่มชู่จะทำร้ายผู้อื่น
3. ใช้คำหยาบคายรุนแรง
4. ทำร้ายผู้อื่นจนบาดเจ็บ
5. ทำลายสิ่งของ
6. ขว้างปาสิ่งของ
7. พกอาวุธโดยไม่มีเหตุ

ความรู้เพิ่มเติม **7** สัญญาณเตือนการก่อความรุนแรง

 กรีด ขีดข่วน เป็นรอยแผล	 ช่มชู่จะทำร้ายผู้อื่น	 ใช้คำหยาบคายรุนแรง
 ทำร้ายผู้อื่นจนบาดเจ็บ	 ทำลายสิ่งของ	 ขว้างปาสิ่งของ
 พกอาวุธโดยไม่มีเหตุ		

เอกสารอ้างอิง

ธีระ ศิริสมุด, พรทิพย์ วชิรติลลภ รสสุคนธ์ ชมชื่น, นิภาพร ลครวงศ์. แนวทางแจ้งเหตุและช่วยเหลือเบื้องต้นในผู้ป่วยฉุกเฉินวิกฤตสุขภาพจิต สำหรับหน่วยชุมชนจัดการตนเอง(ฉบับทดลองใช้). กรุงเทพฯ:อัลทีเมท ฟรินติ้ง;2562.

ธีระ ศิริสมุด, พรทิพย์ วชิรติลลภ รสสุคนธ์ ชมชื่น, นิภาพร ลครวงศ์. สัญญาณเตือนและการแจ้งเหตุในผู้ป่วยฉุกเฉินวิกฤตสุขภาพจิต สำหรับญาติหรือคนใกล้ชิด(ฉบับทดลองใช้). กรุงเทพฯ:อัลทีเมท ฟรินติ้ง;2562.

ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการเฝ้าระวัง คั่นหา ส่งต่อ บำบัดและดูแลติดตาม
ผู้ป่วยยาเสพติดที่มีอาการทางจิต

แนวทาง การเฝ้าระวัง! คั่นหา ส่งต่อ บำบัด และดูแลติดตาม ผู้ป่วยยาเสพติดที่มีอาการทางจิต

“ป่วยจิต” ต้อง “เข้าใจ”
ชุมชนปลอดภัย ร่วมใส่ใจดูแล

ด้วยความปรารถนาดีจาก
สำนักงาน ป.ป.ส.
และ กรมสุขภาพจิต

ช่องทางการบำบัดรักษาและข้อมูลสำหรับการติดต่อประสานงาน

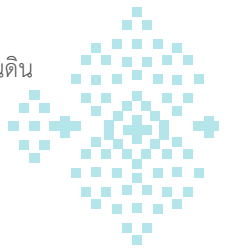

รายชื่อโรงพยาบาล ในสังกัดกรมการแพทย์ และกรมสุขภาพจิต

สังกัดกรมการแพทย์

สถาบัน/โรงพยาบาล	หมายเลขโทรศัพท์
1. สถาบันบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดแห่งชาติบรมราชชนนี	0 2531 0080-8
2. โรงพยาบาลธัญญารักษ์ขอนแก่น	0 4342 4500-3
3. โรงพยาบาลธัญญารักษ์อุดรธานี	0 4229 5760 ต่อ 101
4. โรงพยาบาลธัญญารักษ์เชียงใหม่	0 5329 8082-4
5. โรงพยาบาลธัญญารักษ์แม่ฮ่องสอน	0 5361 3051-6
6. โรงพยาบาลธัญญารักษ์ปัตตานี	0 7346 0351-3
7. โรงพยาบาลธัญญารักษ์สงขลา	0 7430 2450-499

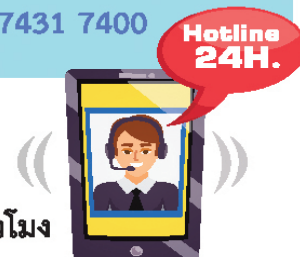

ช่องทางการบำบัดรักษาและข้อมูลสำหรับการติดต่อประสานงาน

สังกัดกรมสุขภาพจิต

สถาบัน/โรงพยาบาล	หมายเลขโทรศัพท์
1. สถาบันจิตเวชศาสตร์สมเด็จเจ้าพระยา	0 2442 2500
2. สถาบันกัลยาณ์ราชนครินทร์	0 2441 6100
3. สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์	0 2248 8999
4. โรงพยาบาลศรีธัญญา	0 2528 7800
5. โรงพยาบาลยุวประสาทไวทโยปถัมภ์	0 2384 3381
6. โรงพยาบาลจิตเวชสระแก้วราชนครินทร์	0 3726 2995-8
7. โรงพยาบาลจิตเวชนครราชสีมาราชนครินทร์	0 4423 3999
8. โรงพยาบาลพระศรีมหาโพธิ์	0 4535 2500
9. โรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่นราชนครินทร์	0 4320 9999
10. สถาบันพัฒนาการเด็กภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	0 4391 0770-1
11. โรงพยาบาลจิตเวชนครพนมราชนครินทร์	0 4253 9000
12. โรงพยาบาลจิตเวชเลยราชนครินทร์	0 4280 8100
13. โรงพยาบาลสวนปรุง	0 5390 8500
14. โรงพยาบาลจิตเวชนครสวรรค์ราชนครินทร์	0 5621 9444
15. โรงพยาบาลจิตเวชพิษณุโลก	0 5531 2555
16. โรงพยาบาลสวนสราญรมย์	0 7791 6500
17. สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นภาคใต้	0 7731 0688
18. โรงพยาบาลจิตเวชสงขลาราชนครินทร์	0 7431 7400

ทั้งนี้ สามารถสอบถามข้อมูลการบำบัดรักษาเพิ่มเติมได้ที่
สายด่วน 1165 ตลอด 24 ชั่วโมง และขอคำปรึกษาข้อมูล
อาการทางจิต เพิ่มเติมได้ที่ สายด่วน 1323 ตลอด 24 ชั่วโมง

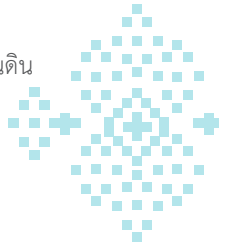
การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการแจ้งเบาะแสยาเสพติด

เครือข่ายภาคประชาชน สามารถมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวัง ป้องปรามปัญหาเสพติดได้ ด้วยการแจ้งเบาะแสยาเสพติด อันเป็นการดำเนินการเพื่อลดความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่ ทั้งนี้ ข้อมูลสำคัญในการแจ้งเบาะแสประกอบด้วย **ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร กับใคร เมื่อไหร่** โดยข้อมูลผู้แจ้งจะถูกปิดเป็นความลับ ข้อมูลสำคัญในการแจ้งเบาะแสยาเสพติด ประกอบด้วย

1. รูปพรรณสัณฐานของผู้กระทำผิดให้ชัดเจน เช่น ส่วนสูง สีผิว รูปร่าง ทรงผม ลักษณะเด่น เช่น รอยสัก แผลเป็น สิว ฝ้า จัดฟัน ใส่แว่น หัวเถิก หัวล้าน พิจารณาส่วนใดของร่างกาย เป็นต้น
2. ผู้กระทำผิดอาศัยอยู่กับใคร และมีพ่อแม่หรือญาติพี่น้องชื่ออะไร กรณีทราบแต่ชื่อเล่นผู้กระทำผิด
3. ช่วงเวลาซื้อ-ขาย ช่วงเวลาเสพ-จับกลุ่มมั่วสุม ช่วงเวลาขน-ลำเลียงยาเสพติด พร้อมสถานที่
4. ราคาซื้อ-ขาย แหล่งซื้อ จุดซุกซ่อนยาเสพติด ถ้าทราบ
5. ยานพาหนะและอาวุธปืนของผู้กระทำผิด ถ้ามี
6. ข้อมูลพื้นที่ บ้านเลขที่/ตึกอาคาร/ห้อง/ชั้น/ตรอก/ซอย/ถนน ให้ละเอียด

สำหรับการแจ้งเบาะแสยาเสพติด สามารถดำเนินการผ่าน 4 ช่องทาง ประกอบด้วย

1. สายด่วน 1386 ผู้แจ้งเบาะแสสามารถโทรผ่านสายด่วน 1386 ได้ตลอด 24 ชั่วโมง
2. แจ้งเบาะแสดด้วยตนเองได้ที่สำนักงาน ป.ป.ส. ส่วนกลาง/ส่วนภูมิภาค
3. หนังสือร้องเรียนถึงสำนักงาน ป.ป.ส. ส่วนกลาง/ส่วนภูมิภาค
4. แจ้งผ่านเว็บไซต์ ป.ป.ส. : <https://1386.oncb.go.th>

ช่องทางการแจ้งเบาะแสยาเสพติด

ปราชญ์ 01-02

ช่องทาง การแจ้งเบาะแสยาเสพติด

<div style="display: flex; justify-content: space-between; align-items: center;"> 1 <div style="text-align: center;"> <h3 style="color: #e91e63; font-size: 2em;">1386</h3> </div> 2 </div> <p style="font-size: 1.5em; font-weight: bold; color: #e91e63;">สายด่วน โทรฟรี 24 ชม.</p> 	<h3 style="color: #e91e63; font-size: 1.5em;">หนังสือร้องเรียน</h3> <p style="font-size: 1.2em;">ถึง ป.ป.ส. ส่วนกลาง/ภูมิภาค</p>
<h3 style="color: #e91e63; font-size: 1.5em;">แจ้งด้วยตนเอง</h3> <p style="font-size: 1.2em;">ที่ ป.ป.ส. ส่วนกลาง/ภูมิภาค</p> 	<h3 style="color: #e91e63; font-size: 1.5em;">เว็บไซต์ ป.ป.ส.</h3> <p style="font-size: 1.2em;">https://1386.oncb.go.th</p>

สามารถดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ เว็บไซต์ สำนักงาน ป.ป.ส.
<http://www.oncb.go.th>

สำนักงาน ป.ป.ส.
สายด่วน ป.ป.ส. โทร.1386

ยุติธรรมถ้วนหน้า ประชาธิปไตย

กระทรวงยุติธรรม

การแจ้งเบาะแสยาเสพติด

ปราชญ์ 01-01

แจ้งเบาะแสยาเสพติด 1386

ดำเนินการอย่างไร? ต่อเรื่องร้องเรียน...

- 1 รับเรื่องร้องเรียน**
จากประชาชนที่โทรมาแจ้งเบาะแส
- 2 รวบรวมข้อมูลเบื้องต้น และทำการคิดแยก**
กลุ่มผู้ร้องเรียน
- 3 ส่งข้อมูล เรื่องร้องเรียน ผ่านระบบ** ขานข้อมูล
- 4 เจ้าหน้าที่ลงพื้นที่**
ดำเนินการ **อย่างเร่งด่วน**

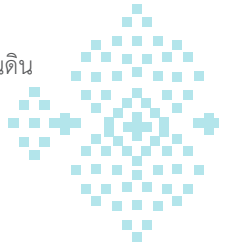
ข้อมูลที่ต้องแจ้งต่อเจ้าหน้าที่

- ชื่อ - นามสกุล / ชื่อเล่น
- อาชีพ
- รูปพรรณสัณฐาน
เช่น สูง คำ ค่า ขาว อ้วน นอม
- ที่อยู่ เช่น หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด
- ยานพาหนะที่ใช้ / ทะเบียน
- พฤติกรรมที่กระทำผิด
- ตัวยาที่เกี่ยวข้อง
- พื้นที่เกิดเหตุ

สำนักงาน ป.ป.ส. กระทรวงยุติธรรม ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแห่งชาติ

แจ้งเบาะแส ยาเสพติด **1386**

การแจ้งเบาะแสยาเสพติด

ปราบ 01-04

แจ้งเบาะแสยาเสพติด

1386

**ข้อมูลผู้กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด
ที่ควรแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ป.ป.ส.**

<p>1 ชื่อ - นามสกุล / ชื่อเล่น / ฉายา</p>	<p>2 รูปพรรณสัณฐาน เช่น สูง ต่ำ ดำ ขาว อ้วน ผอม</p>
<p>3 ที่อยู่ เช่น หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด และสภาพแวดล้อม</p>	<p>4 อาชีพ</p>
<p>5 ยานพาหนะที่ใช้ / ทะเบียน</p>	<p>6 พฤติกรรม การกระทำผิด</p>
<p>7 ตัวยาคี่เกี่ยวข้อง</p>	<p>8 พื้นที่เกิดเหตุ</p>

สามารถดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ เว็บไซต์ สำนักงาน ป.ป.ส.
<http://www.oncb.go.th>

สำนักงาน ป.ป.ส.
สายด่วน ป.ป.ส. โทร.1386

ยุติธรรมถ้วนหน้า ประชาธิปไตย

กระทรวงยุติธรรม

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบำบัดรักษายาเสพติด และการปราบปรามยาเสพติด

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กับการบำบัด/การปราบปรามยาเสพติด

สายด่วน

ป.ป.ส. **1386**
แจ้งเบาะแสยาเสพติด

กรมการแพทย์ **1165**
บำบัดยาเสพติด

บำบัดรักษา

สถาบันบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดแห่งชาติบรมราชชนนี (สบยช.)
สำนักงานป้องกันและบำบัดการติดยาเสพติด สำนักงานนาย กรุงเทพมหานคร
สถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ประเวศ (บ้านพิชิตใจ)

โทรศัพท์ 0 2531 0080 - 8
โทรศัพท์ 0 2354 4242
โทรศัพท์ 0 2329 1353, 0 2329 1566

สถานพยาบาลของรัฐทั่วประเทศ

ได้แก่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) โรงพยาบาลชุมชน (รพช.) โรงพยาบาลศูนย์ (รพศ.) ศูนย์บริการสาธารณสุขในกรุงเทพมหานคร

ป้องกัน/ปราบปราม

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.)
เลขที่ 5 ถนนดินแดง แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400
โทรศัพท์ : 0 2247 0901 - 19 www.oncb.go.th

สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด สำนักงาน ป.ป.ส.
เลขที่ 5 ถนนดินแดง แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400
โทรศัพท์ : 0 2245 9084 , 0 2245 9889

สถาบันวิชาการและตรวจพิสูจน์ยาเสพติด
เลขที่ 213 ซอยวิภาวดีรังสิต 25 ถนนกำแพงเพชร 6 แขวงตลาดบางเขน เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210
โทรศัพท์ : 0 2591 0399, 0 2591 0456 โทรสาร : 0 2591 0399

สำนักยาและวัตถุเสพติด กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์
โทรศัพท์ 0 2951 0000 ต่อ 99015,99162

สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกรุงเทพมหานคร
เลขที่ 213 ซอยวิภาวดีรังสิต 25 ถนนกำแพงเพชร 6 แขวงตลาดบางเขน เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210
โทรศัพท์ : 0 2588 5037 - 9 ต่อ 13001 - 13009 โทรสาร : 0 2589 7964

สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภาค 1
เลขที่ 88/9 หมู่ 3 ตำบลบางหลวง อำเภอลาดหญ้า จังหวัดปฐมธานี 12140
โทรศัพท์ : 0 2593 4529 - 33 โทรสาร 0 2593 4510

สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภาค 2
เลขที่ 222/4 หมู่ 3 ตำบลเสม็ด อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี 20000
โทรศัพท์ : 0 3846 7840 - 3 โทรสาร 0 3846 7844

สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภาค 3
เลขที่ 333 หมู่ 9 บ้านหนองปลิง ตำบลหนองบัวศาลา อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา 30000
โทรศัพท์ : 0 4432 7015 - 17 โทรสาร 0 4432 7107 - 8

สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภาค 4
เลขที่ 108 หมู่ 14 ตำบลศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น 40000
โทรศัพท์ : 0 4324 1029, 0 4324 4019, 0 4324 5459, 0 4324 6324, 0 4324 6960
โทรสาร : 0 4324 6790

สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภาค 5
เลขที่ 199 หมู่ 3 ถนนหนองซ้อ ตำบลช้างเผือก อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ 50300
โทรศัพท์ 0 5321 7259, 0 5321 7269, 0 5321 7279
โทรสาร : 0 5321 7239

สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภาค 6
เลขที่ 112 หมู่ 6 ตำบลมะตม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก 65150
โทรศัพท์ : 0 5536 8165-9 โทรสาร : 0 5536 8169

สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภาค 7
เลขที่ 90/9 หมู่ 1 ตำบลบางโพธิ์ อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร 74000
โทรศัพท์ : 0 3443 2740-4 โทรสาร : 0 3443 2745

สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภาค 8
เลขที่ 102/27 หมู่ 9 นิคมพัฒนาซอย 2 ตำบลขุนทะเล อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี 84100
โทรศัพท์ : 0 7760 2927-29 โทรสาร : 0 7760 2926

สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภาค 9
เลขที่ 434 ถนนโพธิ์ ตำบลบ่อทราย อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา 90000
โทรศัพท์ : 0 7 431 2088, 0 7432 1515 โทรสาร : 0 7432 1514

บทที่ 2

ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกองทุนแม่ของแผ่นดิน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นมา วัตถุประสงค์ ปรัชญา แนวคิด และขั้นตอนกระบวนการดำเนินงาน กองทุนแม่ของแผ่นดิน
2. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมสามารถถ่ายทอดความรู้ และสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด
3. เพื่อสร้างความตระหนักให้เห็นความสำคัญของกองทุนแม่ของแผ่นดิน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด

ประเด็นเนื้อหาหลัก

1. ความเป็นมาของกองทุนแม่ของแผ่นดิน
2. หลักปรัชญาและแนวคิดกองทุนแม่ของแผ่นดิน
3. วัตถุประสงค์ของกองทุนแม่ของแผ่นดิน
4. มาตรการป้องกันแก้ไขปัญหาเสพติดและแนวคิดการแก้ไขภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง

วิธีการ/เทคนิค บรรยายประกอบสื่อ

สื่อ/กิจกรรม

1. PowerPoint
2. โสตทัศนูปกรณ์

การประเมินผล

1. การสังเกต
2. ถาม-ตอบ
3. แบบประเมิน

ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกองทุนแม่ของแผ่นดิน

ใน พ.ศ. 2546 สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ได้เสด็จฯ แปรพระราชฐานไปประทับแรม ณ พระตำหนักภูพานราชนิเวศน์ อำเภอภูพาน จังหวัดสกลนคร และพระราชทานพระราชวโรกาสให้กลุ่มราษฎรอาสาป้องกันภัยยาเสพติด (รสปส.) และมวลชนกลุ่มต่าง ๆ ได้เข้าเฝ้าฯ เช่นเคย ณ หอประชุมโครงการชลประทานสกลนคร (ห้วยเตี้ยก) ในครั้งนั้น กลุ่มราษฎรอาสาป้องกันภัยยาเสพติดได้จัดแสดงละครเรื่อง **“พลังแผ่นดิน ขจัดสิ้นยาเสพติดด้วยพระบารมี”** ซึ่งในตอนท้ายของละคร ผู้แสดงซึ่งมีจำนวน 50 คน ได้กล่าวปฏิญาณตนว่าจะไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ในโอกาสนี้ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์จำนวนหนึ่งให้แก่เลขาธิการ ป.ป.ส. (ในขณะนั้น) เพื่อนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาเสพติด พระราชทรัพย์พระราชทานจากพระองค์นี้ถือเป็นสิริมงคลสูงสุด ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) ได้เชิญพระราชทรัพย์ดังกล่าวมาสมทบกับงบประมาณของสำนักงาน ป.ป.ส. และขอพระราชทานพระราชนุญาตจัดตั้งเป็น **“กองทุนแม่ของแผ่นดิน”**

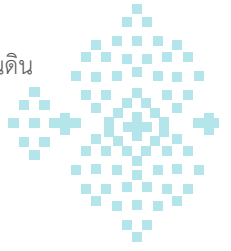
จุดเริ่มต้นของ “กองทุนแม่ของแผ่นดิน”

เมื่อ พ.ศ. 2546 เกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดอย่างรุนแรง สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ได้เสด็จฯ แปรพระราชฐานไปประทับแรม ณ พระตำหนักภูพานราชนิเวศน์ อำเภอภูพาน จังหวัดสกลนคร เพื่อทรงเยี่ยมเยียนพสกนิกรในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) ได้รับพระราชทานกำลังใจอย่างล้นเหลือในการต่อสู้กับมหันตภัยยาเสพติด ทรงได้แสดงความห่วงใยถึงปัญหาเสพติด จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์แก่เลขาธิการ ป.ป.ส. (ในขณะนั้น) เพื่อนำไปแก้ไขปัญหาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชน เมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน พ.ศ. 2546 ณ หอประชุมโครงการชลประทานสกลนคร (ห้วยเตี้ยก) อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร โดยมีเป้าหมายในการขจัดปัญหาเสพติดให้ได้ผลยั่งยืนด้วยพลังสามัคคีของประชาชน

ต่อมาสำนักงาน ป.ป.ส. ได้ขอพระราชทานพระราชนุญาตเชิญพระราชทรัพย์พระราชทานดังกล่าวสมทบกับงบประมาณแผ่นดิน จัดตั้งเป็น **“กองทุนแม่ของแผ่นดิน”** พระราชทานแก่หมู่บ้านและชุมชนเพื่อเป็น **“ทุนศักดิ์สิทธิ์”**

การดำเนินงานโครงการ **“กองทุนแม่ของแผ่นดิน”** เริ่มต้นขึ้นในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นปีสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ทรงเจริญพระชนมพรรษาครบ 6 รอบ 72 พรรษา ซึ่งใน พ.ศ. 2547 เป็นปีแรกที่ได้จัดให้มีพิธีพระราชทานเงินขวัญถุงกองทุนแม่ของแผ่นดิน โดยมีผู้แทนหมู่บ้าน/ชุมชนเข้ารับพระราชทานจำนวน 672 แห่ง และได้ดำเนินการจัดพระราชทานเงินขวัญถุงกองทุนแม่ของแผ่นดินอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2547 จนถึงปัจจุบัน

จาก **“ทุนศักดิ์สิทธิ์”** ซึ่งได้รับพระราชทานพระราชทรัพย์ อันเป็นเงินขวัญถุงและเป็นศูนย์รวมจิตใจคนในหมู่บ้าน/ชุมชน ก่อให้เกิด **“ทุนศรัทธา”** ที่มาจากความจงรักภักดี และสมาชิกรวมใจกันสร้างให้งอกเงยสมทบเข้ากองทุนแม่ของแผ่นดิน เพื่อแก้ไขปัญหาเสพติด และเกิด **“ทุนทางปัญญา”** คือภูมิปัญญาชาวบ้านที่ร่วมกันหาหนทางในการต่อยอดทุนนี้ให้เพิ่มพูนขึ้นตามวิถีของชุมชน

วัตถุประสงค์ของกองทุนแม่ของแผ่นดิน

1. เพื่อขยายพลังแห่งความดีของคนในหมู่บ้าน/ชุมชนให้กว้างขวางขึ้น
2. เพื่อเสริมสร้างกระบวนการในหมู่บ้าน/ชุมชนด้านความคิด ความรู้ การแลกเปลี่ยน การรวมกลุ่มและความตื่นตัว เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาของหมู่บ้าน/ชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาเสพติด เพื่อให้หมู่บ้าน/ชุมชนใช้กระบวนการดังกล่าวให้บรรลุถึงความเข้มแข็งได้อย่างแท้จริง
3. เพื่อสนับสนุนค่าใช้จ่ายที่เป็นประโยชน์แก่สาธารณะ สนับสนุนให้คนทำดี และเสียสละเพื่อหมู่บ้าน/ชุมชน
4. เพื่อสนับสนุนกิจกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียง เพื่อการพึ่งพาตนเอง และพึ่งพาซึ่งกันและกันอย่างยั่งยืน เป็นผลทำให้ปัญหาพื้นฐานของหมู่บ้าน/ชุมชนลดลง
5. เพื่อสนับสนุนกิจกรรมการแก้ไขปัญหาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชนอย่างยั่งยืน และพัฒนาเป็นศูนย์เรียนรู้หมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนทั้งภายในและระหว่างหมู่บ้าน/ชุมชน

องค์ประกอบของกองทุนแม่ของแผ่นดิน

องค์ประกอบกองทุนแม่ของแผ่นดิน

เพื่อใช้ประโยชน์สาธารณะในการแก้ไขปัญหาเสพติด และปัญหาอื่นของหมู่บ้านชุมชน

ปรัชญาการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน

“ทุนศักดิ์สิทธิ์” เงินขวัญถุงพระราชทาน เป็นพระราชทรัพย์ที่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ได้พระราชทานให้กับหมู่บ้านและชุมชน โดยสำนักงาน ป.ป.ส. ได้สมทบงบประมาณส่วนหนึ่งนำมาจัดสรรให้กับหมู่บ้านและชุมชน แห่งละ 8,000 บาท เงินจำนวนนี้เปรียบเสมือนสิ่งทีระลึกถึงแห่งพระราชปณิธานของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง เป็นเงินพระราชทานอันเป็นสัญลักษณ์แห่งพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้น จึงถือเป็นเงินศักดิ์สิทธิ์อันหาที่เสมอเหมือนมิได้ จึงเก็บไว้เป็นเงินขวัญถุงในหมู่บ้าน/ชุมชนโดยไม่มีค่าใช้จ่าย

“ทุนศรัทธา” เป็นเงินที่ราษฎรในหมู่บ้านและชุมชนที่ได้รับกองทุนแม่ของแผ่นดิน จะร่วมกันบริจาคอย่างต่อเนื่องและรวบรวมขึ้นด้วยพลังความศรัทธา สมทบเข้ากองทุนแม่ของแผ่นดินในแต่ละหมู่บ้าน เป็นการแสดงออกถึงทุนทางสังคมของหมู่บ้าน/ชุมชน ที่ต้องการไม่ให้มีปัญหาเสพติดในหมู่บ้านอย่างเป็นรูปธรรม

“ทุนปัญญา” เป็นเงินที่ราษฎรในหมู่บ้าน/ชุมชนดังกล่าว คิดค้นขึ้นด้วยภูมิปัญญาของตนเองในการระดมทุนเพื่อขยายกองทุน ให้กองทุนมีการงอกเงยขึ้น จนสามารถนำไปใช้จ่ายเพื่อการแก้ไขปัญหายาเสพติดของหมู่บ้านได้อย่างเพียงพอต่อไป

ลักษณะเฉพาะของกองทุนแม่ของแผ่นดิน

1. เป็นกองทุนพระราชทาน (พระราชทรัพย์พระราชทานจาก สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง)
2. เป็นกองทุนที่กระจายอยู่ตามหมู่บ้าน/ชุมชนเท่านั้น ไม่มีกองทุนร่วมในส่วนกลาง
3. เป็นกองทุนที่มีสมาชิก/คนในหมู่บ้าน/ชุมชนมีส่วนร่วม (ทุนศรัทธา และทุนปัญญา)
4. เป็นกองทุนเพื่อประโยชน์สาธารณะในการแก้ไขปัญหายาเสพติดและปัญหาอื่น ๆ

การขับเคลื่อนการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดินร่วมกับหน่วยงานภาคี

สำนักงาน ป.ป.ส. ขับเคลื่อนการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน ร่วมกับหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมการพัฒนาชุมชน สำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร กองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น โดยแบ่งพื้นที่รับผิดชอบในการดำเนินการดังนี้

กรมการพัฒนาชุมชน
รับผิดชอบหมู่บ้านในเขตพื้นที่อำเภอ

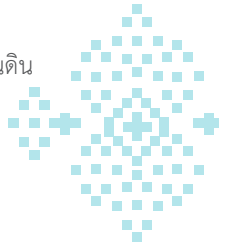
สำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร
รับผิดชอบชุมชนในกรุงเทพมหานคร

กองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร
รับผิดชอบหมู่บ้านติดชายแดน

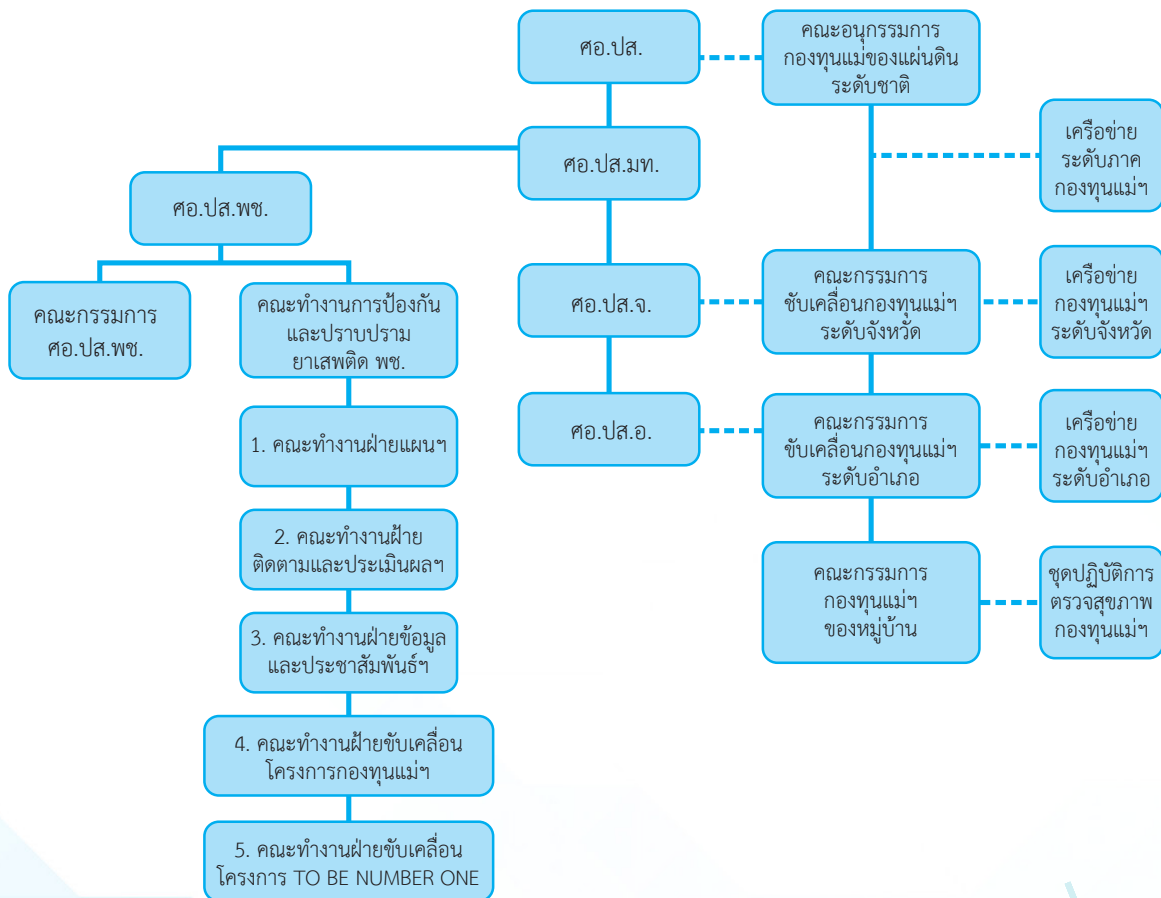
กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
รับผิดชอบชุมชนในเขตพื้นที่เทศบาลเมือง/นคร

เส้นทางสู่... “กองทุนแม่ของแผ่นดิน”

กลไกการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดิน

ให้มีการจัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินในแต่ละระดับ โดยมีองค์ประกอบดังนี้

คณะกรรมการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินระดับจังหวัด ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือรองผู้ว่าราชการจังหวัด ที่ได้รับมอบหมาย เป็นประธาน, ท้องถิ่นจังหวัด, เกษตรจังหวัด, สาธารณสุขจังหวัด, ผอ.สกร. (กศน.เดิม), ผู้แทนเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินหรือองค์กรภาคประชาชน 3-5 คน ตามเหมาะสม, หัวหน้าศอ.ปส.จ., ผู้แทน ป.ป.ส.ภาค เป็นคณะทำงาน พัฒนาการจังหวัด เป็นเลขานุการ และหัวหน้ากลุ่มงานที่รับผิดชอบงานยาเสพติด ของสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด เป็นผู้ช่วยเลขานุการ **โดยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ลงนามในคำสั่ง**

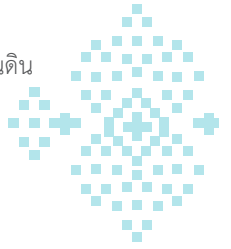
คณะกรรมการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินระดับอำเภอ ประกอบด้วย นายอำเภอเป็นประธาน, ท้องถิ่นอำเภอ, เกษตรอำเภอ, สาธารณสุขอำเภอ, ผอ.สกร. (กศน.เดิม), ผู้แทนเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดิน หรือองค์กรภาคประชาชน 3-5 คน ตามเหมาะสม, ผู้แทน ศป.ปส.อ., เป็นคณะทำงาน พัฒนาการอำเภอ เป็นเลขานุการ และเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนที่รับผิดชอบงานยาเสพติด เป็นผู้ช่วยเลขานุการ **โดยนายอำเภอเป็นผู้ลงนามในคำสั่ง**

แนวทางการดำเนินงาน “กองทุนแม่ของแผ่นดิน” อย่างยั่งยืน

การตรวจสุขภาพหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน

<p>การบริหารจัดการกองทุน</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ การตั้งคณะกรรมการ ◆ การทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ ◆ การทำหน้าที่ดูแลครัวเรือนสมาชิก ◆ การจัดทำระเบียบบริหารจัดการกองทุน ◆ การระดมการมีส่วนร่วมของสมาชิก 	<p>การดำเนินงานด้านยาเสพติด</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ การทำกิจกรรมป้องกันเฝ้าระวัง ◆ การทำกิจกรรมพัฒนาเด็กเยาวชน ◆ การทำกิจกรรมรณรงค์สร้างการรับรู้ ◆ การค้นหา/สำรวจผู้เสพ-ผู้ติดด้วยสันติวิธี ◆ การแก้ไขผู้เสพ-ติด/ครอบครัว/ชุมชน ◆ การส่งเสริมอาชีพผู้ผ่านการบำบัดฯ
<p>การบริหารเงินกองทุน</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ จำนวนเงินพระราชทานขวัญฤกษ์ ◆ การทำบัญชี รับ-จ่าย ◆ การสมทบเงินทุน (ทุนศรัทธา) ◆ การขยายเงินทุน (ทุนปัญญา) 	<p>การเสริมสร้างความเข้มแข็งของกองทุน</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ การเป็นแหล่งศึกษาดูงาน ◆ การเชื่อมเครือข่ายกับกองทุนแม่อื่น ๆ ◆ การมีสมาชิกเป็นวิทยากร ◆ การมีบทเรียนการทำงาน

การพัฒนาศูนย์เรียนรู้

พัฒนาวิธีคิด <ul style="list-style-type: none"> ◆ ปลุกความคิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ◆ วางแผนการเป็นแหล่งเรียนรู้ ◆ เพิ่มเติมทักษะการบริหารจัดการ 	พัฒนาโครงสร้าง <ul style="list-style-type: none"> ◆ จัดตั้งคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้ฯ ◆ กำหนดระเบียบการบริการ ◆ ปรับปรุงสถานที่ ◆ จัดหางบประมาณ
พัฒนาเนื้อหาสาระ <ul style="list-style-type: none"> ◆ จัดทำข้อมูล/สารสนเทศของหมู่บ้าน/ชุมชน ◆ สรุบทเรียนของตนเอง 	พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ <ul style="list-style-type: none"> ◆ พัฒนาสื่อเพื่อเล่าบทเรียน ◆ พัฒนาวิทยากร (ผู้เล่าเรื่องราว) ◆ พัฒนาจุดเรียนรู้/บุคคลต้นแบบ

การพัฒนาเครือข่าย

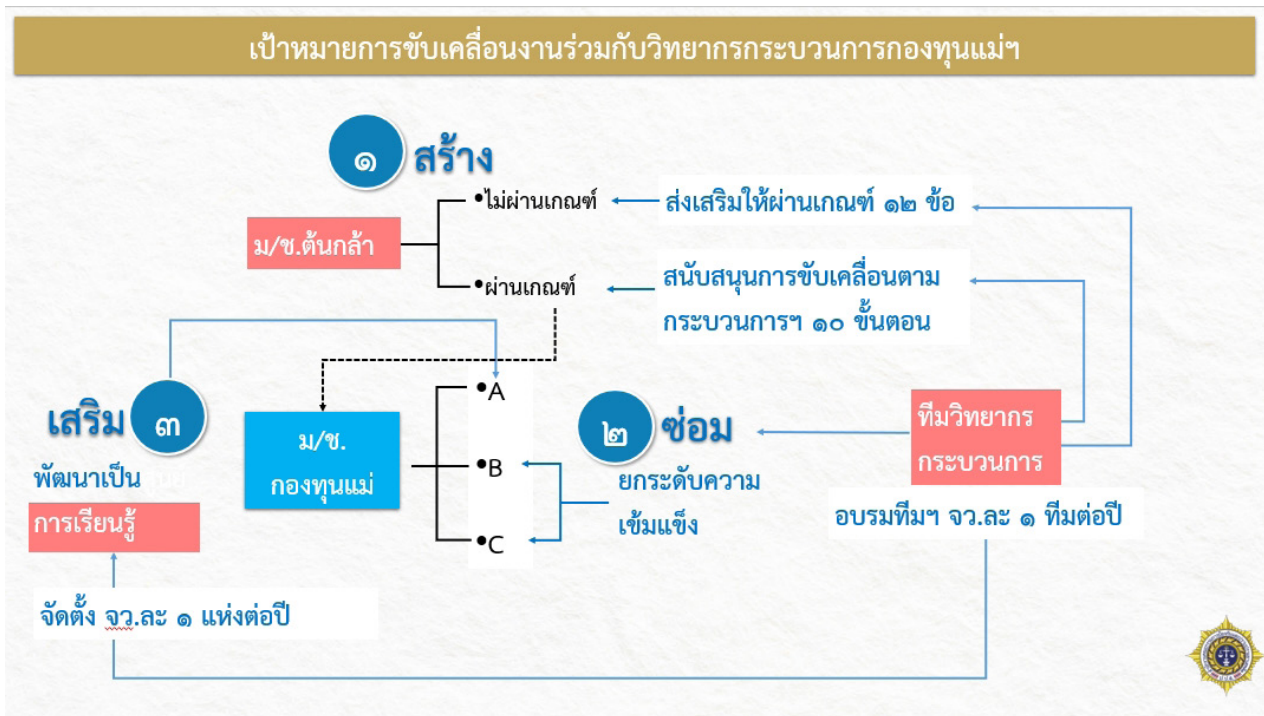
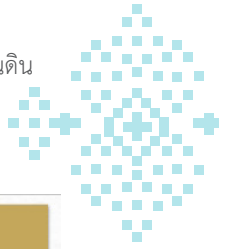

การพัฒนาวิทยาการกระบวนการกองทุนแม่ของแผ่นดิน

วิทยาการกระบวนการกองทุนแม่ของแผ่นดิน เป็นทีมที่ผสมผสานระหว่างผู้แทนจากภาครัฐราชการและผู้แทนภาคประชาชนในสัดส่วนที่เหมาะสมของแต่ละพื้นที่ โดยมีบทบาทภารกิจดังนี้

- ◆ ติดตั้งกระบวนการกองทุนแม่ของแผ่นดินในหมู่บ้าน/ชุมชนต้นกล้า
- ◆ หนุนเสริมคณะกรรมการฯ ให้รักษาสถานะความเข้มแข็ง
- ◆ ช่วยยกระดับความเข้มแข็งในกองทุนแม่ของแผ่นดินที่อ่อนแอลง
- ◆ สนับสนุนศูนย์การเรียนรู้ให้ถ่ายทอดบทเรียน
- ◆ เสริมสร้างเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินให้เข้มแข็ง

“กองทุนแม่ของแผ่นดิน” นับเป็นกิจกรรมสำคัญในการป้องกัน แก้ไข และเฝ้าระวังปัญหายาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชน และยังเป็นศูนย์รวมจิตใจของหมู่บ้าน/ชุมชนในการสร้างการมีส่วนร่วม ส่งเสริมความเข้มแข็งด้วยภูมิปัญญาชาวบ้าน โดยอาศัยกลไกของภาคประชาชนเป็นผู้ขับเคลื่อนหลักในการมีส่วนร่วมดำเนินกิจกรรมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด มีผู้นำและเครือข่ายภาคประชาชนในพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชนเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนงาน นำไปสู่การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับหมู่บ้าน/ชุมชน อันจะนำไปสู่การช่วยลดปัจจัยเสี่ยงต่อการแพร่ระบาดของยาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชน ซึ่งก่อให้เกิดการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

มาตรการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดและแนวคิดการแก้ไขภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

รัฐบาลมีเจตนารมณ์และความตั้งใจที่จะลดความรุนแรงของปัญหายาเสพติดและปัญหาที่เกี่ยวข้องให้ได้มากที่สุด เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิต ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ความสงบสุขของประชาชน ความมั่นคงและความสงบเรียบร้อยของประเทศ โดยทำงานร่วมกับประชาชนทุกภาคส่วนเพื่อดำเนินการปราบปรามผู้มีอิทธิพลและยาเสพติดให้หมดสิ้นไปจากสังคมไทย ภายใต้แนวคิด “เปลี่ยนผู้เสพเป็นผู้ป่วย” สนับสนุนให้ผู้เสพเข้ารับการรักษาบำบัดอย่างมีประสิทธิภาพและทั่วถึง เพื่อเพิ่มจำนวนทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพให้กลับเข้าสู่สังคมและพัฒนาความสามารถให้เข้าสู่ภาคแรงงาน มุ่งเน้นการบูรณาการแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยใช้กลไกระดับพื้นที่ในการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน โดยกำหนดพื้นที่เป้าหมายเร่งด่วนที่ต้องได้รับการแก้ไข เพื่อลดระดับความรุนแรงของปัญหายาเสพติด ควบคุมการดำเนินการป้องกัน เฝ้าระวังปัญหายาเสพติดอย่างต่อเนื่อง

วัตถุประสงค์

1. ส่งเสริมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชนที่มีปัญหายาเสพติด พร้อมทั้งพัฒนาศักยภาพประชาชนหรือกลไกในการป้องกันยาเสพติดในพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชน
2. เสริมสร้างกลไกและการมีส่วนร่วมในการป้องกันปราบปราม และเฝ้าระวังปัญหายาเสพติดในเขตพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชนที่มีปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด
3. ผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด ในเขตพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชนที่มีปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด เข้าคัดกรองและประเมินความรุนแรง และได้รับการบำบัดรักษา
4. ลดความรุนแรงของปัญหายาเสพติดและปัญหาที่เกี่ยวข้องให้เห็นผลเป็นรูปธรรม และสร้างพื้นที่ปลอดภัยในหมู่บ้าน/ชุมชน

แนวทางการดำเนินงาน

กองทุนแม่ของแผ่นดิน นับเป็นอีกหนึ่งกลไกในการร่วมดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน โดยอาศัยความร่วมมือของเครือข่ายภาคประชาชน ในการร่วมกันรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ สร้างการรับรู้ให้เกิดการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนภายใต้หลักการ **“เปลี่ยนผู้เสพเป็นผู้ป่วย”** สนับสนุนปฏิบัติการเฝ้าระวัง จัดระเบียบสังคม และบังคับใช้กฎหมาย พร้อมทั้งชักชวน แนะนำ ให้คำปรึกษา และช่วยเหลือผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชน ให้เข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสภาพทางสังคม และเตรียมความพร้อมชุมชนเพื่อเตรียมการรองรับ ดูแล ช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัดกลับคืนสู่หมู่บ้าน/ชุมชนได้ต่อไปตามแนวทางสันติวิธี

บทที่ 3

การบริหารกองทุนแม่ของแผ่นดิน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารกองทุนแม่ของแผ่นดินแก่คณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดิน
2. เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งกองทุนแม่ของแผ่นดิน

ประเด็นเนื้อหาหลัก

1. วิสัยทัศน์การดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน
2. วัตถุประสงค์กองทุนแม่ของแผ่นดิน
3. แหล่งที่มาของเงินกองทุนแม่ของแผ่นดิน
4. หลักเกณฑ์ในการใช้จ่ายเงินกองทุนแม่ของแผ่นดิน
5. การบริหารจัดการกองทุนแม่ของแผ่นดิน

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง

วิธีการ/เทคนิค บรรยายประกอบสื่อ

สื่อ/กิจกรรม

1. PowerPoint
2. โสตทัศนูปกรณ์

การประเมินผล

1. การสังเกต
2. ถาม-ตอบ
3. แบบประเมิน

การบริหารกองทุนแม่ของแผ่นดิน

วิสัยทัศน์การดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน

“ป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดให้ได้ผลอย่างยั่งยืน ด้วยพลังสามัคคีของชาวบ้านให้พึ่งพาตนเอง บนพื้นฐานของทุนทางสังคมที่มีอยู่และต่อยอดไปสู่การแก้ไขปัญหาที่ยั่งยืนด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

วัตถุประสงค์กองทุนแม่ของแผ่นดิน ”

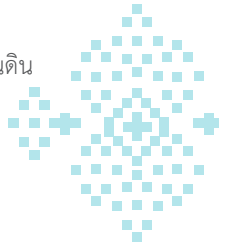
1. เพื่อขยายพลังแห่งความดีของคนในหมู่บ้าน/ชุมชนให้กว้างขวางขึ้น
2. เพื่อเสริมสร้างกระบวนการในหมู่บ้าน/ชุมชน ด้านความคิด ความรู้ การแลกเปลี่ยน การรวมกลุ่ม และความตื่นตัว เพื่อร่วมกันและแก้ไขปัญหาของหมู่บ้าน/ชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชน ใช้กระบวนการดังกล่าวให้บรรลุถึงความเข้มแข็งได้อย่างแท้จริง
3. เพื่อสนับสนุนค่าใช้จ่ายที่เป็นประโยชน์แก่สาธารณะ สนับสนุนให้คนทำดี และเสียสละเพื่อหมู่บ้าน/ชุมชน
4. เพื่อสนับสนุนกิจกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการพึ่งพาตนเอง และพึ่งพาซึ่งกันและกันอย่างยั่งยืน เป็นผลทำให้ปัญหาพื้นฐานของหมู่บ้าน/ชุมชนลดลง
5. เพื่อสนับสนุนกิจกรรมการแก้ไขปัญหาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชนอย่างยั่งยืนและพัฒนาเป็นศูนย์เรียนรู้หมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนทั้งภายในและระหว่างหมู่บ้าน/ชุมชน

แหล่งที่มาของเงินกองทุนแม่ของแผ่นดิน

ส่วนที่ 1 เรียกว่า เงินขวัญถุงพระราชทาน เป็นพระราชทรัพย์ที่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ได้พระราชทานให้กับหมู่บ้านและชุมชน โดยสำนักงาน ป.ป.ส. ได้สมทบงบประมาณส่วนหนึ่งนำมาจัดสรรให้กับหมู่บ้านและชุมชนแห่งละ 8,000 บาท เงินจำนวนนี้เปรียบเสมือนสิ่งทีระลึกถึงแห่งพระราชปณิธานของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง เป็นเงินพระราชทานอันเป็นสัญลักษณ์แห่งพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้น จึงถือเป็นเงินศักดิ์สิทธิ์อันหาที่เสมอเหมือนมิได้ จึงเก็บไว้เป็นเงินขวัญถุงในหมู่บ้าน/ชุมชนโดยไม่มีค่าใช้จ่าย

ส่วนที่ 2 เรียกว่า ทุนศรัทธา เป็นเงินที่ราษฎรในหมู่บ้านและชุมชนที่ได้รับกองทุนแม่ของแผ่นดินจะร่วมกันบริจาคอย่างต่อเนื่องและรวบรวมขึ้นด้วยพลังความศรัทธาสมทบเข้ากองทุนแม่ของแผ่นดินในแต่ละหมู่บ้าน เป็นการแสดงออกถึงทุนทางสังคมของหมู่บ้าน/ชุมชนที่ต้องการไม่ให้มีปัญหาเสพติดในหมู่บ้านอย่างเป็นรูปธรรม

ส่วนที่ 3 เรียกว่า ทุนปัญญา เป็นเงินที่ราษฎรในหมู่บ้านและชุมชนดังกล่าวคิดค้นขึ้นด้วยภูมิปัญญาของตนเอง ในการระดมทุนเพื่อขยายกองทุน ให้กองทุนมีการองเงยขึ้นจนสามารถนำไปใช้จ่ายเพื่อการแก้ไขปัญหาเสพติดของหมู่บ้านได้อย่างเพียงพอต่อไป

กองทุนแม่ของแผ่นดินเป็นผลจากการระดมทุนจากทุนศรัทธาและทุนปัญญา ราษฎรในหมู่บ้านและชุมชนจะนำไปใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดรวมทั้งปัญหาอื่น ๆ จนสามารถยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบนวิถีแห่งความพอเพียง ไม่ว่าจะเป็นการสมทบทุนช่วยเหลือการบำบัดรักษาของผู้เสพยาเสพติด การส่งเสริมอาชีพ การสนับสนุนกิจกรรมกลุ่มเสี่ยงยาเสพติดและกิจกรรมเยาวชน การเฝ้าระวังและรักษาพื้นที่ การสนับสนุนทุนการศึกษาของเยาวชน การส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง การช่วยเหลือความเดือดร้อนต่าง ๆ ในชุมชน รวมถึงการฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมของชุมชน ฯลฯ จนกล่าวได้ว่า กองทุนแม่ของแผ่นดิน คือกองทุนที่รวมจิตใจของผู้คน เพื่อช่วยเหลือผู้คนที่ทุกข์ยากนับเป็นทุนเริ่มต้นแห่งความดีงาม

หลักเกณฑ์ในการใช้จ่ายเงินกองทุนแม่ของแผ่นดิน

1. กิจกรรมเฝ้าระวังยาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชน
2. กิจกรรมป้องกันกลุ่มเสี่ยง กลุ่มเสพ และกลุ่มที่เคยค้ายาเสพติดในชุมชน มิให้กลับไปมีพฤติกรรมเช่นเดิมอีก
3. กิจกรรมสร้างความดีในหมู่บ้าน/ชุมชนเพื่อให้เป็นแบบอย่าง
4. กิจกรรมเสริมสร้างความคิด ความรู้ การรวมกลุ่ม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้
5. กิจกรรมสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียงในหมู่บ้าน/ชุมชน
6. กิจกรรมสงเคราะห์ผู้เดือดร้อนหรือทุกข์ยากในหมู่บ้าน/ชุมชน
7. กิจกรรมในการจัดหาธงสัญลักษณ์ครัวเรือนปลอดภัยจากยาเสพติด

หมายเหตุ โดยที่กองทุนแม่ของแผ่นดินเป็นพระราชปณิธานของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ดังนั้น จึงไม่สมควรที่จะนำกองทุนนี้ให้กู้ยืม คิดดอกเบี้ยจากการกู้ยืมเช่นเดียวกับกองทุนอื่น ๆ เว้นแต่การสนับสนุนช่วยเหลือสงเคราะห์ และผู้ที่ได้รับการสงเคราะห์จะส่งคืนพร้อมอาจสมทบเงินจำนวนหนึ่งเข้ากองทุนแม่ของแผ่นดินด้วยความสมัครใจ

ข้อเน้นย้ำ

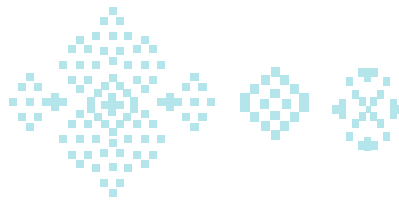
1. การมอบเงินช่วยเหลือให้กับสมาชิกกองทุนแม่ของแผ่นดินจะต้องทำพิธีมอบต่อหน้าพระฉายาลักษณ์เพื่อให้ผู้ได้รับการช่วยเหลือสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ท่านที่ให้การช่วยเหลือในฐานะเป็นสมาชิกกองทุนแม่ของแผ่นดิน
2. จะต้องมี การนำเงินกองทุนแม่ของแผ่นดินใช้จ่ายให้เกิดประโยชน์ต่อสมาชิกอย่างต่อเนื่อง

การหาเงินสมทบ

1. จากการบริจาคสมทบของสมาชิกกองทุนแม่ของแผ่นดิน
2. จากการจัดกิจกรรมเพื่อหารายได้อื่น ๆ

ข้อเน้นย้ำ

การใช้จ่ายเงินกองทุนแม่ของแผ่นดินให้มีการหมุนเวียนเงินในบัญชีนำมาใช้จ่ายตามแนวทางและหาเงินสมทบอย่างต่อเนื่องอย่าให้หมดบัญชี

การบริหารกองทุนแม่ของแผ่นดิน

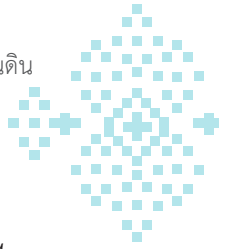
แนวทางการบริหารกองทุนแม่ของแผ่นดิน

หมู่บ้าน/ชุมชน (ชื่อ).....

ด้วยสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ได้พระราชทานทรัพย์ ส่วนพระองค์ผ่านเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เพื่อใช้ประโยชน์ในกิจการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติดในระดับหมู่บ้าน/ชุมชน

ดังนั้น เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด สมดังพระราชปณิธานของแม่ของแผ่นดิน และเสริมความเข้มแข็งของหมู่บ้าน/ชุมชนในการเฝ้าระวังยาเสพติดอย่างยั่งยืน และเป็นสิริมงคลแก่หมู่บ้าน/ชุมชนต่าง ๆ จึงให้มีการดำเนินการต่อไปนี้

1. อัญเชิญพระราชทรัพย์พระราชทานดังกล่าว มาเป็นกองทุนขวัญฤๅง เรียกว่า กองทุนแม่ของแผ่นดิน
2. กองทุนแม่ของแผ่นดิน จัดตั้งในระดับหมู่บ้าน/ชุมชน โดยใช้ชื่อ กองทุนแม่ของแผ่นดิน หมู่บ้าน/ชุมชน (ชื่อ).....
3. วัตถุประสงค์ของกองทุนแม่ของแผ่นดิน มีดังต่อไปนี้
  - 1) เพื่อเป็นกองทุนสำหรับการป้องกัน เฝ้าระวัง และแก้ไขปัญหาเสพติดแบบยั่งยืนในหมู่บ้าน/ชุมชน
  - 2) เพื่อเป็นศูนย์รวมของความสามัคคี ความเสียสละ และการแสดงออกซึ่งการพึ่งตนเอง พึ่งพากันเอง ของชุมชนในหมู่บ้าน/ชุมชนที่มีการจัดตั้งกองทุนฯ
  - 3) เพื่อเป็นกองทุนสำหรับการส่งเสริมกิจกรรมการพัฒนาแบบพอเพียงในหมู่บ้าน/ชุมชนตามแนวพระราชดำริ
4. ที่มาของเงินกองทุนแม่ของแผ่นดิน การจัดตั้งกองทุนแม่ของแผ่นดินเป็นสิ่งชี้วัดความสามัคคีในชุมชน ที่แสดงให้เห็นถึงความศรัทธาร่วมกันที่จะขจัดปัญหาเสพติดในชุมชน และเพื่อให้กองทุนฯ มีความยั่งยืน จึงกำหนด แหล่งที่มาของเงินกองทุน มี 4 แหล่งสำคัญ ดังนี้
  - 1) แหล่งที่มาโดยศรัทธาของชุมชน คือ การกำหนดข้อตกลงร่วมกันของสมาชิกในชุมชนที่จะร่วมกันบริจาค ให้กับกองทุนฯ เป็นช่วงเวลาชัดเจน เช่น ทุกเดือนตามจำนวนเงินที่เหมาะสมตามกำลังของสมาชิกทั้งนี้ เพื่อเป็นการแสดงให้เห็นถึงความเข้มแข็งของชุมชนอย่างแท้จริง
  - 2) แหล่งที่มาโดยปัญญาของชุมชน คือ การแสวงหาแนวทางวิธีการที่จะระดมเงินเข้ากองทุนฯ ให้มากขึ้น เช่น การจัดงาน/กิจกรรมหารายได้ การได้รับการสมทบจากดอกผลของกองทุนอื่น ๆ การจัดกิจกรรมทอดผ้าป่าในชุมชน การแสวงการสนับสนุนจากหน่วยงาน องค์กรภายนอก ฯลฯ ทั้งนี้เพื่อให้สามารถแสวงหารายได้มากขึ้นและดำเนินกิจกรรม ใด ๆ แสวงหาไม่ขัดสน
  - 3) แหล่งที่มาจากเงินกองทุนขวัญฤๅง คือ เงินที่ได้รับจากเงินพระราชทาน ซึ่งถือเป็นกองทุนขวัญฤๅง ไม่มีวันหมดสิ้น และไม่ควรมานำมาใช้จ่ายใด ๆ
  - 4) แหล่งแนวทางแห่งคุณภาพ คือ การบริหารจัดการเงินกองทุนแม่ของแผ่นดินอย่างมีคุณภาพ เพราะเงินกองทุนแม่ของแผ่นดินถือเป็นสิริมงคลสูงสุดของหมู่บ้าน/ชุมชนที่ได้รับพระราชทาน

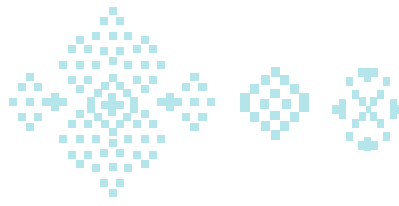

5. แนวทางการใช้จ่ายเงินและประโยชน์ของกองทุน เพื่อประโยชน์ในการเฝ้าระวังป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในชุมชนทั้งโดยตรงและโดยอ้อมอย่างชัดเจน จึงมีแนวทางการใช้จ่ายเงินดังนี้

- 1) สมาชิกในชุมชนแสวงหาแนวทาง วิธีการระดมทุนอย่างต่อเนื่องตามกระบวนการของชุมชนเพื่อให้เกิดความตื่นตัวของชุมชนอย่างแท้จริง
- 2) ใช้จ่ายในกิจกรรมการเสริมสร้างความดีในชุมชน
- 3) ใช้จ่ายในกิจกรรมการสร้างความคิด ความรู้ การรวมกลุ่ม การสร้างความตื่นตัวของชุมชน การประชุม แลกเปลี่ยนความรู้ในชุมชน เพื่อให้เกิดกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งในชุมชน
- 4) ใช้จ่ายในกิจกรรมการสร้างศูนย์เรียนรู้ชุมชน เพื่อให้เป็นแบบอย่างแก่หมู่บ้าน/ชุมชนอื่น
- 5) ใช้จ่ายในกิจกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียงในหมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน
- 6) ใช้จ่ายในกิจกรรมการป้องกันกลุ่มเสี่ยง กลุ่มเสพและกลุ่มที่เคยค้ายาเสพติดในชุมชนมิให้กลับไป มีพฤติกรรมอื่นอีก รวมทั้งการเฝ้าระวังยาเสพติดในชุมชน
- 7) ใช้จ่ายในกิจกรรมอื่น ๆ ตามที่สมาชิกและกรรมการเห็นสมควร เช่น กิจกรรมเกี่ยวกับการสงเคราะห์ ผู้เดือดร้อนในชุมชน ทั้งด้านการช่วยเหลือหรือกักขัง (ทั้งนี้ กิจกรรมดังกล่าวจะต้องดำเนินการอย่างระมัดระวัง ด้วยความรอบคอบให้เกิดผลด้านบวก ไม่สมควรให้เกิดผลด้านลบ)

6. การบริหารจัดการกองทุนแม่ของแผ่นดิน โดยให้มีการบริหารจัดการดังนี้

- 1) ให้คณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดินเปิดบัญชีเงินฝากประเภทออมทรัพย์ 1 บัญชี โดยใช้ชื่อว่า กองทุนแม่ของแผ่นดิน บ้าน..... หมู่ที่.....
- 2) ระบุชื่อผู้มีอำนาจลงนามเบิก-ถอนจากบัญชีได้ 3 ชื่อ คือ ประธานกองทุนแม่ฯ กรรมการกองทุนแม่ฯ และற்றுฎีกกองทุนแม่ฯ และให้มีอำนาจเบิก-ถอนได้โดยลงนาม 2 ใน 3
- 3) ให้มีการประชุมคณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดินเป็นนิจ พร้อมทั้งจัดเก็บเอกสารรายงานการประชุม ให้เรียบร้อย
- 4) ให้จัดทำเป็นระเบียบของหมู่บ้าน/ชุมชน ใช้ชื่อว่า ระเบียบบริหารกองทุนแม่ของแผ่นดิน ของหมู่บ้าน/ชุมชน.....
- 5) การเป็นสมาชิกของกองทุนฯ เชิญชวนให้คนในชุมชนเป็นสมาชิกกองทุนแม่ของแผ่นดิน ให้กว้างขวางมากที่สุด โดยมีการบันทึกทะเบียนสมาชิกเก็บไว้ที่ประธานกองทุนฯ หรือที่ทำการกองทุนฯ
- 6) ว่าด้วยกรรมการ ให้แต่ละหมู่บ้าน/ชุมชนที่เข้าร่วม คัดเลือกบุคคลในหมู่บ้าน/ชุมชนที่เป็นสมาชิก ประมาณ 5-10 คน เป็นกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดิน และให้เลือกรกรรมการ 1 คน เป็นประธานกองทุนแม่ของแผ่นดิน โดยมีวาระตามที่ชุมชนเห็นสมควร
- 7) ว่าด้วยหน้าที่กรรมการ ให้กรรมการฯ มีหน้าที่แสวงหาแหล่งที่มาของเงินเข้ากองทุนฯ อนุมัติการใช้จ่ายเงินกองทุนตามแนวทางที่กำหนด กำกับ ควบคุม ดูแลเงินกองทุนฯ ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และแถลงผลการแสวงหา-ใช้กองทุนฯ ให้สมาชิกได้ทราบทุกเดือน
- 8) ว่าด้วยการเงิน ให้มีการจัดเก็บเงินกองทุนฯ ให้มีความโปร่งใส มีระบบในการเบิกจ่ายเงินกองทุนฯ และมีการจัดทำบัญชีรับจ่ายอย่างชัดเจน

9) ว่าด้วยการเสริมสร้างความเข้มแข็ง กองทุนแม่ของแผ่นดินมีได้มุ่งหวังเพิ่มรายได้ที่เป็นจำนวนเงิน แต่มุ่งในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน เสริมสร้างความสามัคคีธรรม การสร้างสมานฉันท์ในชุมชน การมีส่วนร่วมของชุมชนในวงกว้างเป็นหลัก ดังนั้น แต่ละหมู่บ้าน/ชุมชนจึงควรมุ่งเน้นกิจกรรมเหล่านี้

7. การปฏิบัติอื่น ๆ แนวทางการดำเนินการกองทุนแม่ของแผ่นดินข้างต้นเป็นแนวปฏิบัติกว้าง ๆ จึงขอให้แต่ละหมู่บ้านดำเนินการดังนี้

1) แต่ละหมู่บ้านจัดทำระเบียบกองทุนแม่ของแผ่นดินในแต่ละหมู่บ้าน/ชุมชน ซึ่งอาจจะเพิ่มไปกว่าแนวทางข้างต้น

2) ให้ระเบียบกองทุนแม่ของแผ่นดินตามข้อ 1) ผ่านความเห็นชอบของสมาชิกส่วนใหญ่ โดยการประชุมสมาชิกประชาคมทั้งหมู่บ้าน/ชุมชน

3) เมื่อผ่านความเห็นชอบของสมาชิกแล้ว ให้ประธานกองทุนแม่ของแผ่นดิน เป็นผู้ลงนามรับรองพร้อมพยานจำนวนหนึ่งตามที่เห็นสมควร

4) ให้มีกิจกรรมเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอย่างต่อเนื่องทั้งที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์ของชุมชนเอง และเกิดจากการขอความร่วมมือจากส่วนกลางที่จะต้องมีการขับเคลื่อนในภาพรวมของประเทศและระดับภาค

บทที่ 4

10 ขั้นตอนกองทุนแม่ของแผ่นดิน

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการขับเคลื่อนการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดินตามกระบวนการกองทุนแม่ฯ 10 ขั้นตอน

ประเด็นเนื้อหาหลัก

1. ทำความเข้าใจทุกครัวเรือน
2. จัดตั้งคณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดิน
3. รับสมัครครัวเรือนสมาชิกกองทุนแม่ของแผ่นดิน
4. จัดตั้งกลุ่มชุมชนเข้มแข็ง
5. ให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องยาเสพติด
6. จัดตั้งกองทุนแก้ไขปัญหายาเสพติด
7. ประชาคมคัดแยกโดยสันติวิธี
8. ทำกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
9. รับรองครัวเรือนปลอดภัย
10. รักษาสถานะชุมชนเข้มแข็ง

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง

วิธีการ/เทคนิค บรรยายประกอบสื่อ

สื่อ/กิจกรรม

1. PowerPoint
2. โสตทัศนูปกรณ์

การประเมินผล

1. การสังเกต
2. ถาม-ตอบ
3. แบบประเมิน

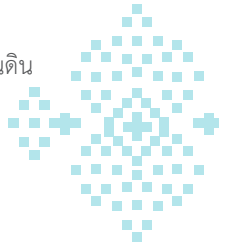
10 ขั้นตอนกองทุนแม่ของแผ่นดิน

ในการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดินตามแนวทางนี้จะเป็นการดำเนินงานโดยคณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดินเป็นหลัก โดยให้วิทยากรที่จัดตั้งขึ้นโดยทางราชการเป็นผู้สนับสนุน หรือเป็นเพียงผู้ให้คำแนะนำเท่านั้น เพื่อมุ่งสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นแก่ชุมชน ให้มีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนในระยะยาว ในลักษณะของการให้ชุมชนดูแลชุมชนเองให้มากที่สุด ในส่วนของการแก้ไขผู้เสพก็ใช้หลักการให้หมู่บ้านเป็นโรงพยาบาล กรรมการเป็นหมอใช้ครอบครัวเป็นเตียงผู้ป่วย และให้คนในชุมชนเป็นผู้ช่วยหมอให้การดูแลรักษา ยารักษาคือความรักความเมตตา

การขับเคลื่อนงานกองทุนแม่ของแผ่นดินจะมีประสิทธิภาพสูงสุดได้ก็ต่อเมื่อภาคประชาชนเป็นผู้ดำเนินงานเอง เพื่อให้เกิดความง่ายในการดำเนินงานโดยภาคประชาชน สำนักงาน ป.ป.ส. จึงได้กำหนดเป็นขั้นตอนในการดำเนินงานไว้ 10 ขั้นตอน ดังนี้

- ขั้นที่ 1 ทำความเข้าใจโครงการทุกครัวเรือน
- ขั้นที่ 2 จัดตั้งคณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดิน
- ขั้นที่ 3 รับสมัครครัวเรือนสมาชิกเข้าร่วมโครงการ
- ขั้นที่ 4 จัดตั้งกลุ่มชุมชนเข้มแข็ง
- ขั้นที่ 5 ให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องยาเสพติด
  - ไม่มุ่งตรงเฉพาะปัญหายาเสพติด แต่พูดถึงปัญหาอื่น ๆ เช่น ปัญหาครอบครัว ปัญหาชุมชน แล้วจึงเชื่อมโยงสภาพปัญหาว่าเกี่ยวข้องกับปัญหาเสพติดหรือไม่ สมาชิกเข้าใจสภาพปัญหาหรือไม่อย่างไร เป็นปัญหาเชิงเศรษฐกิจ สังคม อย่างไร
  - ปัญหานั้นส่งผลอย่างไรต่อตัวเอง ครอบครัว และสังคมบ้าง
- ขั้นที่ 6 จัดตั้งกองทุนแก้ไขปัญหายาเสพติด
- ขั้นที่ 7 ประชาคมคัดแยกโดยสันติวิธี
- ขั้นที่ 8 ทำกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดร่วมกัน (อย่างต่อเนื่อง)
  - จาก 17 กิจกรรม แบ่งประเภทกิจกรรม เช่น กิจกรรมพื้นฐาน กิจกรรมตามวาระที่สำคัญ
- ขั้นที่ 9 การรับรองครัวเรือนปลอดภัย
- ขั้นที่ 10 การรักษาสถานะของชุมชนเข้มแข็ง

ทั้งนี้ ในแต่ละขั้นต่อนั้นจะมีการดำเนินการซ้ำในทุกรอบ 1 เดือน บางหมู่บ้าน/ชุมชนที่มีปัญหามากอาจให้มีการดำเนินงานซ้ำทุกขั้นตอนในทุกรอบ 1 สัปดาห์ แต่สำหรับการจัดตั้งกองทุนแก้ไขปัญหายาเสพติดจำเป็นต้องดำเนินการเรื่องทุนศรัทธาทุกรอบ 7 วัน เพื่อให้เกิดกิจกรรมความเคลื่อนไหวในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินอย่างต่อเนื่องตามปรัชญาแนวคิดกองทุนแม่ของแผ่นดินดังที่ได้กล่าวโดยลำดับต่อไป

ขั้นที่ 1 ทำความเข้าใจโครงการทุกครัวเรือน

ในขั้นแรกให้มีการทบทวนความเข้าใจให้กับทุกครัวเรือนในหมู่บ้านที่ได้รับกองทุนแม่ของแผ่นดินตั้งแต่ พ.ศ. 2547 ให้มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการดำเนินงานใหม่ทั้งหมด และเป็นการทำให้ทุกคนยอมรับว่า หมู่บ้าน/ชุมชนที่มีกองทุนแม่ของแผ่นดินอาจยังมีการแพร่ระบาดของยาเสพติดอยู่ กระตุ้นให้ชุมชนเกิดการตื่นตัวที่จะแก้ไขปัญหาเสพติด โดยน้อมนำเอากระแสพระราชดำริของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง และการกำหนดให้การแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นวาระแห่งชาติของรัฐบาล มากำหนดเป็นภารกิจของกองทุนแม่ของแผ่นดินว่า กองทุนแม่ของแผ่นดินมีภารกิจหลักในการขยายพื้นที่สีขาวด้วยแนวทางสันติวิธีให้กับหมู่บ้าน/ชุมชน

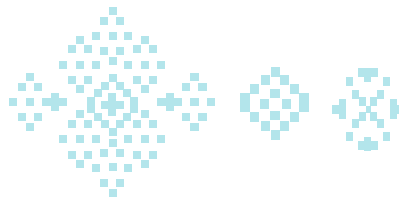
จากภารกิจของกองทุนแม่ของแผ่นดินดังกล่าว จึงได้กำหนดให้กองทุนแม่ของแผ่นดินแต่ละหมู่บ้าน/ชุมชน มีบทบาทหลัก 2 ประการ ดังนี้

1. **รับรองครัวเรือน** – กองทุนแม่ของแผ่นดินจะรับรองครัวเรือนที่ปลอดภัยแล้วโดยการมอบธงสัญลักษณ์ ครัวเรือนปลอดภัยกองทุนแม่ของแผ่นดินให้กับครัวเรือนสมาชิก เพื่อรณรงค์ให้มีครัวเรือนที่ปลอดภัยจากยาเสพติด ให้ได้มากที่สุด
2. **รับรองบุคคล** – กองทุนแม่ของแผ่นดินจะมีบทบาทดูแลผู้ที่เคยหลงผิดไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดในลักษณะของผู้เคยค้าหรือเคยเสพที่สมัครเข้าร่วมเป็นสมาชิกของโครงการให้เป็นที่ยอมรับของสังคมต่อไป

ทั้งนี้เพื่อให้พลังของภาคประชาชนกองทุนแม่ของแผ่นดินช่วยเหลืองานการแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างเป็นรูปธรรมที่จับต้องได้ ซึ่งจะเป็นการแบ่งเบาภาระของภาครัฐได้อย่างมาก เมื่อจัดลำดับความเร่งด่วนแล้วจะสามารถกำหนดเป้าหมายในการดำเนินงานของแต่ละกองทุนเพื่อให้เข้าใจง่าย ๆ ได้ 2 เป้าหมาย ได้แก่ ป้องกันส่วนดี และแก้ไขส่วนเสีย

ในขั้นแรกให้ทำความเข้าใจให้กับราษฎรทุกครัวเรือนในหมู่บ้านที่ได้รับกองทุนแม่ของแผ่นดิน ให้มีความรู้ความเข้าใจ ในกระบวนการดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดิน และเป็นการทำให้ทุกคนยอมรับว่า หมู่บ้าน/ชุมชนที่มีกองทุนแม่ของแผ่นดินอาจจะยังมีการแพร่ระบาดของยาเสพติดอยู่ และให้มีระบบการป้องกัน อย่าให้จำนวนผู้ค้า/ผู้เสพเพิ่มขึ้น กระตุ้นให้หมู่บ้าน/ชุมชนเกิดการตื่นตัวที่จะร่วมกันแก้ไขปัญหาเสพติด โดยน้อมนำกระแสพระราชดำริของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง สร้างความเข้าใจให้รู้ว่าการสมัครเข้ามาเป็นสมาชิกกองทุนแม่ของแผ่นดินจะได้รับประโยชน์ ได้รับการช่วยเหลือ/ดูแลซึ่งกันและกัน จากสมาชิก ตามเงื่อนไขของกฎ/ระเบียบของการใช้จ่ายเงินกองทุนแม่ของแผ่นดินที่สมาชิกร่วมกันจัดทำขึ้น สุดท้ายจะเกิดประโยชน์ต่อภาพรวมของหมู่บ้าน/ชุมชน

ให้ทำความเข้าใจเพิ่มเติมว่า ต่อจากนี้ไปโครงการกองทุนแม่ของแผ่นดินจะต้องมีกลุ่มสมาชิกที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการและทำกิจกรรมร่วมกันอย่างชัดเจน ไม่ได้หมายถึงการดำเนินงานทั้งหมู่บ้าน แต่อาจมีผลดีต่อประชาชนทั้งหมู่บ้านด้วย ซึ่งมีเป้าหมายในการขยายสมาชิกอย่างมีคุณภาพให้เกิดขึ้นทั้งหมู่บ้านในที่สุด

ในการสมัครเข้ามาเป็นกลุ่มสนใจในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดร่วมกันนั้นจำเป็นต้องมีกฎกติกาในการอยู่ร่วมกันในลักษณะของชุมชนเข้มแข็ง ซึ่งจะต้องมีการร่วมปรึกษาเพื่อจัดตั้งเป็นกองทุนแก้ไขปัญหายาเสพติด และมีการจัดกิจกรรมร่วมกันเพื่อสร้างหลักประกันความปลอดภัยจากยาเสพติดให้กับครัวเรือนสมาชิก โครงการนี้จะใช้แนวทางสันติวิธีในการลดผู้ค้า-ผู้เสพ คือ จะไม่มีเรื่องกับผู้ค้าและไม่มีปัญหากับผู้เสพอย่างเด็ดขาด

วิธีการดำเนินกิจกรรม

เชิญราษฎรในหมู่บ้าน ครัวเรือนละ 1 คน เข้าร่วมรับฟังการสร้างความรู้ความเข้าใจแนวทาง การดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน เพื่อกลับไปพูดคุยกันในครอบครัว และสมัครใจเข้าร่วมเป็นสมาชิกกองทุนแม่ของแผ่นดินต่อไป

ข้อเน้นย้ำ

เชิญชวนราษฎรในหมู่บ้านเข้าร่วมประชุมให้มากที่สุด เป็นเวทีที่ 1 ดำเนินการโดยวิทยากร/ผู้นำ

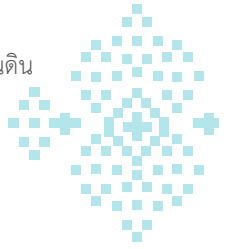
ขั้นที่ 2 การจัดตั้งคณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดิน

ในขั้นตอนนี้เป็นการจัดตั้งคณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดินขึ้นมาใหม่ โดยหลังจากที่ได้มีการทำความเข้าใจภารกิจของกองทุนแม่ของแผ่นดินและแนวทางการขับเคลื่อนใหม่แล้ว ให้มีการรับสมัครผู้นำทุกฝ่ายในหมู่บ้าน/ชุมชนเป็นคณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดิน โดยยึดหลักความสมัครใจและทุกคนที่เป็นกรรมการต้องมีบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจนด้วย

คณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดิน ควรดำเนินการคัดเลือกมาจากผู้นำในหมู่บ้าน/ชุมชน ไม่ว่าจะเป็นผู้นำธรรมชาติ, กลุ่มพลังมวลชนต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ กำนัน, ผู้ใหญ่บ้าน, ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน, หัวหน้าคุ้มต่าง ๆ ในหมู่บ้าน/ชุมชน, ประชาญ์ชาวบ้าน, จิตอาสา, อสม. ฯลฯ แล้วแต่จะเห็นสมควร ซึ่งผู้นำเหล่านี้จะเป็นแกนนำหลักสำคัญในการขับเคลื่อนกิจกรรมต่าง ๆ ในหมู่บ้าน/ชุมชน เพราะบุคคลเหล่านี้จะมีคุณสมบัติที่โดดเด่น เช่น การตัดสินใจ, การรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย เมื่อดำเนินการจัดตั้งคณะกรรมการได้เรียบร้อยแล้ว ต้องเชิญคณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดินทุกคนเข้าร่วมประชุมเพื่อสร้างองค์ความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดิน หลังจากนั้นให้กรรมการเขียนใบสมัครเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดิน พร้อมกับมอบใบสมัครสมาชิกให้แก่กรรมการ จำนวน 4 ใบ เพื่อให้กรรมการไปดำเนินการหาสมาชิกเข้าร่วมโครงการฯ โดยใช้อัตราส่วน 1/4 (กรรมการ 1 คน ดูแล 4 ครัวเรือน) เพื่อนำไปสู่ขั้นตอนที่ 3 ต่อไป

บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดิน มี 10 ประการ ได้แก่

1. รักษาความศักดิ์สิทธิ์ของกองทุนแม่ของแผ่นดิน
2. เป็นตัวอย่างในการแสดงความจงรักภักดีอย่างสูงสุดในหมู่บ้าน/ชุมชน
3. ร่วมบริหารและดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดินไม่ให้หยุดนิ่ง ให้มีความต่อเนื่องอยู่เสมอ
4. ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในหมู่บ้านและประชาชนทั่วไปมีความศรัทธากองทุนแม่ของแผ่นดินด้วยการปฏิบัติและด้วยการเชิญชวน

5. ดูแลครัวเรือนสมาชิกของกองทุนแม่ของแผ่นดินตามที่ได้อาสาดูแลหรือได้รับมอบให้ดูแลอย่างใกล้ชิด
6. ร่วมพิจารณาการใช้จ่ายเงินกองทุนแม่ของแผ่นดินให้เป็นไปตามปรัชญาแนวคิดของโครงการ
7. ดำเนินการจัดเก็บเงินกองทุนแห่งศรัทธาจากสมาชิกสัปดาห์ละ 1 ครั้ง
8. ร่วมพิจารณาการจัดกิจกรรมเพื่อขยายกองทุนตามแนวทางแห่งปัญญา
9. ร่วมขับเคลื่อนกองทุนให้นำไปสู่การแก้ไขปัญหาเสพติดของชุมชนอย่างยั่งยืน
10. ดำเนินการใด ๆ ตามความคิดริเริ่มที่เป็นประโยชน์ต่อกองทุนแม่ของแผ่นดิน

ข้อเน้นย้ำ

ข้อที่ 5 กรรมการจะต้องดูแลสมาชิกที่ตนเองรับผิดชอบอย่างใกล้ชิด 2 ข้อ ได้แก่

1. ดูแลว่า สมาชิกที่ตนเองรับผิดชอบมีการดำเนินความเป็นอยู่ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่ออยู่ดีกินดี แล้วครัวเรือนนั้นจะไม่ยุ่งกับยาเสพติด
2. ดูแลว่า สมาชิกที่ตนเองรับผิดชอบยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดหรือไม่ หากมีการยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด กรรมการสามารถตักเตือน หรือขอความร่วมมือให้เลิกยุ่งเกี่ยว โดยให้ใช้เวทีต่อ ๆ ไปในการแก้ไขปัญหาโดยสันติวิธี (เมื่อเป็นเช่นนี้ กรรมการจะหาสมาชิกด้วยตนเอง เพื่อให้ง่ายในการว่ากล่าวตักเตือน)

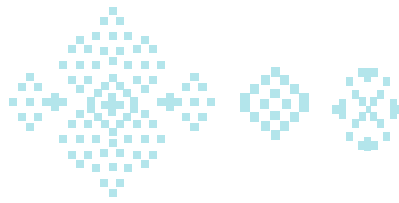
ข้อที่ 7 กรรมการจะต้องดำเนินการจัดเก็บเงินแห่งศรัทธาจากสมาชิกสัปดาห์ละ 1 ครั้ง โดยการจัดเก็บคนละ 1 บาท/สัปดาห์ เป็นเวลา 4 สัปดาห์ หรือ 1 เดือน (เช่น ครัวเรือนนาย ก. มีสมาชิก 3 คน ใน 1 สัปดาห์ ครัวเรือนนาย ก. จะจ่ายเงินแห่งศรัทธา จำนวน 3 บาท เพราะฉะนั้น 4 สัปดาห์ ครัวเรือนนาย ก. จะจ่ายเงินแห่งศรัทธา จำนวน 12 บาท)

จะต้องจัดเก็บเงินทุกสัปดาห์จนครบ 4 สัปดาห์ ซึ่งเป็นวิธีการให้กรรมการได้พบปะพูดคุยกับสมาชิกที่ตนเองรับผิดชอบอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกันในกลุ่มสมาชิก กล้าที่จะพูดคุย กล้าที่จะเล่าเรื่องต่าง ๆ ให้กันฟัง ตลอดจนขอความช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

ในการจัดตั้งคณะกรรมการให้ผู้นำธรรมชาติมีบทบาทให้มากที่สุด คือ เป็นประธานกรรมการ และให้ผู้นำทางการ ได้แก่ ผู้นำท้องที่/ผู้นำท้องถิ่นเป็นที่ปรึกษา (หากผู้นำทางการยังมีบทบาทในการเป็นประธานอย่างต่อเนื่องอยู่ให้ยังคงปฏิบัติหน้าที่นั้นต่อไปจนกว่าคณะกรรมการจะพิจารณาเห็นสมควร)

ในขั้นตอนนี้ อาจเชิญวิทยากรภายนอกให้เข้ามามีส่วนช่วยในการใช้เทคนิคการค้นหาผู้นำธรรมชาติให้กับหมู่บ้าน/ชุมชน ซึ่งเราจะได้รับทราบว่าคุณคนใดมีความเป็นผู้นำธรรมชาติ แต่ที่ผ่านมามีอุปสรรคปิดกั้นโดยระบบต่าง ๆ ไว้โดยตลอด เมื่อได้ค้นพบผู้นำธรรมชาติแล้ว จึงให้ชุมชนมีมติเชิญชวนเขาให้มีบทบาทในการร่วมแก้ไขปัญหายาเสพติดให้กับหมู่บ้าน/ชุมชน

การแบ่งความรับผิดชอบ : กรรมการแต่ละคนต้องมีความพร้อมในการดูแลคนในชุมชนเอง ในสัดส่วนกรรมการ 1 คน ต่อครัวเรือนสมาชิกไม่เกิน 4 ครัวเรือน (1 : 4) ซึ่งครัวเรือนสมาชิกที่จะอยู่ในการดูแลของกรรมการคนใดนั้น กรรมการคนนั้นอาจเป็นผู้นำมาสมัครเข้าร่วมโครงการเอง หรืออาจเป็นครัวเรือนที่คณะกรรมการมอบหมายให้กรรมการดูแลก็ได้ สำหรับหน้าที่ต่าง ๆ เพื่อให้การทำงานของคณะกรรมการเป็นไปด้วยความเรียบร้อยนั้น

ให้ประธานกรรมการพิจารณาดำเนินการแบ่งมอบหน้าที่ตามความเหมาะสม เช่น รองประธานกรรมการ เลขานุการ ฝ่ายประสานงานส่วนราชการ ฝ่ายบัญชี ฝ่ายการเงิน ฝ่ายพิธีการ ฯลฯ

ที่ปรึกษา : ให้คณะกรรมการจัดตั้งที่ปรึกษา 2 ประเภท ได้แก่ ที่ปรึกษาที่เป็นชาวบ้าน และที่ปรึกษาจากส่วนราชการ เพื่อให้มีบทบาทเข้ามาให้คำแนะนำในการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดิน ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น และเป็นการสร้างความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องด้วย ในส่วนของที่ปรึกษาชาวบ้านอาจได้แก่ ผู้อาวุโส ผู้ทรงคุณวุฒิในหมู่บ้าน หากแต่ไม่มีเวลา ช่วยทำหน้าที่เป็นกรรมการ สำหรับที่ปรึกษาจากส่วนราชการนั้นอาจได้แก่เจ้าหน้าที่ ป.ป.ส., วิทยากรกระบวนการ, เจ้าหน้าที่ ศอ.ปส.จ., เจ้าหน้าที่ ศป.ปส.อ., เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง, เจ้าหน้าที่ตำรวจ-ทหาร หรือเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานอื่น ๆ ตามแต่ที่คณะกรรมการจะพิจารณาเห็นสมควร ทั้งนี้ให้มีบทบาทสำคัญในการให้คำแนะนำปรึกษา การร่วมประชุมคณะกรรมการ และร่วมกิจกรรมตามโอกาสเป็นครั้งคราว และจะไม่มีค่าตอบแทนใด ๆ จากกองทุนแม่ของแผ่นดิน นอกจากความภาคภูมิใจที่ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดินสนองพระราชปณิธาน

วาระของคณะกรรมการ : การจัดตั้งคณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดินให้มีวาระการปฏิบัติหน้าที่ที่คราวละ 1 ปี โดยให้มีการเลือกคณะกรรมการใหม่ในเดือนตุลาคมของทุกปี ซึ่งคณะกรรมการคนเดิมอาจได้รับการคัดเลือกใหม่อีกครั้งก็ได้ไม่จำกัดจำนวนครั้ง

ในแต่ละเดือนอาจมีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพิ่มเติมได้ตามจำนวนของสมาชิกใหม่ที่เพิ่มขึ้นจากการมาขอสมัครเป็นสมาชิกเพิ่มเติม หมายความว่าหากมีสมาชิกเพิ่มขึ้นก็ให้มีกรรมการที่คอยดูแลเพิ่มขึ้นด้วยตามสัดส่วน แต่เมื่อครบกำหนดแล้วก็จะให้มีการคัดเลือกกันใหม่ในกลุ่มสมาชิกตามวาระพร้อมกับกรรมการทั้งคณะ (เดือนตุลาคม)

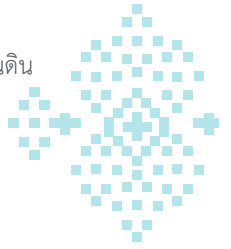
เงื่อนไขของคณะกรรมการ : กรรมการทุกคนต้องยอมรับว่าจะไม่ขอรับเงินเดือน เบี้ยเลี้ยง หรือค่าตอบแทนใด ๆ จากการปฏิบัติงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน นอกจากความภาคภูมิใจที่ได้ร่วมสนองพระราชปณิธานในการแก้ไขปัญหาเสพติดให้กับหมู่บ้าน/ชุมชนของตน และเพื่อขอใช้ความเป็นกรรมการเป็นโอกาสในการทำมาความดีเพื่อแผ่นดินเท่านั้น

ขั้นที่ 3 รับสมัครครัวเรือนสมาชิกเข้าร่วมโครงการ

จะมีการดำเนินการไปพร้อม ๆ กับขั้นตอนที่ 2 หลังจากมีการจัดตั้งคณะกรรมการเรียบร้อยแล้ว กรรมการจะมีหน้าที่ไปรับสมัครสมาชิกครัวเรือน โดยแจ้งเงื่อนไขให้สมาชิกทราบดังนี้

เงื่อนไขในการรับสมัครครัวเรือนเข้าร่วมเป็นสมาชิกของโครงการกองทุนแม่ของแผ่นดินนั้นกำหนดไว้ 3 ประการ ได้แก่

1. ครัวเรือนต้องยอมรับกฎชุมชนเข้มแข็ง 7 ประการ (กฎหลัก)
2. ทุกคนในครัวเรือนยินดีบริจาคเงินเป็นทุนศรัทธา 1 บาท/คน/สัปดาห์
3. ต้องยอมรับการดูแลของกรรมการในการตักเตือนทุกคนในครอบครัวได้

เป็นการจัดตั้งสมาชิกของโครงการด้วยความสมัครใจ โดยอาจเป็นสมาชิกที่สมัครอยู่ในความดูแลของผู้ที่สมัครเป็นกรรมการ (Down Line) หรือสมัครโดยตรงต่อคณะกรรมการก็ได้ ซึ่งคณะกรรมการจะพิจารณาให้อยู่ในความดูแลของกรรมการคนใดคนหนึ่งต่อไป

การกำหนดให้สมาชิกกองทุนแม่ของแผ่นดินต้องมาจากการสมัครนั้นก็เพื่อให้การดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดินจะไม่มี ความขัดแย้งหรือถูกขัดขวางจากผู้ที่ยังไม่ศรัทธา เพราะเราจะมีกิจกรรมดำเนินการต่อเฉพาะกับสมาชิกเท่านั้น ผู้ใดยังไม่สมัครก็ไม่มีกิจกรรม

ครัวเรือนที่สมัครเข้าร่วมโครงการกองทุนแม่ของแผ่นดินจะมี 2 ประเภท ได้แก่

1. เป็นครัวเรือนที่มีความปลอดภัยจากยาเสพติดมาก่อนแล้ว
2. ครัวเรือนที่อาจไม่ปลอดภัยจากยาเสพติดมาก่อน

ในการสมัครของครัวเรือนประเภทแรกก็เพื่อต้องการให้คณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดินรับรองความปลอดภัยให้กับครัวเรือนของเขา และเพื่อร่วมแสดงศรัทธาว่าครัวเรือนของเขาต้องการสนับสนุนให้เกิดหมู่บ้าน/ชุมชนปลอดภัยจากยาเสพติดตลอดไปภายใต้พระบารมีแม่ของแผ่นดิน

ในการสมัครของครัวเรือนประเภทที่สองก็เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดินให้การดูแลคนในครอบครัวของเขา เพื่อให้ได้รับการแก้ไขด้วยระบบของสังคมของชุมชนเข้มแข็งกองทุนแม่ของแผ่นดิน ซึ่งการสมัครเข้าร่วมเป็นสมาชิก แสดงว่าคนในครอบครัวของเขาพร้อมให้คณะกรรมการและสมาชิกในชุมชนดูแลเขาได้ ไม่เกิดความขัดแย้งขึ้นภายหลัง

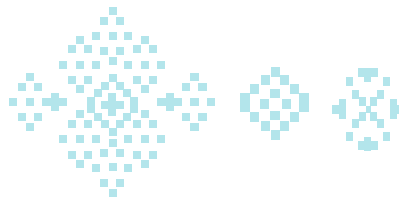
การสมัครใจเข้าร่วมเป็นสมาชิกโครงการของหัวหน้าครอบครัว หมายถึง ทุกคนในครัวเรือนนั้นได้เป็นสมาชิกกองทุนแม่ของแผ่นดินด้วย

การให้ครัวเรือนสมาชิกมาจากความสมัครใจนั้น จะทำให้ต่อไปนี้กองทุนแม่ของแผ่นดินจะมีทุนทางสังคมที่ชัดเจน เป็นกลุ่มเป้าหมายในการดำเนินการของคณะกรรมการ ไม่ใช่ต้องดำเนินการทั้งหมู่บ้าน ซึ่งอาจจะทำให้มีปัญหากับผู้ไม่สมัครใจ แต่ก็เปิดโอกาสให้มีการรับสมัครสมาชิกเพิ่มเติมได้ทุกเดือนเมื่อเขามีความศรัทธาขึ้นในภายหลัง

เพื่อให้กองทุนแม่ของแผ่นดินมีความเข้มแข็งในการขับเคลื่อนงานแก้ไขปัญหายาเสพติด ในรูปแบบของชุมชนเข้มแข็งได้ จึงควรมีสมาชิกกองทุนแม่ของแผ่นดินในแต่ละหมู่บ้าน/ชุมชนไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 หากหมู่บ้าน/ชุมชนใดมีขนาดใหญ่มากให้พิจารณาดำเนินการเฉพาะส่วนที่ทำได้ โดยแยกเป็นพื้นที่ ๆ ไปก่อน

ข้อเน้นย้ำ

เป็นการรับสมัครสมาชิกเข้าร่วมโครงการ ไม่มีการบังคับให้มาสมัครเข้าร่วมโครงการ ไม่จำเป็นต้องรับสมัครสมาชิกครบทุกหลังคาเรือน ในเดือนแรก ให้ดำเนินการรับสมัครอย่างน้อยร้อยละ 30 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมู่บ้าน โดยให้กรรมการไปหาสมาชิกให้เข้ามาอยู่ในกลุ่มของตนเอง ในเดือนแรก กรรมการอาจจะมีสมาชิกเข้าร่วมในกลุ่มเพียง 3 ครัวเรือน (รวมครัวเรือนตนเองด้วย) ก็ไม่เป็นไร ตามหลักการในเดือนต่อ ๆ ไป ผู้ที่ยังไม่เข้าร่วมโครงการฯ จะมาสมัครเข้าร่วมโครงการเอง เมื่อมีการขับเคลื่อนโครงการไปตามลำดับ

เมื่อมีการจัดตั้งคณะกรรมการและรับสมัครสมาชิกเข้าร่วมโครงการ ประธานกองทุนแม่ของแผ่นดิน ดำเนินการสรุปจำนวนคณะกรรมการและสมาชิก ลงในแบบฟอร์มทะเบียนคุมความรับผิดชอบ เพื่อให้ง่ายต่อการควบคุม/ตรวจสอบจำนวนคณะกรรมการ, จำนวนสมาชิกเป็นครัวเรือนและจำนวนบุคคล

ขั้นที่ 4 จัดตั้งกฎชุมชนเข้มแข็ง

การรวมตัวกันของคนที่ต้องการสร้างชุมชนใหม่ซ้อนหมู่บ้านเดิมขึ้นมาให้เข้มแข็งตามที่ได้ดำเนินการในขั้นที่ 3 นั้น จะดำเนินการโดยสันติวิธี เพราะฉะนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่เราต้องเสนอให้มีกฎในการอยู่ร่วมกัน มาตรการทางสังคม กฎชุมชน ระเบียบข้อบังคับของหมู่บ้านซึ่งเป็นข้อตกลงกันในกลุ่มว่าจะใช้ในการดูแลกัน เป็นกฎพิเศษที่บังคับใช้แทนกฎหมายซึ่งใช้กับเฉพาะผู้ที่สมัครเข้ามาเป็นสมาชิกด้วยกันเท่านั้น ไม่ได้ใช้กับคนที่ไม่ใช่สมาชิก

สมาชิกกองทุนแม่ของแผ่นดินทุกคนจะต้องทราบกฎชุมชน ท่องจำได้ว่ามีอะไรบ้าง และอยู่ในข้อตกลงในการสมัครเข้ามาเป็นสมาชิกกองทุนแม่ของแผ่นดินต้องยอมรับกฎชุมชน

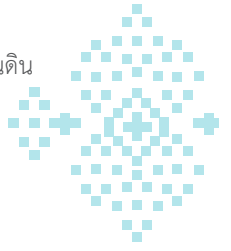
กฎชุมชนเข้มแข็งจะเป็นเครื่องมือช่วยคณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดินในการเสริมสร้างให้ชุมชนที่รวมตัวกันด้วยความสมัครใจจากขั้นที่ 3 แล้ว ให้มีความเข้มแข็ง มีความเชื่อมั่นในการรวมตัวกันมากขึ้น

กฎชุมชนเข้มแข็ง ประกอบด้วย **กฎหลัก** และ **กฎรอง** โดยกฎหลักเป็นกฎที่กำหนดให้ทุกหมู่บ้าน/ชุมชนที่มีกองทุนแม่ของแผ่นดินนำไปใช้ปฏิบัติเป็นอันเดียวกันทั้งประเทศ และกฎรองเป็นกฎที่ชุมชนร่วมกันจัดตั้งขึ้นตามความเหมาะสมของสถานการณ์

กฎหลักของชุมชนเข้มแข็ง กำหนดให้ใช้เหมือนกันทุกกองทุน ในทางพุทธเรียกว่าหลักอปริหานิยธรรม มี 7 ประการ ประกอบด้วย

- ข้อ 1 สมาชิกพร้อมประชุมกันเป็นนิตย
- ข้อ 2 สมาชิกหมั่นเริ่มประชุมและเลิกประชุมพร้อมกัน ทำกิจที่พึงกระทำโดยพร้อมเพรียงกัน
- ข้อ 3 สมาชิกยอมรับมติส่วนใหญ่ของที่ประชุมในการแก้ไขปัญหา
- ข้อ 4 สมาชิกให้การยอมรับและเคารพผู้อาวุโส
- ข้อ 5 สมาชิกให้การสงเคราะห์และช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในสังคม เช่น เด็ก สตรี คนชรา คนพิการ และคนที่ยากจนกว่า
- ข้อ 6 สมาชิกส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงาม
- ข้อ 7 สมาชิกช่วยกันทำนุบำรุงศาสนา

คณะกรรมการอาจมีการใช้จ่ายเงินกองทุนแก้ไขปัญหาเสพติด หรือกองทุนแม่ของแผ่นดิน หรือมีการดำเนินการทุกอย่างเพื่อที่จะดำรงรักษาชุมชนเข้มแข็งนี้ไว้ เพราะหากชุมชนมีความเข้มแข็งแล้ว จะสามารถแก้ไขปัญหาทุกเรื่องได้เอง และจะสามารถป้องกันปัญหาในอนาคตที่จะเกิดขึ้นได้อีกด้วย

กฎระเบียบเป็นที่ยอมรับของชุมชนในการแก้ไขปัญหาเฉพาะด้านยาเสพติด เป็นไปตามความเหมาะสมของแต่ละชุมชน แต่การกำหนดกฎใด ๆ ต้องไม่ขัดกับหลักการสันติวิธีอย่างเด็ดขาด เช่น กำหนดให้มีการลงโทษทางสังคมที่ทำให้เกิดความรู้สึกคับข้องใจของสมาชิก หรือให้มีการตัดสิทธิ์ในชุมชน ฯลฯ ควรกำหนดขึ้นเพื่อส่งเสริมให้มีความรู้สึกในเชิงบวกต่อสมาชิกเท่านั้น

ข้อเน้นย้ำ

กฎชุมชน/กฎระเบียบหมู่บ้าน ประธานกองทุนแม่ของแผ่นดินจะต้องนำสมาชิกฯ ท่องทุกครั้งในการเปิดประชุมก่อนทำกิจกรรม เพื่อเป็นการย้ำเตือนให้สมาชิกกระวังในการทำผิดกฎชุมชน และเมื่อมีผู้กระทำผิดกฎ จะต้องแจ้งให้ที่ประชุมทราบทุกครั้ง ให้มีการทบทวนกฎระเบียบหมู่บ้านอยู่เป็นประจำ โดยทุกคนพร้อมกันทบทวนให้ทันสมัยและไม่ควรนำกฎตำบลเข้ามาดำเนินการแก้ไขในระดับหมู่บ้าน

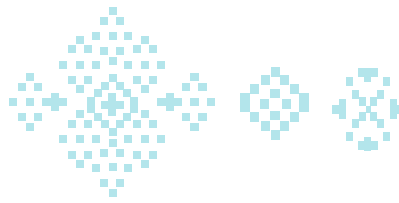
ขั้นที่ 5 ให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องยาเสพติด

ในการขับเคลื่อนของชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติดด้วยพลังของชุมชนนั้น จำเป็นต้องให้มีการรวมตัวของคนในชุมชนที่เห็นทุกขั้วร่วมกัน เห็นทุกขั้วภัยของยาเสพติดในทิศทางเดียวกันก่อน โดยเฉพาะปัญหายาเสพติดในระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ต้องให้ทุกคนมีมุมมองในปัญหายาเสพติดร่วมกัน หากต่างมุมมองกัน การตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาร่วมกัน อาจเกิดความขัดแย้งขึ้นได้

สมาชิกที่รวมตัวกันเพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติดนั้นจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเรื่องปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างแท้จริง โดยคณะกรรมการอาจเชิญวิทยากรจากภายนอกหรือไม่ก็ได้ ซึ่งมีเรื่องสำคัญที่สมาชิกควรรู้ดังนี้

1. โทษพิษภัยของยาเสพติด และลักษณะของคนใช้ยาเสพติด
2. คนเราดิดยาเสพติดได้อย่างไร และหากเสพแล้วจะเลิกได้อย่างไร
3. ประเภทและชนิดของยาเสพติด
4. กฎหมายยาเสพติดที่ควรรู้
5. การแก้ไขปัญหายาเสพติดของภาครัฐ
6. ปัญหายาเสพติดไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยเงิน หรือด้วยการปราบปรามเพียงอย่างเดียว หรือด้วยการบำบัดรักษา (สายเกินไป)
7. ความเชื่อมั่นว่าชุมชนมีศักยภาพในการแก้ไขปัญหายาเสพติดของชุมชนได้ด้วยพลังของชุมชนเอง ตามแนวทางสันติวิธี มีการให้อภัยกันเองต่อทุกคนที่พร้อมจะเริ่มต้นใหม่ในสังคมที่อบอุ่นของชุมชนเข้มแข็ง ซึ่งเป็นความรู้ความเข้าใจที่สำคัญที่สุด

ความรู้ความเข้าใจตามประเด็นต่าง ๆ ดังกล่าวจะทำให้สมาชิกมีทิศทางในการตัดสินใจในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในแนวทางเดียวกัน คือ การใช้แนวทางให้อภัยทางสังคม ดีกว่าการลงโทษทางสังคม และการใช้มาตรการเด็ดขาด โดยกฎหมาย สังคมที่จะใช้มาตรการให้อภัยทางสังคมได้นั้น ก็ต้องเป็นสังคมของชุมชนเข้มแข็งเท่านั้น

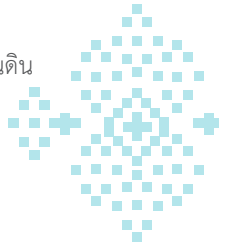
คณะกรรมการอาจเชิญวิทยากรที่มีอยู่ในพื้นที่มาให้ความรู้เป็นประจำ เช่น เชิญเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่มาให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด หรือเชิญเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่มาให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายยาเสพติด โดยมีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องในทุกโอกาส

ขั้นที่ 6 จัดตั้งกองทุนแก้ไขปัญหายาเสพติด

กองทุนแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็น “กองทุนทางสังคม” จึงไม่ให้นับการจัดตั้งกองทุนจากทุนทรัพย์เป็นหลัก แต่การจัดตั้งกองทุนนี้เป็นการทดสอบศักยภาพของทุนทางสังคมที่มีในชุมชน โดยแสดงออกมาเป็นกองทุนแห่งความสามัคคี เพราะปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาทางสังคมซึ่งต้องแก้ไขหรือป้องกันด้วยพลังทางสังคม เมื่อชุมชนต้องการแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างแท้จริงแล้ว การจัดตั้งกองทุนแก้ไขปัญหายาเสพติดขึ้นก็เพื่อเป็นอุปถัมภ์ในการดำเนินการเพื่อให้เกิดทุนทางสังคมขึ้น

นุศรัทธา : เป็นทุนตั้งต้นของกองทุนแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยทุนนี้จะแสดงถึงศรัทธาของสมาชิกว่า หากต้องการป้องกันปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดให้ได้อย่างต่อเนื่องแล้ว จำเป็นที่พวกเราจะต้องมีศรัทธาอย่างต่อเนื่องด้วย โดยในการจัดตั้งกองทุนนี้จะเป็นลักษณะคล้ายกับการซื้อประกันภัยยาเสพติด ซึ่งมีราคาเพียง 1 บาท/คน/สัปดาห์เท่านั้น เช่น หากครัวเรือนใดมีสมาชิก 5 คน (จากสมาชิกในขั้นตอนที่ 2-5) ก็ให้บริจาค 5 บาท/สัปดาห์ให้กับกรรมการ ทั้งนี้ วัตถุประสงค์สำคัญก็เพื่อให้ทุกคนมีการคิดห้วงโยกันเรื่องยาเสพติดในครอบครัวทุก 7 วันนั่นเอง จากนั้นคณะกรรมการนำเงินบริจาคดังกล่าวมาจัดตั้งเป็นกองทุนแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยการเปิดสมุดบัญชีธนาคาร ใช้ชื่อว่า “กองทุนแก้ไขปัญหายาเสพติด บ้าน..... หมู่ที่.....” โดยมีตัวแทนของคณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดิน จำนวน 3 คน ได้แก่ ประธาน, รองประธาน และเหรัญญิก ไปดำเนินการเปิดบัญชี ซึ่งในการเบิก-ถอนเงินจากธนาคาร ให้ระบุชื่อผู้เปิดบัญชี 2/3 คนในการเบิก-ถอน และเพื่อเป็นการฝึกให้กองทุนฯ ใช้จ่ายเงินในการดำเนินกิจกรรมของกองทุนแม่ของแผ่นดิน และเพื่อรองรับทุนศักดิ์สิทธิ์ต่อไป

นุศักดิ์สิทธิ์ : เป็นส่วนของเงินที่ได้รับพระราชทานจากสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง พระราชทานให้กับหมู่บ้านที่มีความพร้อมและผ่านเกณฑ์ตัวชี้วัดเพื่อเป็นหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน ซึ่งหมู่บ้านที่จะได้รับเงินพระราชทานกองทุนแม่ของแผ่นดิน หรือ “ทุนศักดิ์สิทธิ์” นั้น จะนำเงินศรัทธาที่มีอยู่มารวมกับทุนศักดิ์สิทธิ์ เปลี่ยนชื่อสมุดบัญชีเป็น “กองทุนแม่ของแผ่นดิน บ้าน..... หมู่ที่.....” โดยสามารถนำเงินที่มีอยู่ไปใช้จ่ายให้เกิดประโยชน์ต่อสมาชิก/หมู่บ้าน/ชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด รวมทั้งปัญหาความเดือดร้อนอื่น ๆ จนสามารถยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบนวิถีชีวิตแห่งความพอเพียง ไม่ว่าจะเป็นการสมทบทุนช่วยเหลือการบำบัดรักษาของผู้เสพยาเสพติด การส่งเสริมอาชีพ การสนับสนุนกิจกรรมกลุ่มเสี่ยงยาเสพติด และกิจกรรมเกี่ยวกับเยาวชน การเฝ้าระวังและรักษาพื้นที่ การจัดหาธงสัญลักษณ์ครัวเรือนปลอดภัยจากยาเสพติด (ในขั้นตอนที่ 9) การสนับสนุนทุนการศึกษาของเยาวชน การส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงการฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมของชุมชน กล่าวได้ว่า กองทุนแม่ของแผ่นดิน คือ กองทุนที่รวมจิตใจของผู้คน เพื่อช่วยเหลือผู้ที่ทุกข์ยาก นับเป็นทุนตั้งต้นแห่งความดีงาม และความสามัคคีของชุมชน โดยมีเป้าหมายที่จะขจัดยาเสพติดให้ได้ผลอย่างยั่งยืน ด้วยพลังของประชาชนเอง

ทูลปัญหา : เมื่อคณะกรรมการนำเงินทุนศรัทธาและทุนศักดิ์สิทธิ์มารวมกัน คณะกรรมการต้องมีการพิจารณาเพื่อนำเงินทุนดังกล่าวไปใช้จ่ายเพื่อดำเนินกิจกรรมที่ต้องใช้งบประมาณ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสมาชิก ฉะนั้นจำเป็นต้องมีการขยายกองทุนด้วยปัญญาของคณะกรรมการและสมาชิก แต่ละกองทุนเป็นการช่วยกันใช้ปัญญาที่มีอยู่ระดมความคิดในการที่จะหาวิธีการ หาเงินเข้ามาสมทบทดแทน ไม่ให้เงินทุนดังกล่าวนั้นหมดไปจากบัญชี ด้วยวิธีการต่าง ๆ ตามแต่ละหมู่บ้าน/ชุมชนจะร่วมกันคิดหาวิธีการ เช่น จากการบริจาคสมทบจากสมาชิก, การทอดผ้าป่า, จัดกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อหารายได้ในแนวทางสุจริต ไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับผู้อื่น และไม่ให้บุคคลอื่นแอบอ้างใช้สถาบันพระมหากษัตริย์เป็นเครื่องมือในการบริจาคเงินสมทบ เป็นต้น

หมายเหตุ ถ้าหากการจัดตั้งหมู่บ้านต้นกล้ากองทุนแม่ของแผ่นดิน ซึ่งยังไม่มีการจัดตั้งกองทุนแก้ไขปัญหายาเสพติด ให้วิทยากรดูความพร้อมความสนใจของผู้เข้ารับการอบรม อาจจะมีการสมทบทุน ระดมทุนในชั้นตอนนี้ก็ได้อีก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสถานการณ์

ข้อเน้นย้ำ

ตั้งแต่ขั้นตอนที่ 1-6 ทีมวิทยากร, หน่วยงานบูรณาการจะต้องเข้ามาให้คำแนะนำอย่างถูกวิธี ให้ความรู้จนผู้นำและคณะกรรมการกล้าที่จะตัดสินใจดำเนินงานได้เอง และแน่ใจว่าหมู่บ้าน/ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง เมื่อผู้นำเกิดความมั่นใจก็พร้อมที่จะก้าวเดินต่อไป พร้อมทั้งจะเป็นเจ้าของโครงการๆ สำหรับการขับเคลื่อนตั้งแต่ขั้นตอนที่ 7-9 จะมอบความรับผิดชอบการตัดสินใจเป็นของผู้นำและคณะกรรมการฯ ให้มากที่สุด ทีมวิทยากรและหน่วยงานบูรณาการจะคอยเป็นองค์การพี่เลี้ยง ที่ปรึกษา เพื่อให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

การใช้จ่ายเงินกองทุน : กำหนดกรอบการใช้จ่ายเงินจากกองทุนแม่ของแผ่นดินอย่างมีคุณภาพโดยแบ่งเป็น 4 กรอบใหญ่ ๆ ได้แก่

1. การจัดหาธงสัญลักษณ์กองทุนแม่ของแผ่นดินเพื่อรับรองครัวเรือนปลอดภัย
2. การสนับสนุนกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดต่อกลุ่มเป้าหมาย
3. การใช้จ่ายเพื่อรักษาภูมิจุมนเข้มแข็ง
4. การจัดกิจกรรมเพื่อแสดงถึงความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์

ทั้งนี้ อาจมีการใช้จ่ายเพื่อการบริหารงานต่าง ๆ ของกองทุนแม่ของแผ่นดิน ให้งานต่าง ๆ เป็นไปด้วยความเรียบร้อยอีกรายการหนึ่ง เช่น การจัดทำเอกสาร การเดินทางไปร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการกองทุนแม่ของแผ่นดิน ฯลฯ หรือตามที่คณะกรรมการจะเห็นสมควร

ในการรับเงินจากกองทุนแม่ของแผ่นดิน คณะกรรมการจะต้องจัดโต๊ะหมู่บูชาพระฉายาลักษณ์พร้อมด้วยเครื่องราชสักการะ และพานวางเงินกองทุนที่ได้รับการอนุมัติจากที่ประชุมคณะกรรมการแล้วให้ผู้ที่ได้รับการช่วยเหลือหรือผู้ที่นำเงินไปทำประโยชน์ตามที่ได้อนุมัตินั้นแสดงความเคารพพระฉายาลักษณ์ และเข้ารับเงินจากพานนั้น โดยมีคณะกรรมการร่วมเป็นพยานในพิธีด้วยเสมอ

ขั้นที่ 7 ประชาคมคัดแยกด้วยสันติวิธี

ในขั้นนี้เป็นขั้นตอนที่สำคัญมาก หลังจากที่เรารู้ได้ทดสอบพลังของทุนทางสังคมด้วยการให้มีการบริจาคร่วมทุนแห่งศรัทธามาระยะเวลาหนึ่งแล้ว (โดยประมาณ 4 สัปดาห์ หรือ 4 ครั้ง) ก็จะทำให้ชุมชนเกิดความรักความไว้วางใจกัน ไม่มีการหวาดระแวงกันในเรื่องการแก้ไขปัญหายาเสพติดร่วมกันอีกต่อไป พร้อมทั้งจะทำประชาคมคัดแยกผู้ค้า-ผู้เสพ-ผู้อยู่ในข่ายต้องสงสัยโดยสันติวิธีแล้ว

ในการทำประชาคมครั้งนี้ก็เพื่อให้ประชาคมเป็นผู้บอกว่าใครเป็นปัญหาของชุมชนบ้างที่ชุมชนจะต้องช่วยกันแก้ไข ทั้งผู้เสพ-ผู้ค้า หรือผู้อยู่ในข่ายต้องสงสัย เพื่อจะได้ดำเนินการด้วยวิธีการของชุมชนเข้มแข็งต่อไป ไม่ส่งต่อผู้ที่เป็นปัญหาให้กับคนนอกชุมชนหรือเจ้าหน้าที่รัฐดำเนินการ ในขั้นนี้จะทำให้เราได้ทราบจำนวนผู้เสพ-ผู้ค้าในชุมชนที่ค้นพบโดยประชาคมหมู่บ้านว่าเพิ่มขึ้น/ลดลงอย่างไรเป็นรายเดือน ซึ่งจะเป็ข้อมูลที่แท้จริง เป็นการทราบสถานการณ์ยาเสพติดในระดับหมู่บ้านอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะนำไปเป็นข้อมูลในการประมาณสถานการณ์การแก้ไขปัญหายาเสพติดต่อไป

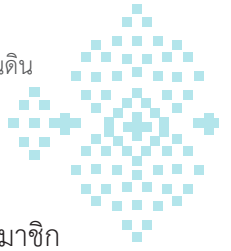
การจัดเตรียมอุปกรณ์

คณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดินจัดเตรียมอุปกรณ์ดังนี้

1. บัญชีรายละเอียดการประชาคมคัดแยกผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด
2. คูหา/ปากกา ใช้ในการเขียนชื่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด
3. กล่องสำหรับหย่อนบัตร
4. ใบสรุปบัญชีรายละเอียดการประชาคมคัดแยกผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

วิธีการดำเนินกิจกรรม

1. เชิญสมาชิกกองทุนแม่ของแผ่นดินหลังคาเรือนละ 1 คน เข้าร่วมทำกิจกรรมในขั้นตอนที่ 7
2. เมื่อสมาชิกฯ เดินทางมาถึงสำนักงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน ดำเนินการลงทะเบียนเข้าร่วมกิจกรรม พร้อมแจกบัญชีรายละเอียดการประชาคมคัดแยกผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้สมาชิก 1 ใบ ต่อ 1 ครัวเรือน
3. ทำพิธีเปิดการประชุม โดยการเชิญผู้อาวุโสที่เข้าร่วมกิจกรรม จุดเทียนธูปบูชาพระรัตนตรัย จากนั้นเปิดกรวยเครื่องสักการะ ต่อหน้าพระฉายาลักษณ์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง จากนั้นสมาชิกกองทุนแม่ของแผ่นดินร่วมกันร้องเพลงสรรเสริญพระบารมี 1 จบ จากนั้นประธานกองทุนแม่ของแผ่นดินนำกล่าววักขุชุมชนเข้มแข็ง (กฎหลัก) และกฎระเบียบหมู่บ้าน (กฎรอง) กล่าวจบ เชิญสมาชิกฯ นั่ง
4. ประธานกองทุนแม่ของแผ่นดินกล่าวจุดประกายในการร่วมกันแก้ไขปัญหายาของชุมชนในขั้นตอนที่ 7 โดยเน้นย้ำให้ร่วมมือร่วมใจในการเขียนชื่อผู้ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดตามแบบฟอร์มที่ได้รับแจก เขียนเฉพาะสมาชิก/ครอบครัว กองทุนแม่ฯ ที่เข้าร่วมโครงการเท่านั้น ห้ามเขียนชื่อผู้ที่ไม่เข้าร่วมเป็นสมาชิกฯ เขียนตามความจริงเท่าที่รู้ เขียนเสร็จไม่ต้องลงชื่อผู้เขียน พับให้เรียบร้อย นำไปหย่อนในกล่องต่อหน้าพระฉายาลักษณ์ฯ (ถวายความเคารพ 1 ครั้ง แล้วหย่อนบัตรลงกล่อง แล้วถวายความเคารพอีก 1 ครั้ง) เสร็จแล้วกลับมานั่งที่เดิม ดำเนินการเขียนและหย่อนทุกคนจนครบ

5. เมื่อหย่อนบัตรครบทุกคน ให้ที่ประชุมเสนอรายชื่อผู้ที่จะเปิดดูรายชื่อในกล่องที่หย่อนบัตร โดยให้สมาชิกเสนอได้ตามที่เห็นว่าเป็นผู้ที่ไว้วางใจที่สุด เมื่อเปิดดูรายชื่อแล้วจะไม่นำรายชื่อไปแจ้งให้ผู้บังคับใช้กฎหมายมาดำเนินการจับกุมผู้ที่มีรายชื่อยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด โดยให้เสนอมากกว่า 2 คน จากนั้นให้สมาชิกได้ทำประชามติโดยการยกมือให้ผู้ที่มิคะแนนลำดับที่ 1 และที่ 2 เอาแค่ 2 คน

6. จากนั้น 2 คนที่ได้รับการไว้วางใจจากสมาชิก ยกกล่องบัตรต่อหน้าพระฉายาลักษณ์ (ถวายความเคารพ 1 ครั้ง แล้วยกกล่อง แล้วถวายความเคารพอีก 1 ครั้ง) ไปดำเนินการเปิด 2 คน ห้ามมิให้บุคคลที่ไม่ได้รับอนุญาตเข้าร่วม โดยใช้แบบฟอร์มบัญชีรายละเอียดการประชามติคัดแยกผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด มาใช้ในการสรุปทำลักษณะการนับคะแนนการเลือกตั้ง โดยมีคะแนนผู้ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดในช่องคะแนนด้วย เพื่อเป็นการยืนยันว่ามีผู้ลงคะแนนให้ผู้ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดจำนวนเท่าใด

7. เมื่อทำการคัดแยกเรียบร้อยแล้วให้เก็บใบสรุปการประชามติคัดแยกไว้เป็นความลับ จากนั้นนำบัตรที่สมาชิกร่วมกันเขียนชื่อผู้ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด มาเผาต่อหน้าสมาชิกทีละใบให้หมด เพื่อป้องกันไม่ให้ทราบว่าเป็นลายมือของผู้ที่เขียนจะได้ไม่เกิดปัญหาตามมาในภายหลัง

8. ก่อนจะปิดการทำกิจกรรม ให้ผู้ที่ดำเนินการเปิดดูรายชื่อผู้ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด แจ้งจำนวนผู้เสพ/ค้า/สงสัย ให้ประธานฯ จากนั้นประธานฯ แจ้งจำนวนผู้เสพ/ค้า/สงสัยให้สมาชิกทราบผลที่ได้ ในการแจ้ง เพื่อเป็นการปฏิบัติการทางด้านจิตวิทยากับผู้เสพ/ค้า/สงสัย ให้ระมัดระวังในการกระทำหรือกลัวต่อการกระทำ

ข้อเน้นย้ำ

1. ประธานกองทุนแม่ของแผ่นดินจะต้องแจ้งให้สมาชิกทราบว่า การทำประชามติครั้งนี้จะไม่มีการนำรายชื่อผู้ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดออกจากหมู่บ้าน/ชุมชนโดยเด็ดขาด เราจะแก้ไขปัญหาโดยสันติวิธี
2. ประธานกองทุนแม่ของแผ่นดินจะต้องไม่รีบดำเนินการในขั้นตอนนี้ จะต้องดำเนินการขั้นตอนที่ 1-6 ให้เรียบร้อย โดยเฉพาะขั้นตอนในการที่ให้กรรมการดำเนินการจัดเก็บเงินแห่งศรัทธาจากสมาชิกที่ตนเองรับผิดชอบเป็นเวลา 4 สัปดาห์ เพื่อให้เกิดการไว้วางใจซึ่งกันและกันเสียก่อน การทำขั้นตอนที่ 7 จึงจะเกิดผลสำเร็จ
3. หากมีสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมไม่สามารถเขียนหนังสือได้ ประธานกองทุนแม่ของแผ่นดินจะต้องคิดวิธีการในการแก้ไขปัญหาว่าจะดำเนินการในรูปแบบใดกับผู้ที่ไม่สามารถเขียนหนังสือไม่ได้ เช่น การแจกแบบฟอร์มการเขียนให้ก่อนล่วงหน้า เพื่อให้บุตรหลานหรือบุคคลที่ตนเองไว้วางใจช่วยเขียนให้ เป็นต้น
4. การดำเนินการขั้นตอนที่ 7 สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องขึ้นอยู่กับสถานการณ์ปัญหาเสพติดในพื้นที่

ขั้นที่ 8 การจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดร่วมกันของสมาชิก (อย่างต่อเนื่อง)

เมื่อได้กลุ่มปัญหาที่เป็นเป้าหมายในการแก้ไขของชุมชนแล้ว ชุมชนก็จะร่วมกันทำกิจกรรมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดต่อกลุ่มเป้าหมายเป็นลำดับแรก และต่อกลุ่มเสี่ยงเป็นลำดับที่สอง โดยให้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะมีการใช้จ่ายเงินกองทุนในการนี้เป็นสำคัญ

การดำเนินการในขั้นนี้เป็นประเด็นที่นำมาแทรกต่อจากการทำประชามติคัดแยกแล้ว เพื่อให้การทำกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกองทุนแม่ของแผ่นดินมีกลุ่มเป้าหมายหลักที่ชัดเจน โดยให้กำหนดบุคคลที่มีรายชื่อจากบัญชีในขั้นที่ 7 เป็นเป้าหมายในการให้การดูแลอันดับแรก เพราะครอบครัวที่สมัครเข้าร่วมเป็นสมาชิกกับกองทุนแม่ของแผ่นดินนั้นมีความต้องการให้กองทุนแม่ของแผ่นดินดูแลช่วยเหลืออย่างเต็มใจอยู่แล้ว

ให้แบ่งกลุ่มเป้าหมายที่จะทำกิจกรรมออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

1. ผู้ค้ายาเสพติด (แยกเป็นรายสำคัญและรายย่อย)
2. ผู้เสพ (แยกเป็นเสพติดหนัก เสพติด เสพยังไม่ติด)
3. ผู้ต้องสงสัย (กลุ่มเสี่ยงที่มีพฤติกรรมต้องสงสัยว่าอาจไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด)
4. ครอบครัวของกลุ่มปัญหาทั้ง 3 กลุ่มข้างต้น

กิจกรรมที่ดำเนินการต่อกลุ่มปัญหาหลักนั้น ให้คณะกรรมการร่วมกันพิจารณาตามความเหมาะสม ได้แก่

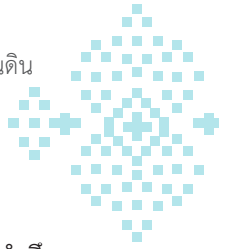
1. การให้กำลังใจด้วยการที่คณะกรรมการไปสร้างความเข้าใจว่าสมาชิกกองทุนแม่ของแผ่นดินทุกคนพร้อมให้กำลังใจในการเริ่มต้นชีวิตใหม่ที่ดีของเขา
2. การช่วยเหลือด้วยการสงเคราะห์ให้กับผู้ที่เป็นกลุ่มปัญหาและครอบครัวของเขา ซึ่งหากต้องใช้เงินก็ให้คณะกรรมการพิจารณาใช้เงินจากกองทุนแม่ของแผ่นดิน และให้มีการรับความช่วยเหลือจากหน้าพระฉายาลักษณ์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ตามขั้นตอนที่คณะกรรมการกำหนด
3. การพบปะเยี่ยมเยียนอย่างใกล้ชิดของกรรมการอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ ๆ เพื่อสร้างความไว้วางใจให้กับกลุ่มปัญหาว่ากองทุนแม่ของแผ่นดินมีความจริงใจที่จะช่วยเหลือเขา
4. สำหรับผู้เสพติดมากที่ต้องการเข้ารับการรักษาบำบัดรักษาก่อน ให้คณะกรรมการพิจารณาให้ความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วนแล้วให้กลับมาฟื้นฟูที่ชุมชนโดยเร็ว

สำหรับการจัดกิจกรรมต่อกลุ่มเสี่ยงที่อาจเป็นกลุ่มปัญหาในอนาคตของชุมชนนั้น ให้คณะกรรมการพิจารณาดำเนินการจัดกิจกรรมให้กับเยาวชนที่เป็นสมาชิกของกองทุนแม่ของแผ่นดินเป็นลำดับสองต่อจากการจัดกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาให้กับกลุ่มปัญหาโดยตรง ซึ่งอาจเป็นกิจกรรมการส่งเสริมด้านกีฬา การศึกษา นันทนาการต่าง ๆ การรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด การรวมกลุ่มทำกิจกรรมร่วมกัน เป็นต้น ให้มีการกระทำอย่างต่อเนื่อง เพื่อต้องการให้เกิดความรักความสามัคคีของกลุ่มสมาชิกกองทุนแม่ของแผ่นดิน

นอกเหนือจากกิจกรรมดังกล่าว ยังมีอีกกิจกรรมที่ต้องนำมาดำเนินการ คือ การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในกลุ่มสมาชิกกองทุนแม่ของแผ่นดิน เพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นรูปธรรม ถูกต้อง ตรงจุด โดยสันติวิธี โดยการให้อภัยทางสังคม นั่นก็คือการนำผลผลิตที่ได้จากขั้นตอนที่ 7 การประชาคมคัดแยกโดยสันติวิธี ให้คณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดินร่วมกันแก้ไขปัญหา

วิธีการดำเนินกิจกรรม

1. เชิญคณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดิน (ตามอัตราส่วน 1/4) เข้าร่วมประชุมทำกิจกรรมร่วมกัน
2. เมื่อคณะกรรมการเดินทางมาถึงสำนักงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน ดำเนินการลงทะเบียนเข้าร่วมกิจกรรม
3. ทำพิธีเปิดการประชุม โดยการเชิญผู้อาวุโสที่เข้าร่วมกิจกรรม จุดเทียนธูปบูชาพระรัตนตรัย จากนั้นเปิดกรวยเครื่องสักการะ ต่อหน้าพระฉายาลักษณ์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง จากนั้นสมาชิกกองทุนแม่ของแผ่นดินร่วมกันร้องเพลงสรรเสริญพระบารมี 1 จบ จากนั้นประธานกองทุนแม่ของแผ่นดินนำกล่าววาทกรรมชุมชนเข้มแข็ง (กฎเหล็ก) และกฎระเบียบหมู่บ้าน (กฎรอง) กล่าวจบ เชิญสมาชิกฯ นั่ง

4. ประธานกองทุนแม่ของแผ่นดินกล่าวจุดประกาย เพื่อกระตุ้นให้คณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดินสำนึกถึงความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดิน
5. จากนั้นเริ่มทำกิจกรรมแก้ไขปัญหาค้า/ผู้เสพ/ผู้ส่งส่วยที่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด โดยนำผลจากการดำเนินการขั้นตอนที่ 7 ซึ่งมีสมาชิกกองทุนแม่ของแผ่นดินที่ได้รับการไว้วางใจให้เปิดดูรายชื่อในการทำประชาคม โดยในขั้นตอนที่ 8 จะนำรายชื่อมาแจ้งให้คณะกรรมการได้ทราบว่า มีกี่คนที่ค้า/เสพ/ส่งส่วย
6. ประธานกองทุนแม่ของแผ่นดินจัดโต๊ะประชุมเป็นรูปครึ่งวงกลม ประธานกองทุนฯ นำแบบฟอร์มบัญชีรายละเอียดการประชาคมมาแจ้งให้ที่ประชุมได้ร่วมกันเสนอแนวทางแก้ไขเป็นราย ๆ ไป
7. โดยแจ้งชื่อผู้ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด และแจ้งจำนวนคะแนนให้ที่ประชุมทราบ การแจ้งคะแนน จะแสดงให้เห็นว่า บุคคลนั้นมีส่วนยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดมากน้อยขนาดไหน ถ้าคะแนนยิ่งมากแสดงให้เห็นว่าบุคคลนั้นมีการดำเนินการจริงเพราะมีสมาชิกู้เห็นเป็นจำนวนมาก แต่ถ้าคะแนนมีน้อยให้มองว่าอาจจะถูกกลั่นแกล้ง ให้ดูพฤติกรรมของบุคคลนั้น
8. สมมติว่า นาย ก. มีชื่อเป็นลูกค้า มีคะแนน 70 คะแนน จากจำนวนสมาชิก 100 คน แสดงให้เห็นว่า นาย ก. น่าจะเป็นลูกค้าจริง เพราะมีคนเขียนชื่อ 70 คน
9. จากนั้น ประธานกองทุนแม่ของแผ่นดินถามในที่ประชุมว่า “ท่านใดรับผิดชอบดูแลครัวเรือนนาย ก.” ในที่ประชุมจะมี 1 คนที่ยกมือ เพราะกรรมการทั้งหมดที่เข้าร่วมประชุมทุกคนดูแลสมาชิกตามอัตราส่วน (1/4) เมื่อมีกรรมการแสดงความรับผิดชอบในการดูแลครัวเรือน นาย ก. ประธานกองทุนแม่ของแผ่นดินถามต่อว่า “สามารถไปขอความร่วมมือกับ นาย ก. ให้เลิกค้ายาได้หรือไม่” สมมติว่า กรรมการท่านนี้แจ้งว่า “ได้ครับ...เพราะว่า นาย ก. เป็นลูกเขยผมเอง” ในที่ประชุมรับทราบทำให้กรรมการท่านนี้ไปดูแลขอความร่วมมือ นอกจากนี้ยังเปิดให้กรรมการท่านอื่น ๆ ได้แสดงความคิดเห็นกันอย่างเปิดเผยเพื่อที่จะหาวิธีการช่วยเหลือให้ นาย ก. กลับตัวกลับใจโดยการให้อภัยทางสังคม
10. แต่ถ้าเกิดกรณีไม่มีกรรมการท่านใดไปพูดคุยขอความร่วมมือกับนาย ก. ให้เลิกพฤติกรรมได้เลย สามารถมอบหมายให้ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ไปขอความร่วมมือ โดยการนำกฎระเบียบหมู่บ้านไปแจ้งให้ นาย ก. ตามข้อตกลงที่สมาชิกที่จะสมัครเข้าร่วมโครงการฯ ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขตามขั้นตอนที่ 3
11. ดำเนินการแก้ไขเป็นรายบุคคล โดยมอบหมายให้กรรมการได้ขอความร่วมมือจนครบ

ข้อเน้นย้ำ

1. การดำเนินการในขั้นตอนที่ 8 จะมีความละเอียดอ่อน เพราะฉะนั้นประธานกองทุนแม่ของแผ่นดินจะต้องควบคุมการประชุมการแสดงความคิดเห็นของกรรมการให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ไม่มีข้อขัดแย้งเกิดขึ้นในที่ประชุม โดยการให้อภัยทางสังคมและสันติวิธี
2. การดำเนินการขั้นตอนที่ 8 ให้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องจนกว่าผู้ค้า/ผู้เสพ/ส่งส่วยจะเลิกหรือปรับเปลี่ยนพฤติกรรม อาจจะใช้ระยะเวลาในการแก้ไขปัญหของชุมชนประมาณ 1 เดือน

ขั้นที่ 9 รับรองครัวเรือนปลอดภัย

เป็นการจัดการประชุมคณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดินเพื่อให้ความเห็นในการรับรองครัวเรือนที่ปลอดภัย จากยาเสพติดเดือนละ 1 ครั้ง และจัดพิธีรับมอบธงสัญลักษณ์ครัวเรือนปลอดภัยต่อหน้าพระฉายาลักษณ์ฯ โดยธงสัญลักษณ์ดังกล่าวต้องจัดทำโดยเงินจากกองทุนแม่ของแผ่นดินเท่านั้น ซึ่งจะทำให้ธงมีความสำคัญอย่างมาก ต่อครัวเรือนที่ได้รับและมีความศักดิ์สิทธิ์สื่อถึงพระบารมีแม่ของแผ่นดิน ที่ทำให้ครอบครัวของเขาได้รับการรับรอง ความปลอดภัย ไม่ต้องหวาดระแวงใครในชุมชนเรื่องยาเสพติดอีกต่อไป เป็นพื้นฐานในการสนับสนุนการสร้างวัฒนธรรม ความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ให้กับประชาชนด้วยงานแก้ไขปัญหายาเสพติดด้วย

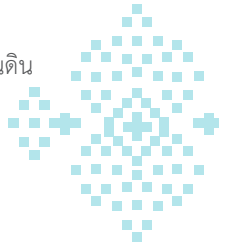
การปฏิบัติ : แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนย่อย ได้แก่ การรับรองครัวเรือน และการมอบธงสัญลักษณ์ครัวเรือน ปลอดภัย ดังนี้

1. การรับรองครัวเรือน

การรับรองครัวเรือน เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญ การรับรองในครั้งนี้นับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการมีความ สำคัญมาก เป็นเหมือนตัวแทนของพระองค์ท่านในการรับรองครัวเรือนสมาชิกกองทุนแม่ของแผ่นดินให้ผ่านหรือไม่ผ่าน โดยใช้วิธีการถามที่ละครัวเรือน และให้คณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดินได้ยกมือรับรอง สำหรับการยกมือรับรอง ครัวเรือนของคณะกรรมการ จะต้องยกมือ 100% จึงจะถือว่าผ่านการรับรอง จากนั้นมีการลงลายมือชื่อของคณะกรรมการ ในใบรับรองครัวเรือน เพื่อมอบให้สมาชิกกองทุนแม่ของแผ่นดิน

วิธีการดำเนินงาน

1. เชิญคณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดิน (ตามอัตราส่วน 1/4) เข้าร่วมประชุมทำกิจกรรมร่วมกัน
2. เมื่อคณะกรรมการเดินทางมาถึงสำนักงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน ดำเนินการลงทะเบียนเข้าร่วมกิจกรรม
3. ทำพิธีเปิดการประชุม โดยการเชิญผู้อาวุโสที่เข้าร่วมกิจกรรมจุดเทียนธูปบูชาพระรัตนตรัย จากนั้น เปิดกรวยเครื่องสักการะต่อหน้าพระฉายาลักษณ์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง จากนั้นสมาชิกกองทุนแม่ของแผ่นดินร่วมกันร้องเพลงสรรเสริญพระบารมี 1 จบ จากนั้นประธานกองทุนแม่ของแผ่นดิน นำกล่าววาทกรรมชุมชนเข้มแข็ง (กฎเหล็ก) และกฎระเบียบหมู่บ้าน (กฎรอง) กล่าวจบ เชิญสมาชิกฯ นั่ง
4. ประธานกองทุนแม่ของแผ่นดินกล่าวจุดประกายปลุกจิตสำนึกให้คณะกรรมการในการรับผิดชอบต่อการ ดำเนินการในขั้นตอนนี้ และให้สำนึกถึงพระมหากรุณาธิคุณที่ได้รับความไว้วางใจให้เป็นตัวแทนของพระองค์ พร้อมจัด เตรียมแบบฟอร์มใบรับรองครัวเรือน
5. ประธานกองทุนแม่ของแผ่นดินนำทะเบียนคุมสมาชิกกองทุนแม่ของแผ่นดินในขั้นตอนที่ 2, 3 มาอ่าน ให้คณะกรรมการได้รับรองโดยการยกมือที่ละครัวเรือน จนครบทุกครัวเรือน
6. ประธานกองทุนแม่ของแผ่นดินใช้คำพูด “ครัวเรือนนาย ก. ปลอดภัยาเสพติดหรือไม่” เมื่อจบคำถาม ของประธานกองทุนฯ คณะกรรมการทั้งหมดใช้ดุลพินิจของตนเองตัดสินใจว่า ครัวเรือนของ นาย ก. ปลอดภัยาเสพติด จริงหรือไม่ ถ้าปลอดภัยาเสพติด ก็ยกมือ แต่ถ้าเห็นว่ายังมีสมาชิกในครัวเรือน นาย ก.

ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ไม่ปลอดภัยยาเสพติด ก็ไม่ยกมือ ประธานกองทุนฯ ตรวจสอบการยกมือของกรรมการ ถ้ามีการยกมือ 100% ถือว่าครัวเรือนนั้นผ่านการรับรอง แต่ถ้ามีกรรมการท่านใดท่านหนึ่งไม่ยกมือ ถือว่าครัวเรือนนั้นไม่ผ่านการรับรอง อ่านทุกครัวเรือน พร้อมบันทึกในเอกสารผ่านหรือไม่ผ่าน

ข้อเน้นย้ำ

1. ประธานกองทุนแม่ของแผ่นดินสังเกตการณ์การให้ความร่วมมือของกรรมการว่า มีการระมัดระวังในการยกมือรับรอง หวั่นเกรงต่ออิทธิพลหรือไม่ ถ้าสังเกตเห็นคณะกรรมการไม่มั่นใจ ไม่เข้มแข็ง ให้หาวิธีการแก้ไขด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น จัดแถวเก้าอี้เป็นสองแถวหันหลังชนกัน การใช้ผ้าสามเหลี่ยมปิดตา ฯลฯ
2. การรับรองครัวเรือนจะดำเนินการโดยคณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดิน โดยทุก 1 เดือน จะต้องมีการรับรองครัวเรือนเป็นประจำ เพื่อเป็นการรักษาสถานะครัวเรือนปลอดภัยจากยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง พร้อมบันทึกลงในบอร์ดชั้นตอนที่ 10

2. การมอบธงสัญลักษณ์ครัวเรือนปลอดภัย

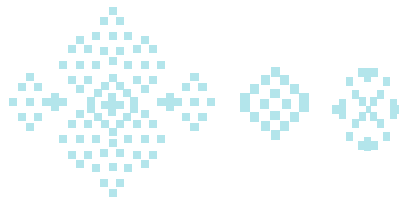
พิธีมอบธงสัญลักษณ์ครัวเรือนปลอดภัยจากยาเสพติด เป็นพิธีที่จะต้องจัดอย่างสมพระเกียรติ สร้างความศักดิ์สิทธิ์ โดยน้อมนำสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ เข้าร่วมอย่างสมบูรณ์แบบ ปลุกจิตสำนึกให้สมาชิกกองทุนแม่ของแผ่นดินและผู้เข้าร่วมพิธีได้เห็นถึงพลังและความศักดิ์สิทธิ์ของธงสัญลักษณ์ครัวเรือนปลอดภัยจากยาเสพติด พร้อมมีการมอบใบรับรองครัวเรือน ซึ่งคณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดินได้ร่วมกันลงนามรับรอง

การเตรียมการ

1. การจัดสถานที่กระทำพิธีฯ จัด ณ สำนักงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน ซึ่งโดยปกติจะมีการจัดสำนักงานกองทุนแม่ของแผ่นดินเป็นการถาวร ดังได้กล่าวมาข้างต้นอยู่แล้ว เพียงแต่มีการตกแต่งเพิ่มเติมให้เหมาะสมตามสมควร
2. การเชิญส่วนราชการเข้าร่วมเท่าที่ชุมชนจะมีขีดความสามารถ เช่น เชิญผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ ส่วนราชการที่อยู่ในพื้นที่ เข้าร่วมเพื่อเป็นพยานในการประกาศไม่ยุ่งกับยาเสพติด
3. จัดเตรียมธงสัญลักษณ์ครัวเรือนปลอดภัยจากยาเสพติด ให้มีการประชุมในการจัดทำธงฯ ตามแบบที่กำหนด ระดมทุนจากแหล่งทุนต่าง ๆ ตามแต่ขีดความสามารถของหมู่บ้าน/ชุมชนหรือนำเงินจากบัญชีกองทุนแม่ของแผ่นดิน ใช้จัดหาธงฯ ก็สามารถดำเนินการได้
4. มีการซักซ้อมลำดับพิธี ขบวนแห่ฯ เพื่อให้เกิดความเข้าใจทั้งพิธีกร ประธานกองทุนฯ และสมาชิกกองทุนฯ
5. จัดเตรียมคำกล่าวของประธานในพิธี ประธานกองทุนแม่ของแผ่นดิน
6. การแต่งกายของสมาชิกกองทุนแม่ของแผ่นดินและผู้เข้าร่วมพิธี ให้ดูสวยงาม เรียบร้อย มีพลัง

วิธีการดำเนินกิจกรรม

1. เริ่มจากจากขบวนแห่อัญเชิญธงสัญลักษณ์ครัวเรือนปลอดภัยจากยาเสพติด โดยแห่ใช้เส้นทางในหมู่บ้าน เป็นขบวนเดิน ประกอบด้วย วงเครื่องดนตรีดุริยางค์, กลองยาว, ดนตรีพื้นเมืองตามขีดความสามารถของหมู่บ้าน/ชุมชน ตามด้วยป้ายกองทุนแม่ของแผ่นดิน, อัญเชิญพระฉายาลักษณ์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง พานพุ่มเงิน พุ่มทอง, พานอัญเชิญธงสัญลักษณ์ครัวเรือนปลอดภัยจากยาเสพติด, แถวสมาชิกกองทุนแม่ของแผ่นดิน ประกอบแถวธงชาติ ธงตราสัญลักษณ์ เริ่มตั้ง ณ จุดเริ่มต้น

2. เมื่อประธานในพิธีเดินทางมาถึงสำนักงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน ประธานกองทุนแม่ของแผ่นดินให้การต้อนรับท่านประธานในพิธีฯ
3. ขบวนแห่เริ่มขบวนเดินตามลำดับในข้อ 1 แห่มายังสำนักงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน
4. เมื่อขบวนแห่อัญเชิญธงสัญลักษณ์คร้วเรือนปลอดภัยจากยาเสพติด มาถึง ณ บริเวณสำนักงานฯ ให้ผู้ที่ถือหรืออัญเชิญพระฉายาลักษณ์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง พานพุ่มเงินพุ่มทอง, พานอัญเชิญธงสัญลักษณ์คร้วเรือนปลอดภัยจากยาเสพติด นำมาวางยังที่ที่จัดเตรียมไว้ โดยเมื่ออัญเชิญพระฉายาลักษณ์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง เข้าบริเวณสำนักงาน พิธีกรกล่าว “ถวายความเคารพสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ทั้งหมดตรง” ผู้เข้าร่วมพิธี และสมาชิกกองทุนแม่ของแผ่นดิน ลูกขี้นยืนถวายความเคารพ จากนั้นผู้ที่อัญเชิญพระฉายาลักษณ์ นำพระฉายาลักษณ์วางยังจุดที่เตรียมไว้ ผู้ถือพานพุ่มเงินพุ่มทอง และพานอัญเชิญธงสัญลักษณ์คร้วเรือนปลอดภัยจากยาเสพติดวางตามลำดับ เมื่อเรียบร้อยแล้ว พิธีกรบอกให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมนั่งลง
5. พิธีกรกล่าวนำเล่าเรื่องกองทุนแม่ของแผ่นดินพอสังเขป
6. จากนั้นพิธีกรดำเนินการตามลำดับกำหนดการ

ขั้นที่ 10 รักษาสถานะของชุมชนเข้มแข็ง

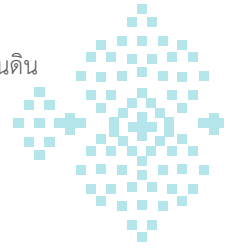
การขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ไม่มีหยุด แม้ว่าจะมีการมอบธงสัญลักษณ์คร้วเรือนปลอดภัยจากยาเสพติดแล้ว ก็ยังคงต้องดำเนินการต่อไป สำหรับธงสัญลักษณ์คร้วเรือนปลอดภัยจากยาเสพติด ให้สมาชิกรักษาไปแขวนไว้หน้าบ้านเพื่อแสดงออกและสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ท่าน ทั้งยังเป็นสิ่งไว้เตือนใจสมาชิกในคร้วเรือนไม่ให้กระทำผิดกฎ

เพื่อเป็นการติดตั้งระบบการป้องกันปัญหาเสพติดให้กับชุมชนเข้มแข็งกองทุนแม่ของแผ่นดินให้เป็นชุมชนที่สามารถควบคุมสถานการณ์ยาเสพติดของชุมชนได้ตลอดไปด้วยชุมชนเอง ในขั้นนี้จึงถือเป็นขั้นตอนการเสริมความมั่นคง โดยเป็นการที่สมาชิกยอมให้คณะกรรมการพิจารณาถึงความเห็นต่อคร้วเรือนที่เคยผ่านการรับรองแล้วว่า หากปล่อยให้คนในคร้วเรือนไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดหรืออยู่ในข่ายสงสัยอีก จะยอมให้ยกเลิกการรับรองและปลดสัญลักษณ์คืนให้กับคณะกรรมการ ซึ่งจะมีการพิจารณาถูกรอบ 1 เดือน โดยเป็นการพิจารณาในที่ประชุมคณะกรรมการต่อจากวาระการพิจารณารับรองคร้วเรือนประจำเดือน

เมื่อมีการติดตั้งระบบนี้ได้แล้ว จะทำให้คร้วเรือนช่วยกันดูแลคร้วเรือนเองอย่างมั่นคง ซึ่งจะส่งผลให้ชุมชนดูแลชุมชนเอง ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งในการป้องกันภัยยาเสพติดได้อย่างยั่งยืนต่อไป

ข้อเน้นย้ำ

1. การรับรองคร้วเรือนปลอดภัยโดยคณะกรรมการจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เดือนละ 1 ครั้ง พร้อมทั้งมีการบันทึกข้อมูลลงในบอร์ดขั้นตอนที่ 10 เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาเสพติดอย่างต่อเนื่อง
2. จะต้องจัดกิจกรรมอื่น ๆ เกี่ยวกับกองทุนแม่ของแผ่นดินอย่างต่อเนื่องในหมู่บ้าน/ชุมชน เป็นการต่อยอดความเข้มแข็งของชุมชน

การปฏิบัติของหมู่บ้าน/ชุมชนกองทุนแม่ของแผ่นดิน

หมู่บ้าน/ชุมชนกองทุนแม่ของแผ่นดินสามารถดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดได้อย่างหลากหลายตามศักยภาพและบริบทของพื้นที่ โดยใช้เงินกองทุนแม่ของแผ่นดิน สรุปลักษณะที่หมู่บ้าน/ชุมชนกองทุนแม่ของแผ่นดินดำเนินการได้เบื้องต้นดังนี้

1. กิจกรรมเฝ้าระวังยาเสพติด เช่น สนับสนุนการเดินเวรยาม จุดตรวจหมู่บ้าน/ชุมชน
2. กิจกรรมป้องกันกลุ่มเสี่ยง เช่น การให้ความรู้เรื่องยาเสพติด การอบรมศาสนธรรม การจัดกิจกรรมครอบครัวสัมพันธ์ การจัดกิจกรรมทางเลือกให้เด็กและเยาวชน (กีฬา นันทนาการ ฯลฯ)
3. กิจกรรมแก้ไขปัญหาผู้เสพ ผู้ติดยาเสพติด เช่น การส่งบำบัดรักษายาเสพติด การดูแลช่วยเหลือให้ทุนประกอบอาชีพเพื่อการปรับตัวสู่สังคม
4. กิจกรรมเสริมสร้างความดีในหมู่บ้าน/ชุมชนเพื่อเป็นแบบอย่าง
5. กิจกรรมเสริมสร้างความคิด ความรู้ การรวมกลุ่ม การสร้างความตื่นตัว การประชุมแลกเปลี่ยนความรู้/ประสบการณ์ระหว่างหมู่บ้าน/ชุมชนในลักษณะของศูนย์เรียนรู้ เพื่อให้เกิดกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งในหมู่บ้าน/ชุมชน
6. กิจกรรมสนับสนุนการพัฒนาความเป็นอยู่แบบพอเพียงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน
7. กิจกรรมสงเคราะห์ผู้เดือดร้อนหรือผู้ตกทุกข์ได้ยากในหมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อลดทอนหรือขจัดความเดือดร้อนตามหลักเมตตาธรรม ทั้งนี้ อาจมีการสงเคราะห์ช่วยเหลือในรูปแบบตัวเงินหรือวัสดุสิ่งของ ซึ่งผู้รับการสงเคราะห์จะคืนกลับมาหรือไม่ แล้วแต่กรณี หรือตามแต่จะตกลงกัน
8. กิจกรรมในการจัดหาธงสัญลักษณ์ครัวเรือนปลอดภัยจากยาเสพติด

หมายเหตุ โดยที่กองทุนแม่ของแผ่นดินเป็นเจตนารมณ์ของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ดังนั้น จึงไม่สมควรที่จะนำกองทุนนี้ให้กู้ยืม คิดดอกเบี้ยจากการกู้ยืมเช่นเดียวกับกองทุนอื่น ๆ เว้นแต่การสนับสนุนช่วยเหลือสงเคราะห์ และผู้ที่ได้รับการสงเคราะห์จะส่งคืนพร้อมอาจสมทบเงินจำนวนหนึ่งเข้ากองทุนแม่ของแผ่นดินด้วยความสมัครใจ

ข้อเน้นย้ำ

1. การมอบเงินช่วยเหลือให้กับสมาชิกกองทุนแม่ของแผ่นดิน จะต้องทำพิธีมอบต่อหน้าพระฉายาลักษณ์ เพื่อให้ผู้ได้รับการช่วยเหลือสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ท่านที่ให้การช่วยเหลือในฐานะเป็นสมาชิกกองทุนแม่ของแผ่นดิน
2. จะต้องมีการนำเงินกองทุนแม่ของแผ่นดินใช้จ่ายให้เกิดประโยชน์ต่อสมาชิกอย่างต่อเนื่อง

การหาเงินสมทบ

1. จากการบริจาคสมทบของสมาชิกกองทุนแม่ของแผ่นดิน
2. จากการจัดทำกิจกรรมเพื่อหารายได้อื่น ๆ

ข้อเน้นย้ำ

การใช้จ่ายเงินกองทุนแม่ของแผ่นดิน ให้มีการหมุนเวียนเงินในบัญชีนำมาใช้จ่ายตามแนวทาง และหาสมทบอย่างต่อเนื่อง อย่าให้หมดจากบัญชี

การพัฒนาและขยายการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนโดยกองทุนแม่ของแผ่นดิน

การดำเนินการเพื่อให้เป็นหมู่บ้าน/ชุมชนกองทุนแม่ของแผ่นดินอย่างแท้จริง จำเป็นต้องมีกระบวนการในการสร้าง รักษา และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาในการเตรียมความพร้อมหมู่บ้าน/ชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างความสำเร็จในปรัชญาของกองทุนแม่ของแผ่นดิน นอกจากนี้การมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ มีผลโดยตรงต่อคุณภาพและความยั่งยืนในการเป็นหมู่บ้าน/ชุมชนกองทุนแม่ของแผ่นดินอย่างแท้จริง ดังนั้น การส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง

เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ในการขยายแนวคิดการพัฒนาความเข้มแข็งของหมู่บ้าน/ชุมชน ด้วยกระบวนการกองทุนแม่ของแผ่นดิน ควรดำเนินการในรูปแบบของ “เครือข่าย” โดยพัฒนาจากเครือข่ายระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ตำบล อำเภอ จังหวัด ตามลำดับ เพื่อทำหน้าที่ในการถ่ายทอดประสานกิจกรรมกองทุนแม่ของแผ่นดิน ร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถ่ายทอดประสบการณ์ และขยายผลให้พื้นที่อื่น ๆ ได้นำไปปรับใช้ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งและต่อยอดสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

บทที่ 5

การพัฒนาหมู่บ้านต้นกล้ากองทุนแม่ของแผ่นดิน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจแก่คณะกรรมการหมู่บ้านต้นกล้ากองทุนแม่ของแผ่นดินเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน
2. เพื่อให้คณะกรรมการหมู่บ้านต้นกล้ากองทุนแม่ของแผ่นดินได้ประเมินหมู่บ้านตามเกณฑ์ 12 ข้อ และจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน

ประเด็นเนื้อหาหลัก

1. ความหมายของหมู่บ้านต้นกล้ากองทุนแม่ของแผ่นดิน
2. วิธีการ/ขั้นตอนการจัดตั้งต้นกล้ากองทุนแม่ของแผ่นดิน 4 ขั้นตอน ได้แก่ คัดเลือกชุมชนเป้าหมาย ขยายความคิด พิสูจน์ปัญหาเสพติด รักษาชีวิตชุมชนเข้มแข็ง
3. เกณฑ์การประเมินหมู่บ้านต้นกล้ากองทุนแม่ของแผ่นดิน 12 ข้อ
4. การประเมินหมู่บ้านตามเกณฑ์ 12 ข้อ และจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน
5. ระบบการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดินบนเว็บไซต์กองทุนแม่ของแผ่นดิน
6. การดำเนินงานเมื่อหมู่บ้านได้รับการคัดเลือกให้เข้ารับเงินพระราชทานเงินกองทุนแม่ของแผ่นดิน

ระยะเวลา 2 ชั่วโมง

วิธีการ/เทคนิค

1. บรรยายประกอบสื่อ
2. จัดให้มีการประเมินหมู่บ้านตามเกณฑ์ 12 ข้อ และจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน

สื่อ/กิจกรรม

1. PowerPoint
2. โสตทัศนูปกรณ์
3. แบบประเมินคัดเลือกหมู่บ้าน/ชุมชนกองทุนแม่ของแผ่นดิน
4. แบบแผนพัฒนาหมู่บ้านต้นกล้ากองทุนแม่ของแผ่นดิน

การประเมินผล

1. การสังเกต
2. ถาม-ตอบ
3. แบบประเมิน

การพัฒนาหมู่บ้านต้นกล้ากองทุนแม่ของแผ่นดิน*

ความหมายของหมู่บ้านต้นกล้ากองทุนแม่ของแผ่นดิน

หมู่บ้านต้นกล้ากองทุนแม่ของแผ่นดิน คือ หมู่บ้านที่ได้รับคัดเลือกเพื่อเตรียมความพร้อมและพัฒนาเป็นหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดินผ่านกระบวนการพัฒนาตามเกณฑ์ที่สำนักงาน ป.ป.ส. กำหนด และเข้ารับพระราชทานเงินขวัญถุง หมู่บ้านต้นกล้ากองทุนแม่ของแผ่นดิน จึงได้ชื่อว่า “หมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน”

การส่งเสริมการจัดตั้งต้นกล้ากองทุนแม่ของแผ่นดิน

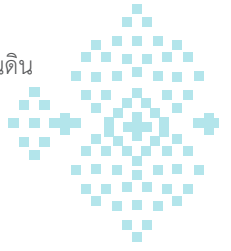
1. คัดเลือกชุมชนเป้าหมาย

- 1.1 พิจารณาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบเป็นลำดับแรก
- 1.2 สสำรวจคุณสมบัติของหมู่บ้าน/ชุมชนดังนี้

เนื่องจากกองทุนแม่ของแผ่นดิน ถือเป็นกองทุนที่มีความศักดิ์สิทธิ์ หมู่บ้าน/ชุมชนใดที่จะได้รับพระราชทานนั้น จำเป็นจะต้องคัดเลือกเฉพาะหมู่บ้าน/ชุมชนที่มีคุณภาพ ไม่ได้เน้นว่าจะต้องมีจำนวนมาก ซึ่งต่อไปนี้เป็นองค์ประกอบหลักที่ใช้เป็นแนวทางในการคัดเลือกหมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อเข้ารับพระราชทานกองทุนแม่ของแผ่นดินต่อไป

- 1) มีการพัฒนาหรืออบรมผู้นำหมู่บ้าน/ชุมชนอย่างต่อเนื่อง
- 2) ผู้นำหมู่บ้าน/ชุมชนมีความเข้มแข็ง สามัคคีกัน และมีกิจกรรมที่ได้ดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม
- 3) มีกฎระเบียบหมู่บ้าน/ชุมชนในเรื่องยาเสพติด มีผลบังคับใช้อย่างจริงจัง
- 4) มีการประชุมหารือในหมู่บ้าน/ชุมชนเป็นนิตยโดยเริ่มและเลิกประชุมอย่างพร้อมเพรียงกัน
- 5) มีการรวมกลุ่มกิจกรรมในหมู่บ้าน/ชุมชนอย่างหลากหลาย
- 6) มีการเฝ้าระวังในหมู่บ้าน/ชุมชนอย่างเป็นระบบ และมีการมอบหมายภารกิจที่ชัดเจน เช่น การจัดเวรยามดูแลความไม่สงบเรียบร้อยในหมู่บ้าน/ชุมชน
- 7) มีการสำรวจปัญหา ยาเสพติดและยอมรับผล ไม่ปิดบัง
- 8) มีการจัดกลุ่มกิจกรรมเยาวชน มีเยาวชนเข้าร่วมมาก
- 9) มีกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดที่ตรงกับสถานการณ์และสาเหตุของปัญหา
- 10) มีประชามติของคนในหมู่บ้าน/ชุมชนเห็นชอบต่อการเข้าร่วมกองทุนแม่ของแผ่นดินอย่างกว้างขวาง
- 11) มีกองทุนยาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชน หรือกองทุนอื่น ๆ ภายในหมู่บ้าน/ชุมชนที่นำมาใช้ในกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดภายในหมู่บ้าน/ชุมชน โดยกองทุนที่มีอยู่เหล่านี้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบริหารจัดการที่ดี
- 12) คนในหมู่บ้าน/ชุมชนกระตือรือร้นที่จะไปศึกษาเรียนรู้หมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดินแห่งอื่น
- 13) มีกิจกรรมขยายทุนทางสังคมในหมู่บ้าน/ชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม
- 14) ได้รับรางวัลต่าง ๆ ที่แสดงถึงความเข้มแข็งของหมู่บ้าน/ชุมชนหลายรางวัล
- 15) มีการบูรณาการอย่างเข้มแข็งของกลุ่มองค์กรชุมชนต่าง ๆ ที่มีอยู่ในหมู่บ้าน/ชุมชน

* คู่มือการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน กรมการพัฒนาชุมชน ปี 2562

2. ขยายความคิด

- 2.1 ทำความเข้าใจโครงการทุกครัวเรือน (ขั้นที่ 1 กองทุนแม่ฯ)
- 2.2 จัดตั้งคณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดิน (ขั้นที่ 2 กองทุนแม่ฯ)
- 2.3 รับสมัครครัวเรือนสมาชิกเข้าร่วมโครงการ (ขั้นที่ 3 กองทุนแม่ฯ)

3. พิชิตปัญหาสาเหตุดี

- 3.1 จัดตั้งกลุ่มชุมชนเข้มแข็ง (ขั้นที่ 4 กองทุนแม่ฯ)
- 3.2 ให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องยาเสพติด (ขั้นที่ 5 กองทุนแม่ฯ)
- 3.3 จัดตั้งกองทุนแก้ไขปัญหายาเสพติด (ขั้นที่ 6 กองทุนแม่ฯ)
- 3.4 ประชาคมคัดแยกด้วยสันติวิธี (ขั้นที่ 7 กองทุนแม่ฯ)

4. รักษาชีวิตชุมชนเข้มแข็ง

- 4.1 จัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดร่วมกันของสมาชิก (ขั้นที่ 8 กองทุนแม่ฯ)
- 4.2 รับรองครัวเรือนปลอดภัย (ขั้นที่ 9 กองทุนแม่ฯ)
- 4.3 รักษาสถานะของชุมชนเข้มแข็ง (ขั้นที่ 10 กองทุนแม่ฯ)

ตัวชี้วัดหมู่บ้านต้นกล้ากองทุนแม่ของแผ่นดิน

การคัดเลือกหมู่บ้านต้นกล้ากองทุนแม่ของแผ่นดิน เพื่อเข้ารับพระราชทานกองทุนแม่ของแผ่นดิน โดยใช้เกณฑ์ตัวชี้วัด 12 ข้อ ดังนี้

1. ผู้นำเข้มแข็ง มีกิจกรรมรูปธรรม

ผู้นำหมู่บ้าน/ชุมชนมีความสำคัญในกระบวนการขับเคลื่อนการพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน ให้เป็นหมู่บ้าน/ชุมชนที่เข้มแข็ง วิทยากรจะต้องให้องค์ความรู้กับผู้นำชุมชนอย่างถ่องแท้ เมื่อผู้นำหมู่บ้าน/ชุมชนมีความรู้ ก็จะสามารถกล้าคิด กล้าทำ ในการดำเนินงานตามแนวทางหรือองค์ความรู้ เพราะฉะนั้นตัวชี้วัดที่ 1 เกณฑ์ชี้วัดอยู่ที่ผู้นำหมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อที่จะขับเคลื่อนแผนการพัฒนาหมู่บ้านไปตามแผนที่ได้วางไว้ นำไปสู่การเป็นหมู่บ้าน/ชุมชนที่เข้มแข็งต่อไป

2. สมาชิกในหมู่บ้าน/ชุมชนให้ความร่วมมือ

การเข้าร่วมกิจกรรมของสมาชิกในหมู่บ้าน ซึ่งเมื่อผู้นำคิดแผนงานจะดำเนินการเพียงแค่งานของกลุ่มของผู้นำ ย่อมไม่สำเร็จ ต้องอาศัยสมาชิกในหมู่บ้านในการสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม สังเกตได้จากการจัดกิจกรรมในทุก ๆ ด้านของหมู่บ้าน/ชุมชน สมาชิกในหมู่บ้านให้ความร่วมมือกันหรือไม่

3. ประชุมหารือในหมู่บ้าน/ชุมชนในเรื่องยาเสพติดอยู่เป็นประจำอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อร่วมแก้ไขปัญหายา

การแก้ไขปัญหายาของหมู่บ้าน/ชุมชน มีความจำเป็นที่จะต้องให้หมู่บ้าน/ชุมชนได้รู้ปัญหาของชุมชนอย่างแท้จริง โดยการประชุมหารือในหมู่บ้าน/ชุมชน นำปัญหาที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน/ชุมชนมาหารือเพื่อร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมกันแก้ไขปัญหายาของหมู่บ้าน/ชุมชน โดยเฉพาะปัญหายาเสพติด จะต้องมีการบันทึกการประชุมแนวทางแก้ไขปัญหายาของหมู่บ้าน/ชุมชนเพื่อใช้เป็นเอกสารอ้างอิง

4. กิจกรรมในหมู่บ้าน/ชุมชนดำเนินการโดยยึดหลักการพึ่งตนเอง

หลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง

การพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ ความรอบคอบ และคุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจ และการกระทำ

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

มีหลักพิจารณาอยู่

- **กรอบแนวคิด** เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ **ควรจะเป็น** โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤติ เพื่อ **ความมั่นคง** และ **ความยั่งยืน** ของการพัฒนา

- **คุณลักษณะ** เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับโดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

- **คำนิยาม** ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วยคุณลักษณะพร้อม ๆ กัน ดังนี้

ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

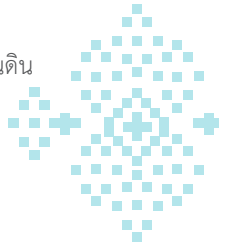
ในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดิน หลักเศรษฐกิจพอเพียงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เมื่อทุกครั้งเวียนยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง พออยู่พอกิน สมาชิกในครัวเรือนก็จะไม่ไปยุ่งกับยาเสพติด

5. มีกฎหมายสังคมเรื่องยาเสพติดและมีการบังคับใช้อย่างจริงจัง

การแก้ไขปัญหาเสพติดตามแนวทางกองทุนแม่ของแผ่นดิน มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะนำมาตราทางสังคมมาใช้กับสมาชิกในหมู่บ้าน/ชุมชน เพราะเป็นการแก้ไขปัญหาของหมู่บ้าน/ชุมชนโดยสันติวิธี เพราะฉะนั้นหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดินจะต้องนำมาตรการสังคมมาใช้ มีการปรับปรุงมาตรการทางสังคมให้เป็นปัจจุบัน สมาชิกในหมู่บ้านจะต้องมีส่วนร่วมในการตั้งกฎชุมชน

6. มีกลไกเฝ้าระวังยาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชนอย่างเป็นระบบและมอบหมายภารกิจที่ชัดเจน

หมู่บ้านต้นกล้ากองทุนแม่ของแผ่นดิน เป็นการฝึกให้ชุมชนได้ดูแลชุมชน กำหนดมาตรการการเฝ้าระวังปัญหาของชุมชนในทุก ๆ ด้าน โดยนำกำลังประชาชนที่มีอยู่ เช่น ชรบ., อปพร. ฯลฯ เข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

7. มีการค้นหาผู้เสพ ผู้ค้า อยู่เสมอโดยไม่ปิดบัง

หมู่บ้านต้นกล้ากองทุนแม่ของแผ่นดิน มีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการประชาคมค้นหาปัญหา ยาเสพติด อยู่เสมอ ซึ่งจะตรงกับขั้นตอนที่ 7 ของการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดิน เพื่อหาวิธีการในการร่วมกันแก้ไขปัญหา เป็นตัวชี้วัดที่ต้องมีผลการดำเนินการอยู่ในเกณฑ์ดีมาก

8. มีกิจกรรมป้องกัน/แก้ไขปัญหายาเสพติด

กิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดสามารถดำเนินการได้หลาย ๆ กิจกรรม ในวันสำคัญต่าง ๆ หรือการคิดริเริ่มของผู้นำหมู่บ้าน/ชุมชน นำสมาชิกในหมู่บ้านเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อปลูกจิตสำนึกเรื่องปัญหายาเสพติด ที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน/ชุมชน เป็นตัวชี้วัดที่ต้องมีผลการดำเนินการอยู่ในเกณฑ์ดีมาก

9. กิจกรรมประชามติคนในหมู่บ้าน/ชุมชนยินดีเข้าร่วม

การจะสมัครเข้าร่วมโครงการกองทุนแม่ของแผ่นดิน ผู้นำหมู่บ้าน/ชุมชนจะต้องทำประชามติของคนในชุมชน ว่า เห็นชอบเข้าร่วมเป็นหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน เพราะการดำเนินงานการจัดกิจกรรมทุกกิจกรรม จะดำเนินงานเฉพาะ ผู้นำหมู่บ้าน/ชุมชนไม่ได้ จะต้องอาศัยคนในหมู่บ้าน/ชุมชนให้ความร่วมมือ เป็นตัวชี้วัดที่ต้องมีผลการดำเนินการอยู่ในเกณฑ์ดีมาก

10. มีการจัดตั้งกองทุนยาเสพติดของหมู่บ้าน/ชุมชนเพื่อนำมาใช้ในกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด และมีการบริหารจัดการกองทุนด้วยความเรียบร้อย

การจัดตั้งกองทุนแก้ไขปัญหายาเสพติด เป็นทุนศรัทธาที่จะร่วมกันจัดตั้งกองทุนฯ เพื่อนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหายาเสพติด เพื่อเป็นกองทุนในการบริหารจัดการ การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อรองรับทุนศักดิ์สิทธิ์ เป็นตัวชี้วัดที่ต้องมีผลการดำเนินการอยู่ในเกณฑ์ดีมาก

11. มีการบูรณาการกับองค์กรต่าง ๆ ในหมู่บ้าน/ชุมชน เช่น กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มสตรี กลุ่มเยาวชน กลุ่มเกษตรกร กลุ่มผู้สูงอายุ ฯลฯ

มีความร่วมมือจากองค์กรต่าง ๆ ที่อยู่ในหมู่บ้าน/ชุมชน เข้าร่วมขับเคลื่อนกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เข้มแข็ง เป็นรูปธรรม

12. มีกิจกรรมแสดงความจงรักภักดีอย่างสม่ำเสมอ

หมู่บ้านต้นกล้ากองทุนแม่ของแผ่นดินต้องมีกิจกรรมที่แสดงออกถึงความจงรักภักดีอย่างเป็นรูปธรรม มีการจัดกิจกรรมในวันสำคัญของชาติอยู่เป็นประจำ คนในหมู่บ้านมีความสำนึกในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

ข้อเน้นย้ำ

กิจกรรมที่ต้องดำเนินการอยู่ในเกณฑ์ดีมาก ได้แก่ ข้อ 7, 8, 9, 10

แบบประเมินคัดเลือกหมู่บ้าน/ชุมชนกองทุนแม่ของแผ่นดิน ประจำปี.....

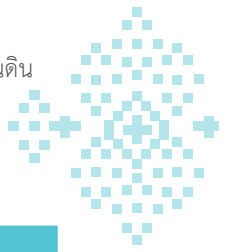
ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน..... หมู่ที่.....

ตำบล/เทศบาลตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เทศบาลนคร เมือง/เขต.....

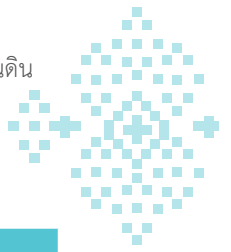
จังหวัด.....

กิจกรรม/ ขั้นตอน	ตัวบ่งชี้/ค่าคะแนน					ผลการ ประเมิน
	A	B	C	D	F	
1. ผู้นำเข้มแข็ง มีกิจกรรม รูปธรรม	- ผู้นำเข้าร่วม กิจกรรมของ หมู่บ้าน/ชุมชน ทุกครั้ง - ผู้นำอำนวยความสะดวก และร่วมแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นใน หมู่บ้าน/ชุมชน อย่างเต็มที่ - ผู้นำสามารถ ผลักดันให้เกิดการ ขับเคลื่อน กิจกรรมในพื้นที่ หมู่บ้าน/ชุมชน ได้อย่างต่อเนื่อง	- ผู้นำเข้าร่วม กิจกรรม ของหมู่บ้าน/ ชุมชนบ่อยครั้ง - ผู้นำอำนวยความสะดวก และ ร่วมแก้ไขปัญหาที่ เกิดขึ้นในหมู่บ้าน/ ชุมชนตามสมควร - ผู้นำสามารถ ผลักดันให้เกิดการ ขับเคลื่อนกิจกรรม ในพื้นที่ หมู่บ้าน/ ชุมชนได้ตาม สมควร	- ผู้นำเข้าร่วม กิจกรรมของ หมู่บ้าน/ชุมชน นาน ๆ ครั้ง - ผู้นำอำนวยความสะดวก และ ร่วมแก้ไขปัญหาที่ เกิดขึ้นในหมู่บ้าน/ ชุมชนนาน ๆ ครั้ง - ผู้นำสามารถ ผลักดันให้เกิดการ ขับเคลื่อนกิจกรรม ในพื้นที่หมู่บ้าน/ ชุมชนได้บ้าง นาน ๆ ครั้ง	- ผู้นำมักจะ ไม่เข้าร่วมกิจกรรม ของหมู่บ้าน/ชุมชน - ผู้นำไม่เคย อำนวยความสะดวก และร่วม แก้ไขปัญหา ที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน/ ชุมชน	- ผู้นำไม่เคย เข้าร่วมกิจกรรม ใด ๆ ของหมู่บ้าน/ ชุมชน - ผู้นำไม่เคย อำนวยความสะดวก และ ร่วมแก้ไขปัญหาที่ เกิดขึ้นในหมู่บ้าน/ ชุมชน	☐ A ☐ B ☐ C ☐ D ☐ F
2. สมาชิกใน หมู่บ้าน/ชุมชน ให้ความร่วมมือ	- คร่าวเรือนใน หมู่บ้าน/ชุมชน ร้อยละ 80 ขึ้นไป เข้าร่วมกิจกรรมที่ จัดขึ้นในหมู่บ้าน/ ชุมชน	- คร่าวเรือนใน หมู่บ้าน/ชุมชน ร้อยละ 70 ขึ้นไป เข้าร่วมกิจกรรมที่ จัดขึ้นในหมู่บ้าน/ ชุมชน	- คร่าวเรือนใน หมู่บ้าน/ชุมชน ร้อยละ 60 ขึ้นไป เข้าร่วมกิจกรรมที่ จัดขึ้นในหมู่บ้าน/ ชุมชน	- คร่าวเรือนใน หมู่บ้าน/ชุมชน ร้อยละ 50 ขึ้นไป เข้าร่วมกิจกรรมที่ จัดขึ้นในหมู่บ้าน/ ชุมชน	- คร่าวเรือนใน หมู่บ้าน/ชุมชน น้อยกว่าร้อยละ 50 เข้าร่วม กิจกรรมที่จัดขึ้น ในหมู่บ้าน/ชุมชน	☐ A ☐ B ☐ C ☐ D ☐ F
3. ประชุมหารือ ในหมู่บ้านชุมชน เรื่องยาเสพติด อยู่เป็นนิจ อย่างน้อย เดือนละ 1 ครั้ง เพื่อร่วมแก้ไข ปัญหา	- หมู่บ้าน/ชุมชน มีการประชุมหารือ เรื่องยาเสพติด อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง	- หมู่บ้าน/ชุมชน มีการประชุมหารือ เรื่องยาเสพติด อย่างน้อย 2 เดือน ครั้ง	- หมู่บ้าน/ชุมชน มีการประชุมหารือ เรื่องยาเสพติด อย่างน้อย 4 เดือน ครั้ง	- หมู่บ้าน/ชุมชน มีการประชุมหารือ เรื่องยาเสพติด อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง	- หมู่บ้าน/ชุมชน ไม่มีการประชุม หารือเรื่อง ยาเสพติด	☐ A ☐ B ☐ C ☐ D ☐ F

กิจกรรม/ ขั้นตอน	ตัวบ่งชี้/ค่าคะแนน					ผลการ ประเมิน
	A	B	C	D	F	
4. กิจกรรมใน หมู่บ้าน/ชุมชน ดำเนินการโดย ยึดหลักการ พึ่งตนเอง	- กิจกรรมส่วนใหญ่ ที่จัดขึ้นในหมู่บ้าน/ ชุมชน กลไกการ ขับเคลื่อนงานหลัก คือ แกนนำชาวบ้าน และคนในชุมชน โดยมีหน่วยงานรัฐ องค์กรพัฒนา เอกชน NGOs และ องค์กรบริหารส่วน ตำบลเทศบาล เป็นฝ่ายสนับสนุน	- กิจกรรมส่วนใหญ่ ที่จัดขึ้นในหมู่บ้าน/ ชุมชน กลไกการ ขับเคลื่อนงานหลัก คือ องค์กรพัฒนา เอกชน NGOs และองค์กรบริหาร ส่วนตำบลเทศบาล โดยดำเนินการ ร่วมกับแกนนำ ชาวบ้านและ คนในชุมชน	- กิจกรรมส่วนใหญ่ ที่จัดขึ้นในหมู่บ้าน/ ชุมชน กลไกการ ขับเคลื่อนงานหลัก คือ หน่วยงานภาครัฐ และองค์กรพัฒนา เอกชน NGOs	- กิจกรรมส่วนใหญ่ ที่จัดขึ้นในหมู่บ้าน/ ชุมชน กลไกการ ขับเคลื่อนงานหลัก คือ หน่วยงานภาครัฐ	- ไม่มีการจัด กิจกรรมใน หมู่บ้าน/ชุมชน	☐ A ☐ B ☐ C ☐ D ☐ F
5. มีกฎหมาย ทางสังคมเรื่อง ยาเสพติดและ มีการบังคับใช้ อย่างจริงจัง	- ในหมู่บ้าน/ ชุมชนมีกฎ ทางสังคมเรื่อง ยาเสพติด - มีการกำหนดกฎ ทางสังคมเรื่อง ยาเสพติดเป็น ลายลักษณ์อักษร - มีการทำความเข้าใจกับคนใน ชุมชนเรื่องกฎ ทางสังคมเรื่อง ยาเสพติด - มีการบังคับใช้ กฎหมายสังคมเรื่อง ยาเสพติดอย่าง จริงจัง	- ในหมู่บ้าน/ ชุมชนมีกฎ ทางสังคมเรื่อง ยาเสพติด - มีการกำหนด กฎหมายสังคมเรื่อง ยาเสพติดเป็น ลายลักษณ์อักษร - มีการทำความเข้าใจกับคน ในชุมชนเรื่อง กฎหมายสังคมเรื่อง ยาเสพติด	- ในหมู่บ้าน/ ชุมชนมีกฎ ทางสังคมเรื่อง ยาเสพติด - มีการกำหนด กฎหมายสังคมเรื่อง ยาเสพติดเป็น ลายลักษณ์อักษร	- ในหมู่บ้าน/ ชุมชนมีกฎ ทางสังคม เรื่องยาเสพติด	- ในหมู่บ้าน/ ชุมชนไม่มีการใช้ กฎหมายสังคม เรื่องยาเสพติด	☐ A ☐ B ☐ C ☐ D ☐ F

กิจกรรม/ ขั้นตอน	ตัวบ่งชี้/ค่าคะแนน					ผลการ ประเมิน
	A	B	C	D	F	
6. มีกลไก เฝ้าระวัง ยาเสพติด ในหมู่บ้าน/ ชุมชน อย่างเป็นระบบ และมอบหมาย ภารกิจที่ชัดเจน	- มีกลไกการ เฝ้าระวังยาเสพติด ในหมู่บ้าน/ชุมชน - มีการมอบหมาย ภารกิจเป็น ลายลักษณ์อักษร - มีระบบการ ติดตามผลการ ดำเนินงานอย่าง เป็นรูปธรรม - มีการปรับปรุง ระบบกลไกการ เฝ้าระวังให้มี ประสิทธิภาพ อย่างสม่ำเสมอ	- มีกลไกการ เฝ้าระวังยาเสพติด ในหมู่บ้าน/ชุมชน - มีการมอบหมาย ภารกิจเป็น ลายลักษณ์อักษร - มีระบบการ ติดตามผลการ ดำเนินงานอย่าง เป็นรูปธรรม	- มีกลไกการ เฝ้าระวังยาเสพติด ในหมู่บ้าน/ชุมชน - มีการมอบหมาย ภารกิจเป็น ลายลักษณ์อักษร	- มีกลไกการ เฝ้าระวังยาเสพติด ในหมู่บ้าน/ชุมชน	- ไม่มีกลไก การเฝ้าระวัง ยาเสพติด	☐ A ☐ B ☐ C ☐ D ☐ F
7. มีการค้นหา ผู้เสพ ผู้ค้า อยู่เสมอ โดยไม่ปิดบัง	- มีการทำ ประชาคม (โดยชุมชน) เพื่อ ค้นหาผู้เสพ ผู้ค้า หรือมีกิจกรรม สำรวจสถานการณ์ ยาเสพติด (การ เพิ่มขึ้น หรือลดลง ของจำนวนผู้เสพ ผู้ค้า ในพื้นที่ หมู่บ้าน/ชุมชน) เป็นประจำ ทุกเดือน	- มีการทำ ประชาคม (โดยชุมชน) เพื่อ ค้นหาผู้เสพ ผู้ค้า หรือมีกิจกรรม สำรวจสถานการณ์ ยาเสพติด (การเพิ่มขึ้น หรือลดลงของ จำนวนผู้เสพ ผู้ค้า ในพื้นที่ หมู่บ้าน/ชุมชน) ทุก 3 เดือน	- มีการทำ ประชาคม (โดยชุมชน) เพื่อ ค้นหาผู้เสพ ผู้ค้า หรือมีกิจกรรม สำรวจสถานการณ์ ยาเสพติด (การ เพิ่มขึ้น หรือลดลง ของจำนวนผู้เสพ ผู้ค้า ในพื้นที่ หมู่บ้าน/ชุมชน) ทุก 6 เดือน	- มีการทำ ประชาคม (โดยชุมชน) เพื่อ ค้นหาผู้เสพ ผู้ค้า หรือมีกิจกรรม สำรวจสถานการณ์ ยาเสพติด (การ เพิ่มขึ้น หรือลดลง ของจำนวนผู้เสพ ผู้ค้า ในพื้นที่ หมู่บ้าน/ชุมชน) ทุก 1 ปี	- ไม่มีการค้นหา ผู้เสพ ผู้ค้า หรือ มีกิจกรรมสำรวจ สถานการณ์ ยาเสพติด (การ เพิ่มขึ้นหรือลดลง ของจำนวนผู้เสพ ผู้ค้า ในพื้นที่ หมู่บ้าน/ชุมชน)	☐ A ☐ B ☐ C ☐ D ☐ F
8. มีกิจกรรม ป้องกัน/แก้ไข ปัญหา ยาเสพติด	- มีกิจกรรม ป้องกันแก้ไข ปัญหายาเสพติด ต่อเนื่องเป็นประจำ ทุกเดือน	- มีกิจกรรม ป้องกันแก้ไข ปัญหายาเสพติด เฉลี่ยทุก 2 เดือน	- มีกิจกรรม ป้องกันแก้ไข ปัญหายาเสพติด เฉลี่ยทุก 4 เดือน	- มีกิจกรรม ป้องกันแก้ไข ปัญหายาเสพติด เฉลี่ยทุก 1 ปี	- ไม่มีกิจกรรม ป้องกันแก้ไข ปัญหายาเสพติด	☐ A ☐ B ☐ C ☐ D ☐ F

กิจกรรม/ ขั้นตอน	ตัวบ่งชี้/ค่าคะแนน					ผลการ ประเมิน
	A	B	C	D	F	
9. กิจกรรม ประชาคม คนในหมู่บ้าน/ ชุมชนยินดี เข้าร่วม	- ครั้วเรือนใน หมู่บ้าน/ชุมชน มีประชาคมดี ยินดี เข้าร่วมดำเนินการ ตามแนวกองทุนแม่ฯ ร้อยละ 60 ขึ้นไป	- ครั้วเรือนใน หมู่บ้าน/ชุมชน มีประชาคมดี ยินดี เข้าร่วมดำเนินการ ตามแนวกองทุนแม่ฯ ร้อยละ 30 ขึ้นไป	- ครั้วเรือนใน หมู่บ้าน/ชุมชน มีประชาคมดี ยินดี เข้าร่วมดำเนินการ ตามแนวกองทุนแม่ฯ ร้อยละ 20 ขึ้นไป	- ครั้วเรือนใน หมู่บ้าน/ชุมชน มีประชาคมดี ยินดี เข้าร่วมดำเนินการ ตามแนวกองทุนแม่ฯ ร้อยละ 10 ขึ้นไป	- ไม่มีครั้วเรือนใน หมู่บ้าน/ชุมชน ยินดีเข้าร่วม ดำเนินการตาม แนวกองทุนแม่ฯ	☐ A ☐ B ☐ C ☐ D ☐ F
10. มีการจัดตั้ง กองทุน ยาเสพติด ของหมู่บ้าน/ ชุมชนเพื่อนำ มาใช้ใน กิจกรรม ป้องกันและ แก้ไขปัญหา ยาเสพติด และ มีการบริหาร จัดการกองทุน ด้วยความ เรียบร้อย	- มีการจัดตั้ง กองทุนยาเสพติด - มีการจัดตั้ง คณะกรรมการ - มีการกำหนด ระเบียบการใช้จ่าย กองทุน - มีการจัดทำ บัญชี/หลักฐาน การเงิน - มีการนำเงินมา ใช้ประโยชน์ใน กิจกรรมป้องกัน และแก้ไขยาเสพติด - มีการระดมทุน อย่างต่อเนื่อง อย่างน้อย เดือนละครั้ง	- มีการจัดตั้ง กองทุนยาเสพติด - มีการจัดตั้ง คณะกรรมการ - มีการกำหนด ระเบียบการใช้ จ่ายกองทุน - มีการจัดทำ บัญชี/หลักฐาน การเงิน - มีการนำเงินมา ใช้ประโยชน์ใน กิจกรรมป้องกัน และแก้ไขยาเสพติด	- มีการจัดตั้ง กองทุนยาเสพติด - มีการจัดตั้ง คณะกรรมการ - มีการกำหนด ระเบียบการ ใช้จ่ายกองทุน	- มีการจัดตั้ง กองทุนยาเสพติด	- ไม่มีการจัดตั้ง กองทุนยาเสพติด	☐ A ☐ B ☐ C ☐ D ☐ F
11. มีการ บูรณาการกับ องค์กรต่าง ๆ ในหมู่บ้าน/ ชุมชน เช่น กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มสตรี กลุ่มเยาวชน กลุ่มเกษตรกร กลุ่มผู้สูงอายุ ฯลฯ	- มีการเชื่อมโยง บูรณาการกับ องค์กรอื่น ๆ ของ หมู่บ้าน มากกว่า 4 องค์กร ขึ้นไป	- มีการเชื่อมโยง บูรณาการกับ องค์กรอื่น ๆ ของ หมู่บ้าน 3 องค์กร	- มีการเชื่อมโยง บูรณาการกับ องค์กรอื่น ๆ ของ หมู่บ้าน 2 องค์กร	- มีการเชื่อมโยง บูรณาการกับ องค์กรอื่น ๆ ของ หมู่บ้าน 1 องค์กร	- ไม่มีการเชื่อมโยง บูรณาการกับ องค์กรอื่น ๆ	☐ A ☐ B ☐ C ☐ D ☐ F

กิจกรรม/ ขั้นตอน	ตัวบ่งชี้/ค่าคะแนน					ผลการ ประเมิน
	A	B	C	D	F	
12. มีกิจกรรม มีแสดง ความ จงรักภักดี อย่างสม่ำเสมอ	- (ในรอบปี) มี กิจกรรมแสดง ความจงรักภักดี 4 กิจกรรมขึ้นไป	- (ในรอบปี) มี กิจกรรมแสดง ความจงรักภักดี 3 กิจกรรม	- (ในรอบปี) มี กิจกรรมแสดง ความจงรักภักดี 2 กิจกรรม	- (ในรอบปี) มี กิจกรรมแสดง ความจงรักภักดี 1 กิจกรรม	- (ในรอบปี) ยัง ไม่มีการจัด กิจกรรมแสดง ความจงรักภักดี	☐ A ☐ B ☐ C ☐ D ☐ F

เงื่อนไขการประเมิน

ประเมินจากการดำเนินกิจกรรมสำคัญของหมู่บ้าน/ชุมชนนั้น ๆ จำนวน 12 กิจกรรม (ข้อ) โดยแต่ละข้อ มีระดับการประเมิน 5 ระดับ ตามตัวบ่งชี้/ค่าคะแนน (A B C D F)

หมู่บ้าน/ชุมชนที่จะได้รับการรับรองและเสนอรายชื่อเป็น “หมู่บ้าน/ชุมชนกองทุนแม่ของแผ่นดิน” **ต้องมีผลการประเมินภาพรวมเป็น A เท่านั้น** โดยมีเงื่อนไขดังนี้

1. จากเกณฑ์การประเมิน 12 ข้อ **ต้องมีผลการประเมินเป็น A ไม่น้อยกว่า 7 ข้อ**
2. ใน 7 ข้อนั้นต้องมีกิจกรรมบังคับ ข้อ 7, 8, 9 และ 10 โดยทั้ง 4 ข้อ **ต้องมีผลการประเมินเป็น A เท่านั้น** ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

กิจกรรมบังคับ 4 ข้อ (ข้อ 7, 8, 9 และ 10)	กิจกรรมข้ออื่น ๆ (ข้อ 1-6 และ 11-12)	ผลการประเมิน	การวัด
ได้ A ทุกข้อ	ได้ A อย่างน้อย 3 ข้อ	A	ผ่าน
ได้ A น้อยกว่า 4 ข้อ	ได้ B อย่างน้อย 3 ข้อ	B	ไม่ผ่าน
ได้ B ทุกข้อ	ได้ B อย่างน้อย 3 ข้อ	C	ไม่ผ่าน
ได้ต่ำกว่า B บางข้อ	ได้ B อย่างน้อย 4 ข้อ	D	ไม่ผ่าน
ได้ B ต่ำกว่า 7 ข้อ		F	ไม่ผ่าน

บทที่ 6

การตรวจสอบสภาพกองทุนแม่ของแผ่นดิน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการตรวจสอบสภาพกองทุนแม่ของแผ่นดิน รู้สถานะกองทุนฯ ของตนเอง
2. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมได้ประเมินผลการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน กำหนดแนวทางและแผนพัฒนากองทุนแม่ของแผ่นดินให้เข้มแข็ง สามารถขับเคลื่อนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประเด็นเนื้อหาหลัก

1. กลไกและขั้นตอนการตรวจสอบสภาพกองทุนแม่ของแผ่นดิน
2. ตัวชี้วัด เกณฑ์การประเมิน และการจัดระดับกองทุนแม่ของแผ่นดิน
3. การวิเคราะห์ผลการตรวจสอบสภาพกองทุนแม่ของแผ่นดิน
4. การกำหนดแนวทางและจัดทำแผนพัฒนากองทุนแม่ของแผ่นดิน
5. การจัดทำแนวทาง/รูปแบบการส่งเสริมหมู่บ้าน/ชุมชนกองทุนแม่ของแผ่นดิน

ระยะเวลา 1.30 ชั่วโมง

วิธีการ/เทคนิค

1. บรรยายประกอบสื่อ
2. จัดให้มีการประเมินผลการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน
3. กำหนดแนวทางและจัดทำแผนพัฒนากองทุนแม่ของแผ่นดิน

สื่อ/กิจกรรม

1. PowerPoint
2. โสตทัศนูปกรณ์
3. แบบตรวจสอบสภาพกองทุนแม่ของแผ่นดิน
4. แบบแนวทางการพัฒนากองทุนแม่ของแผ่นดิน
5. แบบแผนพัฒนากองทุนแม่ของแผ่นดิน

การประเมินผล

1. การสังเกต
2. ถาม-ตอบ
3. แบบประเมิน

การตรวจสอบสภาพกองทุนแม่ของแผ่นดิน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อจัดเก็บข้อมูลผลการดำเนินงาน ตลอดจนปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน ในภาพรวม
2. เพื่อทราบสถานะของกองทุนแม่ของแผ่นดินว่าเข้มแข็งในระดับใด
3. เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการวางแผนพัฒนากองทุนแม่ของแผ่นดิน ให้สามารถขับเคลื่อนการดำเนินงาน ป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เป้าหมาย

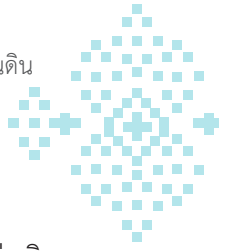
กองทุนแม่ของแผ่นดินทุกแห่ง

กลไกการดำเนินงาน

1. กรมการพัฒนาชุมชน โดยคณะทำงานฝ่ายแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด กรมการพัฒนาชุมชน ศอ.ปส.พช. จัดทำคู่มือการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน
2. จังหวัด โดยคณะกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดินระดับจังหวัด เป็นคณะกรรมการ กำกับติดตาม และรายงานผลระดับจังหวัด
3. อำเภอ โดยคณะกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดินระดับอำเภอ เป็นคณะกรรมการ กำกับติดตาม และรายงานผล ระดับอำเภอ และจัดชุดปฏิบัติการตรวจสอบสภาพกองทุนแม่ของแผ่นดิน
4. อำเภอ โดยเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินระดับอำเภอ เป็นคณะดำเนินการสนับสนุน และร่วมชุดปฏิบัติการ ตรวจสอบสภาพกองทุนแม่ของแผ่นดิน
5. พื้นที่ โดยคณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดินของหมู่บ้าน จำนวนไม่น้อยกว่า 10 คน บริหารจัดการและขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดิน
6. พื้นที่ โดยชุดปฏิบัติการตรวจสอบสภาพกองทุนแม่ของแผ่นดิน จำนวน 7-10 คน ตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ ประกอบด้วย ผู้แทน ศป.ปส.อ. เป็นหัวหน้าชุดปฏิบัติการ ผู้แทนวิทยากรกระบวนการ ผู้แทนเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินระดับอำเภอ เป็นทีมปฏิบัติการ และเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน เป็นเลขานุการชุดปฏิบัติการ

ขั้นตอน/วิธีการ

1. กรมการพัฒนาชุมชนจัดทำคู่มือการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน
2. จังหวัดและอำเภอศึกษาและดำเนินการตามคู่มือดังนี้
  - 2.1 จัดตั้งและทบทวนคณะทำงานในระดับต่าง ๆ
    - 1) จังหวัด จัดตั้งและทบทวนคณะกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดินระดับจังหวัด, สนับสนุนการจัดตั้งและการดำเนินงานของเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินระดับจังหวัด

2) อำเภอ จัดตั้งและทบทวนคณะกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดินระดับอำเภอ, สนับสนุนการจัดตั้งและการดำเนินงานของเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินระดับอำเภอ, ตั้งชุดปฏิบัติการตรวจสอบคุณภาพกองทุนแม่ของแผ่นดิน

2.2 ชุดปฏิบัติการตรวจสอบคุณภาพกองทุนแม่ของแผ่นดิน ดำเนินการ

- 1) จัดเตรียมแบบตรวจสอบคุณภาพกองทุนแม่ของแผ่นดินให้เพียงพอ
- 2) จัดประชุมคณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดินหมู่บ้าน เพื่อทบทวนแนวทางการดำเนินงานและตรวจสอบคุณภาพกองทุนแม่ของแผ่นดินตามเกณฑ์ที่กำหนดด้วยวิธีการสัมภาษณ์กลุ่ม และตรวจเอกสาร
- 3) นำข้อมูลจากแบบตรวจสอบคุณภาพบันทึกลงในโปรแกรมตรวจสอบคุณภาพผ่านเว็บไซต์ พร้อมทั้งตรวจสอบความสมบูรณ์และความครบถ้วนของข้อมูล
- 4) ประมวลผลและรายงานผลการตรวจสอบคุณภาพกองทุนแม่ของแผ่นดิน เสนอต่อคณะทำงานขับเคลื่อนการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดินระดับอำเภอ

2.3 คณะกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดินระดับอำเภอ ดำเนินการ

- 1) พิจารณาให้คำรับรองผลการตรวจสอบคุณภาพ
- 2) ร่วมกับคณะกรรมการเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินระดับอำเภอ วางแผนปฏิบัติการเพื่อฟื้นฟูหรือส่งเสริมการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดินให้สอดคล้องกับผลการตรวจสอบคุณภาพ
- 3) รายงานผลการตรวจสอบคุณภาพและแผนปฏิบัติการเสนอต่อคณะกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดินระดับจังหวัด

2.4 คณะกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดินระดับจังหวัด รายงานผลเสนอต่อกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

ตัวชี้วัดการตรวจสอบคุณภาพกองทุนแม่ของแผ่นดิน (4 ด้าน 19 ตัวชี้วัด)

ด้านที่ 1 การบริหารจัดการ

1. การจัดตั้งคณะกรรมการ
2. บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการด้านการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในหมู่บ้านและประชาชนทั่วไปมีความศรัทธากองทุนแม่ของแผ่นดิน
3. บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการด้านการดูแลครัวเรือนสมาชิก
4. ระเบียบบริหารจัดการกองทุนแม่ของแผ่นดิน
5. การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงาน (ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมติดตาม และร่วมรับผลประโยชน์)

ด้านที่ 2 การบริหารเงิน

6. จำนวนเงินพระราชทานขวัญฤกษ์ 8,000 บาท
7. การจัดทำบัญชีในการรับ-จ่าย เงินกองทุนแม่ของแผ่นดิน
8. การสมทบเงินทุนด้วยวิธีแห่งศรัทธา (การบริจาค)
9. การสมทบเงินด้วยวิธีแห่งปัญญา

ด้านที่ 3 การดำเนินงานด้านยาเสพติด

10. กิจกรรมกองทุนแม่ของแผ่นดินในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
11. กิจกรรมกองทุนแม่ของแผ่นดินเพื่อเด็ก เยาวชน และกลุ่มเสี่ยง
12. การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้เห็นโทษของยาเสพติด
13. การค้นหา/สำรวจผู้เสพยาเสพติดด้วยสันติวิธี
14. การช่วยเหลือผู้เสพยาเสพติด หรือผ่านการบำบัดรักษา
15. การส่งเสริมอาชีพ เพิ่มทักษะด้านอาชีพ ผู้ผ่านการบำบัดรักษา

ด้านที่ 4 การเสริมสร้างความเข้มแข็ง

16. การเป็นแหล่งศึกษาดูงาน
17. การเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายกับหมู่บ้านอื่น ๆ
18. วิทยากรกระบวนการกองทุนแม่ของแผ่นดินที่เป็นคนในชุมชน
19. การทบทวนสรุปทบทเรียน และพัฒนาการทำงานของหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน

เครื่องมือ

1. แบบตรวจสอบสุขภาพกองทุนแม่ของแผ่นดิน
2. โปรแกรมตรวจสอบสุขภาพออนไลน์ในเว็บไซต์กรมการพัฒนาชุมชน

ข้อมูลแบบตรวจสอบสุขภาพกองทุนแม่ของแผ่นดิน มี 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน

ประกอบด้วยข้อคำถาม 9 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบประเมินสถานะเพื่อพัฒนากองทุนแม่ของแผ่นดิน

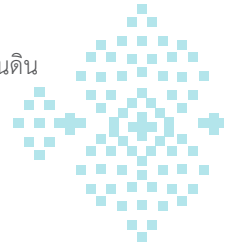
ประกอบด้วยข้อคำถาม 19 ข้อ 4 ประเด็น ดังนี้

1. การบริหารจัดการกองทุนแม่ของแผ่นดิน จำนวน 5 ข้อ
2. การบริหารเงินกองทุนแม่ของแผ่นดิน จำนวน 4 ข้อ
3. การดำเนินงานด้านยาเสพติด จำนวน 6 ข้อ
4. การเสริมสร้างความเข้มแข็งของกองทุนแม่ของแผ่นดิน จำนวน 4 ข้อ

แต่ละข้อความคำถาม ประกอบด้วย 4 ตัวเลือก

แต่ละตัวเลือก มีค่าคะแนน 3, 2, 1 และ 0 ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 ปัญหาอุปสรรค/ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ

การคิดค่าคะแนน

- รวมคะแนนที่ได้แต่ละข้อดังนี้
 ข้อที่ตอบตัวบ่งชี้ช่องแรก มีค่าคะแนน = 3
 ข้อที่ตอบตัวบ่งชี้ช่องถัดไป มีค่าคะแนน = 2, 1 และ 0 ตามลำดับ
- ปรับคะแนนที่ได้ เป็นร้อยละ $\frac{\text{ค่าคะแนนรวมที่ได้} * 100}{\text{ค่าคะแนนเต็ม}}$
 ตอบข้อคำถามทั้ง 19 ข้อ
 ปรับคะแนนที่ได้ เป็นร้อยละ ดังนี้ $\frac{\text{ค่าคะแนนรวมที่ได้} * 100}{57}$
 (19 ข้อ * 3 คะแนน = 57)

การจัดระดับสภาพของกองทุนแม่ของแผ่นดิน

ระดับสภาพของกองทุนแม่ของแผ่นดิน	ค่าคะแนนที่ได้	หมายถึง
A	มากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 80	กองทุนแม่ของแผ่นดินเข้มแข็ง หมู่บ้าน/ชุมชนมีระบบเฝ้าระวังอย่างยั่งยืน สามารถเป็นศูนย์เรียนรู้
B	มากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 50 แต่ไม่ถึงร้อยละ 80	กองทุนแม่ของแผ่นดินเข้มแข็ง หมู่บ้าน/ชุมชนมีการเฝ้าระวัง หากได้รับการพัฒนาศักยภาพในบางด้าน จะสามารถเป็นศูนย์เรียนรู้ได้
C	น้อยกว่าร้อยละ 50	กองทุนแม่ของแผ่นดินที่ต้องมีการปรับปรุง

วิธีการตรวจสอบสภาพของกองทุนแม่ของแผ่นดิน

ชุดปฏิบัติการตรวจสอบสภาพกองทุนแม่ของแผ่นดิน ใช้แบบตรวจสอบสภาพกองทุนแม่ของแผ่นดินเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดระดับสภาพของกองทุนแม่ของแผ่นดินตามแนวทางดังนี้

- การเลือกกลุ่มบุคคลในการให้ข้อมูลการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน ให้ครอบคลุมผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดินในหมู่บ้านนั้น ๆ เช่น ประธาน เลขาฯ การ เจริญญิก กรรมการฝ่ายต่าง ๆ สมาชิกกองทุน ผู้เคยได้รับการช่วยเหลือจากกองทุน รวมถึงผู้ที่ยังไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน เพื่อร่วมกันให้ข้อมูลตามประเด็นคำถามในแบบตรวจสอบสภาพที่จัดทำไว้ โดยควรนัดหมายกลุ่มเป้าหมายพร้อมสถานที่นัดหมายเอาไว้ล่วงหน้า

2. ชุดปฏิบัติการตรวจสอบสภาพกองทุนแม่ของแผ่นดิน ซึ่งแจ้งความเป็นมา แนวคิดของการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน และวัตถุประสงค์ของการตรวจสอบสภาพกองทุนแม่ของแผ่นดิน
3. การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ให้ชุดปฏิบัติการตรวจสอบสภาพกองทุนแม่ของแผ่นดินใช้วิธีการสัมภาษณ์กลุ่ม ตามประเด็นคำถามในแบบตรวจสอบสภาพที่สร้างเอาไว้ที่ละข้อ และให้ขอตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้องร่วมด้วย
4. เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วน ให้ชุดปฏิบัติการตรวจสอบสภาพกองทุนแม่ของแผ่นดิน ตรวจสอบความรู้ความเข้าใจตามประเด็นคำถามจากผู้ให้ข้อมูล หลังการสัมภาษณ์กลุ่มรายชื่อ เพื่อยืนยันความรู้ความเข้าใจและผลการประเมินสภาพของกองทุนอีกครั้ง

เอกสารที่ขอตรวจ

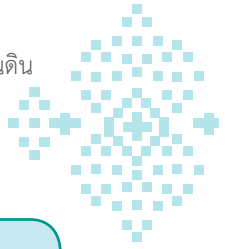
1. ระเบียบกองทุนแม่ของแผ่นดินบ้าน..... (ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน).....
2. รายชื่อคณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดิน
3. บันทึกรายงานการประชุม
4. บันทึกบัญชีกองทุนแม่ของแผ่นดิน
5. สมุดบัญชีธนาคาร
6. ข้อมูลการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ (เช่น ภาพถ่าย เอกสารสรุปผลการดำเนินงาน เป็นต้น)

เป้าหมาย

ดำเนินการในพื้นที่ระดับหมู่บ้านทุกปี

กลไกการดำเนินงาน

1. กรมการพัฒนาชุมชน โดยคณะทำงานฝ่ายแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด กรมการพัฒนาชุมชน ศอ.ปส.พช. จัดทำคู่มือการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน
2. จังหวัด โดยคณะกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดินระดับจังหวัด เป็นคณะกรรมการกำกับติดตาม และรายงานผล ระดับจังหวัด
3. อำเภอ โดยคณะกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดินระดับอำเภอ เป็นคณะปฏิบัติการกำกับติดตาม และรายงานผล ระดับอำเภอ และจัดชุดปฏิบัติการตรวจสอบสภาพกองทุนแม่ของแผ่นดิน
4. อำเภอ โดยเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินระดับอำเภอ เป็นคณะดำเนินการสนับสนุน และร่วมชุดปฏิบัติการตรวจสอบสภาพกองทุนแม่ของแผ่นดิน

แบบตรวจสอบสภาพกองทุนแม่ของแผ่นดิน ประจำปี.....
(ประเมินสถานะเพื่อการพัฒนากองทุนแม่ของแผ่นดิน)
กองทุนแม่ของแผ่นดินบ้าน..... หมู่ที่..... ตำบล.....
อำเภอ..... จังหวัด.....

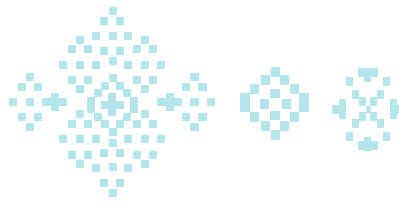
คำชี้แจง : 1) แบบตรวจสอบสภาพกองทุนแม่ของแผ่นดินชุดนี้ จัดทำขึ้นเพื่อจัดเก็บข้อมูลผลการดำเนินงาน ตลอดจนปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดินในภาพรวม เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาประกอบการวางแผนพัฒนากองทุนให้สามารถขับเคลื่อนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาสาเหตุในชุมชนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน

- 1.1 หมู่บ้านนี้มีครัวเรือนทั้งสิ้น.....ครัวเรือน จำนวนครัวเรือนตามข้อมูล จปฐ. ปี.....
 สมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุนแม่ของแผ่นดิน จำนวน.....ครัวเรือน .....คน
- 1.2 หมู่บ้านนี้เป็นศูนย์เรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดินระดับจังหวัด/อำเภอหรือไม่
 ระดับจังหวัด ( ) เป็น ปิงปิงประมาณ..... ( ) ไม่เป็น
 ระดับอำเภอ ( ) เป็น ปิงปิงประมาณ..... ( ) ไม่เป็น
- 1.3 ที่ตั้งหรือที่ทำการกองทุนแม่ของแผ่นดิน ตั้งอยู่ที่เลขที่..... บ้าน.....
 หมู่ที่..... ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....
 จำนวนคณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดิน รวมทั้งหมด.....คน แยกเป็น ชาย.....คน หญิง.....คน

ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	เบอร์โทรศัพท์ (มือถือ)
1.	ประธาน	
2.	รองประธาน	
3.	รองประธาน	
4.	เลขานุการ	
5.	กรรมการ	

- 1.4 หมู่บ้านนี้ได้รับพระราชทานเงินกองทุนแม่ของแผ่นดิน จำนวน 8,000 บาท เมื่อปี พ.ศ..... หมู่บ้านนี้ได้รับเงินสมทบจากรัฐบาล จำนวน.....บาท เมื่อปี พ.ศ..... (หมายเหตุ : เงินสมทบจากรัฐบาล หมายถึง เงินที่รัฐบาลในอดีตสมทบเพิ่มขึ้น จาก 8,000 บาท เช่น เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2556 ต้นกล้ากองทุนแม่ของแผ่นดิน ปี 2555 และปี 2556 ได้รับเงินสมทบจากรัฐบาลเพิ่มกองทุนละ 10,000 บาท เป็นต้น) รวม 2 ครั้ง เป็นเงิน.....บาท
- 1.5 หมู่บ้านมีการสมทบทุน (ทุนศรัทธา) และ/หรือมีการจัดกิจกรรมเพื่อสมทบทุน (ทุนปัญญา) เพิ่มเติมหรือไม่
 รวมทั้งสิ้น.....แยกเป็น
 ( ) ไม่มี
 ( ) มี ราษฎรร่วมกันสมทบ จำนวน.....บาท
 ( ) มี ส่วนราชการสมทบ ระบุหน่วยงาน..... จำนวน.....บาท

- ( ) มี องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสมทบ จำนวน.....บาท
- ( ) มี อื่น ๆ (ระบุ)..... จำนวน.....บาท
- 1.6 ปัจจุบันหมู่บ้านนี้มีการใช้เงินกองทุนแม่ของแผ่นดินทั้งสิ้น.....บาท (เงินพระราชทาน+เงินสมทบ)
คงเหลือเงินกองทุนแม่ของแผ่นดิน รวม.....บาท โดยมีการเก็บรักษาเงินกองทุนแม่ของแผ่นดิน
- ( ) เก็บไว้ที่คณะกรรมการ จำนวน.....บาท
- ( ) ฝากธนาคาร (ระบุ ธนาคารและสาขาที่ฝากในข้อ 1.7)
- ( ) อื่น ๆ ระบุ..... จำนวน.....บาท
- 1.7 ชื่อบัญชี..... ธนาคาร..... สาขา..... เลขที่บัญชี.....
- 1) ยอดเงินฝาก ณ วันที่..... จำนวน.....บาท
- ผู้มีอำนาจในการเบิกจ่ายเงินกองทุน ได้แก่ (ระบุชื่อ-สกุล ตำแหน่งในกองทุน)
- (1) ชื่อ-สกุล..... ตำแหน่งในกองทุน.....
- (2) ชื่อ-สกุล..... ตำแหน่งในกองทุน.....
- (3) ชื่อ-สกุล..... ตำแหน่งในกองทุน.....
- มีเงื่อนไขในการเบิกจ่าย (กี่คน).....
- 2) กรณีมีมากกว่า 1 บัญชี
- ชื่อบัญชี..... ธนาคาร..... สาขา.....
- เลขที่บัญชี.....
- ยอดเงินฝาก ณ วันที่..... จำนวน.....บาท

1.8 กองทุนแม่ของแผ่นดินมีกิจกรรมเพื่อสมาชิก/ชุมชนอะไรบ้าง (ตั้งแต่ได้รับเงินพระราชทาน)

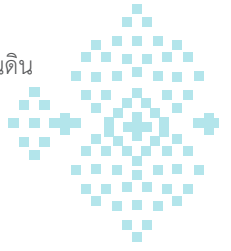
ปี que ดำเนินการ	ชื่อกิจกรรม	รายละเอียดกิจกรรม
ปี พ.ศ.	1.	1. ....
ปี พ.ศ.	2.	2. ....
ปี พ.ศ.	3.	3. ....

(หากมีรายละเอียดมากให้แนบท้าย)

1.9 แผนปฏิบัติการกองทุนแม่ของแผ่นดิน ประจำปีงบประมาณ.....

ที่	ชื่อกิจกรรม	เป้าหมาย	ระยะเวลา
1.	1.	1.	1. ....
2.	2.	2.	2. ....
3.	3.	3.	3. ....

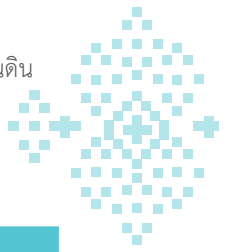
(หากมีรายละเอียดมากให้แนบท้าย)

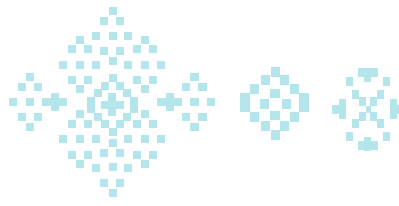
ส่วนที่ 2 แบบประเมินสถานะเพื่อการพัฒนากองทุนแม่ของแผ่นดิน (ให้ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน ตามความเป็นจริง)

ประเด็น/ตัวชี้วัด	ตัวบ่งชี้/ค่าคะแนน			
	3	2	1	0
1. การบริหารจัดการกองทุนแม่ของแผ่นดิน				
1) การจัดตั้งคณะกรรมการกองทุนแม่ฯ	☐ มีการจัดตั้งคณะกรรมการและทุกคนทำตามหน้าที่ของตนเอง	☐ มีการจัดตั้งคณะกรรมการและทำตามหน้าที่ของตนเองบางส่วน	☐ มีการจัดตั้งคณะกรรมการแต่ไม่ทำตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง	☐ ไม่มีการจัดตั้งคณะกรรมการ
2) บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการกองทุนแม่ฯ ด้านการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในหมู่บ้านและประชาชนทั่วไปมีความศรัทธากองทุนแม่ฯ	☐ ประชาสัมพันธ์ด้วยการปฏิบัติเป็นตัวอย่างและเชิญชวนประชาชนให้เกิดความศรัทธาและสมัครเป็นสมาชิกกองทุนแม่ฯ	☐ ประชาสัมพันธ์ด้วยการปฏิบัติเป็นตัวอย่าง	☐ ประชาสัมพันธ์ด้วยการเชิญชวนประชาชนให้สมัครเป็นสมาชิกกองทุนแม่ฯ เพียงอย่างเดียว	☐ ไม่มี การประชาสัมพันธ์
3) บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการด้านการดูแลครัวเรือนสมาชิกกองทุนแม่ฯ ตามที่ได้รับมอบหมาย	☐ ติดตาม ดูแลสมาชิกอย่างใกล้ชิดเป็นประจำทุกเดือน	☐ ติดตาม ดูแลสมาชิกตามที่ได้รับมอบหมายปีละ 4-6 ครั้ง	☐ ติดตาม ดูแลสมาชิกตามที่ได้รับมอบหมายปีละ 1-3 ครั้ง	☐ ไม่ได้ติดตาม ดูแลสมาชิกตามที่ได้รับมอบหมาย
4) ระเบียบบริหารจัดการกองทุนแม่ฯ ที่เป็นของหมู่บ้านเอง	☐ มี เป็นลายลักษณ์อักษร และถือปฏิบัติร่วมกันอย่างเคร่งครัด	☐ มี เป็นลายลักษณ์อักษร แต่ไม่ได้ถือปฏิบัติ	☐ มี แต่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร แต่ถือปฏิบัติร่วมกัน	☐ ไม่มี
5) การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานทุกขั้นตอน (ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมติดตาม และร่วมรับประโยชน์)	☐ สมาชิกมากกว่าร้อยละ 80 มีส่วนร่วม	☐ สมาชิก ร้อยละ 50-80 มีส่วนร่วม	☐ สมาชิกน้อยกว่าร้อยละ 50 มีส่วนร่วม	☐ สมาชิก ไม่มีส่วนร่วมแต่อย่างใด
2. การบริหารเงินกองทุนแม่ของแผ่นดิน				
6) จำนวนเงินพระราชทานขวัญฤๅษ 8,000 บาท	☐ อยู่ครบเต็มจำนวน	☐ อยู่ไม่ครบเต็มจำนวน แต่คงเหลือมากกว่าร้อยละ 50 (ของจำนวนเงินฯ 8,000 บาท) เหลือเงินฯ จำนวน	☐ อยู่ไม่ครบเต็มจำนวน และคงเหลือน้อยกว่าร้อยละ 50 (ของจำนวนเงินฯ 8,000 บาท) เหลือเงินฯ จำนวน	☐ ไม่มีเงินคงเหลือแล้ว

ประเด็น/ตัวชี้วัด	ตัวบ่งชี้/ค่าคะแนน			
	3	2	1	0
7) การจัดทำบัญชีในการรับ-จ่ายเงินกองทุนแม่ฯ	☐ มี ถูกต้องตามหลักบัญชี และเป็นปัจจุบัน	☐ มี ถูกต้องตามหลักบัญชี แต่ไม่เป็นปัจจุบัน	☐ มี ไม่ถูกต้องหลักบัญชี แต่เป็นการจัดทำบัญชีอย่างง่าย	☐ ไม่มีการจัดทำบัญชี
8) การสมทบเงินทุนด้วยวิธีแห่งศรัทธา (การบริจาค)	☐ สมาชิกร่วมบริจาคในวันแรกเข้าและบริจาคเป็นรายเดือนหรือรายปีหรือตามที่เห็นร่วมกันเป็นประจำ	☐ สมาชิกร่วมบริจาคในวันแรกเข้าและบริจาคเพิ่มเติมบ้างเป็นครั้งคราว	☐ สมาชิกร่วมบริจาคในวันแรกเข้าเท่านั้น	☐ ไม่มีการสมทบเงินทุน
9) การสมทบเงินด้วยวิธีแห่งปัญญา (เช่น การจัดงาน/กิจกรรม, การขอรับการสนับสนุนจากกองทุนอื่น ๆ/อบต./NGOs/โครงการของรัฐ)	☐ มี เป็นประจำทุกปี ไม่น้อยกว่าปีละ 6 ครั้ง	☐ มี ปีละ 3-5 ครั้ง	☐ มี ปีละ 1-2 ครั้ง	☐ ไม่มีการสมทบเงินทุน
3. การดำเนินงานด้านยาเสพติด				
10) กิจกรรมกองทุนแม่ฯ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด (เช่น การให้ความรู้, ตั้งจุดตรวจ ฯลฯ)	☐ จัดเป็นประจำทุกเดือน	☐ จัดปีละ 4-6 ครั้ง	☐ จัดปีละ 1-3 ครั้ง	☐ ไม่มีการจัดให้ความรู้โดยกองทุนแม่ฯ
11) กิจกรรมกองทุนแม่ฯ เพื่อเด็ก เยาวชน และกลุ่มเสี่ยง (เช่น กิจกรรมเกี่ยวกับการออกกำลังกาย การส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ฯลฯ)	☐ มี ปีละ 6 ครั้งขึ้นไป	☐ มี ปีละ 3-5 ครั้ง	☐ มี ปีละ 1-2 ครั้ง	☐ ไม่มีการจัดกิจกรรมโดยกองทุนแม่ฯ
12) การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้เห็นโทษภัยของยาเสพติด (เช่น เดินพาเหรด, จัดป้ายแจ้งเตือน ฯลฯ)	☐ กองทุนแม่ฯ รณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้เห็นโทษภัยของยาเสพติดปีละ 7 ครั้งขึ้นไป	☐ กองทุนแม่ฯ รณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้เห็นโทษภัยของยาเสพติดปีละ 4-6 ครั้ง	☐ กองทุนแม่ฯ รณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้เห็นโทษภัยของยาเสพติดปีละ 1-3 ครั้ง	☐ ไม่มีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์โดยกองทุนแม่ฯ
13) การค้นหา/สำรวจผู้เสพยาเสพติดที่อยู่ในหมู่บ้านด้วยสันติวิธี	☐ มีการค้นหา/สำรวจผู้เสพยาเสพติดเพื่อบำบัดแก้ไขทุกเดือน	☐ มีการค้นหา/สำรวจผู้เสพยาเสพติดเพื่อบำบัดแก้ไขปีละ 4-6 ครั้ง	☐ การค้นหา/สำรวจผู้เสพยาเสพติดเพื่อบำบัดแก้ไขปีละ 1-3 ครั้ง	☐ ไม่มีการค้นหา/สำรวจผู้เสพยาเสพติดเพื่อบำบัดแก้ไข

ประเด็น/ตัวชี้วัด	ตัวบ่งชี้/ค่าคะแนน			
	3	2	1	0
14) กองทุนแม่ฯ ช่วยเหลือผู้เสียที่กลับตัว หรือผ่านการบำบัดรักษาและเตรียมความพร้อมของชุมชนและครอบครัวเพื่อให้โอกาสคนกลุ่มนี้กลับเข้าสู่ชุมชน (เพื่อลดความเสี่ยงที่จะกลับไปมีพฤติกรรมเช่นเดิม)	☐ 14.1) ช่วยเหลือและมีการเตรียมความพร้อม ☐ 14.2) ภายในหมู่บ้านไม่มีผู้เสพ	☐ กองทุนแม่ฯ ช่วยเหลือให้ได้รับการบำบัดรักษาแต่ไม่มีการเตรียมความพร้อมปรับแนวคิดของชุมชนและครอบครัวเพื่อให้โอกาสคนกลุ่มนี้กลับเข้าสู่ชุมชน	☐ กองทุนแม่ฯ ไม่ได้ช่วยเหลือให้ได้รับการบำบัดรักษาแต่มีการเตรียมความพร้อมปรับแนวคิดของชุมชนและครอบครัวเพื่อให้โอกาสกลับเข้าสู่ชุมชน	☐ กองทุนแม่ฯ ไม่ได้ดำเนินการด้านนี้
15) มีการส่งเสริมอาชีพ เพิ่มทักษะด้านอาชีพ หรือหางานให้ทำสำหรับผู้ผ่านการบำบัดรักษาในระบบสมัครใจหรือบังคับบำบัด	☐ 15.1) มีการส่งเสริมอาชีพ เพิ่มทักษะด้านอาชีพ และมีงานให้ทำสำหรับทุกคน ☐ 15.2) ภายในหมู่บ้านไม่มีบุคคลที่ต้องเข้ารับการรักษา	☐ มีการส่งเสริมอาชีพ เพิ่มทักษะด้านอาชีพ และหางานให้ทำสำหรับผู้ผ่านการบำบัดรักษา ไม่ครบทุกคน	☐ มีการส่งเสริมอาชีพเพียงอย่างเดียวสำหรับผู้ผ่านการบำบัดรักษา	☐ กองทุนแม่ฯ ไม่ได้ดำเนินการด้านนี้
4. การเสริมสร้างความเข้มแข็งของกองทุนแม่ของแผ่นดิน				
16) การเป็นแหล่งศึกษาดูงาน กองทุนแม่ของแผ่นดินขององค์กรหรือหมู่บ้านอื่น ๆ/ คณะกรรมการกองทุนแม่ฯ ได้รับเชิญเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ให้แก่หมู่บ้าน/หน่วยงานอื่น ๆ (ให้เลือกตอบระหว่างข้อ 16.1) หรือ 16.2) เพียงข้อเดียวเท่านั้น)	☐ 16.1) องค์กรหรือหมู่บ้านอื่น มาศึกษาดูงานเป็นประจำ ปีละ 3 ครั้งขึ้นไป ☐ 16.2) มีคณะกรรมการกองทุนแม่ฯ ได้รับเชิญเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ให้แก่หมู่บ้าน/หน่วยงานอื่น ๆ ปีละ 6 ครั้งขึ้นไป	☐ องค์กรหรือหมู่บ้านอื่น มาศึกษาดูงานปีละ 2 ครั้ง ☐ มีคณะกรรมการกองทุนแม่ฯ ได้รับเชิญเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ให้แก่หมู่บ้าน/หน่วยงานอื่น ๆ ปีละ 4-6 ครั้ง	☐ องค์กรหรือหมู่บ้านอื่น มาศึกษาดูงานปีละ 1 ครั้ง ☐ มีคณะกรรมการกองทุนแม่ฯ ได้รับเชิญเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ให้แก่หมู่บ้าน/หน่วยงานอื่น ๆ ปีละ 1-3 ครั้ง	☐ ไม่มีการเข้ามาศึกษาดูงานในกองทุนแม่ฯ ☐ คณะกรรมการกองทุนแม่ฯ ไม่ได้รับเชิญให้เป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ให้แก่หมู่บ้าน/หน่วยงานอื่น ๆ หรือในหมู่บ้าน ไม่มีคณะกรรมการฯ ที่เป็นวิทยากรฯ

ประเด็น/ตัวชี้วัด	ตัวบ่งชี้/ค่าคะแนน			
	3	2	1	0
17) การเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายกับกองทุนแม่ฯ ของหมู่บ้านอื่น ๆ (มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์, บริการ หรือ, ให้ความร่วมมือหรือทำกิจกรรมร่วมกัน)	☐ มีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายกับกองทุนแม่ฯ ของหมู่บ้านอื่นมากกว่า 4 กองทุน	☐ มีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายกับกองทุนแม่ฯ ของหมู่บ้านอื่น 3-4 กองทุน	☐ มีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายกับกองทุนแม่ฯ ของหมู่บ้านอื่น 1-2 กองทุน	☐ ไม่มีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายกับกองทุนแม่ฯ ของหมู่บ้านอื่น ๆ
18) วิทยากรกระบวนการกองทุนแม่ฯ ที่เป็นคนในชุมชน	☐ มีคนในชุมชนที่มีจิตอาสาเป็นวิทยากร และได้ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของวิทยากรอย่างเต็มที่	☐ มีคนในชุมชนเป็นวิทยากร และได้ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของวิทยากรบ้าง	☐ มีคนในชุมชนได้รับคัดเลือกเป็นวิทยากรแต่ยังไม่ได้ทำหน้าที่	☐ ไม่มีใครในชุมชนเป็นวิทยากรกระบวนการฯ
19) การทบทวน สรุปบทเรียน และพัฒนาการทำงานของหมู่บ้านกองทุนแม่ฯ	☐ มีการทบทวน วิเคราะห์ สถานการณ์ กิจกรรม ผลที่เกิดขึ้น ตลอดจนปัจจัยที่เกี่ยวข้อง และมีการพัฒนาปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ	☐ มีการทบทวน วิเคราะห์ สถานการณ์ กิจกรรม ผลที่เกิดขึ้นบ้าง และมีการพัฒนาปรับเปลี่ยนบ้างพอสมควร	☐ มีการทบทวน วิเคราะห์ สถานการณ์ ที่ผ่านมา แต่ไม่ได้นำไปพัฒนาปรับเปลี่ยนการดำเนินงาน	☐ ไม่เคยมีการสรุปทบทวนเลย

ส่วนที่ 3 ปัญหา/อุปสรรคและความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ (หากมีรายละเอียดมากให้แนบท้าย)

ปัญหา/อุปสรรค

.....

.....

.....

ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ

.....

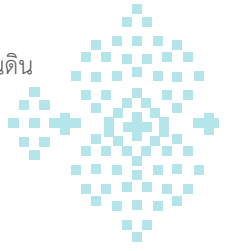
.....

.....

ผลการตรวจสอบ พบว่า กองทุนแม่ของแผ่นดินกองทุนนี้ มีสุขภาพอยู่ในระดับ A B C

ผู้ตรวจสอบสุขภาพ
ลงชื่อ.....
(.....)
...../...../.....

ประธานกองทุนแม่ของแผ่นดิน
ลงชื่อ.....
(.....)
...../...../.....

การคิดค่าคะแนน

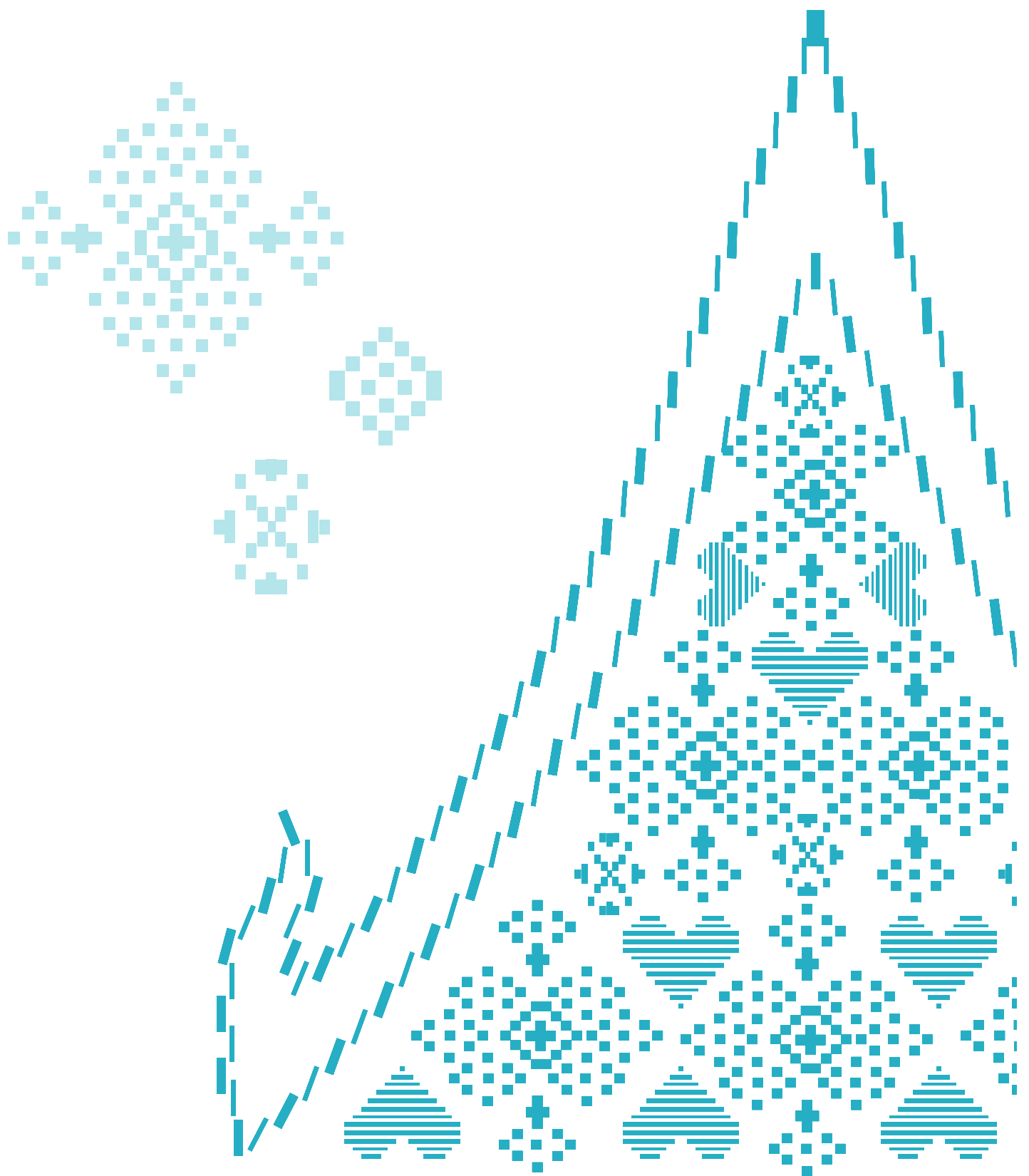
- รวมคะแนนที่ได้แต่ละข้อดังนี้
 ข้อที่ตอบตัวบ่งชี้ช่องแรก มีค่าคะแนน = 3
 ข้อที่ตอบตัวบ่งชี้ช่องถัดไป มีค่าคะแนน = 2, 1 และ 0 ตามลำดับ
- ปรับคะแนนที่ได้ เป็นร้อยละ
$$\frac{\text{ค่าคะแนนรวมที่ได้} \times 100}{\text{ค่าคะแนนเต็ม}}$$

ค่าคะแนนเต็มคิดจากการตอบข้อคำถามทั้ง 19 ข้อ แต่ละข้อมีคะแนนสูงสุด 3 คะแนน

(ค่าคะแนนเต็ม = $19 \times 3 = 57$)

- ดังนั้น ปรับคะแนนที่ได้ เป็นร้อยละ
$$\frac{\text{ค่าคะแนนรวมที่ได้} \times 100}{57}$$

ระดับสุขภาพของกองทุนแม่ฯ	ค่าคะแนนที่ได้	หมายถึง
A	มากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 80	กองทุนแม่ของแผ่นดินเข้มแข็ง หมู่บ้าน/ชุมชนมีระบบเฝ้าระวังอย่างยั่งยืน สามารถเป็นศูนย์เรียนรู้
B	มากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 50 แต่ไม่ถึงร้อยละ 80	กองทุนแม่ของแผ่นดินเข้มแข็ง หมู่บ้าน/ชุมชนมีการเฝ้าระวัง หากได้รับการพัฒนาศักยภาพในบางด้านจะสามารถเป็นศูนย์เรียนรู้ได้
C	น้อยกว่าร้อยละ 50	กองทุนแม่ของแผ่นดินที่ต้องมีการปรับปรุง

บทที่ 7

การดำเนินงานศูนย์เรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดิน

วัตถุประสงค์

เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจแก่คณะกรรมการศูนย์เรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดิน หรือ คณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดิน ในการดำเนินงานศูนย์เรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดิน

ประเด็นเนื้อหาหลัก

1. วัตถุประสงค์เป้าหมาย กลไก การดำเนินงานศูนย์เรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดิน
2. ข้อมูลและองค์ความรู้ภายในศูนย์เรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดิน
3. ขั้นตอน วิธีการดำเนินงานศูนย์เรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดิน
4. การบูรณาการศูนย์เรียนรู้ชุมชนกับศูนย์เรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดิน

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง

วิธีการ/เทคนิค

1. บรรยายประกอบสื่อ

สื่อ/กิจกรรม

1. PowerPoint
2. โสตทัศนูปกรณ์

การประเมินผล

1. การสังเกต
2. ถาม-ตอบ
3. แบบประเมิน

การดำเนินงานศูนย์เรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดิน*

1. แนวคิดเรื่องศูนย์เรียนรู้ชุมชน

ความหมายของศูนย์เรียนรู้ชุมชน

ศูนย์เรียนรู้ชุมชนเป็นศูนย์กลางรวบรวมข้อมูลข่าวสารความรู้ของชุมชนที่จะนำไปสู่การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้สำหรับประชาชนในชุมชน เป็นแหล่งเสริมสร้างโอกาสในการเรียนรู้ การถ่ายทอด การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การสืบทอดภูมิปัญญา วัฒนธรรม ค่านิยม และเอกลักษณ์ของชุมชน อีกทั้งเป็นแหล่งบริการชุมชนด้านต่าง ๆ เช่น การจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการเรียนรู้ของชุมชน โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้เพื่อวิถีชีวิตของคนในชุมชน เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม ก่อให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ และมุ่งการพัฒนาแบบพึ่งตนเอง เป็นศูนย์เรียนรู้ของประชาชน ที่ดำเนินการโดยประชาชน และเพื่อประชาชน ที่จะก่อให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชนอย่างยั่งยืน

จากความหมายข้างต้นจะเห็นได้ว่า ศูนย์เรียนรู้ชุมชนในความคาดหวังของกรมการพัฒนาชุมชน ไม่ใช่ศูนย์ฝึกอบรมประจำหมู่บ้านที่รองรับการนัดหมายจากวิทยากรภายนอก แต่จะเป็นสถานที่ที่จะสร้างความผูกพันระหว่างคนในชุมชนกับเรื่องราวของเขาเองเป็นสำคัญ

หลักการสำคัญของศูนย์เรียนรู้ชุมชน

เป็นแหล่งเรียนรู้ทุกด้าน ทุกรูปแบบ ไม่เน้นการเรียนการสอนในห้องเรียน เป็นศูนย์กลางที่ประชาชนทุกคนสามารถเข้ามาเรียนรู้ ค้นคว้าหาความรู้ แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ รวมทั้งการพบปะ สังสรรค์ เพื่อสร้างความเข้าใจ ความร่วมมือในการพัฒนาตนเองและชุมชน เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน

ภารกิจของศูนย์เรียนรู้ชุมชน

จัดให้มีกิจกรรมการเรียนรู้ การถ่ายทอด การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ตลอดจนการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น และการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ ของประชาชนในชุมชน

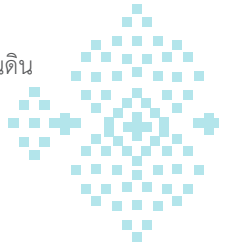
เป็นศูนย์รวมของข้อมูล เช่น ข้อมูล จปฐ. กชช. 2ค แหล่งน้ำ กลุ่มอาชีพ ฯลฯ รวมทั้งข่าวสารสาระความรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เท้าทันสถานการณ์โลก

รวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์ความรู้ของปราชญ์ชาวบ้าน องค์ความรู้ที่มีอยู่กระจัดกระจายในชุมชน และจัดการให้เป็นหมวดหมู่ มีความชัดเจนเป็นรูปธรรม ที่ประชาชนสามารถเข้าไปสืบค้นศึกษาและเรียนรู้ได้ตลอดเวลา

เป็นศูนย์กลางในการจัดการความรู้ที่ดำเนินการโดยประชาชนและเพื่อประชาชน เป็นศูนย์ประสานและบูรณาการการทำงานของทุกภาคส่วน ภาคประชาชน ได้แก่ ผู้นำ กลุ่ม/องค์กร เครือข่ายภาคเอกชน และภาคีการพัฒนาภาครัฐ

เป็นสถานที่แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ของปราชญ์ชาวบ้าน เป็นสถานที่ที่มีโครงสร้างเป็นอาคารหรือสถานที่ใด ๆ ก็ได้ ที่มีองค์ความรู้ สามารถให้การเรียนรู้แก่ประชาชนที่ต้องการความรู้ สามารถเข้าถึงได้

* คู่มือการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน กรมการพัฒนาชุมชน ปี 2562

องค์ประกอบ

1. วิธีการก่อเกิด

ศูนย์เรียนรู้ชุมชนจะเกิดขึ้นได้ต้องเป็นความต้องการของประชาชนในชุมชน เพราะจะเป็นสมบัติของชุมชน จึงควรรนำแนวคิดเข้าเวทีประชุมประชาคมของหมู่บ้าน เผยแพร่ความคิด โนมน้าวสร้างการยอมรับ และชี้ให้เห็น ความสำคัญของการมีแหล่งเรียนรู้ของชุมชน การจัดเก็บองค์ความรู้ ประวัติชุมชน และภูมิปัญญาของชุมชนอย่างเป็นระบบ การแสดงข้อมูลข่าวสารของชุมชนให้ได้เรียนรู้กันอย่างทั่วถึง รวมทั้งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สม่ำเสมอ โดยเริ่มจากการจัดระเบียบแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในชุมชน และให้เป็นไปตามกำลังที่ชุมชนจะสามารถดำเนินการได้ อีกทั้งให้มีขอบเขตและลักษณะตามความเห็นของชุมชน

2. โครงสร้างของศูนย์เรียนรู้ชุมชน ประกอบด้วย

2.1 คณะกรรมการ ประกอบด้วย ผู้แทนจากผู้นำชุมชน กลุ่ม/องค์กร เครือข่ายองค์กรชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน อาสาสมัคร ฯลฯ โดยมาจากการคัดเลือกของชาวบ้านเอง และชาวบ้านให้การยอมรับ ซึ่งคณะกรรมการจะร่วมมือกันวางแผน และดำเนินตามแผนยุทธศาสตร์ที่ได้ร่วมกันกำหนด เพื่อระดมพลังให้เกิดการเรียนรู้และบริหารจัดการในศูนย์เรียนรู้ให้สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ที่ปรึกษา เป็นภาคีการพัฒนาภาครัฐ เช่น พัฒนาชุมชน การศึกษานอกโรงเรียน เกษตร สาธารณสุข และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.3 ระเบียบข้อบังคับ ซึ่งคณะกรรมการฯ ได้จัดทำขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารศูนย์ฯ

2.4 สถานที่ เล็กใหญ่ไม่สำคัญ อาจอยู่ในห้องของอาคารองค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาลตำบล บ้านผู้ใหญ่บ้าน บ้านผู้นำ บ้านปราชญ์ชาวบ้าน ศาลาวัด ใต้ต้นไม้ ศาลากลางบ้าน ซึ่งเป็นสถานที่ให้พบปะ ประชุม ทำงานกันได้ตลอดเวลา ให้เป็นสถานที่ที่เป็นสัญลักษณ์ของการรวมตัวกันเพื่อการเรียนรู้ ไม่จำเป็นต้องหางบประมาณมาก่อสร้างศูนย์ฯ ใหม่

2.5 การบริหารจัดการศูนย์ฯ คณะกรรมการฯ ที่ได้รับการคัดเลือก มีการบริหารจัดการเพื่อให้ศูนย์ฯ สามารถบริหารจัดการได้อย่างเป็นรูปธรรม

2.6 งบประมาณ เพื่อพัฒนาคณะกรรมการของศูนย์เรียนรู้ชุมชนให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ ที่จำเป็นในการพัฒนาศูนย์เรียนรู้ชุมชน

โครงสร้างทั้งหมดนี้ ไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นมาครบถ้วนในระยะเริ่มแรก

3. กิจกรรมการเรียนรู้ แบ่งเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

3.1 สถานที่จัดกิจกรรมเรียนรู้ อาจดำเนินการได้ทั้งในอาคารศูนย์ฯ และนอกอาคารศูนย์ฯ โดยมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชุมชน เช่น บ้านปราชญ์ชาวบ้าน ในไร่นา เพื่อสาธิตกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น การปลูกผัก การเลี้ยงสัตว์ ฯลฯ

3.2 กิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ การเรียน/การสอน การจัดการความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของชาติพันธุ์ ชนบประเพณี วัฒนธรรม การรับความรู้จากปราชญ์ชาวบ้าน การจัดเวทีประชาคมเพื่อการเรียนรู้และการตัดสินใจร่วมกัน การเรียนรู้ผ่าน E-Learning การสาธิต การจัดนิทรรศการ การจัดสัมมนาอภิปราย ฯลฯ

4. เนื้อหาสาระข่าวสารความรู้ ประกอบด้วย

4.1 ข้อมูล ได้แก่ ข้อมูล จปฐ. กชช. 2ค ทะเบียนผู้นำ กลุ่ม/องค์กร ข้อมูลผลิตภัณฑ์ชุมชนท้องถิ่น อัตลักษณ์ของชุมชน แผนชุมชน โครงการกิจกรรม ฯลฯ

4.2 ข่าวสาร (สารสนเทศ) ได้แก่

1) สารสนเทศชุมชน 13 องค์ประกอบ ได้แก่ ประวัติหมู่บ้าน แผนที่ตั้ง ลักษณะภูมิประเทศ (ภูมิอากาศ/ฤดูกาล) ลักษณะของประชากร (อัตราความหนาแน่น/โครงสร้างประชากร) ลักษณะการประกอบอาชีพของชุมชน (เกษตร/อุตสาหกรรม/รับจ้าง ฯลฯ) ผลิตภัณฑ์มวลรวมของหมู่บ้าน ผลิตภัณฑ์ที่น่าสนใจของหมู่บ้านศิลปะ/วัฒนธรรม/ภูมิปัญญาของหมู่บ้าน สถานที่ท่องเที่ยว/สถานที่บริการ การคมนาคม (การเดินทางไปยังหมู่บ้าน) ประเพณี/เทศกาลประจำปี ทักษะ/ฝีมือ/แรงงานของหมู่บ้านอื่น ๆ

2) ข่าวสารเพื่อชีวิต

3) ข่าวสารเพื่อการพัฒนาหมู่บ้าน

4.3 ความรู้ ได้แก่ ความรู้ด้านวัฒนธรรม การประกอบอาชีพ/ผลิตภัณฑ์ชุมชน องค์ความรู้ที่ชุมชนต้องการ เพื่อค้นหาอัตลักษณ์ชุมชน ความรู้ที่มีอยู่ในหมู่บ้าน ความรู้ข่าวสารจากภายนอก

ขั้นตอนการดำเนินงานศูนย์เรียนรู้ชุมชน

จัดเวทีประชาคมเผยแพร่ความคิด ชี้แจงวัตถุประสงค์ และประโยชน์ของศูนย์เรียนรู้ชุมชน สรรหาแกนนำ แต่งตั้งคณะทำงานของหมู่บ้าน สสำรวจและจัดทำจุดเรียนรู้ แกนนำเก็บข้อมูล คนเก่ง ผู้รู้ ปราชญ์ชาวบ้าน ในเรื่องต่าง ๆ แกนนำค้นหาผู้รู้ที่จะบอกเล่าประวัติของหมู่บ้านได้ จัดทำแผนที่จุดเรียนรู้ของหมู่บ้าน

ขั้นตอนที่ 1 จัดเวทีประชาคม เพื่อรับรองความเที่ยงตรงขององค์ความรู้ ภูมิปัญญา ประวัติหมู่บ้านและข้อมูล และชี้ให้เห็นความสำคัญของการมีศูนย์เรียนรู้ชุมชนเพื่อเก็บรักษาองค์ความรู้ ภูมิปัญญา ประวัติหมู่บ้านและข้อมูลให้อยู่ในสถานที่ที่ทุกคนในชุมชนจะใช้ประโยชน์ได้พร้อมกับสรรหาคณะกรรมการบริหารและดำเนินงานศูนย์เรียนรู้ชุมชน

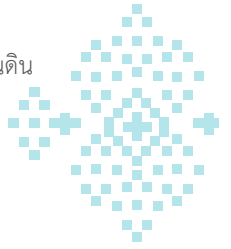
ขั้นตอนที่ 2 จัดประชุมร่วมแกนนำ อาสาสมัคร และคณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ เพื่อออกแบบการจัดตั้งและดำเนินงานศูนย์เรียนรู้ชุมชน และวางแผนปฏิบัติการจัดตั้งและดำเนินงานศูนย์เรียนรู้ชุมชน ในขั้นตอนนี้ ต้องให้ทราบได้ว่าอาคารที่จะใช้เป็นศูนย์เรียนรู้ชุมชนจะใช้อาคารที่มีอยู่ในชุมชน หรือจะก่อสร้างอาคารใหม่ ถ้าจะก่อสร้างใหม่จะใช้ที่ใดมีความเหมาะสมมากที่สุดเพียงใด ต้องใช้งบประมาณเท่าใด จะหาเงินจากที่ใด ถ้าใช้อาคารที่มีอยู่แล้วจะต้องปรับปรุงเพื่อใช้งานเพียงใด ต้องใช้งบประมาณเท่าใด จะหาเงินจากที่ใด

ขั้นตอนที่ 3 สสำรวจแหล่งงบประมาณ ศึกษาระเบียบการของแหล่งงบประมาณ เขียนโครงการเสนอขอรับการสนับสนุน

ขั้นตอนที่ 4 สร้าง/ปรับปรุงอาคาร แล้วบรรจุข้อมูลข่าวสารความรู้ไว้ในอาคาร

ขั้นตอนที่ 5 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ภายในชุมชน

ขั้นตอนที่ 6 คณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ กำหนดระเบียบการบริหารศูนย์เรียนรู้ชุมชน โดยให้มีประเด็นสำคัญอย่างน้อย 2 เรื่อง คือ การดูแลบำรุงรักษาอาคารศูนย์ฯ จะทำอย่างไร และการใช้อาคารจัดกิจกรรมจะต้องทำอย่างไร

2. ศูนย์เรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดิน

วัตถุประสงค์ศูนย์เรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดิน

1. เสริมสร้างให้เกิดศูนย์การเรียนรู้ด้านการแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ขึ้นเพื่อเป็นตัวอย่างในการถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์แก่พื้นที่อื่น ๆ
2. ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการพัฒนา แลกเปลี่ยน และเผยแพร่องค์ความรู้ในการแก้ไขปัญหาเสพติด

เป้าหมายศูนย์เรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดิน

เป็นหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดินซึ่งมีรูปแบบประสบการณ์การแก้ไขปัญหาเสพติดที่สามารถเป็นแบบอย่างให้พื้นที่อื่นได้เรียนรู้นำไปประยุกต์ใช้ได้ เกิดจากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนนั้น ๆ และมีความพร้อม ความสมัครใจในการที่จะเป็นศูนย์เรียนรู้ เพื่อการศึกษาดูงานในอนาคตต่อไปได้ ในพื้นที่ หรือเป็นศูนย์เรียนรู้ที่ได้รับการพัฒนาหรือหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดินที่ได้รับการประเมิน ระดับ A+ การศึกษาดูงานศูนย์เรียนรู้ที่ได้มีการจัดตั้งเรียบร้อยแล้ว

กลไกการดำเนินงานศูนย์เรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดิน

1. คณะกรรมการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินและเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินระดับอำเภอ เป็นผู้คัดเลือกกองทุนแม่ของแผ่นดินดีเด่นและสนับสนุนการดำเนินงาน
2. คณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดินหมู่บ้าน เป็นผู้ดำเนินการจัดตั้งและบริหารงานตามแนวทางที่กำหนด

ลักษณะประสบการณ์/องค์ความรู้ของศูนย์เรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดิน

1. ข้อมูลสารสนเทศของชุมชน
2. แผนผังแสดงโครงสร้างคณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดิน และบทบาทหน้าที่
3. วิธีการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน/กิจกรรมและวิธีการดำเนินกิจกรรมกองทุนแม่ของแผ่นดินที่ดำเนินการภายในชุมชน เช่น กระบวนการแก้ไขปัญหาเสพติดที่ชุมชนดำเนินการ ทั้งด้านการป้องกัน ปราบปราม บำบัดรักษา และการเสริมสร้างความเข้มแข็งของกองทุน
4. ผลงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด
5. สื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับยาเสพติดรูปแบบต่าง ๆ
6. ทำเนียบวิทยากรกระบวนการกองทุนแม่ของแผ่นดิน
7. บุคคลต้นแบบด้านต่าง ๆ เช่น บุคคลต้นแบบในการต่อต้านยาเสพติด
8. จุดเรียนรู้ หรือสถานที่ในการเฝ้าระวัง ป้องกันกลุ่มเสี่ยง เช่น ศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น ลานกีฬา ลานดนตรี ฯลฯ
9. นิทรรศการแสดงผลงานด้านต่าง ๆ ของกองทุนแม่ของแผ่นดิน
10. อื่น ๆ

ขั้นตอน วิธีการดำเนินงานศูนย์เรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดิน

1. คณะกรรมการสนับสนุนการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินระดับอำเภอ จัดให้มีการประชาคมเผยแพร่ความคิด วัตถุประสงค์ และประโยชน์ของศูนย์เรียนรู้ แก่คณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดินทุกกองทุน
  2. คณะกรรมการสนับสนุนการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินระดับอำเภอ ร่วมกับเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินระดับอำเภอ คัดเลือกหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดินที่มีผลการดำเนินงานแก้ไขปัญหาเสพติดและมีความพร้อมที่จะเป็นศูนย์เรียนรู้ เพื่อส่งเสริมให้เป็นศูนย์เรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดินระดับอำเภอ ทั้งนี้ให้พิจารณาหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดินที่มีศูนย์เรียนรู้ชุมชนอยู่แล้วเป็นลำดับแรก
  3. สร้างความรู้ความเข้าใจด้านการบริหารจัดการศูนย์เรียนรู้กับคณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดินที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นศูนย์เรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดินระดับอำเภอ
  4. คณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดินและสมาชิก ร่วมกันคัดเลือกคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้ชุมชน จำนวนตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ รวมทั้งการคัดเลือกที่ปรึกษาศูนย์เรียนรู้ฯ ซึ่งอาจเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือผู้นำชุมชนระดับตำบลก็ได้
  5. วางแผนการดำเนินงาน จัดหางบประมาณ
  6. จัดทำระเบียบศูนย์เรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดิน ระเบียบการให้บริการบุคคลภายนอกชุมชน
  7. ปรับปรุงอาคารสถานที่
  8. สรุปรายชื่อข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้าน/ชุมชน
  9. สรุปรายชื่อวิธีการและกิจกรรมดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน
  10. สรุปรายผลงานในการแก้ไขปัญหาเสพติด
  11. จัดทำสื่อและวัสดุอุปกรณ์ในการถ่ายทอดองค์ความรู้ และพัฒนาสื่อและวัสดุอุปกรณ์ให้มีประสิทธิภาพ
- อยู่เสมอ
12. บรรจุข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ สื่อต่าง ๆ ไว้ในอาคาร
  13. พัฒนาวิทยากรผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้
  14. จัดให้มีบุคคลต้นแบบ/จุดเรียนรู้ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด
  15. จัดให้มีการเพิ่มทักษะการบริหารจัดการศูนย์เรียนรู้
  16. ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานผ่านช่องทางต่าง ๆ

บทที่ 8

การพัฒนาการประสานและระบบสนับสนุน การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้ ความเข้าใจแนวทางการเชื่อมโยงการดำเนินงานระหว่างหน่วยงาน เพื่อให้การดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดินมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมเข้าใจและสามารถใช้งานระบบสนับสนุนที่เกี่ยวข้องได้อย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ

ประเด็นเนื้อหาหลัก

1. การเชื่อมโยงการดำเนินงานระหว่างหน่วยงาน (สำนักงาน ป.ป.ส. และหน่วยงานอื่นในพื้นที่)
2. การสนับสนุนหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน ในการขับเคลื่อนงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชน
3. ระบบการสนับสนุนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ระบบกองทุนแม่ของแผ่นดิน ระบบตรวจสอบคุณภาพกองทุนแม่ของแผ่นดิน

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง

วิธีการ/เทคนิค

1. บรรยายประกอบสื่อ

สื่อ/กิจกรรม

1. PowerPoint
2. โสตทัศนูปกรณ์

การประเมินผล

1. การสังเกต
2. ถาม-ตอบ
3. แบบประเมิน

การพัฒนาการประสานและระบบสนับสนุนการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ

ระบบสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน

การดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน มีระบบสนับสนุนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง 2 ระบบ ได้แก่

1. เว็บไซต์กองทุนแม่ของแผ่นดิน <https://www.kongtunmae-oncb.go.th/>

ระบบดังกล่าวนี้รับผิดชอบและดูแลการใช้งานระบบโดย **สำนักงาน ป.ป.ส.** สำหรับใช้ในการบันทึกรายชื่อหมู่บ้าน/ชุมชนต้นกล้ากองทุนแม่ของแผ่นดินที่จะเข้ารับพระราชทานเงินขวัญถุงกองทุนแม่ของแผ่นดิน และบันทึกข้อมูลบัญชีธนาคารหมู่บ้าน/ชุมชนกองทุนแม่ของแผ่นดิน

2. ระบบตรวจสอบคุณภาพกองทุนแม่ของแผ่นดิน <https://logi.cdd.go.th/adt/>

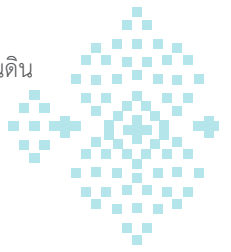
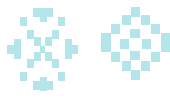
ระบบดังกล่าวนี้รับผิดชอบและดูแลการใช้งานระบบโดย **กรมการพัฒนาชุมชน** สำหรับใช้ในการบันทึกผลการตรวจสอบคุณภาพหมู่บ้าน/ชุมชนกองทุนแม่ของแผ่นดิน และตรวจสอบสถานะของหมู่บ้าน/ชุมชนกองทุนแม่ของแผ่นดินว่าเข้มแข็งในระดับใด โดยแบ่งระดับได้ดังนี้

ระดับ A หมายถึง กองทุนแม่ของแผ่นดินที่เข้มแข็ง หมู่บ้าน/ชุมชนมีระบบเฝ้าระวังอย่างยั่งยืน และสามารถเป็นศูนย์เรียนรู้ได้

ระดับ B หมายถึง กองทุนแม่ของแผ่นดินเข้มแข็ง หมู่บ้าน/ชุมชนมีการเฝ้าระวัง หากได้รับการพัฒนาศักยภาพในบางด้านจะสามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ได้

ระดับ C หมายถึง กองทุนแม่ของแผ่นดินที่ต้องมีการปรับปรุง

โดยทั้ง 2 ระบบ มีวิธีการใช้งานดังนี้

เว็บไซต์กองทุนแม่ของแผ่นดิน <https://www.kongtunmae-oncb.go.th/>

วิธีเสนอรายชื่อหมู่บ้าน/ชุมชนที่จะเข้ารับพระราชทานเงินขวัญถุงกองทุนแม่ของแผ่นดิน

1. เข้าเว็บไซต์กองทุนแม่ของแผ่นดิน <https://www.kongtunmae-oncb.go.th/>

๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๗
เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา
สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ
พระบรมราชชนนีพันปีหลวง

ทรงพระเจริญ

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ
ข้าพระพุทธเจ้า ขอเป็นวิฑูรย์ กราบถวายบังคมทูลพระพรหม และแจ้งฝ่ามือ
ฝ่ามือถวายพระพรมา ขออภัยและกราบถวายบังคมทูลขอ ใ้แก่บ้าน แม่บ้าน กองทุนแม่ของแผ่นดิน

กองทุน
แม่บ้าน
ของแผ่นดิน

หน้า ๑๖

วันที่ 01 ตุลาคม พ.ศ. 2567

กิจกรรม กองทุนแม่ของแผ่นดิน

ปี	กิจกรรม
๒๕๖๗	งานมหกรรมกองทุนแม่ของแผ่นดิน ประจำปี ๒๕๖๗
๒๕๖๖	งานมหกรรมกองทุนแม่ของแผ่นดิน ประจำปี ๒๕๖๖
๒๕๖๕	งานมหกรรมกองทุนแม่ของแผ่นดิน ประจำปี ๒๕๖๕
๒๕๖๒	งานมหกรรมกองทุนแม่ของแผ่นดิน ประจำปี ๒๕๖๒
๒๕๖๑	งานมหกรรมกองทุนแม่ของแผ่นดิน ประจำปี ๒๕๖๑
๒๕๖๐	พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา เสด็จเป็นองค์ประธาน งานมหกรรมกองทุนแม่ของแผ่นดิน ประจำปี ๒๕๖๐ เพื่อฉลองครบรอบ ๖๐ ปีสถาปนาเทศบาลตำบลบ้านไร่

๒ ทศวรรษ กองทุนแม่ของแผ่นดิน

ดาวน์โหลดคู่มือ E-book >>

ดาวน์โหลดคู่มือ E-book >>

รายงานผลการดำเนินงานกิจกรรมกองทุนแม่ของแผ่นดิน

ระบบสมาชิกกองทุนแม่

2. คลิกปุ่ม รายงานผลการดำเนินกิจกรรมกองทุนแม่ของแผ่นดิน

The screenshot shows the website interface for 'กองทุนแม่ของแผ่นดิน' (Mother of the Land Fund). The main content area is titled 'กิจกรรม กองทุนแม่ของแผ่นดิน' and lists several activities with their respective years (e.g., 2567, 2566, 2565, 2562, 2561). On the right side, there is a section for '๒ ทศวรรษ กองทุนแม่ของแผ่นดิน' with a button to 'คลิกเพื่ออ่าน E-book >>'. Below this, there is a button labeled 'รายงานผลการดำเนินกิจกรรมกองทุนแม่ของแผ่นดิน' which is highlighted with a red box and a hand icon pointing to it.

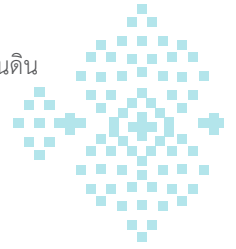
คลิก

3. กรอก user-password ให้คลิกเข้าสู่ระบบ

กรุณาใช้ Username/Password สำหรับ ภาค/จังหวัด/อำเภอ ที่กำหนดให้
(*กรณีไม่ทราบ Username/Password ให้ติดต่อต้นสังกัด ศอ.ปส.จ./ศป.ปส.อ)

The screenshot shows the login form on the website. It has a header with the logo 'กองทุนแม่ของแผ่นดิน'. Below the logo, there are two input fields: 'ชื่อผู้ใช้งาน' (Username) and 'รหัสผ่าน' (Password). At the bottom of the form, there is a button labeled 'เข้าสู่ระบบ' (Login) which is highlighted with a blue box and a hand icon pointing to it.

คลิก

4. คลิกเลือกเมนู เสนอรายชื่อ

ปีงบประมาณ	จำนวนหมู่บ้าน/ชุมชน
ปีงบประมาณ 01	100
ปีงบประมาณ 02	77
ปีงบประมาณ 03	193
ปีงบประมาณ 04	204
ปีงบประมาณ 05	126
ปีงบประมาณ 06	94
ปีงบประมาณ 07	82
ปีงบประมาณ 08	73
ปีงบประมาณ 09	93
ปีงบประมาณ รวม	45

5. คลิกปุ่ม เพิ่มรายชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน

เสนอรายชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน ที่จะเข้ารับพระราชทานเงินขวัญฤกษ์กองทุนแม่ปี 2565 (คอ.ปส.จ.นทบุรี)

หมายเหตุ * เสนอเฉพาะรายชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน ที่ยังไม่เป็นกองทุนแม่ฯ ส่วนรายชื่อหมู่บ้าน/ชุมชนที่เป็นกองทุนแม่ฯ ไปแล้วจะไม่แสดงรายชื่อหมู่บ้าน/ชุมชนให้เพิ่ม

กรุณาเลือก อำเภอ และตำบล

แบบรายงานผลรายชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน ที่ได้รับการเสนอให้เข้ารับพระราชทานเงินขวัญฤกษ์กองทุนแม่ฯ ปี 2565

แบบรายงานผลการดำเนินงาน ระดับจังหวัด/อำเภอ/เขต/เทศบาล

*หมายเหตุ : ถ้าเปิดรายงานไม่ได้ ให้เปิดกับตัว บราวเซอร์ internet explorer

**เกณฑ์ประเมินหมู่บ้าน/ชุมชน ที่ให้เข้ารับพระราชทานเงินขวัญฤกษ์กองทุนแม่ฯ ปี 2565

6. เลือกหมู่บ้าน/ชุมชนที่จะเสนอเข้ารับพระราชทานเงินขวัญถุงกองทุนแม่ของแผ่นดิน

เสนอเฉพาะรายชื่อหมู่บ้าน/ชุมชนที่ยังไม่ได้เข้ารับพระราชทานเงินขวัญถุงกองทุนแม่ของแผ่นดิน ส่วนรายชื่อหมู่บ้าน/ชุมชนที่เคยเสนอเข้ารับพระราชทานเงินขวัญถุงกองทุนแม่ของแผ่นดินไปแล้วจะไม่แสดงรายชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน ให้เพิ่มรายชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน

เสนอรายชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน ที่จะเข้ารับพระราชทานเงินขวัญถุงกองทุนแม่ปี 2568 (ศพส.เทศบาลเมืองลัดหลวง)

<กลับหน้าหลัก

หมายเหตุ * เสนอเฉพาะรายชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน ที่ยังไม่เป็นกองทุนแม่ฯ
ส่วนรายชื่อหมู่บ้าน/ชุมชนที่เป็นกองทุนแม่ฯ ไปแล้วจะไม่แสดงรายชื่อหมู่บ้าน/ชุมชนให้เพิ่มรายชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน

ภาค :	บ.บ.ส.ภาค 1	▼
จังหวัด :	สมุทรปราการ	▼
อำเภอ/เขต :	เทศบาลเมืองลัดหลวง	▼
ตำบล/แขวง :	00	▼
หมู่บ้าน/ชุมชน :	เลือกหมู่บ้าน/ชุมชน	▼

ในส่วนของเทศบาลช่องตำบล ต้องเลือก 00 ก่อน จะเลือกหมู่บ้านที่จะเสนอรายชื่อ
*หมายเหตุ ถ้าช่องตำบลไม่ได้ใส่ 00 จะไม่ปรากฏ หมู่บ้าน ให้เลือก

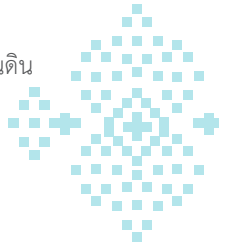
เสนอรายชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน ที่จะเข้ารับพระราชทานเงินขวัญถุงกองทุนแม่ปี 2568 (ศพส.อำเภอเมืองนนทบุรี)

<กลับหน้าหลัก

หมายเหตุ * เสนอเฉพาะรายชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน ที่ยังไม่เป็นกองทุนแม่ฯ
ส่วนรายชื่อหมู่บ้าน/ชุมชนที่เป็นกองทุนแม่ฯ ไปแล้วจะไม่แสดงรายชื่อหมู่บ้าน/ชุมชนให้เพิ่มรายชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน

ภาค :	บ.บ.ส.ภาค 1	▼
จังหวัด :	นนทบุรี	▼
อำเภอ/เขต :	อำเภอเมืองนนทบุรี	▼
ตำบล/แขวง :	เลือกตำบล/แขวง	▼
หมู่บ้าน/ชุมชน :	เลือกหมู่บ้าน/ชุมชน	▼

ในส่วนของ พช เลือกจังหวัด/อำเภอ/
ตำบล/เลือกหมู่บ้าน
ที่จะเสนอรายชื่อตามปกติ

7. คลิกเลือก ระดับคะแนน/คลิกปุ่ม บันทึก

ผู้ที่ได้รับพระราชทานเงินขวัญถุงกองทุนแม่: 2565 ผู้เสนอรายชื่อหมู่บ้านชุมชน: คอ.ป.ส.จ.นนทบุรี

เกณฑ์	ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
1 ผู้นำเข้มแข็ง มี...	☐	☐	☐	☐	☐
2 สมาชิกใน ม./ข...	☐	☐	☐	☐	☐
3 ประชุมหารือใน...	☐	☐	☐	☐	☐
4 กิจกรรมยึดหลักพึ่งตนเอง	☐	☐	☐	☐	☐
5 มีกฎทางสังคมเรื่องยาเสพติดและมีการบังคับใช้	☐	☐	☐	☐	☐
6 มีกลไกเฝ้าระวังใน ม./ข.	☐	☐	☐	☐	☐
7 ค้นหาผู้เสพอยู่เสมอ ไม่ปิดบัง **	☐	☐	☐	☐	☐
8 มีกิจกรรมป้องกัน/แก้ไขปัญหายาเสพติด **	☐	☐	☐	☐	☐
9 มีประยามติคนใน ม./ข. ยินดีเข้าร่วมกองทุนแม่ฯ **	☐	☐	☐	☐	☐
10 มีการจัดตั้งกองทุนยาเสพติดรองรับ**	☐	☐	☐	☐	☐
11 มีกิจกรรมบูรณาการกับองค์กรต่าง ๆ	☐	☐	☐	☐	☐
12 มีกิจกรรมแสดงความจงรักภักดี	☐	☐	☐	☐	☐

หมายเหตุ * กรุณาตรวจสอบเกณฑ์การวัด ถ้าไม่ตรง ให้ทำการกดบันทึกข้อมูลอีกครั้ง แล้วระบบจะทำการประมวลผลให้อัตโนมัติ

8. เรียงข้อมูลจังหวัด..... นำเข้าที่หมู่บ้านแล้ว คลิกเลือก แบบรายงานผลการดำเนินงาน ระดับจังหวัด/อำเภอ/เขต/เทศบาล

หมายเหตุ * เสนอเฉพาะรายชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน ที่ยังไม่เป็นกองทุนแม่ ส่วนรายชื่อหมู่บ้าน/ชุมชนที่เป็นกองทุนแม่ฯ ไปแล้วจะไม่แสดงรายชื่อหมู่บ้าน/ชุมชนให้เพิ่มรายชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน

ภาค : ป.ป.ส.ภาค 1
 จังหวัด : นนทบุรี
 อำเภอ/เขต : อำเภอเมืองนนทบุรี
 ตำบล/แขวง : เลือกตำบล/แขวง
 หมู่บ้าน/ชุมชน : เลือกหมู่บ้าน/ชุมชน

กรุณาเลือก อำเภอ และตำบล

แบบรายงานผลรายชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน ที่ได้รับการเสนอให้เข้ารับพระราชทานเงินขวัญถุงกองทุนแม่ฯ ปี 2568

แบบรายงานผลการดำเนินงาน ระดับจังหวัด/อำเภอ/เขต/เทศบาล

*หมายเหตุ : ถ้าเปิดรายงานไม่ได้ ให้เปิดทับตัว บราวเซอร์ internet explorer

**เกณฑ์ประเมินหมู่บ้าน/ชุมชน ที่ให้เข้ารับพระราชทานเงินขวัญถุงกองทุนแม่ฯ ปี 2568

8.1 ตัวอย่าง แบบรายงานผลการดำเนินงาน ระดับจังหวัด/อำเภอ/เขต/เทศบาล

รายชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน ที่ได้รับการเสนอให้เข้ารับพระราชทานเงินขวัญถุงกองทุนแม่ฯ ปี 2567(ระดับภาค)

ลำดับ	ภาค	จังหวัด	อำเภอ/เขต	ตำบล/แขวง	ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน	หมู่ที่	ระดับคะแนน						ระดับเกณฑ์การวัด	เกณฑ์การประเมิน	เบอร์สมาชิกเสนอชื่อ	วันที่ขึ้นที่	ผู้นำเข้าข้อมูล	
							ได้ระดับ A	ได้ระดับ B	ได้ระดับ C	ได้ระดับ D	ได้ระดับ E	ได้ระดับ F						
1	ป.ป.ส.ภาค 1	สมุทรปราการ	เทศบาลนครสมุทรปราการ	00	อัครสิทธิ์(ชุมชนท่า)	04	ข้อ.7*** ข้อ.8*** ข้อ.11 ข้อ.12							A	/	ได้รับการรับรองแล้ว	01/11/99/00/04	ศส.เทศบาลนครสมุทรปราการ
2	ป.ป.ส.ภาค 1	นนทบุรี	เทศบาลเมืองนนทบุรี	00	ชุมชนวัดหลักใต้	14	ข้อ.1 ข้อ.2 ข้อ.3 ข้อ.7*** ข้อ.6 ข้อ.8*** ข้อ.11 ข้อ.9*** ข้อ.12 ข้อ.10***	ข้อ.4 ข้อ.5						A	/	ได้รับการรับรองแล้ว	01/12/84/00/14	ศส.เทศบาลเมืองนนทบุรี

วิธีการบันทึกข้อมูลบัญชีธนาคารหมู่บ้าน/ชุมชน กองทุนแม่ของแผ่นดิน

*** ต้องเป็นหมู่บ้านที่เป็นกองทุนแม่ของแผ่นดินก่อนเท่านั้น

1. เข้าเว็บไซต์กองทุนแม่ <https://www.kongtunmae-oncb.go.th/>

๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๗
เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา
สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ
พระบรมราชชนนีพันปีหลวง

ทรงพระเจริญ

ด้านเกล้าไว้เคารพเสมอ ตลอด
ชีพพรหมองค์ สมเด็จพระราชาธิบดี รัชกาลที่ ๑๐ และเจ้าพนักงาน
ฝ่ายปกครองและราชการ คดีอาชญากรรมและปราบปรามยาเสพติด (เจ้าพนักงาน ป.ป.ส.) กระทรวงยุติธรรม

กองทุนแม่ของแผ่นดิน

วันที่ ๑๒

วันที่ 01 ตุลาคม พ.ศ. 2567

กิจกรรม กองทุนแม่ของแผ่นดิน

	งานมหกรรมกองทุนแม่ของแผ่นดิน ประจำปี 2567
	งานมหกรรมกองทุนแม่ของแผ่นดิน ประจำปี 2566
	งานมหกรรมกองทุนแม่ของแผ่นดิน ประจำปี 2565
	งานมหกรรมกองทุนแม่ของแผ่นดิน ประจำปี 2562
	งานมหกรรมกองทุนแม่ของแผ่นดิน ประจำปี 2561
	พจนานุกรมแม่ของแผ่นดิน พจนานุกรมคำศัพท์ถิ่นภาษา เกษัง เป็นลงคำภาษา งานมหกรรมกองทุนแม่ของแผ่นดิน ประจำปี 2560 เพื่อเชื่อมโยงระบบการอนุรักษ์ภาษา ถิ่นสู่ใจไทยบ้านเรา

๒ ทศวรรษ
กองทุนแม่ของแผ่นดิน

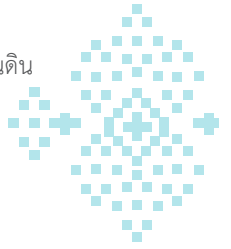
ใจ ทศวรรษ
กองทุนแม่ของแผ่นดิน

คลิกเพื่อดู E-book >>

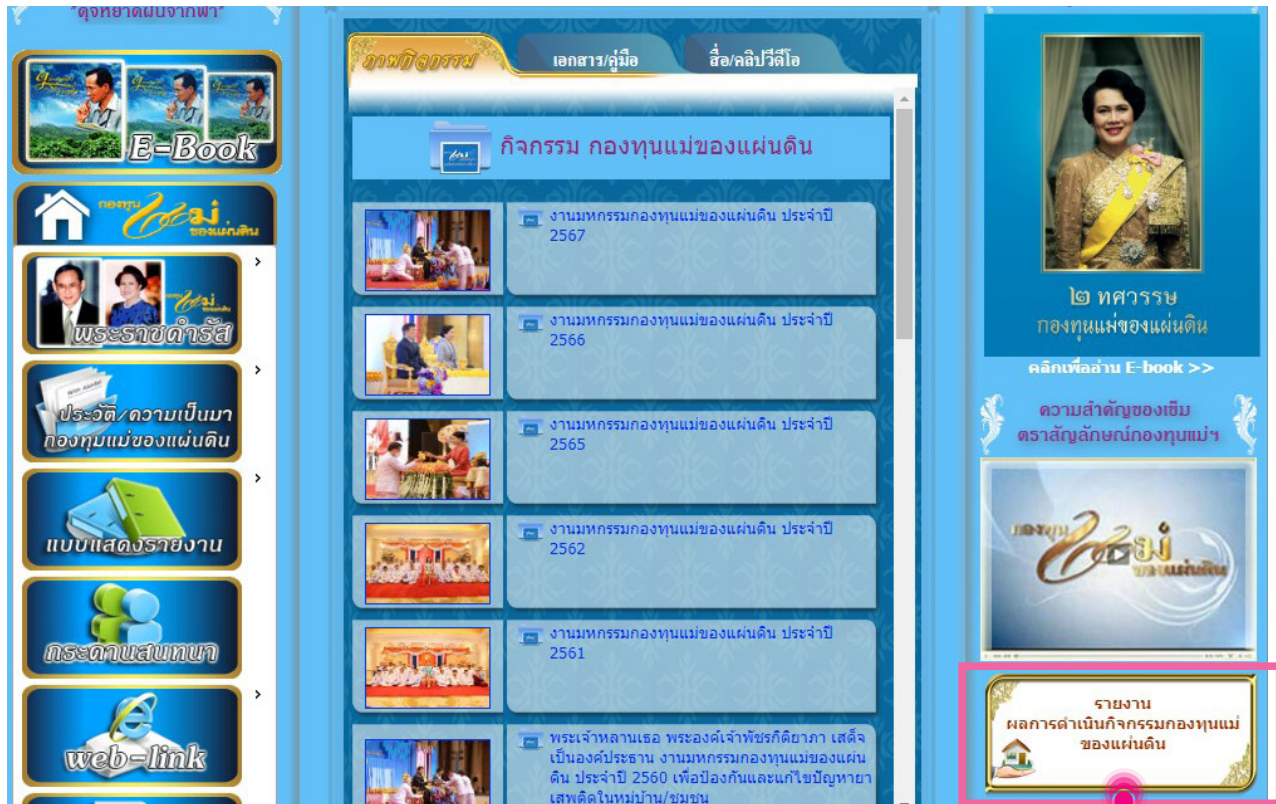
ดาวน์โหลดข้อมูลของเว็บ
สงวนลิขสิทธิ์ของกองทุนแม่

รายงาน
ผลการดำเนินงานกิจกรรมกองทุนแม่
ของแผ่นดิน

ระบบสมาชิกกองทุนแม่

2. คลิกปุ่ม รายงานผลการดำเนินกิจกรรมกองทุนแม่ของแผ่นดิน

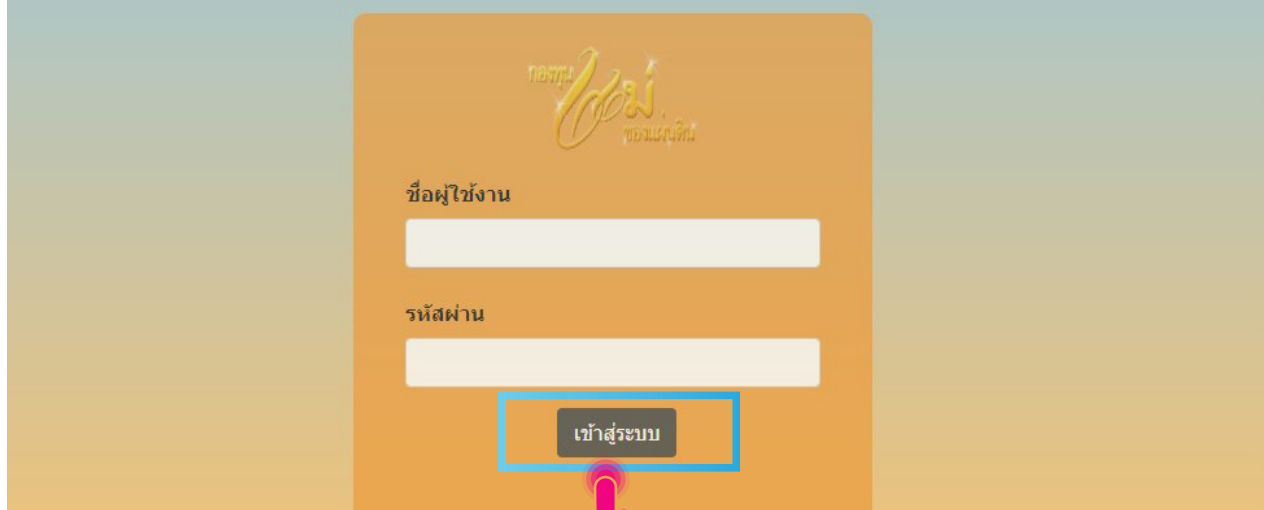
The screenshot shows the website interface for the 'กองทุนไออีของแผ่นดิน' (I-EI Mother Fund). The main content area is titled 'กิจกรรม กองทุนแม่ของแผ่นดิน' and lists several activities with photos and dates. A red box highlights a button labeled 'รายงานผลการดำเนินกิจกรรมกองทุนแม่ของแผ่นดิน' (Report on the progress of Mother Fund activities). A hand icon is pointing to this button.

คลิก

3. กรอก user-password ให้คลิกเข้าสู่ระบบ

กรุณาใช้ Username/Password สำหรับ ภาค/จังหวัด/อำเภอ ที่กำหนดให้
(*กรณีไม่ทราบ Username/Password ให้ติดต่อต้นสังกัด ศอ.ปส.จ./ศป.ปส.อ)

The screenshot shows a login form with the following fields and buttons:

- ชื่อผู้ใช้งาน (Username)
- รหัสผ่าน (Password)
- เข้าสู่ระบบ (Login)

A hand icon is pointing to the 'เข้าสู่ระบบ' button.

คลิก

4. คลิกเลือกเมนู ข้อมูลพื้นฐานหมู่บ้าน/ชุมชน

เสถียรภาพข้อมูลหมู่บ้าน/ชุมชน ที่จะเข้ารับพระราชทานเงินขวัญถุงกองทุนแม่ปี ๒

พื้นที่	จำนวน
ป.ส.ภาค 01	100
ป.ส.ภาค 02	77
ป.ส.ภาค 03	193
ป.ส.ภาค 04	204
ป.ส.ภาค 05	126
ป.ส.ภาค 06	94
ป.ส.ภาค 07	82
ป.ส.ภาค 08	73
ป.ส.ภาค 09	93
ป.ส.ภาค กทม.	45

5. คลิกเลือกเมนู ข้อมูล ภาค/จังหวัด/อำเภอ/ตำบล/หมู่บ้าน ที่ต้องการบันทึกข้อมูล

แบบเก็บข้อมูลพื้นฐานหมู่บ้าน/ชุมชน กองทุนแม่ของแผ่นดิน (ศพส.อำเภอเมืองนนทบุรี)

< กลับหน้าหลัก

เลือกข้อมูลตาม (ระดับจังหวัด/ระดับอำเภอ)

ภาค : ป.ส.ภาค 1

จังหวัด : นนทบุรี

อำเภอ/เขต : อำเภอเมืองนนทบุรี

ตำบล/แขวง : เลือกตำบล/แขวง

หมู่บ้าน/ชุมชน : เลือกหมู่บ้าน/ชุมชน

เลือก ภาค/จังหวัด/อำเภอ/ตำบล/หมู่บ้าน ที่ต้องการบันทึกข้อมูล

*หมายเหตุ : กรุณาตรวจสอบข้อมูลด้านบนว่าตรงตามข้อมูลจากฐานข้อมูลหรือไม่ ถ้าไม่ตรงตามข้อมูลจากฐานข้อมูลให้ติดต่อ (ระดับภาค) หรือ (สำนักงาน ป.ส.) เพื่อดำเนินการแก้ไขข้อมูลให้ถูกต้อง

8. กรอกข้อมูลเลขที่บัญชีธนาคารหมู่บ้าน/ชุมชน

**กรอกข้อมูลผู้มีอำนาจเบิกจ่าย *บังคับให้ใส่ผู้มีอำนาจเบิกจ่ายทั้ง 3 คน และสามารถเพิ่ม/ลบ/แก้ไขข้อมูลได้

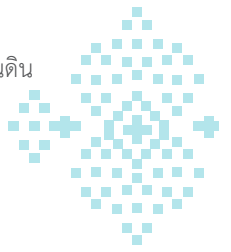
ข้อมูลบัญชีธนาคารหมู่บ้าน/ชุมชน กองทุนแม่ของแผ่นดิน	
ข้อมูลเลขที่บัญชีธนาคาร	
ข้อมูลบัญชีธนาคารปี	--เลือกปี-- *กรุณากรอกข้อมูล
ชื่อบัญชีธนาคาร	*กองทุนแม่ของแผ่นดิน
ชื่อธนาคาร	--เลือกธนาคาร-- *ธนาคารกรุงไทย
ชื่อสาขา	*สาขากรุงไทย
หมายเลขบัญชีธนาคาร	0 - 0 - - - - - - - - - - * 807-1-00271-2 (10 ตัว), 0542-6-034855-9 (ธ.ออมสิน)(12 ตัว) 01-031-2-23306-1 (ธ.เพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร)(12 ตัว) 087-11-005971-4 (ธ.อาคารสงเคราะห์)(12 ตัว)
จำนวนเงิน	บาท *เงินจำนวนเต็ม(ไม่ต้องมีสตางค์)

หน้ากรอกข้อมูลกรอกข้อมูลให้ครบถ้วน

ส่วนข้อมูลผู้มีอำนาจเบิกจ่าย *บังคับให้ใส่ผู้มีอำนาจเบิกจ่าย ทั้ง 3 คน			
ผู้มีอำนาจเบิกจ่าย คนที่ 1			
หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน		คำนำหน้าชื่อ	คำนำหน้าชื่ออื่นๆ
		ชื่อ	นามสกุล
เบอร์โทรศัพท์			
ผู้มีอำนาจเบิกจ่าย คนที่ 2			
หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน		คำนำหน้าชื่อ	คำนำหน้าชื่ออื่นๆ
		ชื่อ	นามสกุล
เบอร์โทรศัพท์			
ผู้มีอำนาจเบิกจ่าย คนที่ 3			
หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน		คำนำหน้าชื่อ	คำนำหน้าชื่ออื่นๆ
		ชื่อ	นามสกุล
เบอร์โทรศัพท์			

หน้ากรอกข้อมูลกรอกข้อมูลให้ครบถ้วน

บันทึกข้อมูล   บันทึก   ลบ   ลบข้อมูล

วิธีดึงแบบรายงานผลการดำเนินงานรายชื่อข้อมูลบัญชีธนาคารหมู่บ้าน/ชุมชน กองทุนแม่ของแผ่นดิน

*** ต้องเป็นหมู่บ้านที่เป็นกองทุนแม่ก่อนเท่านั้น

1. เข้าเว็บไซต์กองทุนแม่ของแผ่นดิน <https://www.kongtunmae-oncb.go.th/>

๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๗
 เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา
สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ
พระบรมราชชนนีพันปีหลวง

ทรงพระเจริญ

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ
 ข้าพระพุทธเจ้า คณะผู้บริหาร หัวหน้าราชการ พนักงานราชการ และเจ้าหน้าที่
 ๙ หน่วยงานราชการ ท้องถิ่นและประชาชนในเขตจังหวัดปัตตานี ๓.๖.๓.1 การทวงบุญชดเชย

วันที่ 01 ตุลาคม พ.ศ. 2567

กิจกรรม กองทุนแม่ของแผ่นดิน

	งานมหกรรมกองทุนแม่ของแผ่นดิน ประจำปี 2567
	งานมหกรรมกองทุนแม่ของแผ่นดิน ประจำปี 2566
	งานมหกรรมกองทุนแม่ของแผ่นดิน ประจำปี 2565
	งานมหกรรมกองทุนแม่ของแผ่นดิน ประจำปี 2562
	งานมหกรรมกองทุนแม่ของแผ่นดิน ประจำปี 2561
	พจนานุกรมและพจนานุกรมคำศัพท์วิภาษคดี เป็นของสำนักงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน ประจำปี 2560 เพื่อฝึกอบรมและทำโครงการตามแผนพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน

๒ ทศวรรษ
กองทุนแม่ของแผ่นดิน

ไอ ทศวรรษ
กองทุนแม่ของแผ่นดิน

คลิกเพื่อดู E-book >>

ความสำคัญของเว็บไซต์
ของสำนักงานกองทุนแม่

รายงาน
ผลการดำเนินงานกิจกรรมกองทุนแม่
ของแผ่นดิน

ระบบสมาชิกกองทุนแม่

2. คลิกปุ่ม รายงานผลการดำเนินกิจกรรมกองทุนแม่ของแผ่นดิน

The screenshot shows a website interface with a sidebar on the left containing navigation links like 'E-Book', 'พระราชดำริ', and 'ประวัติ/ความเป็นมา'. The main content area is titled 'ภาพกิจกรรม' (Activity Photos) and lists several activities with their respective years (e.g., 2567, 2566, 2565, 2562, 2561). A red box highlights a button at the bottom right of the list, labeled 'รายงานผลการดำเนินกิจกรรมกองทุนแม่ของแผ่นดิน'. A hand icon points to this button.

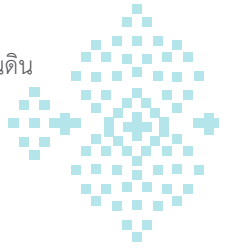
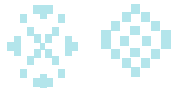
คลิก

3. กรอก user-password ให้คลิกเข้าสู่ระบบ

กรุณาใช้ Username/Password สำหรับ ภาค/จังหวัด/อำเภอ ที่กำหนดให้
(*กรณีไม่ทราบ Username/Password ให้ติดต่อต้นสังกัด ศอ.ปส.จ./ศป.ปส.อ)

The screenshot shows a login form with two input fields: 'ชื่อผู้ใช้งาน' (Username) and 'รหัสผ่าน' (Password). Below the fields is a button labeled 'เข้าสู่ระบบ' (Login). A hand icon points to the button.

คลิก

4. คลิกเลือกเมนู รายงานผลการดำเนินงาน

5. คลิกเลือกเมนู ข้อมูล ภาค/จังหวัด และเลือกปี..... ที่ต้องการดูรายงานผล

**คลิกเลือก รายชื่อข้อมูลบัญชีธนาคารหมู่บ้าน/ชุมชนกองทุนแม่ของแผ่นดิน

6. ตัวอย่าง รายชื่อข้อมูลบัญชีธนาคารหมู่บ้าน/ชุมชนกองทุนแม่ของแผ่นดิน

ป.ป.ส.ภาค	หมู่บ้าน/ชุมชนจากฐานกองทุนแม่ของแผ่นดิน					ข้อมูลบัญชีธนาคารหมู่บ้าน/ชุมชน กองทุนแม่ของแผ่นดิน		ได้รับการรับรองรายชื่อ(ปี)
	จังหวัด	อำเภอ/เขต	ตำบล/แขวง	หมู่บ้าน/ชุมชน	หมู่	ข้อมูลบัญชีธนาคาร	ชื่อบัญชีธนาคาร	
ป.ป.ส.ภาค 1	สมุทรปราการ	อำเภอเมืองสมุทรปราการ	แมกราก	บ้านคลองขวาง*	05	2567	กองทุนแม่ของแผ่นดินบ้านคลองขวาง หมู่ที่ 5 ตำบลแมกราก	2567
ป.ป.ส.ภาค 1	สมุทรปราการ	อำเภอบางพลี	คลองห้า	บ้านสร้างโคก	08	2567	กองทุนแม่ของแผ่นดินบ้านสร้างโคก ม.8 ต.คลองห้า อ.บางพลี จ.สมุทรปราการ	2567
ป.ป.ส.ภาค 1	สมุทรปราการ	อำเภออ่าวพระสมุทรเจดีย์	ในคลองบางปลากด	คลองพิสัย(คลองเก่า)	07	2567	กองทุนแม่ของแผ่นดินบ้านคลองพิสัย(คลองเก่า)หมู่ที่ 7 ตำบลในคลองบางปลากด	2567
ป.ป.ส.ภาค 1	สมุทรปราการ	เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย	00	ชุมชนวัดสำโรงเหนือ(ม.10)	10	2567	กองทุนแม่ของแผ่นดิน ชุมชนวัดสำโรงเหนือ หมู่ 10 เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย	2567
ป.ป.ส.ภาค 1	สมุทรปราการ	เทศบาลนครสมุทรปราการ	00	อัครราชวิถี(สุทว่า)	04	2567	กองทุนแม่ของแผ่นดิน ชุมชนอัครราชวิถี (สุทว่า) เทศบาลนครสมุทรปราการ	2567
ป.ป.ส.ภาค 1	นนทบุรี	อำเภอบางบัวทอง	บางรักใหญ่	บ้านคลองบางมี	01	2567	กองทุนแม่ของแผ่นดินบ้านคลองบางมี ม.1 ต.บางรักใหญ่ อ.บางบัวทอง จ.นนทบุรี	2567

วิธีดึงแบบรายงานผลการดำเนินงานรายชื่อหมู่บ้าน/ชุมชนกองทุนแม่ของแผ่นดิน

*** ต้องเป็นหมู่บ้านที่เป็นกองทุนแม่ของแผ่นดินก่อนเท่านั้น

1. เข้าเว็บไซต์กองทุนแม่ของแผ่นดิน <https://www.kongtunmae-oncb.go.th/>

๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๗
เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา
สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ
พระบรมราชชนนีพันปีหลวง
ทรงพระเจริญ

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ
ข้าพระพุทธเจ้า คณะผู้บริหาร วิทยากร พนักงานราชการ และเจ้าหน้าที่
สำนักงานคณะกรรมการ กอ.ต.อ. และประธานชุมชนแม่ดีเด่น 167 หมู่บ้าน ๗.๗.๖1 การทอผ้าฝ้ายงาม

วันที่ ๑๒

วันที่ 01 ตุลาคม พ.ศ. 2567

นิเทศศาสตร์และสิ่งพิมพ์
งานแปลสื่อมวลชน
"จุดข่าวเป็นข่าวข่าว"

E-Book

พระราชดำรัส

พระราชพิธีบรมราชาภิเษก
กองทุนแม่ของแผ่นดิน

ผลงานของชุมชนแม่

กิจกรรมแม่ดีเด่น

web-link

กระดานข่าว
ปฏิทินกิจกรรม

กิจกรรม กองทุนแม่ของแผ่นดิน

ปี	กิจกรรม
ประจำปี 2567	งานมหกรรมกองทุนแม่ของแผ่นดิน ประจำปี 2567
ประจำปี 2566	งานมหกรรมกองทุนแม่ของแผ่นดิน ประจำปี 2566
ประจำปี 2565	งานมหกรรมกองทุนแม่ของแผ่นดิน ประจำปี 2565
ประจำปี 2562	งานมหกรรมกองทุนแม่ของแผ่นดิน ประจำปี 2562
ประจำปี 2561	งานมหกรรมกองทุนแม่ของแผ่นดิน ประจำปี 2561
ประจำปี 2560	พจนานุกรมงานแม่ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา เสด็จ เป็นองค์ประธาน งานมหกรรมกองทุนแม่ของแผ่นดิน ประจำปี 2560 เชิญองค์แม่ดีเด่น ๑๖ ชุมชนแม่ดีเด่น แม่ดีเด่นหมู่บ้าน/ชุมชน

๒ ทศวรรษ
กองทุนแม่ของแผ่นดิน

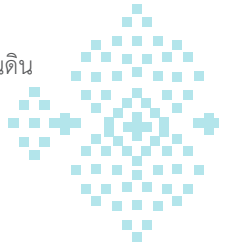
๒ ทศวรรษ
กองทุนแม่ของแผ่นดิน

ค้นหา E-book >>

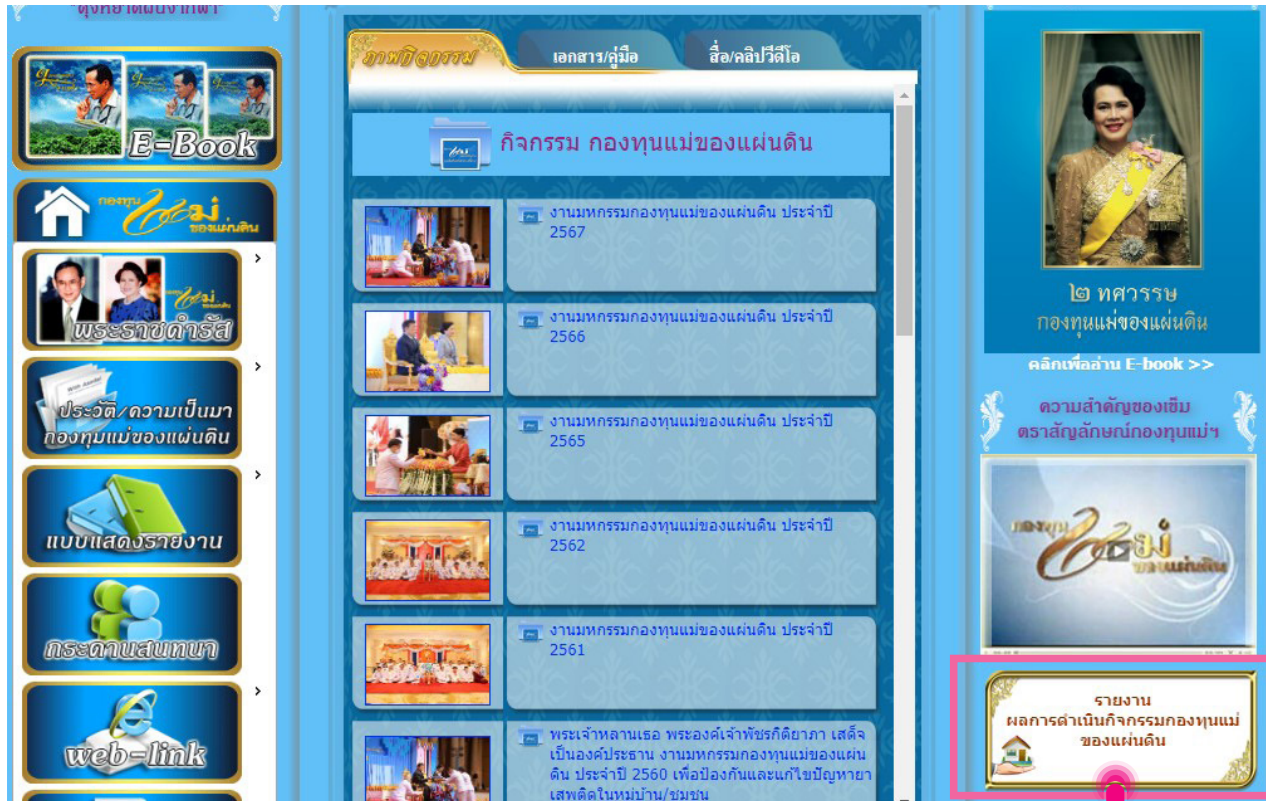
ความสำคัญของสิ่ง
สร้างด้วยใจของกองทุนแม่

รายงาน
ผลการดำเนินงานกิจกรรมกองทุนแม่
ของแผ่นดิน

ระบบสมาชิกกองทุนแม่

2. คลิกปุ่ม รายงานผลการดำเนินกิจกรรมกองทุนแม่ของแผ่นดิน

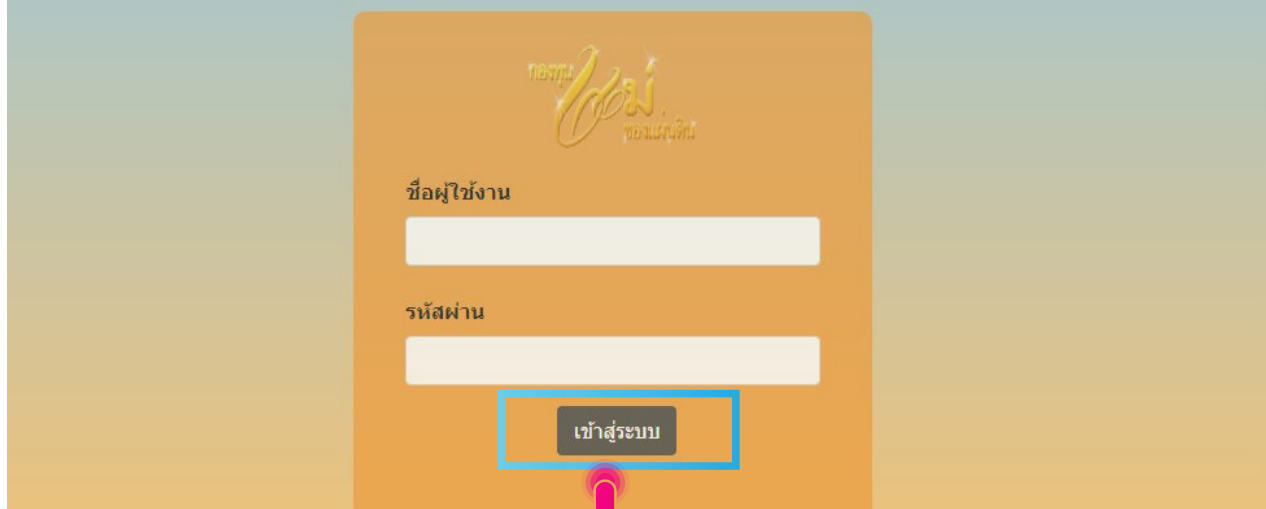
The screenshot shows the website interface for the 'กองทุนไออีของแผ่นดิน' (I-EI Mother Fund). The main content area is titled 'กิจกรรม กองทุนแม่ของแผ่นดิน' and lists several activities with photos and dates. A red box highlights a button at the bottom right that says 'รายงานผลการดำเนินกิจกรรมกองทุนแม่ของแผ่นดิน' (Report on the progress of the Mother Fund activities).

คลิก

3. กรอก user-password ให้คลิกเข้าสู่ระบบ

กรุณาใช้ Username/Password สำหรับ ภาค/จังหวัด/อำเภอ ที่กำหนดให้
(*กรณีไม่ทราบ Username/Password ให้ติดต่อต้นสังกัด ศอ.ปส.จ./ศป.ปส.อ)

The screenshot shows a login form with the following fields: 'ชื่อผู้ใช้งาน' (Username) and 'รหัสผ่าน' (Password). Below the fields is a button labeled 'เข้าสู่ระบบ' (Login), which is highlighted with a red box.

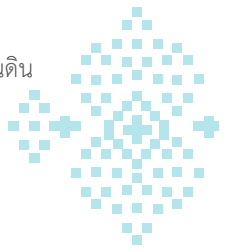
คลิก

4. คลิกเลือกเมนู รายงานผลการดำเนินงาน

5. คลิกเลือกเมนู ข้อมูล ภาค/จังหวัด และเลือกปี.... ที่ต้องการดูรายงานผล

** คลิกเลือก รายชื่อหมู่บ้าน/ชุมชนกองทุนแม่ของแผ่นดิน

6. ตัวอย่าง รายชื่อหมู่บ้าน/ชุมชนกองทุนแม่ของแผ่นดิน

รายชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน กองทุนแม่ของแผ่นดินแยกตามปี 00

ปี.พ.ศ.ภาค	หมู่บ้าน/ชุมชนจากกองทุนแม่ของแผ่นดิน					จำนวนประชากร	จำนวนครัวเรือน	จำนวนหลังคาเรือน	เป็นสมาชิกกองทุนแม่		จำนวนเงินกองทุนปัจจุบัน(บาท)	ปีที่ได้รับพระราชทาน	สถานะ	รหัสพื้นที่
	จังหวัด	อำเภอ/เขต	ตำบล/แขวง	หมู่บ้าน/ชุมชน	หมู่ที่				(จำนวนหลังคาเรือน)	(จำนวนครัวเรือน)				
ป.พ.ศ.ภาค 1	นนทบุรี	อำเภอเมืองนนทบุรี	บางไผ่	บ้านเขาไผ่	01	2150	168	0	0	0	28000	2551	กองทุนแม่ของแผ่นดิน	12010601
ป.พ.ศ.ภาค 1	นนทบุรี	อำเภอเมืองนนทบุรี	บางไผ่	บ้านเขาไผ่ใหญ่	02	2370	206	0	0	0	28000	2552	กองทุนแม่ของแผ่นดิน	12010602
ป.พ.ศ.ภาค 1	นนทบุรี	อำเภอเมืองนนทบุรี	บางไผ่	บ้านเขาไผ่ใหญ่	03	2217	206	0	0	0	32500	2553	กองทุนแม่ของแผ่นดิน	12010603
ป.พ.ศ.ภาค 1	นนทบุรี	อำเภอเมืองนนทบุรี	บางไผ่	บ้านปากคลองบางไผ่ใหญ่	04	3013	659	0	0	0	0	2548	กองทุนแม่ของแผ่นดิน	12010604
ป.พ.ศ.ภาค 1	นนทบุรี	อำเภอเมืองนนทบุรี	บางไผ่	บ้านทองนพรัตน์	05	1245	170	0	0	0	28000	2550	กองทุนแม่ของแผ่นดิน	12010605

QR - CODE คู่มือการเสนอรายชื่อต้นกล้า - บ้านทึบภัยชีวนาการ - วิธีการตั้งรายงาน

ระบบตรวจสอบคุณภาพกองทุนแม่ของแผ่นดิน

1. เข้าเว็บไซต์กรมการพัฒนาชุมชน <https://www.cdd.go.th/related-iinks/บริการภายใน>

dd.go.th/related-links/บริการภายใน

ขนาดอักษร - +

คำค้น ค้นหา

หน้าหลัก เกี่ยวกับกรม ภารกิจผู้บริหาร ข่าวประชาสัมพันธ์จากส่วนกลาง ข่าวประชาสัมพันธ์ สพอ บริการภายใน **บริการภายใน** หน่วยงาน

บริการภายใน **คลิก**

บริการด้านเทคโนโลยี

- นโยบายเว็บไซต์กรมการพัฒนาชุมชน
- จอห้องประชุมศูนย์สารสนเทศ (Warroom/ห้องอบรมคอมพิวเตอร์ 5001)
- ศูนย์ข้อมูลข่าวสาร
- จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-Mail)
- คลัง Video
- e-Learning
- TV พช.
- CDD-Support รวมโปรแกรม
- ข้อมูลเงินบ้านอายุ
- How to use OA by animation (การใช้งานโปรแกรม OA แบบ animation)
- แบบคำข่า Username และ Password เพื่อเชื่อมต่อเครือข่ายอินเทอร์เน็ต
- CDD One Stop Service

ระบบรายงานข้อมูล Online

- โครงการปลูกผักสวนครัวเพื่อความมั่นคงทางอาหาร
- บันทึกข้อมูลโครงการ
- การจัดทำสารสนเทศเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต
- เว็บไซต์สัมมนาวิเทศสัมพันธ์
- ศูนย์ข้อมูลเพื่อการพัฒนาระบบ
- การรับฟังความคิดเห็นการพิจารณาขอทุน
- ผลการเบิกจ่ายงบประมาณ
- ระบบรายงานข้อมูลร้านค้าประชารัฐสุขใจ Shop
- ยอดจำหน่าย OTOP
- ศูนย์ข้อมูลกลาง (ใหม่)
- ศูนย์ข้อมูลกลาง (เก่า)
- ระบบศูนย์ปฏิบัติการข้อมูลสารสนเทศระดับจังหวัด
- ระบบบริหารงบประมาณและบริหารกิจกรรม/โครงการ (BPM)
- แบบฟอร์มการประเมินผลการปฏิบัติงานราชการ
- ประเมินความพึงพอใจออนไลน์
- ศูนย์ดำรงธรรมออนไลน์ (e-CRM)
- โปรแกรมลงทะเบียนไอที
- แผนพัฒนาด้านเอาจายบุคคล (IDP)

คลิก

บทที่ 8 การพัฒนาการประสานและระบบสนับสนุนการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ

logi.cdd.go.th/ad/

ศูนย์งาน ราชการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
กรมการพัฒนชุมชน กระทรวงมหาดไทย
(ตอ.ป.ส.ชช.)

กองทุนแม่ของแผ่นดิน

- บันทึกข้อมูลกองทุนแม่
- รายงานผลการตรวจดูภาพ
- รายงานผลการรายงานเยี่ยม
- รายงานวิเคราะห์ข้อมูล

วิสัยทัศน์ที่น่าสนใจ

- กลไกของกองทุนแม่
- กองทุนฯ พัฒนาการที่ยั่งยืน
- สันติวิธีสู่พื้นที่ปลอดภัย
- ผลกระทบของยาเสพติด

ข้อมูลด้านงานผลิต

- จำนวนผู้ติดตามผลิต

กรมการพัฒนชุมชน กระทรวงมหาดไทย

2. คลิกที่ บันทึกข้อมูลกองทุนแม่

ยินดีต้อนรับ

ชื่อผู้ใช้

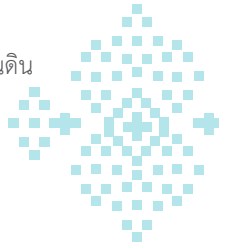
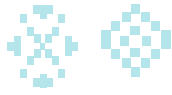
รหัสผ่าน

เข้าสู่ระบบ

ใช้รหัสผ่านเหมือนกับศูนย์ข้อมูลกลาง

3. ใส่ชื่อผู้ใช้

ใส่รหัสผ่าน

ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย
(ศอ.ปส.พช.)

ฐานข้อมูลกองทุนแม่ของแผ่นดิน

ปีงบประมาณ : 2567

อำเภอ/เขต : (กรุณาเลือก)

ตำบล/แขวง : (กรุณาเลือก)

ค้นหา

5. คลิกเลือกพื้นที่ระดับอำเภอ/เขต และตำบลหรือแขวงแล้วคลิกปุ่ม ค้นหา

4. คลิกเลือกปีงบประมาณเดือน ตุลาคม พฤศจิกายน ธันวาคม จะต้องเลือกเป็นปีถัดไป

**การบันทึกข้อมูล ปีถัดไปให้เลือกข้อมูลถึงระดับตำบล/แขวง ก่อน แล้วคลิกปุ่ม คลิกเพื่อบันทึกข้อมูล แล้วเลือกหมู่บ้าน ระบบจะนำข้อมูลเดิมมาให้แก้ไข

ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย
(ศอ.ปส.พช.)

ฐานข้อมูลกองทุนแม่ของแผ่นดิน

ปีงบประมาณ : 2567

อำเภอ/เขต : ศรีนคร

ตำบล/แขวง : โตนด

ค้นหา

**การบันทึกข้อมูล ปีถัดไปให้เลือกข้อมูลถึงระดับตำบล/แขวง ก่อน แล้วคลิกปุ่ม คลิกเพื่อบันทึกข้อมูล แล้วเลือกหมู่บ้าน ระบบจะนำข้อมูลเดิมมาให้แก้ไข

ลำดับ	ปีงบประมาณ	ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน	ผลการประเมิน	ลบ	แก้ไข
1	2567	ยางแหลม	B	X	
2	2567	บนสุข	A	X	

คลิกเพื่อบันทึกข้อมูล

6. คลิกเพื่อบันทึกข้อมูล

ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย
(ศอ.ปส.พช.)

ตรวจสอบข้อมูลกองทุนแม่ของแผ่นดิน

ปีงบประมาณ : 2567

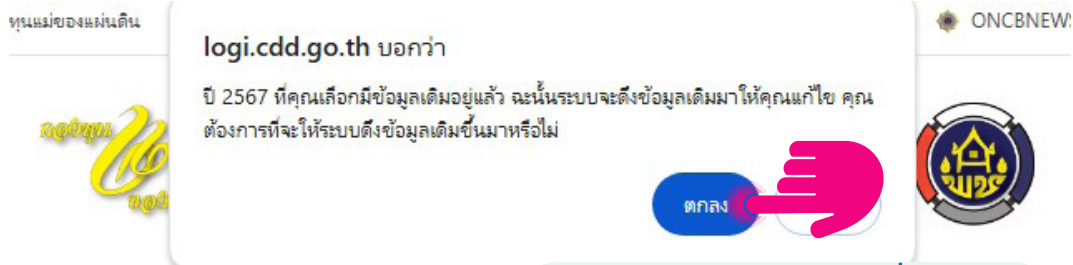
หมู่บ้าน/ชุมชน : (กรุณาเลือก)

8. คลิกปุ่มตรวจสอบ

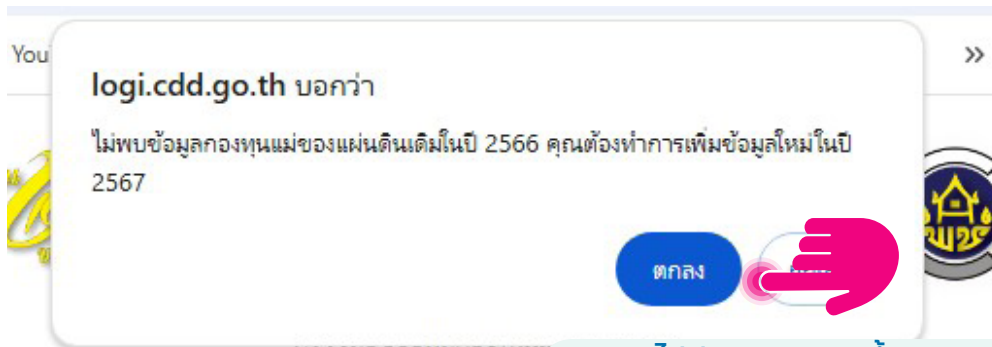
7. เลือกหมู่บ้านที่เป็นหมู่บ้าน เป้าหมาย

ตรวจสอบ

ย้อนกลับ

ตรวจสอบขอมูลเก่า 9. ถ้าเคยบันทึกข้อมูลในปีที่ผ่านมา จะขึ้นข้อความตามภาพหากต้องการ นำข้อมูลเดิมมาแก้ไขให้คลิก ตกลง

10. ถ้าไม่มีข้อมูลเดิมจะขึ้นข้อความตามภาพ ให้คลิก ตกลง

บันทึกข้อมูลฐานข้อมูลกองทุนแม่ของแผ่นดิน
จังหวัดสุโขทัย อำเภอ ศิริมาศ : ตำบล โตนด

ข้อมูลทั่วไป
 งบประมาณ : 2567
 อำเภอเขต : ศิริมาศ
 ตำบลเขต : โตนด หมู่บ้าน/ชุมชน : ตง

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน

๑.๑ หมู่บ้านมีครัวเรือนทั้งสิ้น ครัวเรือน

จำนวนครัวเรือนตามข้อมูล สป.จ. (ระบุปี)

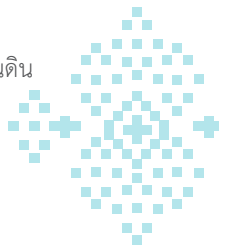
สมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุนแม่ของแผ่นดิน จำนวน ครัวเรือน คน

๑.๒ หมู่บ้านนี้เป็นศูนย์เรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดินระดับจังหวัด/อำเภอหรือไม่

ระดับจังหวัด เป็น   ไม่เป็น

ระดับอำเภอ เป็น   ไม่เป็น

11. กรอกข้อมูลให้ครบทุกรายการจนครบ

ชื่อ - นามสกุล	ตำแหน่ง	เบอร์โทรศัพท์มือถือ
<input type="text"/>	ประธาน	<input type="text"/>
<input type="text"/>	รองประธาน	<input type="text"/>
<input type="text"/>	รองประธาน	<input type="text"/>
<input type="text"/>	เลขาฯ	<input type="text"/>
<input type="text"/>	กรรมการ	<input type="text"/>

11. กรอกข้อมูลให้ครบทุกรายการจนครบ

๑๘ หมู่บ้านได้รับพระราชทานเงินกองทุนแม่ของแผ่นดิน

จำนวน ๑,๐๐๐ บาท เมื่อปี พ.ศ.

และได้รับเงินสมทบจากรัฐบาลจำนวน เมื่อปี พ.ศ.

รวม ๒ ครั้ง เป็นเงิน (ไม่ส่งกรณณ์ใดเลย)

๑๙ หมู่บ้านมีการรวมกองทุน (ทุนศรัทธา) หรือ มีการจัดกิจกรรมเพื่อรวมกองทุน(ทุนปัญญา) เพิ่มขึ้นหรือไม่

รวมทั้งสิ้น บาท แยกเป็น

ไม่มี

มี ราษฎรร่วมกันสมทบ จำนวน บาท

มี ส่วนราชการสมทบ ระบุหน่วยงาน จำนวน บาท

มี องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นสมทบ จำนวน บาท

มี ชีบท บาท

๑๗ ชื่อบัญชี เลขที่บัญชี

(๑) ยอดเงินฝาก ณ วันที่ จำนวน บาท

11. กรอกข้อมูลให้ครบทุกรายการจนครบ

ผู้มีอำนาจในการเบิกจ่ายเงินกองทุน ได้แก่ (ระบุชื่อ-นามสกุล ตำแหน่งในกองทุน)

๑) ชื่อ-นามสกุล ตำแหน่งในกองทุน

๒) ชื่อ-นามสกุล ตำแหน่งในกองทุน

๓) ชื่อ-นามสกุล ตำแหน่งในกองทุน

มีเงินยืมในการเบิกจ่าย (ปีคน) คน

(๒) กรณีมีมากกว่า : บัญชี

ชื่อบัญชี สาขา

เลขที่บัญชี

ยอดเงินฝาก ณ วันที่ จำนวน บาท

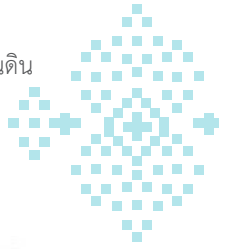
๑๐ กองทุนแม่ของแผ่นดินได้ช่วยเหลือ/สนับสนุนการดำเนินโครงการ/กิจกรรมเพื่อสมาชิกชุมชนอะไรบ้าง (ตั้งแต่ได้รับเงินพระราชทาน)

ชื่อโครงการ	ชื่อกิจกรรม	รายละเอียดกิจกรรม
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

บทที่ 8 การพัฒนาการประสานและระบบสนับสนุนการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ

ส่วนที่ ๒ แบบประเมินสถานะเพื่อการพัฒนากองทุนแม่ของแผ่นดิน

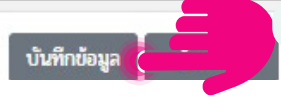
ประเด็น/ตัวชี้วัด	ตัวบ่งชี้/ค่าคะแนน			
	๓	๒	๑	๐
๑. การบริหารจัดการกองทุนแม่ของแผ่นดิน				
๑) การจัดตั้งคณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดิน	○ มีการจัดตั้งคณะกรรมการและทุกคนทำหน้าที่ของตนเอง	● มีการจัดตั้งคณะกรรมการและทำตามหน้าที่ของตนเองบางส่วน	● มีการจัดตั้งคณะกรรมการแต่ไม่ทำตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง	● ไม่มีการจัดตั้งคณะกรรมการ
๒) บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดิน ด้านการประชาสัมพันธ์หรือประชาชนในหมู่บ้านและประชาชนทั่วไปมีความศรัทธากองทุนแม่ของแผ่นดิน	○ ประชาสัมพันธ์ด้วยการปฏิบัติเป็นตัวอย่างและเชิญชวนประชาชนให้เกิดความศรัทธาและสมัครเป็นสมาชิกกองทุนแม่ของแผ่นดิน	● ประชาสัมพันธ์ด้วยการปฏิบัติเป็นตัวอย่าง	● ประชาสัมพันธ์ด้วยการเชิญชวนประชาชนให้สมัครเป็นสมาชิกกองทุนแม่ของแผ่นดินเพียงอย่างเดียว	● ไม่มีการประชาสัมพันธ์
๓) บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ ด้านการดูแลทรัพย์สินสมาชิกกองทุนแม่ของแผ่นดินตามที่ได้รับมอบหมาย	○ ติดตามดูแลสมาชิกอย่างใกล้ชิดเป็นประจำทุกวัน	● ติดตาม ดูแลสมาชิกตามที่ได้รับมอบหมาย ปีละ ๕-๖ ครั้ง	● ติดตาม ดูแลสมาชิกตามที่ได้รับมอบหมาย ปีละ ๑-๓ ครั้ง	● ไม่ได้ติดตาม ดูแลสมาชิกตามที่ได้รับมอบหมาย
๔) ระบบบริหารจัดการกองทุนแม่ของแผ่นดินที่เป็นของหมู่บ้าน	○ มี เป็นสายลักษณะอักษร และถือปฏิบัติร่วมกันอย่างเคร่งครัด	● มี เป็นสายลักษณะอักษรแต่ไม่ได้ถือปฏิบัติ	● มีแต่ไม่เป็นสายลักษณะอักษร แต่ถือปฏิบัติร่วมกัน	● ไม่มี
๕) การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานทุกขั้นตอน (ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมติดตาม และร่วมรับประโยชน์)	○ สมาชิกมากกว่าร้อยละ ๕๐ มีส่วนร่วม	● สมาชิก ร้อยละ ๕๐ - ๕๐ มีส่วนร่วม	● สมาชิกน้อยกว่า ร้อยละ ๕๐ มีส่วนร่วม	● สมาชิกไม่มีส่วนร่วมแต่อย่างใด
๒. การบริหารเงินกองทุนแม่ของแผ่นดิน				
๖) จำนวนเงินพระราชทานปีละ ๘,๐๐๐ บาท	○ อยู่ครบเต็มจำนวน	● อยู่ไม่ครบเต็มจำนวน แต่คงเหลือมากกว่าครึ่ง (เท่ากับ ร้อยละ ๕๐)	● อยู่ไม่ครบเต็มจำนวน และคงเหลือน้อยกว่าครึ่ง (ร้อยละ ๕๐) (ระบุจำนวนเงินที่ข้อยกเว้น)	● ไม่มีเงินคงเหลือแล้ว
๗) การจัดทำบัญชี ในการรับ-จ่ายเงินกองทุนแม่ของแผ่นดิน	○ มี ถูกต้องตามหลักบัญชี และเป็นปัจจุบัน	● มี ถูกต้องตามหลักบัญชีแต่ไม่เป็นปัจจุบัน	● มี ไม่ถูกต้องบัญชีแต่เป็นการจัดทำบัญชีอย่างง่าย	● ไม่มีการจัดทำบัญชี
๘) การสมทบเงินด้วยวิธีแห่งศรัทธา(การบริจาค)	○ สมาชิกร่วมบริจาคในวันแรกเช้า และบริจาคเป็นรายเดือน หรือรายปี หรือตามที่เห็นร่วมกันเป็นประจำ	● สมาชิกร่วมบริจาคในวันแรกเช้าและบริจาคเพิ่มเติมบ้างเป็นครั้งคราว	● สมาชิกร่วมบริจาคในวันแรกเช้าเท่านั้น	● ไม่มีการสมทบเงินทุน
๙) การสมทบเงินด้วยวิธีแห่งปัญญา (เช่น การจัดงาน กิจกรรม การขอรับการสนับสนุนจากกองทุนอื่น จาก อบต. NGOs, องค์กรของรัฐ)	○ มี เป็นประจำทุกปี ไม่น้อยกว่าปีละ ๖ ครั้ง	● มี ปีละ ๓-๕ ครั้ง	● มี ปีละน้อยกว่า ๒ ครั้ง	● ไม่มีการสมทบเงินทุน
๓. การดำเนินงานด้านยาเสพติด				
๑๐) กิจกรรมกองทุนแม่ของแผ่นดิน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด (เช่น การให้ความรู้, ติ่งจุดตรวจ ฯลฯ)	○ จัดเป็นประจำทุกเดือน	● จัดปีละ ๕-๖ ครั้ง	● จัดปีละ ๑-๓ ครั้ง	● ไม่มีการจัดให้ความรู้โดยกองทุนแม่ของแผ่นดิน
๑๑) กิจกรรมกองทุนแม่ของแผ่นดิน เพื่อเด็กเยาวชน และกลุ่มเสี่ยง (เช่น กิจกรรมเกี่ยวกับการออกกำลังกาย การส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์)	○ มี เป็นประจำทุกปี ไม่น้อยกว่าปีละ ๖ ครั้ง	● มี ปีละ ๓-๕ ครั้ง	● มี ปีละน้อยกว่า ๒ ครั้ง	● ไม่มีการจัดกิจกรรมโดยกองทุนแม่ของแผ่นดิน
๑๒) การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้เห็นโทษภัยของยาเสพติด (เช่น เดินหาพรต, ติ่งจุดแจ้งเตือน)	○ กองทุนแม่ของแผ่นดินรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้เห็นโทษภัยของยาเสพติด มากกว่าปีละ ๖ ครั้ง	● กองทุนแม่ของแผ่นดินรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้เห็นโทษภัยของยาเสพติด ปีละ ๕-๖ ครั้ง	● กองทุนแม่ของแผ่นดินรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้เห็นโทษภัยของยาเสพติด ปีละ ๑-๓ ครั้ง	● ไม่มีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์โดยกองทุนแม่ของแผ่นดิน
๑๓) การค้นหา/สำรวจผู้เสพยาเสพติดที่อยู่ในหมู่บ้านด้วยวิธี	○ มีการค้นหา/สำรวจผู้เสพยาเสพติดเป็นประจำ แต่ไม่ทุกเดือน	● การค้นหา/สำรวจ ผู้เสพยาเสพติด แต่ไม่ปีละ ๕-๖ ครั้ง	● การค้นหา/สำรวจผู้เสพยาเสพติด แต่ไม่ปีละ ๑-๓ ครั้ง	● ไม่มีการค้นหา/สำรวจผู้เสพยาเสพติด
๑๔) กองทุนแม่ช่วยเหลือ, ฟื้นฟูจิตใจผู้เสพยาเสพติด หรือผ่านการบำบัดรักษาและเตรียมความพร้อมชุมชน ครอบคลุมเพื่อให้ออกมาสังคมมีกลับเข้าสู่ชุมชน (เพื่อลดความเสี่ยงที่จะกลับไปมีพฤติกรรมเช่นเดิม)	○ ช่วยเหลือและมีการเตรียมความพร้อม หรือไม่มีผู้เสพยาเสพติดอยู่ในหมู่บ้าน	● กองทุนแม่ช่วยเหลือให้ได้รับการบำบัดรักษาแต่ไม่มีการเตรียมความพร้อมปรับแนวคิดของชุมชน ครอบคลุมเพื่อให้ออกมาสังคมมีกลับเข้าสู่ชุมชน	● กองทุนแม่ไม่ได้ช่วยเหลือให้ได้รับการบำบัดรักษาแต่มีการเตรียมความพร้อมปรับแนวคิดของชุมชน ครอบคลุมเพื่อให้ออกมาสังคมมีกลับเข้าสู่ชุมชน	● กองทุนแม่ไม่ได้ดำเนินการด้านนี้
๑๕) มีการส่งเสริมอาชีพ เพิ่มทักษะหรือทำงานให้ทำสำหรับกลุ่มเสี่ยง ผิดให้ทำสำหรับผู้ผ่านการบำบัดหรือผู้ผ่านการบังคับบำบัด	○ มีการส่งเสริมอาชีพ เพิ่มทักษะอาชีพ และมีงานให้ทำสำหรับกลุ่มผู้เสพยาเสพติดที่กลับตัว ครอบคลุม หรือไม่มีผู้ผ่านการบำบัดหรือผู้ผ่านการบังคับบำบัด	● มีการส่งเสริมอาชีพ เพิ่มทักษะอาชีพ การจ้างงาน สำหรับผู้เสพยาเสพติดที่กลับตัวไม่ครบทุกคน และมีกิจกรรมส่งเสริมอาชีพสำหรับกลุ่มเสี่ยง	● มีการส่งเสริมอาชีพ เพิ่มทักษะอาชีพ สำหรับกลุ่มเสี่ยงเพียงอย่างเดียว	● กองทุนแม่ของแผ่นดินไม่ได้ดำเนินการด้านนี้
๔. การเสริมสร้างความเข้มแข็งของกองทุนแม่ของแผ่นดิน				
๑๖) การเป็นแหล่งศึกษาขององค์กรหรือหมู่บ้านอื่น (ต้นแบบตามแบบ 16.1 และ 16.2)	○ องค์กรหรือหมู่บ้านอื่นมาศึกษาดูงานเป็นประจำ ปีละ 3 ครั้งขึ้นไป หรือมีคณะกรรมการได้รับเชิญเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ให้แก่หมู่บ้านอื่น ปีละ 6 ครั้งขึ้นไป	● องค์กรหรือหมู่บ้านอื่นมาศึกษาดูงานปีละ ๒ ครั้ง หรือมีคณะกรรมการได้รับเชิญเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ให้แก่หมู่บ้านอื่น ปีละ 4-6 ครั้ง	● องค์กรหรือหมู่บ้านอื่นมาศึกษาดูงานปีละ ๑ ครั้ง หรือมีคณะกรรมการได้รับเชิญเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ให้แก่หมู่บ้านอื่น ปีละ 1-๓ ครั้ง	● ไม่มีการเข้ามาศึกษาดูงานในกองทุนแม่ของแผ่นดิน หรือไม่มีคณะกรรมการเป็นวิทยากรได้รับเชิญไปนอกสถานที่
๑๗) การเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายกับกองทุนแม่ของหมู่บ้านอื่น (มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์, บริการหารือ, ให้ความร่วมมือหรือทำกิจกรรมร่วมกัน)	○ มีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายกับกองทุนแม่ของหมู่บ้านอื่น มากกว่า ๕ กองทุน	● มีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายกับกองทุนแม่ของหมู่บ้านอื่น ๓-๕ กองทุน	● มีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายกับกองทุนแม่ของหมู่บ้านอื่น ๑-๒ กองทุน	● ไม่มีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายกับกองทุนแม่ของหมู่บ้านอื่น

ส่วนที่ ๓ ปัญหา/อุปสรรค และความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ

ปัญหา/อุปสรรค

ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ

12. คลิกบันทึกข้อมูล

13. เมื่อบันทึกข้อมูลแล้ว จะพบข้อมูลที่กรอกเข้าไป

ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
กรมการพัฒนาศูนย์ฯ กระทรวงมหาดไทย
(ศอ.ปส.พช.)

ฐานข้อมูลกองทุนแม่ของแผ่นดิน

ปีงบประมาณ : 2567

อำเภอ/เขต : ศรีสะเกษ

ตำบล/แขวง : โตนด

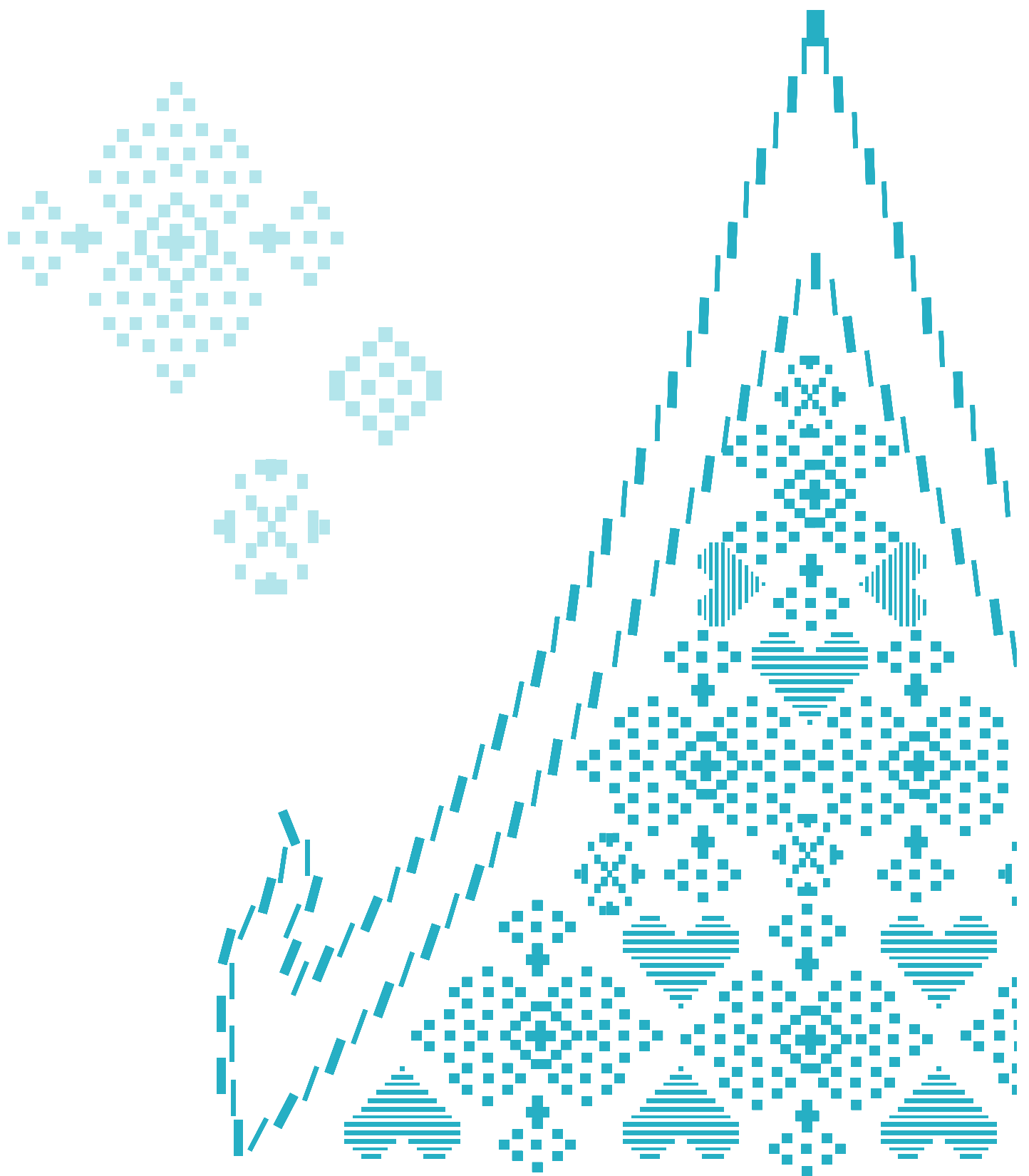
ค้นหา

**การบันทึกข้อมูล ปีถัดไปให้เลือกข้อมูลถึงระดับตำบล/แขวง ก่อน แล้วคลิกปุ่ม คลิกเพื่อบันทึกข้อมูล แล้วเลือกหมู่บ้าน ระบบจะนำข้อมูลเดิมมาให้แก้ไข

จังหวัด สุโขทัย อำเภอ/เขต ศรีสะเกษ : ตำบล/แขวง โตนด

ลำดับ	ปีงบประมาณ	ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน	ผลการประเมิน	ลบ	แก้ไข
1	2567	ยางแหลม	B	X	
2	2567	บนคูย	A	X	
3	2567	ตง	C	X	

คลิกเพื่อบันทึกข้อมูล

บทที่ 9

เทคนิคและองค์ความรู้การเป็นวิทยากรกระบวนการ

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเทคนิคการเป็นวิทยากรกระบวนการ
กองทุนแม่ของแผ่นดินและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้

ประเด็นเนื้อหาหลัก

1. บทบาทของวิทยากร
2. เทคนิคการเป็นวิทยากรกระบวนการ
(เทคนิคการบรรยาย/เทคนิคการทำกิจกรรม เป็นต้น)

ระยะเวลา 3 ชั่วโมง

วิธีการ/เทคนิค

1. บรรยายประกอบสื่อ/ฝึกปฏิบัติ

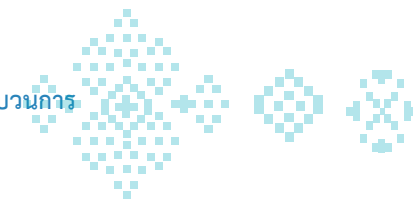
สื่อ/กิจกรรม

1. PowerPoint
2. โสตทัศนอุปกรณ์

การประเมินผล

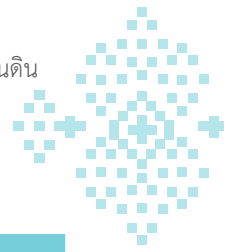
1. การสังเกต
2. ถาม-ตอบ
3. แบบประเมิน

แผนการสอน เทคนิคองค์ความรู้การเป็นวิทยากรกระบวนการ : Pitching

เวลา โดยประมาณ	เนื้อหา	วิธีการนำเสนอ	สื่อ/อุปกรณ์
5 นาที	พิธีกรแนะนำประวัติวิทยากร	พิธีกรเชิญวิทยากร	ประวัติวิทยากร
15 นาที	ทำความรู้จัก สร้างความคุ้นเคย ชี้แจงวัตถุประสงค์ และผลที่ คาดหวัง	<ol style="list-style-type: none"> 1. กล่าวทักทาย 2. ชักถาม/ชวนผู้เข้าร่วมคุยในประเด็น <ul style="list-style-type: none"> - ประสบการณ์การเป็นวิทยากร - ศิลปะในการโน้มน้าวใจผู้ฟัง - เทคนิคการพูด 	แลกเปลี่ยน ประสบการณ์
10 นาที	นำเสนอกรอบเนื้อหา	นำเสนอกรอบการบรรยาย <ol style="list-style-type: none"> 1. การสื่อสารกับการคิดเชิงบวก 2. ความสำคัญและกระบวนการสื่อสารในยุคดิจิทัล 3. ประสิทธิภาพของการสื่อสารในยุคดิจิทัล 4. เทคนิคการวางแผนการสื่อสารแบบมีอาชีพ 5. ตัวอย่างการจัดทำสื่อเพื่อการนำเสนอ 	ไฟล์ภาพฉาย
20 นาที	1. การสื่อสารกับการคิดเชิงบวก	บรรยายให้ความรู้ นำเสนอตัวอย่างและแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ <ol style="list-style-type: none"> 1. แนวคิดและตัวอย่าง Pitching 2. ความหมายและตัวอย่างของการสื่อสารกับการ คิดเชิงบวก (เน้นตัวอย่างกองทุนแม่ของแผ่นดิน) 3. เทคนิคการคิดบวก 	ไฟล์ภาพฉาย
20 นาที	2. ความสำคัญและกระบวนการ สื่อสารในยุคดิจิทัล	บรรยายให้ความรู้และนำเสนอตัวอย่าง <ol style="list-style-type: none"> 1. ความสำคัญของการสื่อสาร 2. การสื่อสารระหว่างบุคคล 3. กระบวนการในการสื่อสาร 	ไฟล์ภาพฉาย
20 นาที	3. ประสิทธิภาพของการสื่อสาร ในยุคดิจิทัล	บรรยายให้ความรู้และนำเสนอตัวอย่าง <ol style="list-style-type: none"> 1. ความหมายของการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ 2. การเสริมประสิทธิภาพ <ul style="list-style-type: none"> - ด้านความเข้าใจ - ด้านความสัมพันธ์ 3. ทักษะทางด้านการสื่อสารในยุคดิจิทัล 	ไฟล์ภาพฉาย

เวลาโดยประมาณ	เนื้อหา	วิธีการนำเสนอ	สื่อ/อุปกรณ์
60 นาที	4. เทคนิคการวางแผนการสื่อสารแบบมืออาชีพ	บรรยายให้ความรู้ นำเสนอตัวอย่างและแลกเปลี่ยนประสบการณ์องค์ประกอบการวางแผนการสื่อสาร 7 ประการ ได้แก่ 1. ระบุประเด็นและเป้าหมาย 2. เลือกสรรผู้ส่งสาร 3. วางโครงสร้างข้อความหลัก 4. วิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย 5. เลือกช่องทางในการสื่อสาร 6. สร้างช่องทางการแสดงความคิดเห็นของผู้รับสาร 7. ประเมินผลและปรับปรุงแผน	ไฟล์ภาพฉาย
30 นาที	5. ตัวอย่างการจัดทำสื่อเพื่อการนำเสนอ	บรรยายให้ความรู้และนำเสนอขั้นตอนการปฏิบัติ 1. รูปแบบสื่อและแอปพลิเคชัน 2. ตัวอย่างและขั้นตอนการจัดทำสื่อ เช่น คลิป TikTok Facebook Instagram เป็นต้น	ไฟล์ภาพฉาย 1. ตัวอย่างสื่อ 2. ขั้นตอนการจัดทำสื่อ
10 นาที	เทคนิคการตอบคำถามแบบทำทาย	บรรยายให้ความรู้ นำเสนอตัวอย่างและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดการกับคำถาม	ไฟล์ภาพฉาย

ข้อมูลการติดต่อ

<p>สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภาค 1 เลขที่ 88/9 หมู่ 3 ตำบลคูบางหลวง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี 12140 โทรศัพท์: 0 2593 4529-33 โทรสาร: 0 2593 4510 E-mail: saraban_or1@oncb.go.th</p>	<p>สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภาค 2 เลขที่ 222/4 หมู่ 3 ตำบลเสม็ด อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี 20000 โทรศัพท์: 0 3846 7840-3 โทรสาร: 0 3846 7844 E-mail: saraban_or2@oncb.go.th</p>
<p>สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภาค 3 เลขที่ 333 หมู่ 9 บ้านหนองปลิง ตำบลหนองบัวศาลา อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา 30000 โทรศัพท์: 0 4432 7015-17 โทรสาร: 0 4432 7107-8 E-mail: saraban_or3@oncb.go.th</p>	<p>สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภาค 4 เลขที่ 108 หมู่ 14 ตำบลศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น 40000 โทรศัพท์: 0 4324 1029, 0 4324 4019, 0 4324 5459, 0 4324 6324, 0 43246960 โทรสาร: 0 4324 6790 E-mail: saraban_or4@oncb.go.th</p>
<p>สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภาค 5 เลขที่ 199 หมู่ 3 ถนนหนองฮ่อ ตำบลช้างเผือก อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ 50300 โทรศัพท์: 0 5321 7259, 0 5321 7269, 0 5321 7279 โทรสาร: 0 5321 7239 E-mail: saraban_or5@oncb.go.th</p>	<p>สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภาค 6 เลขที่ 112 หมู่ 6 ตำบลมะตูม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก 65150 โทรศัพท์: 0 5536 8165-9 โทรสาร: 0 5536 8169 E-mail: saraban_or6@oncb.go.th</p>
<p>สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภาค 7 เลขที่ 90/9 หมู่ 1 ตำบลบางไทร อำเภอมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร 74000 โทรศัพท์: 0 3443 2740-4 โทรสาร: 0 3443 2745 E-mail: saraban_or7@oncb.go.th</p>	<p>สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภาค 8 เลขที่ 102/27 หมู่ 9 นิคมพัฒนาซอย 2 ตำบลขุนทะเล อำเภอมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี 84100 โทรศัพท์: 0 7760 2927-29 โทรสาร: 0 7760 2926 E-mail: saraban_or8@oncb.go.th</p>
<p>สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภาค 9 เลขที่ 434 ถนนไทรบุรี ตำบลบ่อयाง อำเภอมืองสงขลา จังหวัดสงขลา 90000 โทรศัพท์: 0 7431 2088, 0 7432 1515 โทรสาร: 0 7432 1514 E-mail: saraban_or9@oncb.go.th</p>	<p>สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กรุงเทพมหานคร เลขที่ 213 ซอยวิภาวดีรังสิต 25 ถนนกำแพงเพชร 6 แขวงตลาดบางเขน เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210 โทรศัพท์: 0 2588 5037-9 ต่อ 13001-13009 โทรสาร: 0 2589 7964 E-mail: saraban_bkk@oncb.go.th</p>

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
เลขที่ 5 ถนนดินแดง แขวงสามเสนใน เขตพญาไท
กรุงเทพมหานคร 10400
โทรศัพท์ 0 2247 0901-19

